

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ett positivt kreditupplysningsregister och till lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om ett positivt kreditupplysningsregister. I det positiva kreditupplysningsregistret ska det enligt förslaget registreras uppgifter om fysiska personers krediter och inkomster. Med hjälp av registret kan en kreditgivare på ett enklare och mer tillförlitligt sätt bedöma en låntagares förmåga att återbetala en kredit. Registrets ändamål är enligt förslaget användning av uppgifterna vid kreditgivning samt vid uppföljning och övervakning av den finansiella stabiliteten och kreditmarknaden.

I lagen föreslås det bestämmelser om den personuppgiftsansvarige, om de uppgifter som ska registreras i registret, om skyldigheten att anmäla uppgifter till registret, om utlämnande av uppgifter ur registret samt om tillsynen över att förpliktelserna enligt lagen uppfylls. Inkomstregisterenheten vid Skatteförvaltningen föreslås vara personuppgiftsansvarig. I fråga om skyldigheten att anmäla uppgifter är Finansinspektionen och Regionförvaltningsverket i Södra Finland tillsynsmyndigheter.

I propositionen föreslås det dessutom ändringar i konsumentskyddslagen, kreditupplysningslagen och lagen om inkomstdatasystemet.

Den föreslagna lagen om ett positivt kreditupplysningsregister avses träda i kraft den 1 augusti 2022. Enligt förslaget blir lagen dock successivt tillämplig. De föreslagna lagarna om ändring av konsumentskyddslagen och kreditupplysningslagen avses träda i kraft den 1 april 2024 och den föreslagna lagen om ändring av lagen om inkomstdatasystemet den 1 januari 2023.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Beredning	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget	4
2.1 Den ökande skuldsättningen	4
2.2 Behandling av kreditupplysningar	6
2.3 Uppgifter som används vid bedömning av kreditvärdigheten	7
2.4 Uppföljning av och tillsyn över den finansiella stabiliteten och kreditmarknaden	10
3 Målsättning	11
4 Förslagen och deras konsekvenser	12
4.1 De viktigaste förslagen	12
4.2 EU-rättslig bedömning av förslagen	14
4.3 Behov av fortsatt utveckling	16
4.4 De huvudsakliga konsekvenserna	17
4.5 Övriga samhälleliga konsekvenser	30
4.6 Sammantagna konsekvenser av lagförslagen och de andra lagändringarna	35
5 Alternativa handlingsvägar	36
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	36
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	39
6 Remissvar	41
7 Specialmotivering	49
7.1 Lagen om ett positivt kreditupplysningsregister	49
7.2 Konsumentskyddslagen	90
7.3 Lagen om inkomstdatasystemet	92
7.4 Kreditupplysningslagen	92
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	93
9 Ikraftträdande	93
10 Verkställighet och uppföljning	94
11 Samband med andra propositioner	94
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	95
LAGFÖRSLAG	108
1. Lag om ett positivt kreditupplysningsregister	108
2. Lag om ändring av 7 kap. 14 § och 7 a kap. 11 § i konsumentskyddslagen	121
3. Lag om ändring av lagen om inkomstdatasystemet	122
4. Lag om ändring av kreditupplysningslagen	122
BILAGA	124
PARALLELLTEXT	124
2. Lag om ändring av 7 kap. 14 § och 7 a kap. 11 § i konsumentskyddslagen	124
3. Lag om ändring av lagen om inkomstdatasystemet	125
4. Lag om ändring av kreditupplysningslagen	126

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Inrättandet av ett positivt kreditupplysningsregister är en av de åtgärder i statsminister Sanna Marins regeringsprogram som syftar till att förebygga överskuldsättning. Enligt regeringsprogrammet kommer ett positivt kreditupplysningsregister att införas under regeringsperioden. Ett positivt kreditupplysningsregister som innehåller uppgifter om fysiska personers krediter och inkomster anses vara en viktig metod att förhindra överskuldsättning också i flera utredningar där man särskilt har fäst vikt vid att det saknas uppdaterad och tillräcklig så kallad positiv kreditupplysning vid kreditgivning samt att det saknas ett tillräckligt brett och heltäckande kunskapsunderlag för uppföljning och tillsyn över finansmarknaden.

Utgångspunkten vid beredningen av arbetet har varit att inrätta ett centraliserat positivt kreditupplysningsregister som förs av det allmänna. Utgångspunkten har slagits fast i ett beslut av den 24 oktober 2019 av en ministerarbetsgrupp under ledning av justitieminister Anna-Maja Henriksson. Enligt beslutet utgår beredningen av lagstiftningen om inrättande av ett positivt kreditupplysningsregister från att registret är centraliserat och att det förs av det allmänna.

På begäran av justitieministeriet har det gjorts en utredning om förutsättningarna för ett system med positiva kreditupplysningar ([Justitieministeriets publikation 26/2018](#)) som blev klar den 4 september 2018. I utredningen har man bedömt behovet av att samla in och dela positiva kreditupplysningar som visar kreditsökandenas betalningsförmåga, såsom uppgifter om krediter och inkomster. Enligt utredningen finns det ett uppenbart behov av positiva kreditupplysningar med beaktande av bl.a. utvecklingen på kreditmarknaden, ökningen av hushållens skuldsättning och internationell praxis. I utredningen föreslås det att det inrättas ett positivt kreditupplysningsregister i anslutning till Skatteförvaltningens inkomstregister. I responsen på utredningen anser remissinstanserna i stor utsträckning att införandet av ett positivt kreditupplysningssystem kan understödjas i synnerhet för att stävja överskuldsättning, men också t.ex. för att främja ansvarsfull kreditgivning. En del av remissinstanserna ansåg dock att de mål som lyfts fram i utredningen kan uppnås genom att de befintliga metoderna utvecklas och de befintliga bestämmelserna preciseras.

I de landsspecifika rekommendationer för 2019 som rådet inom ramen för europeiska planeringsterminen, dvs. EU:s årliga samordningsförfarande för den ekonomiska politiken, godkände för Finland föreslås det att Finland ska stärka uppföljningen av hushållens skuldsättning och inrätta ett kreditregistersystem. Kommissionen följer upp hur rekommendationerna genomförs. En arbetsgrupp vid finansministeriet som utredde metoder för att förebygga överskuldsättning hos hushåll lyfte likaså fram ett positivt kreditupplysningsregister som en del av urvalet av metoder bl.a. med avseende på en utvidgning av kunskapsunderlaget om skuldsättning ([Selvitys keinoista ehkäistä kotitalouksien liiallista velkaantumista](#); presentationsblad på svenska: Utredning av metoder för att förebygga överskuldsättning hos hushåll. Arbetsgruppens betänkande. Finansministeriets publikationer 2019:56).

Inrättandet av ett positivt kreditupplysningsregister genomför regeringsprogrammet och svarar på de landsspecifika finanspolitiska rekommendationer som ställts upp för Finland på EU-nivå.

1.2 Beredning

Justitieministeriet tillsatte den 9 mars 2020 en styrgrupp och två underarbetsgrupper för att bereda ett positivt kreditupplysningsregister och den lagstiftning som det förutsätter samt de ändringar i kreditupplysningslagstiftningen som en förkortning av lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörning förutsätter. Den underarbetsgrupp som svarar för beredningen av lagstiftningen hade till uppgift att i form av en regeringsproposition utarbeta ett förslag till lagstiftning om ett positivt kreditupplysningsregister samt behövliga ändringar för att förkorta lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörning. Den underarbetsgrupp som beredde inrättandet av ett positivt kreditupplysningsregister hade till uppgift att bereda det funktionella genomförandet av registret och den administrativa organiseringen av kreditupplysningsregistret inom den offentliga förvaltningen. Arbetsgruppen hade också till uppgift att bereda ett förslag till modell för finansieringen under användningstiden. Styrgruppen hade till uppgift att styra och utvärdera underarbetsgruppernas arbete.

Betänkandet om den lagstiftning som ett positivt kreditupplysningsregister förutsätter bereddes av den underarbetsgrupp som svarar för lagberedningen. Arbetsgruppen har haft medlemmar från justitieministeriet och finansministeriet. [Betänkandet](#) publicerades i mars 2021.

Den underarbetsgrupp som svarar för lagberedningen ordnade under beredningen fyra diskussionsmöten. Det första ordnades den 4 maj 2020 om inrättande av ett positivt kreditupplysningsregister, det andra den 24 augusti 2020 om registrets informationsinnehåll, det tredje den 18 december 2020 om utkastet till lagstiftning om ett positivt kreditupplysningsregister och det fjärde den 18 maj 2021 om förkortning av lagringstiden för anteckningar om betalningsstörning. I mötena deltog ett stort antal olika intressentgrupper. Under beredningen har arbetsgruppen hört flera intressentgrupper också på ett målinriktat sätt. Betänkandet var på remiss den 29 mars–10 maj 2021.

Beredningsunderlaget till betänkandet finns på justitieministeriets webbplats och på statsrådets webbplats under numret [OM022:00/2020](#).

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Den ökande skuldsättningen

Hushållens skuldsättning har ökat i Finland redan en längre tid. Skuldsättningen har varit snabb särskilt på 2000-talet. Hushållens skuld i förhållande till de disponibla inkomsterna har ökat betydligt under de senaste 20 åren. Å andra sidan har också de finländska hushållens tillgångar ökat under de senaste årtiondena. Enligt Finlands Banks beräkningar och Statistikcentralen ökade hushållens skuldsättning (förhållandet mellan hushållens lånestock och disponibla årsinkomster) under det första kvartalet 2021 till 134,8 procent, medan motsvarande siffra vid millennieskiftet var 62,8 procent.

Största delen av hushållens låneskulder utgörs av skulder som hänför sig till boendet. Enligt en utredning som finansministeriet gjorde 2019 är cirka tre fjärdedelar av hushållens skuld sådan skuld som hänför sig till boende. Bostadslånen utgör ca 62 procent och husbolagslånen uppskattningsvis ca 14 procent av hushållens totala skuld. Enligt utredningen var andelen konsumentkrediter som kreditinstitut beviljat cirka 10 procent och andelen konsumentkrediter som andra kreditgivare beviljat cirka 4 procent. Andelen övriga lån, såsom lån för fritidsbostäder och studielån samt lån för näringsidkare, var cirka 10 procent.

Uppskattningsvis hälften av alla nya bostadslån har en lånetid på ca 25 år, och de längre lånetidernas andel av beloppet av nya bostadslån har klart ökat under de senaste åren, och andelen var i början av 2021 ca 13 procent. Tack vare amorteringsfria lån som beviljats på grund av undantagssituationen till följd av coronaviruspandemin och den låga räntenivån har situationen för dem som har bostadsskulder underlättats på kort sikt. Förlängningen av återbetalningstiderna bidrar till att öka hushållssektorns benägenhet att drabbas av ekonomiska störningar samt till betydande skuldsättning. Bostadshandeln, som har blivit livligare under coronaviruspandemin, har ytterligare höjt hushållens skuldsättningsgrad.

Överskuldsättningen under de senaste åren behandlades i utredningen ”Katsaus viime vuosien ylivelkaantumiskehitykseen” ([Valtioneuvoston selvityksiä 2020:5](#)), som finns endast på finska. Enligt utredningen är de finländska hushållens skuldsättning statistiskt sett historiskt hög. Enligt Finlands Banks statistik 2,6-faldigades det sammanlagda beloppet av hushållens olika krediter mellan 2003 och 2020 från 52 miljarder euro till 135 miljarder euro. Hushållens lån i euro har relativt sett ökat mest i fråga om studielån. I den totala skuldsättningen har det också skett förändringar i och med att konsumtionskrediter med hög ränta och indirekta skuldsättningsformer, såsom husbolagslån, har ökat. Innovationer på finansmarknaden och förändringar i kreditmarknadens funktion har varit centrala faktorer när överskuldsättningen har ökat. Vid sidan av traditionella kreditinstitut erbjuds konsumentkrediter av en större skara olika aktörer, såsom olika slags finansieringsbolag, smålåneföretag och näringsidkare som bedriver person-till-person-lån. Dessutom har de utländska kreditgivarnas andel av kreditmarknaden ökat. Exempelvis utländska digitala bankers betydelse som kreditgivare har framhävts under de senaste åren.

Överskuldsättningen har också behandlats i statsrådets utredning ”Positiivisen luottotietorekisterin vaikutukset luotonantoon ja ylivelkaantumiseen” ([Valtioneuvoston selvityksiä 2021:2](#)), som finns endast på finska. Enligt utredningen kan konsumenterna bli skuldsatta av flera olika orsaker. Stora engångsinköp, såsom bostäder, bilar och dyra kapitalvaror finansieras ofta med skuldpengar, liksom också hushållens näringsverksamhet, exempelvis firmor, öppna bolag eller jordbruksföretag. Studier finansieras också ofta med skuldpengar och konsumtionskrediter tas för olika ändamål.

Hushållens skuldsättning framstår inte alltid som ett problem vid upplåning, utan skuldproblemen beror ofta på oväntade förändringar i livet, såsom arbetslöshet, sjukdom eller skilsmässa. I Finland betraktas ensamboende, låg utbildning, små inkomster, barnlöshet och olika slags beroenden som riskfaktorer för överskuldsättning. Bristen på ekonomisk kompetens och bristfällig uppföljning av den egna ekonomin har ansetts vara möjliga faktorer vid överskuldsättning. Konsumenterna förstår inte alltid räntans betydelse eller detaljerna i kreditavtalen.

Vid överskuldsättning är utgifterna för skötseln av skulderna en viktig faktor utöver själva skuldbeloppet. Hushållen kan klara av ett större lånebelopp, om utgifterna för skötseln av lånen är skäliga. Kostnaderna för skötseln av kortvariga och dyra lån kan vara mycket höga även med ett anspråkslöst lånekapital, vilket påverkar överskuldsättningen. Man har ingripit i utbudet av dyra krediter bl.a. genom att reglera räntan på konsumentkrediter och andra kreditkostnader.

Den oförmåga att fullgöra sina skyldigheter som beror på överskuldsättning syns som betalningsstörningar som ofta koncentreras hos samma personer. Antalet fysiska personer med betalningsstörningar har ökat under hela 2010-talet. Enligt Suomen Asiakastieto Oy:s statistik hade uppskattningsvis 392 000 personer en anteckning om betalningsstörning 2020 och cirka 389 300 personer 2021.

Anteckningar om betalningsstörningar föranleds bl.a. av tredskodomar som tingsrätterna meddelat i summariska tvistemål. Summariska tvistemål är sådana ärenden som behandlas i domstol och som gäller en fordran på ett visst belopp, återställande av besittning eller ett rubbat förhållande eller vräkning, och där käranden anser att saken är ostridig. Enligt domstolsstatistiken inleddes det 383 004 nya summariska tvistemål år 2020. År 2019 var motsvarande siffra 436 204 och år 2016 var den åter 344 004. Att notera är att antalet summariska tvistemål som kom in 2006 uppgick endast till cirka 150 000.

Enligt domstolsstatistiken registreras vanligen cirka två tredjedelar av de summariska tvistemålen årligen med koderna 0810 (fordran, skuldebrev) och 0890 (fordran som grundar sig på skuldförhållande). Med dessa koder registreras merparten av de mål som har anknytning till konsumentkrediter. År 2020 kom det till tingsrätterna in sammanlagt 272 103 mål med dessa koder. År 2019 var motsvarande siffra 319 155 och år 2016 var den åter 220 028.

År 2020 var 283 281 fysiska personer och 13 587 juridiska personer svarande i de mål som inletts vid tingsrätterna och registrerats med koderna 0810 och 0890. I ett mål kan det finnas fler än en svarande, vilket innebär att antalet svarande avviker från antalet inkomna mål. Fysiska personer kan förutom konsumenter också vara till exempel enskilda näringsidkare.

Hushållens växande skuldsättning är en makroekonomisk riskfaktor. Den överstora skuldsättningen förstärker lågkonjunkturerna inom ekonomin. Minskningen av disponibla inkomster leder till att konsumtionen minskar och investeringarna senareläggs. Ju mer skulder ett hushåll har desto lättare reagerar hushållet på detta sätt på förändringar i det ekonomiska läget för att bevara sin förmåga att klara av utgifterna för skuldskötseln. Även om ett enskilt hushåll skulle kunna klara av utgifterna för skuldskötseln i sig, kan en minskning av konsumtionsefterfrågan i större skala leda till att bland annat egendomsvärdena (såsom bostadspriser) sjunker, förutsättningarna för företagsverksamhet försämras och arbetslösheten ökar.

2.2 Behandling av kreditupplysningar

Kreditupplysningslagen

Bestämmelser om kreditupplysningar och behandlingen av dem finns i kreditupplysningslagen (527/2007), som trädde i kraft 2007. Kreditupplysningslagen tillämpas på insamling, produktion, registrering, utlämnande, användning och annan behandling av kreditupplysningar. Största delen av bestämmelserna i lagen gäller endast dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet i egenskap av personuppgiftsansvariga. Bestämmelserna i 2 kap. och vissa bestämmelser som hänför sig till konsumentskyddet gäller dock även kreditgivare och andra som använder kreditupplysningar. Syftet med lagen är att säkerställa tillgången till tillförlitliga kreditupplysningar, att trygga integritetsskyddet vid behandlingen av kreditupplysningar, att trygga fysiska personers och företags rätt att bli bedömda utifrån korrekta och relevanta uppgifter samt att främja god kreditupplysningssed. I lagen föreskrivs det både om personkreditupplysningsregister och om företagskreditupplysningsregister. De kreditupplysningsregister som avses i lagen förs av privata företag.

Kreditupplysningslagen innehåller detaljerade bestämmelser om vilka uppgifter som får registreras i kreditupplysningsregistren som personkreditupplysningar och för vilka ändamål uppgifterna får användas. Utöver identifieringsuppgifter om en person och uppgifter om en persons handlingsbehörighet får i ett kreditupplysningsregister registreras uppgifter om betalningsstörningar och kompletterande information (s.k. negativa kreditupplysningar). Bestämmelser om uppgifter om betalningsstörningar finns i 13 §. I kreditupplysningsregistren registreras det enligt lagen inte positiva kreditupplysningar, såsom uppgifter om en persons krediter eller inkomster.

I lagen avsedda personkredituppgifter får lämnas ut och användas för beviljande av kredit och kreditbevakning. Dessutom får personkredituppgifter lämnas ut och användas för flera andra ändamål som anges i lagens 19 §.

Dataskyddslagstiftningen

Bestämmelser om behandling av personuppgifter finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *den allmänna dataskyddsförordningen* eller *dataskyddsförordningen*, som är direkt tillämplig, och i den kompletterande dataskyddslagen (1050/2018). Den allmänna dataskyddsförordningen tillämpas i stor utsträckning på behandlingen av personuppgifter, inklusive behandlingen av personkredituppgifter. Den allmänna dataskyddsförordningen innehåller bestämmelser om bl.a. de allmänna principerna för behandling av personuppgifter, de rättsliga grunderna för behandlingen, den personuppgiftsansvariges och personuppgiftsbiträdets ansvar samt den registrerades rättigheter. Dataskyddslagen innehåller allmänt tillämpliga bestämmelser som kompletterar den allmänna dataskyddsförordningen bl.a. i fråga om den nationella tillsynsmyndigheten, dvs. dataombudsmannen.

Tillsyn över behandlingen av personuppgifter

Dataombudsmannen övervakar kredituppgiftningsverksamheten och annan behandling av kredituppgifter enligt kredituppgiftningslagen. I lagen föreskrivs det om vissa befogenheter i anknytning till tillsynen, inklusive rätten att få information och göra inspektioner samt rätten att meddela föreskrifter till den som bedriver kredituppgiftningsverksamhet. Den som bedriver kredituppgiftningsverksamhet ska innan verksamhet som hänför sig till kredituppgiftningsregister inleds göra en anmälan om sin verksamhet till dataombudsmannen i enlighet med 38 §.

Behandlingen av personkredituppgifter och andra personuppgifter är dessutom direkt föremål för omfattande tillsyn med stöd av dataskyddsförordningen och dataskyddslagen oberoende av om det är fråga om en privat aktör eller en myndighet som är personuppgiftsansvarig eller personuppgiftsbiträde. Tillsynen gäller alla sådana situationer där personuppgifter som avses i dataskyddsförordningen behandlas och den omfattar bl.a. tillsynen över efterlevnaden av de allmänna principerna för behandling av personuppgifter, såsom principerna om ändamålsbundenhet och exakthet. Dataombudsmannen har på dataskyddsförordningen grundade omfattande utredningsbefogenheter, korrigerande befogenheter samt befogenheter att utfärda tillstånd och ge råd. Dataombudsmannen kan också påföra administrativa påföljdsavgifter för brott mot dataskyddsförordningen när den personuppgiftsansvarige är en privat aktör. Administrativa påföljdsavgifter kan inte påföras en myndighet, utan påföljderna bestäms utifrån det tjänstemannarättsliga och straffrättsliga ansvaret samt skadeståndsansvaret. Med stöd av dataskyddsförordningen har fysiska personer tillgång till de rättsmedel som avses i dataskyddsförordningen och dataskyddslagen i förhållande till den personuppgiftsansvarige, inklusive rätten till ersättning för materiell eller immateriell skada som orsakats av en överträdelse av dataskyddsförordningen, möjligheten att få ärendet behandlat av dataombudsmannen och rätten att söka ändring i dataombudsmannens beslut hos förvaltningsdomstolen.

2.3 Uppgifter som används vid bedömning av kreditvärdigheten

Bedömning av en konsuments kreditvärdighet

Bestämmelser om bedömning av en konsuments kreditvärdighet fogades 2010 till konsumentskyddslagen (38/1978) i samband med totalrevideringen av konsumtionskreditlagstiftningen,

och kreditgivarens skyldigheter skärptes ytterligare 2013 för att minska problemen i samband med s.k. snabblån.

Bestämmelser om bedömning av en konsuments kreditvärdighet finns för närvarande i fråga om konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom i konsumentskyddslagens 7 a kap. 11 § och i fråga om andra konsumentkrediter i 7 kap. 14 § i den lagen. Bestämmelserna i den förstnämnda paragrafen baserar sig på artiklarna 18.1, 18.2 och 20.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/17/EU om konsumentkreditavtal som avser bostadsfastighet och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2013/36/EU och förordning (EU) nr 1093/2010, nedan *direktivet om bostadskrediter*, och bestämmelserna i den sistnämnda paragrafen baserar sig på artikel 8 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG, nedan *konsumentkreditdirektivet*.

Enligt 7 kap. 14 § 1 mom. i konsumentskyddslagen ska kreditgivaren innan ett kreditavtal ingås bedöma om konsumenten har förutsättningar att fullgöra sina skyldigheter enligt kreditavtalet (konsumentens kreditvärdighet). Bedömningen ska grundas på tillräckliga uppgifter om konsumentens inkomster och övriga ekonomiska omständigheter.

I specialmotiveringen till paragrafen redogörs det tämligen detaljerat för vilka omständigheter kreditgivaren i allmänhet åtminstone bör utreda. Det grundläggande kravet är att kreditgivaren kontrollerar konsumentens kreditupplysningar, vilket för närvarande särskilt avser anteckningar om betalningsstörningar. Ett undantag utgörs av fall där kreditgivaren från tidigare känner till konsumentens ekonomiska situation under en längre tid och därför har grundad anledning att anta att konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra sina skyldigheter. Kreditupplysningarna behöver inte heller kontrolleras i sådana fall där creditsökanden kommer från ett land där kreditupplysningar inte finns tillgängliga. I specialmotiveringen konstateras det vidare att kreditgivaren förutom kreditupplysningar förutsätts inhämta även andra uppgifter om konsumentens ekonomiska situation av konsumenten själv eller eventuella andra källor som står till förfogande. Dessutom konstateras det även att uppgifter om konsumentens inkomster och övriga ekonomiska omständigheter ska inhämtas också vid beviljande av mindre krediter.

Nödvändiga uppgifter för att bedöma konsumentens betalningsmån och således också förmåga att återbetala krediten är enligt specialmotiveringen uppgifterna om konsumentens utgifter, skulder och tillgångar samt eventuella borgensansvar utöver uppgifterna om konsumentens inkomster och grunderna för inkomsterna. För utredande av betalningsmånen ska det också beaktas sådana omständigheter som påverkar inkomsternas kontinuitet, såsom anställnings- eller tjänsteförhållandets karaktär samt sådana omständigheter som sannolikt kan leda till en betydande utgiftsökning, exempelvis en höjning av ränteutgifterna för krediten. Ju större lån det är fråga om, desto utförligare utredningar krävs.

Kreditgivaren är enligt motiveringen skyldig att genom skäliga åtgärder sträva efter att säkerställa riktigheten av de uppgifter som konsumenten har lämnat. Det är alltså inte tillräckligt att creditsökanden i sin låneansökning på internet bara ombeds sätta ett kryss i rutan om att han har regelbundna inkomster av en viss storlek. För att uppgifterna om inkomsterna ska kunna slås fast ska konsumenten beroende på situationen uppmanas att lämna in t.ex. lönebesked eller pensionsbesked eller i fråga om jordbrukare det senaste beskattningsbeslutet inklusive specifikationsdelen. I enlighet med det som konstateras i motiveringen är det klart att kreditgivaren utöver att kontrollera uppgifterna om konsumentens ekonomiska ställning vid behov, om han så önskar, kan bedöma konsumentens kreditvärdighet också på andra sätt, t.ex. med hjälp av metoder som baserar sig på statistikuppgifter. Enligt specialmotiveringen räcker det dock inte att använda sig av enbart uppgifter av detta slag.

De bestämmelser i 7 a kap. 11 § i konsumentskyddslagen som gäller konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom motsvarar till sina principer de bestämmelser i 7 kap. som det redogjorts för ovan, men de är något mer exakta, och den paragraf som gäller konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom innehåller också bestämmelser om kreditgivarens skyldighet att i varje enskilt fall för viss tid spara uppgifter om åtgärder som har vidtagits för att bedöma konsumentens kreditvärdighet. Dessutom innehåller 7 a kap. 10 § i konsumentskyddslagen bestämmelser om fastställandet av de förfaranden och uppgifter som ska användas vid bedömningen av konsumenternas kreditvärdighet, och 7 a kap. 12 § innehåller bestämmelser om begäran om uppgifter från konsumenterna för fastställande av kreditvärdigheten.

Bestämmelserna om bedömning av en konsuments kreditvärdighet har nära samband med bestämmelserna om lämnande av kredit i 7 kap. 16 a § i konsumentskyddslagen, som tillämpas på både sådana konsumentkrediter som omfattas av tillämpningsområdet för det kapitlet och sådana konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom och som omfattas av tillämpningsområdet för 7 a kap. Bestämmelserna om lämnande av kredit baserar sig på direktivet om bostadskrediter, men de har nationellt utvidgats till att gälla också andra konsumentkrediter. Enligt den nämnda paragrafen får kreditgivaren lämna kredit till en konsument endast om bedömningen av konsumentens kreditvärdighet visar att de skyldigheter som följer av ett kreditavtal sannolikt kommer att fullgöras på det sätt som avtalet förutsätter (16 a § 2 mom.). En kreditgivare ska ange sina principer för lämnande av konsumentkrediter (16 a § 1 mom.).

Lämnande av andra krediter än konsumentkrediter

När en kredit lämnas till någon annan än en fysisk person i konsumentställning blir konsumentskyddslagens bestämmelser om bl.a. bedömning av kreditvärdigheten inte tillämpliga. Bedömningen av kreditvärdigheten och dess omfattning är i detta fall i princip beroende av kreditgivarens egen hantering av kreditrisker och av kreditriskpolitiken.

Hantering av kreditrisker inom kreditinstitutssektorn

När kreditgivaren är ett kreditinstitut ska bland annat de förutsättningar för kreditinstitutsverksamhet som föreskrivs i kreditinstitutslagen (610/2014) och i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012, nedan *EU:s tillsynsförordning*, tillämpas. Ett kreditinstitut ska i sin verksamhet iakta god banksed i enlighet med 15 kap. 1 § i kreditinstitutslagen, men innehållet i god banksed vid kreditgivning har inte till denna del definierats närmare på författningsnivå.

Kreditinstituten ska iakta de krav på hantering av kredit- och motpartsrisker som anges i kreditinstitutslagen och i EU:s tillsynsförordning. Syftet med dem är att säkerställa en ändamålsenlig riskhantering och därigenom kreditinstitutets soliditet. I en vidare bemärkelse har hanteringen av kreditinstitutens kreditrisker en central roll i tryggheten av hela det finansiella systemets stabilitet, eftersom kredit- och motpartsriskerna är den klart mest betydande typen av risk både för ett enskilt kreditinstitut och för hela kreditinstitutssektorn. Syftet med konsumentskyddslagens bestämmelser om bedömning av kreditvärdigheten är att förhindra överskuldssättning hos enskilda konsumenter som ansöker om kredit.

Kreditinstitutens kreditgivning ska vara baserad på sunda och väldefinierade kriterier enligt 9 kap. 10 § 1 mom. i kreditinstitutslagen. Av kreditinstitut förutsätts i 9 kap. 10 § 2 mom. i kreditinstitutslagen interna metoder för bedömning av enskilda kredit- och motpartsrisker. Ett kre-

ditinstitut får inte i sina metoder för bedömning av kreditrisker uteslutande eller schablonmässigt utgå från externa kreditbetyg. I EU:s tillsynsförordning ingår kapitalkrav för kreditinstitutsverksamheten samt närmare bestämmelser om mätning av motpartsrisken.

Finansinspektionen har utfärdat närmare föreskrifter och anvisningar om tillämpning av de kvalitativa kraven på hantering av kredit- och motpartsrisker enligt kreditinstitutslagen (Hantering av kreditrisker och kreditprövning i företag under tillsyn inom finanssektorn, Föreskrifter och anvisningar 4/2018). Enligt en bindande bestämmelse ska kreditinstitutens kreditbeslut basera sig på en kreditanalys. För att kunna utreda kundens ekonomiska ställning och kreditvärdighet ska tillräckliga uppgifter inhämtas om kunden, och uppgifternas riktighet ska säkerställas på ett ändamålsenligt sätt. Enligt Finansinspektionens föreskrift ska en sådan skyldighet att bedöma kreditvärdigheten som motsvarar den som avses i konsumentskyddslagen tillämpas också på andra kundgrupper, såsom småföretagare. I Finansinspektionens ovannämnda föreskrift fastställs de omständigheter som åtminstone ska beaktas i kreditbeslutsprocessen.

2.4 Uppföljning av och tillsyn över den finansiella stabiliteten och kreditmarknaden

Behöriga myndigheter

Finlands Bank, Finansinspektionen och Verket för finansiell stabilitet sköter uppgifter i anslutning till tillsynen över och uppföljningen av finansmarknaden och den finansiella stabiliteten. För skötseln av sina uppgifter utnyttjar dessa myndigheter i stor utsträckning olika typer av information om läget på finansmarknaden. Även Konkurrens- och konsumentverket och konsumentombudsmannen sköter uppgifter i anslutning till tillsynen över och uppföljningen av kreditmarknaden.

Finlands Bank

Finlands Banks primära mål är att upprätthålla prisstabilitet, men banken ska också stödja uppnåendet av andra mål för den ekonomiska politiken. Dessutom har banken till uppgift att genomföra den penningpolitik som fastställs av Europeiska centralbankens råd, att sörja för att avgiftssystemet och det övriga finansiella systemet är tillförlitligt och effektivt och att delta i utvecklandet av det, samt att sörja för att statistik som behövs för dess verksamhet upprättas och publiceras.

För att sköta sina uppgifter använder Finlands Bank i omfattande utsträckning information om den finansiella stabiliteten och överlag om både den offentliga och den privata ekonomin. I detta avseende är informationen om hushållens och företagens skuldsättning och kreditmarknaden i nyckelposition. Finlands Banks synvinkel gäller i första hand helhetsbilden av ekonomin i hela Finland och Europa.

Finansinspektionen

Finansinspektionens centrala mål är att kreditinstituten, försäkringsanstalterna, pensionsanstalterna och andra tillsynsobjekt bedriver en stabil verksamhet som är en förutsättning för finansmarknadens stabilitet, att de försäkrades förmåner tryggas och att det allmänna förtroendet för finansmarknadens funktionssätt upprätthålls. För att nå sina mål har Finansinspektionen betydande tillstånds- och tillsynsuppgifter. Finansinspektionen beviljar finansmarknadsaktörer, såsom kreditinstitut, försäkringsbolag och värdepappersföretag, verksamhetstillstånd, registrerar finansmarknadsaktörer och fastställer regler för deras verksamhet samt övervakar att marknadsaktörerna iakttar de bestämmelser och föreskrifter som tillämpas på dem och villkoren i sina verksamhetstillstånd.

Finansinspektionen har utöver tillsynsuppgifterna i fråga om enskilda tillsynsobjekts verksamhet flera uppgifter som hänför sig till stabiliteten på finansmarknaden, såsom uppföljning av hur finansmarknaden och den övriga omvärlden och de allmänna verksamhetsförutsättningarna utvecklas. Dessutom följer och utvärderar Finansinspektionen tillgången till och prissättningen av grundläggande banktjänster, främjar tillförlitligheten hos de styrnings- och tillsynssystem som Finansinspektionen övervakar samt följer upp och främjar tillgången till information om finansiella tjänster och finansmarknadens funktionssätt.

Finansinspektionens direktion är beslutsfattare i fråga om makrostabilitetspolitiken i Finland. Beslutsfattandet bereds i samarbete med myndigheterna. Finlands Bank och Finansinspektionen bereder tillsammans en analys av makrostabiliteten som underlag för beslutsfattandet. För bedömningen av makrostabiliteten behövs tillgång till information som är relevant för bedömningen. Med makrostabilitetsinstrument avses åtgärder som fastställs för makrostabilitetsändamål och som ingår i Finansinspektionens direktions befogenheter och som syftar till att förebygga systemrisker och tygla deras negativa konsekvenser för det finansiella systemets funktion. Med beaktande av Finansinspektionens uppgifter anknyter dess informationsbehov till tillsynen över såväl enskilda aktörer inom finanssektorn som mer allmänt stabiliteten på finansmarknaden och i synnerhet inom kreditinstitutssektorn.

Verket för finansiell stabilitet

Verket för finansiell stabilitet är nationell resolutionsmyndighet med uppgift att säkerställa stabiliteten på finansmarknaden och omorganisera verksamheten i kreditinstitut som råkat i ekonomiska svårigheter. Verket för finansiell stabilitet har till uppgift och som mål att bl.a. utöva tillsyn över efterlevnaden av resolutionslagen tillsammans med Finansinspektionen, att delta i arbetet i resolutionsnämnden (*Single Resolution Board*) och att verkställa dess beslut. Verket för finansiell stabilitet lägger också fram förslag och tar initiativ till utveckling av bestämmelserna och föreskrifterna om resolution av finanssektorn. Verkets informationsbehov gäller i synnerhet de uppgifter som behövs för att upplösa kreditinstitut och omorganisera verksamheten.

Information om kreditmarknaden

Informationen om kreditmarknaden är av största vikt såväl vid analysen av stabiliteten på finansmarknaden som mer allmänt vid utformningen av en lägesbild för samhällsekonomin. För närvarande är de centrala utmaningarna när det gäller tillgången till information om kreditmarknaden att informationskällorna är splittrade och att det finns skuggområden. Den mest heltäckande informationen om kreditmarknaden fås i praktiken av aktörer inom kreditinstitutssektorn. För närvarande är det inte möjligt att få heltäckande information om husbolagslån på hushållsnivå, även om skuldsättningen via husbolagslån har blivit en av de viktigaste delfaktorerna i hushållens totala skuldsättning. I takt med att kreditgivningen utanför kreditinstitutssektorn ökar har det blivit allt viktigare att på ett heltäckande sätt få information om kreditmarknaden oberoende av om kreditgivaren är ett auktoriserat kreditinstitut eller inte.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att inrätta ett positivt kreditupplysningsregister med uppgifter om fysiska personers krediter och inkomster. Syftet med det positiva kreditupplysningsregistret ska vara att motverka överskuldsättning genom att skapa ett bättre kunskapsunderlag för såväl enskild kreditgivning som uppföljning av och tillsyn över den finansiella stabiliteten och kreditmarknaden. Målet är att registret till sitt informationsinnehåll ska bli tillräckligt och ändamålsenligt med avseende på registrets användningsändamål.

Registret säkerställer tillgången till tillförlitlig information om kreditsökandens ekonomiska situation vid bedömningen av kreditsökandens kreditvärdighet vid kreditgivning. Målet är också att sådana fysiska personer som är registrerade ska få samlad aktuell information om sina egna krediter från ett enda ställe. Avsikten är att främja hushållens medvetenhet om sin egen ekonomiska situation, vilket kan förebygga överskuldssättning. Syftet med registret är också att säkerställa ett tillräckligt brett och heltäckande kunskapsunderlag för de myndigheter som behöver informationen för att kunna sköta sina uppgifter i anslutning till tillsynen över och uppföljningen av stabiliteten på finansmarknaden samt kreditmarknaden och till stöd för beslutsfattandet. I lagen föreslås det bestämmelser om de uppgifter för vilka information får lämnas ut ur registret till myndigheter. Målet är att myndigheterna ska ha ett verktyg för att lättare få tillförlitlig och heltäckande information om finansmarknaden och kreditmarknaden i den omfattning som deras uppgifter förutsätter.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Det positiva kreditupplysningsregistret

I propositionen föreslås det att det inrättas ett positivt kreditupplysningsregister. Gemensamt personuppgiftsansvariga för registret är Skatteförvaltningen och Inkomstregisterenheten vid Skatteförvaltningen. Det primära ändamålet med uppgifterna i registret är kreditgivning. Det föreslås att det i registret införs sådana uppgifter om krediter som är nödvändiga för att kreditgivarna ska kunna fullgöra sina lagstadgade skyldigheter. Uppgifter som behövs för bedömning av kreditvärdigheten är basuppgifter om krediter, ränteuppgifter och uppgifter om andra kreditkostnader samt uppgifter om säkerheter och amortering.

Det bedöms att propositionens mål som hänför sig till förebyggandet av överskuldssättning uppnås bäst genom att det positiva kreditupplysningsregistret fungerar som ett centraliserat riksomfattande register som förs av det allmänna. Myndighetsregistret gör det möjligt att kreditgivarna förpliktas att lämna ut uppgifter och myndighetstillsyn kan riktas mot att anmälningsskyldigheten fullgörs. Att registret finns inom den offentliga sektorn garanterar också att alla marknadsparter har möjlighet att använda uppgifterna i registret.

Det föreslås att det till registret fogas vissa negativa kreditupplysningar som kan jämföras med de uppgifter om betalningsstörningar som avses i kreditupplysningslagen. Dessa är sådana uppgifter om dröjsmål med betalningen av krediten som är nödvändiga för kreditgivarna när de bedömer kreditsökandens kreditvärdighet, eftersom uppgifterna ger information om eventuella betalningssvårigheter i ett tidigt skede. Det föreslås att det i registret också ska få föras in uppgifter om skuldsanering och företagssanering, vilket anses nödvändigt för att säkerställa att det av en kreditupplysningsrapport framgår att uppgifterna om krediten inte uppdateras i registret på grund av att en fysisk person omfattas av skuldsanering eller företagssanering. I registret införs dessutom de inkomstuppgifter som behövs vid beräkningen av en fysisk persons brutto- och nettoinkomst och som beaktas även vid bedömningen av kreditvärdigheten.

Uppgifterna i registret får användas inte bara för kreditgivning utan även för uppföljning av och tillsyn över den finansiella stabiliteten och kreditmarknaden i den omfattning som uppgifterna är nödvändiga för dessa ändamål samt för det ändamål som föreskrivs för Statistikcentralen i lagen. De fysiska personerna kan få uppdaterade uppgifter om sina krediter och inkomster ur registret via e-tjänsten.

Anmälningsskyldighet

I propositionen föreslås det att det ska vara obligatoriskt att till registret anmäla uppgifter om de krediter som anges i lagen. I annat fall kan informationsinnehållet i registret till betydande delar bli bristfälligt, vilket innebär att registret inte i tillräcklig utsträckning kan uppfylla de användningsändamål och syften som har föreslagits för det. Skyldigheten att anmäla uppgifter ska främst gälla de kreditgivare som preciseras i lagen.

Anmälningsskyldiga är dessutom de näringsidkare till vilka kreditgivarens rättigheter, som förädlats av kreditavtalet, har överförts. Exempelvis indrivningsbyråer kan vara aktörer av detta slag. Med avseende på det positiva kreditupplysningsregistrets funktion och omfattning är det viktigt att uppgifterna om en kredit inte försvinner ur registret i en situation där krediten överförs från den ursprungliga kreditgivaren till någon annan aktör. Folkpensionsanstalten ska anmäla borgensfordringarna för studielån till registret.

Utlämnande av uppgifter ur registret

Kreditgivarna ska ur registret få uppgifter i synnerhet för bedömning av kreditvärdigheten vid kreditgivning. Den information som lämnas ut omfattar de uppgifter som redan för närvarande ska användas vid bedömningen av en fysisk persons kreditvärdighet och som är nödvändiga för att registrets primära användningsändamål och syfte ska uppnås. Det positiva kreditupplysningsregistret säkerställer ett tillräckligt omfattande och heltäckande kunskapsunderlag även för de myndigheter som behöver informationen för att kunna sköta sina uppgifter i anslutning till tillsynen över och uppföljningen av stabiliteten på finansmarknaden samt kreditmarknaden och även till stöd för beslutsfattandet. Enligt den föreslagna lagen ska uppgifter lämnas ut till Finlands Bank, Finansinspektionen, Verket för finansiell stabilitet, konsumentombudsmannen och Konkurrens- och konsumentverket. I lagen ska de uppgifter för vilka det anses nödvändigt att lämna ut information noggrant avgränsas. Dessutom kan uppgifter lämnas ut ur registret till Statistikcentralen för statistikföring.

Frivilligt kreditförbud

I det positiva kreditupplysningsregistret kan det registreras uppgifter om ett frivilligt kreditförbud som en fysisk person meddelat. Syftet med anteckningen om frivilligt kreditförbud är att kreditgivaren i fråga om en sådan person ska förhålla sig särskilt försiktigt och omsorgsfullt till kreditgivningen, men anteckningen ska dock inte utgöra ett hinder för kreditgivning i alla situationer. Ett frivilligt kreditförbud kan behövas i synnerhet i sådana situationer där risken för eventuellt missbruk av den fysiska personens personuppgifter är större, t.ex. när det gäller att ansöka om kredit med en annan persons personuppgifter. Ett frivilligt kreditförbud har ansetts vara ett viktigt verktyg också i den fysiska personens hantering av sin egen ekonomi. Det ska vara avgiftsfritt för den fysiska personen att meddela ett frivilligt kreditförbud till registret.

Uppgifter om ett frivilligt kreditförbud får med den fysiska personens samtycke lämnas ut till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet för registrering i de kreditupplysningsregister som avses i kreditupplysningslagen och för vidare utlämnande av uppgifter ur registret.

Tillsyn

Användningen av kreditupplysningsrapporter från det positiva kreditupplysningsregistret som ett led i fullgörandet av skyldigheten att bedöma kreditvärdigheten enligt konsumentskyddslagen övervakas av konsumentombudsmannen, och i fråga om de egna tillsynsobjekten av Finansinspektionen och Regionförvaltningsverket i Södra Finland. Tillsynsuppgiften är till sin karaktär sådan tillsyn över kreditgivarnas förfaranden som även för närvarande hör till dessa

myndigheters uppgifter. Dataombudsmannen ska övervaka att rapporterna från det positiva kreditupplysningsregistret lämnas ut och används endast för tillåtna ändamål, liksom även annan behandling av personuppgifter som har anknytning till registret. I lagen om ett positivt kreditupplysningsregister föreslås inga särskilda bestämmelser till denna del.

Enligt propositionen är de kreditgivare som beviljar fysiska personer krediter skyldiga att anmäla uppgifter om sin kreditstock till det positiva kreditupplysningsregistret. Enligt förslaget ska Finansinspektionen och Regionförvaltningsverket i Södra Finland övervaka att anmälningsskyldigheten fullgörs när det gäller deras egna tillsynsobjekt. Det har ansetts vara ändamålsenligt att koppla tillsynen över anmälningsskyldigheten till uppgifterna hos den myndighet som även övervakar den anmälningsskyldiges övriga verksamhet.

Enligt förslaget är också vissa andra aktörer som beviljar fysiska personer krediter än de som för närvarande övervakas av Finansinspektionen eller Regionförvaltningsverket i Södra Finland anmälningsskyldiga. Anmälningsskyldigheten gäller således till denna del också sådan kreditgivning som enligt den gällande lagen inte omfattas av näringsrättsligt tillståndsförfarande eller registreringsskyldighet. I praktiken är det fråga om företagskreditgivningsverksamhet när kreditgivaren inte samtidigt bedriver någon annan verksamhet som kräver registrering eller verksamhetstillstånd, såsom kreditinstituts- eller betalningsinstitutsverksamhet, eller beviljar konsumentkrediter. Finansinspektionen föreslås övervaka anmälningsskyldigheten i fråga om kreditgivare som inte omfattas av verksamhetstillstånds- och registreringsskyldigheten.

4.2 EU-rättslig bedömning av förslagen

Syftet med förslaget är särskilt att förebygga överskuldssättning bland konsumenterna. EU har getts befogenhet i fråga om konsumentskyddet i artikel 169 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, nedan EUF-fördraget eller FEUF, som gör det möjligt att vidta åtgärder på EU-nivå för att skydda konsumenternas intressen och säkerställa en hög nivå på konsumentskyddet. EU har inte antagit lagstiftning om ett positivt kreditupplysningsregister med stöd av artikel 169 i EUF-fördraget eller bestämmelserna i något annat fördrag. Medlemsstaterna har således befogenhet att utfärda nationella bestämmelser om registrering av positiva kreditupplysningar i ett register. En medlemsstat kan av nationella skäl bedöma vilket slags reglering som behövs i ärendet. När en medlemsstat utfärdar lagstiftning ska den dock beakta EU:s grundfördrag och EU:s lagstiftning till den del som den nationella lagstiftningen får konsekvenser som gäller dem eller när det i den nationella lagstiftningen finns bestämmelser om sådana skyldigheter som det föreskrivs om i EU:s rättsakter. När det gäller lagstiftningen om ett positivt kreditupplysningsregister ska särskilt EU:s dataskyddslagstiftning beaktas på det sätt som beskrivs nedan.

Vid beredningen av ärendet har propositionens konsekvenser för de grundläggande friheter som garanteras i EU:s grundfördrag bedömts, eftersom den föreslagna lagstiftningen också gäller sådana filialer som kreditgivare som är etablerade i EES-stater har i Finland samt sådana kreditgivare som är etablerade i andra EES-stater när de erbjuder krediter i Finland. För att målen med propositionen ska uppnås har det ansetts vara viktigt att också uppgifter om krediter som i Finland beviljats av kreditgivare som är etablerade i andra EES-stater registreras i registret. Med avseende på grundfördragen bör det särskilt bedömas huruvida den princip om fri rörlighet för tjänster som ingår i EUF-fördraget uppfylls i fråga om kreditgivare som är etablerade i andra EES-stater. Den fria rörligheten för tjänster ger ekonomiska aktörer som är etablerade i en medlemsstat rätt att tillfälligt tillhandahålla tjänster i en annan medlemsstat. Genom EES-avtalet har principen om fri rörlighet utvidgats till att även gälla aktörer som är etablerade i EES-stater. I samband med beredningen har också förslagets förhållande till etableringsrätten enligt EUF-fördraget bedömts.

I artikel 56 i EUF-fördraget förbjuds inskränkningar i friheten att tillhandahålla tjänster inom unionen beträffande sådana medborgare i medlemsstater som har etablerat sig i en annan medlemsstat än mottagaren av tjänsten. Bolag som bildats i överensstämmelse med en medlemsstats lagstiftning ska likställas med medborgare i medlemsstaterna. Enligt artikel 57 i EUF-fördraget får den som tillhandahåller en tjänst tillfälligt utöva sin verksamhet i den medlemsstat där tjänsten tillhandahålls på samma villkor som denna stat uppställer för sina egna medborgare. I artiklarna 49–54 i EUF-fördraget ges medlemsstaternas medborgare och bolag frihet att etablera sig på en annan medlemsstats territorium, och inskränkningar i denna frihet förbjuds. Etableringsrätten innefattar rätt att starta och utöva verksamhet som egenföretagare samt rätt att bilda och driva företag på de villkor som etableringsstatens lagstiftning föreskriver för egna medborgare. EU-domstolen har i sin rättspraxis ansett att nationella åtgärder som kan hindra utövandet av de grundläggande friheter som garanteras i fördragen eller göra utövandet av dem mindre attraktivt ska uppfylla fyra villkor. De ska för det första tillämpas utan diskriminering och de ska kunna motiveras av tvingande hänsyn till allmänintresset. De åtgärder som vidtas ska även vara avsedda att säkerställa förverkligandet av den målsättning som eftersträvas genom dem, och de ska inte ingripa i de grundläggande friheterna mer än vad som är nödvändigt för att uppnå målsättningen i fråga (dom 30.11.1995, Gebhard, C-55/94, EU:C:1995:194).

Propositionen bedöms på det sätt som förutsätts i artikel 57 i FEUF göra det möjligt för kreditgivare som är etablerade i andra medlemsstater att erbjuda krediter i Finland. I den föreslagna lagstiftningen fastställs inte heller några inskränkningar som är förbjudna enligt artikel 56 i FEUF. De rättigheter och skyldigheter som ingår i den föreslagna lagstiftningen är desamma för kreditgivare som är etablerade i Finland och i andra EES-stater när krediter erbjuds i Finland. De skyldigheter som ålagts kreditgivare kan också anses vara nödvändiga för att de mål av allmänt intresse som anges i förslaget ska kunna uppnås. I fråga om krediter som beviljats av kreditgivare som är etablerade i en annan EES-stat föreligger ingen skyldighet att anmäla uppgifter till registret när kredittagaren inte är bosatt i Finland. Till denna del kan uppgifterna dock registreras i registret om creditsökanden har inkomster från Finland eller något annat särskilt band till Finland. Förslaget hindrar inte heller att etableringsrätten för kreditgivare som är etablerade i andra EES-stater förverkligas i Finland, eftersom förslaget inte ställer några villkor för etablering eller ledning av en filial.

I fråga om krediter som beviljas konsumenter har inom EU antagits konsumentkreditdirektivet och direktivet om bostadskrediter. Bestämmelserna i 7 och 7 a kap. i konsumentskyddslagen täcker alla krediter som nämns i direktiven i fråga, dvs. det är fråga om sådana konsumentkrediter som avses i propositionen. I båda direktiven förutsätts det att varje medlemsstat vid gränsoverskridande krediter ska se till att kreditgivare från andra medlemsstater bereds åtkomst till databaser som används i medlemsstaten i fråga för att bedöma konsumenternas kreditvärdighet. Villkoren för åtkomst ska vara icke-diskriminerande. Ett positivt kreditupplysningsregister kan anses vara en sådan databas som avses i direktiven, och åtkomsten till databasen ska vara icke-diskriminerande för kreditgivare som är etablerade i en annan EES-stat när de erbjuder krediter som omfattas av tillämpningsområdet för direktiven, eftersom de i fråga om dessa krediter behandlas likvärdigt med finländska kreditgivare som erbjuder motsvarande krediter.

Bestämmelser om unionens befogenhet i ärenden som gäller skydd av personuppgifter finns i artikel 16 i EUF-fördraget. Enligt artikel 16.2 ska Europaparlamentet och rådet i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet fastställa bestämmelser om skydd för enskilda personer när det gäller behandling av personuppgifter hos unionens institutioner, organ och byråer och i medlemsstaterna, när dessa utövar verksamhet som omfattas av unionsrättens tillämpningsområde, samt om den fria rörligheten för sådana uppgifter. Unionen har använt sin befogenhet med stöd av artikel 16 i FEUF i fråga om behandling av personuppgifter som utförts hos unionens

institutioner, organ och byråer och i medlemsstaterna. Behandlingen av personuppgifter i samband med ett positivt kreditupplysningsregister omfattas av tillämpningsområdet för den allmänna dataskyddsförordningen. Dataskyddsförordningen kan kompletteras med EU-speciallagstiftning eller en medlemsstats speciallagstiftning till den del dataskyddsförordningen uttryckligen tillåter det. Unionen har inte utövat sin befogenhet för att utfärda speciallagstiftning om medlemsstaternas behandling av personuppgifter till den del det är fråga om behandling av personkreditupplysningar.

I lagförslag 1 i denna proposition används det nationella handlingsutrymme som grundar sig på den allmänna dataskyddsförordningen till den del det omfattar särskilda bestämmelser om behandlingen av personuppgifter. Förhållandet mellan lagförslag 4 i propositionen och dataskyddsförordningen har på ett detaljerat sätt tidigare bedömts i en regeringsproposition från den 28 juni 2021 (RP 109/2021 rd). För behandlingen av personuppgifter ska det finnas en sådan allmän rättslig grund som avses i artikel 6 i den allmänna dataskyddsförordningen. På sådan behandling av personuppgifter i samband med det positiva kreditupplysningsregistret som Inkomstregisterenheten utför kan artikel 6.1 c och 6.1 e i den allmänna dataskyddsförordningen tillämpas som rättslig grund. Enligt artikel 6.1 c är behandlingen av personuppgifter laglig om behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige. Enligt artikel 6.1 e är behandlingen tillåten när den är nödvändig för utförande av en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Med beaktande av att det i den föreslagna lagen om ett positivt kreditupplysningsregister föreskrivs om Inkomstregisterenhetens uppgift att i egenskap av personuppgiftsansvarig föra ett register och lämna ut uppgifter till de mottagare som har rätt att få dem, är den primära rättsliga grunden för behandling av personuppgifter i registret artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen enligt vilken den registrerades rättigheter bestäms. Behandlingen kan dock samtidigt också anses vara förenad med utförande av en uppgift av allmänt intresse eller med utövning av offentlig makt som avses i led e.

Behandlingen av personuppgifter kan inte direkt basera sig på nämnda led i dataskyddsförordningen, utan enligt artikel 6.3 i den förordningen ska grunden för behandlingen fastställas antingen i enlighet med unionsrätten eller med en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av. Eftersom det inte finns någon unionslagstiftning på området, ska det föreskrivas särskilt i en nationell lag om behandlingen av personuppgifter i samband med ett positivt kreditupplysningsregister. Användningen av det nationella handlingsutrymmet grundar sig på artikel 6.3 i dataskyddsförordningen, enligt vilken bestämmelserna i förordningen kan anpassas genom att det utfärdas särskilda bestämmelser om till exempel typen av uppgifter som ska behandlas, de registrerade, utlämnandet av personuppgifter och ändamålsbegränsningen i behandlingen. När behandlingen av personuppgifter grundar sig på artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen ska medlemsstatens nationella rätt uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas. Vid bedömningen av behovet av nationell lagstiftning om behandling av personuppgifter bör dessutom ett riskbaserat tillvägagångssätt tillämpas. Nödvändigheten av och proportionaliteten i användningen av det rörelseutrymme som ingår i lagförslag 1 i propositionen samt dess konsekvenser för skyddet för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande fri- och rättigheterna bedöms i avsnitt 12.

4.3 Behov av fortsatt utveckling

Under beredningen av propositionen har man också bedömt möjligheterna att i det positiva kreditupplysningsregistret införa uppgifter om husbolagslåneandelar. Det har under beredningen av lagförslaget ansetts vara ytterst viktigt att ta in dessa uppgifter i det positiva kreditupplysningsregistret, eftersom husbolagslåneandelarna utgör en väsentlig del av hushållens skuldsättning och uppgifterna om dem således därför är viktiga med tanke på förebyggandet av

överskudsättning. Dessa uppgifter är också väsentlig information för analysen och övervakningen av den finansiella stabiliteten och kreditmarknaden.

Uppgifterna om husbolagslåneandelar kan överföras från bostadsdatasystemet när uppgifterna finns att tillgå i systemet i och med projektet för fortsatt utveckling av bostadsdatasystemet. Därför vore det ändamålsenligast att genomföra registreringen av uppgifterna om husbolagslåneandelar i det positiva kreditupplysningsregistret genom separata lagändringar, när det är möjligt med avseende på beredningen av lagstiftningen om bostadsdatasystemet och bostadsdatasystemets egna utvecklingsarbete. Ett projekt för fortsatt utveckling av bostadsdatasystemet tillsattes i september 2021, och mandatperioden för projektet löper ut den 31 december 2026.

När det gäller det positiva kreditupplysningsregistrets informationsinnehåll är det dessutom skäl att senare bedöma om det i större utsträckning än vad som föreslås ska innehålla uppgifter om företagsfinansiering. Uppgifter av detta slag är t.ex. krediter som beviljats sektorn för mikroföretag och små och medelstora företag samt bolagsmännens garantier för sådana krediter.

Under beredningen av propositionen har det utöver de föreslagna användningsändamålen också framförts andra eventuella användningsändamål för uppgifter som ska samlas i det positiva kreditupplysningsregistret, såsom möjligheten att utnyttja uppgifterna till vissa delar inom kreditupplysningen, den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen samt planeringen av indrivningen. Nödvändigheten av dessa användningsändamål och uppgifter har dock inte bedömts närmare.

4.4 De huvudsakliga konsekvenserna

De viktigaste ekonomiska konsekvenserna

Inkomstregisterenheten vid Skatteförvaltningen är den av myndigheterna som propositionens viktigaste ekonomiska konsekvenser riktar sig till. De konsekvenser för statsfinanserna som inrättandet av ett nytt register medför i form av kostnader av engångsnatur och årliga kostnader är betydande. Det föreslås att Inkomstregisterenheten ska ha en registerföringsuppgift, vilket medför en betydande mängd extra arbete. Enhetens behov av personalresurser kommer till följd av inrättandet av det nya registret att nästan fördubblas. Andra myndigheter föranleds enligt förslaget mindre ekonomiska konsekvenser.

Propositionen har även ekonomiska konsekvenser för kreditgivarna. De viktigaste kostnaderna är de som föranleds av ändringar i informationssystemet och de användningsavgifter som debiteras för kreditupplysningsrapporterna. Av kreditgivarnas behov att se över sina förfaranden följer åtminstone en administrativ börda, men också direkta kostnadseffekter är möjliga. Å andra sidan uppskattas det att kreditgivarna också får besparingar till följd av att registret effektiviserar finansieringsprocesserna och bedömningen av kreditvärdigheten samt bistår vid utvecklandet av hanteringen av kreditrisker. De föreslagna bestämmelserna har ekonomiska konsekvenser också för i synnerhet dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet.

Konsekvenser för statsfinanserna

Inrättandet av ett positivt kreditupplysningsregister skulle i den omfattning som föreslås i propositionen medföra engångskostnader på uppskattningsvis 44,1 miljoner euro 2021–2024 för Inkomstregisterenheten vid Skatteförvaltningen. När det gäller omkostnaderna har det preliminärt uppskattats att den årliga kostnadsnivån kommer att uppgå till sammanlagt ca 16,15 miljoner euro från och med 2025. Från och med 2023 är omkostnaderna uppskattningsvis 1,775 mil-

joner euro och från och med 2024 uppskattningsvis 12,75 miljoner euro. Dessutom medför genomförandet av den andra helhet som tas i bruk våren 2026 kostnader av engångsnatur på uppskattningsvis ca 11,5 miljoner euro för åren 2023–2026. Utvidgningen ökar också de årliga omkostnaderna med ca 1,35 miljoner euro från och med 2025. De årliga omkostnaderna omfattar från och med 2025 personalutgifter som motsvarar sammanlagt 63 årsverken. Det är inte möjligt att till någon som helst del täcka engångskostnaderna eller de årliga omkostnaderna inom ramen för Inkomstregisterenhetens befintliga omkostnader, utan de kräver i sin helhet tilläggsfinansiering. Sammanlagt 0,25 miljoner euro av engångskostnaderna har redan beaktats i budgeten för 2020 och 5,25 miljoner euro i budgeten för 2021 (utgiftsmoment 28.10.03). I ramarna för planen för de offentliga finanserna 2022–2024 har 29,2 miljoner euro antecknats för projektet. I enlighet med ramarna har det i budgeten för 2022 beviljats 13 miljoner euro för inrättandet av registret under moment 28.10.03. För 2022 har det totala beloppet av kostnaderna dock uppskattats till 15,5 miljoner euro, och avsikten är att den andel på 2,5 miljoner euro som i detta skede inte finansierats ska ingå i förslaget till den andra tilläggsbudgeten för 2022. När det gäller 2023 är behovet av tilläggsfinansiering utöver de 13 miljoner euro som redan ingår i ramarna för planen för de offentliga finanserna dessutom 6,575 miljoner euro, som ska täckas genom en intern överföring mellan moment inom finansministeriets förvaltningsområde inom ramarna för planen. När det gäller 2024–2026 ska de återstående kostnaderna av engångsnatur och de årliga kostnaderna till följd av propositionen täckas med senare anslag enligt rambesluten för statsfinanserna och statsbudgeten.

För de kreditupplysningsrapporter som det positiva kreditupplysningsregistret producerar tas det i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) ut användaravgifter hos aktörerna inom finanssektorn på basis av självkostnadsvärdet. Självkostnadsvärdet i samband med produktionen av kreditupplysningsrapporter har i sin helhet uppskattats uppgå till 50–60 procent av anläggnings- och driftskostnaderna, och avsikten är att finansiera denna andel i form av användaravgifter. Avsikten är att kostnaderna för inrättandet av registret ska delas upp i årliga kostnader med iakttagande av en avskrivningstid på ca 10 år. Självkostnadsvärdets andel av kostnaderna kommer att preciseras i takt med att arbetet med att inrätta registret framskrider.

Avsikten är att de användaravgifter som tas ut för kreditupplysningsrapporterna ska debiteras på basis av självkostnadsvärdet i enlighet med styckeprissättningen. Användaravgifterna faktureras månatligen på basis av det antal kreditupplysningsrapporter som varje kreditgivare har beställt från registret. Den avgift som tas ut för en enskild rapport påverkas till stor del av antalet förfrågningar om kreditupplysningsrapporter, som preliminärt har uppskattats uppgå till cirka 10 miljoner stycken per år. Uppskattningen baserar sig delvis på uppgifter från Finanssiala ry om antalet krediter som årligen söks hos de kreditinstitut som är medlemmar i föreningen. Dessutom har man i bedömningen beaktat att även många sådana kreditgivare som inte är medlemmar i Finanssiala ry kommer att använda kreditupplysningsrapporter. Den preliminära bedömningen av dem baserar sig på Inkomstregisterenhetens utredning av intressentgrupperna våren 2021. I fråga om andra företag än de som är medlemmar i Finanssiala ry bör det dock noteras att det inte finns heltäckande uppgifter om antalet krediter som årligen söks hos dem på grund av att aktörsfältet inte är organiserat. Med den ovannämnda volymuppskattningen skulle det pris per styck som tas ut för en kreditupplysningsrapport enligt de uppgifter som för närvarande finns tillgängliga ligga mellan 1 och 2 euro.

Enligt förslaget är Folkpensionsanstalten skyldig att till det positiva kreditupplysningsregistret anmäla uppgifter om borgensfordringarna för studielån. Enligt Folkpensionsanstaltens preliminära bedömning uppgår IKT-kostnaderna för detta till ca 400 000–460 000 euro som engångskostnader, som beräknas bli realiserade 2021–2024. Därefter uppskattas underhållskostnaderna (utan någon fortsatt utveckling eller andra ändringar i systemen) uppgå till cirka 30 000 euro

per år. Kostnaderna för 2021 och 2022 har beaktats vid dimensioneringen av anslaget för Folkpensionsanstaltens omkostnader i budgeten för 2022.

Förslaget gör det möjligt för vissa myndigheter att använda uppgifterna i registret. Till denna del ålägger förslaget inte nya förpliktelser för Finansinspektionen, Finlands Bank, Verket för finansiell stabilitet, Konkurrens- och konsumentverket, konsumentombudsmannen eller Statistikcentralen. Kostnaderna för de uppgifter som lämnas ut till myndigheterna ska täckas med budgetmedel. De kostnader för informationssystem och personalresurser som gör det möjligt att utnyttja det positiva kreditupplysningsregistret kan enligt nuvarande bedömning i huvudsak täckas inom ramen för dessa myndigheters omkostnader. För att uppgifterna ska kunna utnyttjas i myndigheternas egna informationssystem krävs det dock ändringar i informationssystemen för åtminstone en del myndigheter. Kostnader uppstår t.ex. på grund av aggregering av uppgifterna samt tekniska gränssnitt. Kostnaderna kan variera från myndighet till myndighet beroende på innehållet i de uppgifter som lämnas ut och det tekniska sättet att lämna ut uppgifterna. Det kan vara möjligt att delvis sänka kostnaderna med hjälp av myndighetssamarbete. Varje myndighets eventuella behov av tilläggsfinansiering ska behandlas separat inom ramen för rambesluten för statsfinanserna och anslagen i statsbudgeten. Enligt en preliminär bedömning kommer 40–50 procent av kostnaderna för registret från myndigheternas användning av registret. Uppskattningen av kostnadsfördelningen mellan myndighetsanvändningen och annan användning av registret bör dock preciseras senare, när man har tillgång till en mer övergripande uppfattning om informationssystemets arkitektur, innehållet i de uppgifter som lämnas ut och den arbetsinsats som behövs.

Enligt Finlands Banks preliminära bedömning kommer användningen av de uppgifter som används via registret att föranleda bankens informationssystemkostnader som riktas till dess egna system samt kostnader för själva användningen och analyseringen av informationen. Enligt Finlands Banks preliminära uppskattning kommer kostnaderna i etableringsskedet att uppgå till 184 000–588 000 euro och de fortlöpande kostnaderna till 79 000–158 000 euro per år. När det gäller andra myndigheter (Finansinspektionen, Verket för finansiell stabilitet, Konkurrens- och konsumentverket och Statistikcentralen) är kostnadsberäkningarna ännu inte klara.

Konsekvenser för myndigheterna

Enligt de föreslagna bestämmelserna leder inrättandet av ett positivt kreditupplysningsregister till att kreditgivare och vissa andra aktörer i stor utsträckning blir skyldiga att anmäla uppgifter om sin kreditstock till det positiva kreditupplysningsregistret. Detta är till sin karaktär ett nytt slags skyldighet för finanssektorn. Det föreslås att myndighetsuppgifterna i anslutning till tillsynen över anmälningsskyldigheten ska fördelas mellan Finansinspektionen och Regionförvaltningsverket i Södra Finland med iakttagande av en motsvarande uppgiftsfördelning som den som gäller organiseringen av den näringsrättsliga tillsynen över verksamhetstillstånd och registreringsskyldigheten när det gäller anmälningsskyldiga aktörer.

Den registerföringsuppgift som föreslås för Inkomstregisterenheten vid Skatteförvaltningen är ny och ökar avsevärt enhetens arbetsmängd (se närmare ovan avsnittet om konsekvenserna för statsfinanserna). Det nya registrets informationsinnehåll ska bestå av de uppgifter kreditgivarna lämnar, vilket leder till ett nytt slags samarbete med de anmälningsskyldiga. Enheten ska dessutom utveckla samarbetet med de myndigheter som övervakar anmälningsskyldigheten. Detta samarbete ska exempelvis omfatta rapportering av observerade försummelser. Mängden extra arbete vid Inkomstregisterenheten påverkas också av att en del av de kreditgivare som är skyldiga att anmäla sig hos enheten och att anmäla uppgifter tills vidare inte omfattas av Finansinspektionens eller Regionförvaltningsverket i Södra Finlands tillsyn när det gäller näringsverk-

samhet, och det finns endast lite information om deras verksamhet. Dessa kreditgivare som beviljar krediter till andra fysiska personer än konsumenter har inte heller lagstadgad rätt eller skyldighet att behandla positiva kreditupplysningar. Detta förutsätter mer utrednings- och utvärderingsarbete än för andra kreditgivare i samband med processen med dataanvändningstillstånd.

Finansinspektionen och Regionförvaltningsverket i Södra Finland föranleds extra arbete i synnerhet när det gäller att övervaka huruvida de kreditgivare som finns i deras egna register har anmält sig som anmälningsskyldiga, om de beviljar krediter som omfattas av anmälningsskyldigheten. Extra arbete följer också t.ex. av att tillsynsmyndigheten vid behov tar ställning till vilka aktörer som är skyldiga att anmäla sig hos Inkomstregisterenheten eller att anmäla uppgifter, samt av att tillsynsåtgärder inleds vid misstanke om försummelse av skyldigheten att anmäla sig hos Inkomstregisterenheten eller att anmäla uppgifter. Skötseln av tillsynsuppgiften förutsätter också samarbete med Inkomstregisterenheten. Vid beredningen av propositionen bedömdes det att tillsynen över anmälningsskyldigheten inte kommer att medföra extra arbete i betydande utsträckning för Finansinspektionen eller Regionförvaltningsverket i Södra Finland. En viktig del av tillsynen över att anmälningsskyldigheten iakttas sker i praktiken samtidigt som Inkomstregisterenheten följer upp registrets funktion ur teknisk synvinkel. Finansinspektionen eller Regionförvaltningsverket i Södra Finland behöver således inte ordna överlappande teknisk övervakning av anmälningstrafiken i registret. Konsekvenserna av tillsynssamarbetet för Finansinspektionens och Regionförvaltningsverket i Södra Finlands arbetsmängd bör dock följas upp under den tid lagen tillämpas.

Den föreslagna lösningen när det gäller tillsynen över anmälningsskyldigheten minskar det resursbehov som behövs för tillsynsarbetet jämfört med att tillsynsuppgifterna i anslutning till det positiva kreditupplysningsregistret koncentreras hos en aktör, eftersom tillsynen över anmälningsskyldigheten i anslutning till det positiva kreditupplysningsregistret på det föreslagna sättet är sammanlänkad med den övriga näringsrättsliga tillsynen över aktörerna. Även vissa andra aktörer än de som för närvarande omfattas av den näringsrättsliga tillsynen föreslås dock vara anmälningsskyldiga aktörer. Sådana aktörer är i synnerhet företag som inte omfattas av verksamhetstillstånds- och registreringskyldigheten och som erbjuder krediter till andra fysiska personer än konsumenter. Enligt de föreslagna bestämmelserna sköts tillsynen över skyldigheten att anmäla sig hos Inkomstregisterenheten och att anmäla uppgifter till denna del av Finansinspektionen. Extra arbete orsakas av att kreditgivningen i fråga om dessa kreditgivare inte är bekant för tillsynsmyndigheten sedan tidigare, vilket innebär att tillsynen kan kräva mer utredningsarbete. Detta kan medföra ett litet behov av tilläggsresurser för Finansinspektionen. Det är dock omöjligt att uppskatta den exakta mängden extra arbete, eftersom man under beredningen när det gäller näringsverksamhet inte kände till antalet oövervakade kreditgivare som lämnar krediter till andra fysiska personer än konsumenter.

Genom den föreslagna nya lagstiftningen skapas inga nya uppgifter för dataombudsmannen. Dataombudsmannens uppgifter följer direkt av gällande lagstiftning. Trots detta medför införandet av ett positivt kreditupplysningsregister extra arbete för dataombudsmannen.

Under perioden 2019–2020 har över 50 ärenden som gäller anteckningar om betalningsstörningar och andra kreditupplysningar inletts vid dataombudsmannens byrå per år. Största delen av de ärenden som inleds gäller riktigheten i fråga om grunderna för anteckningen om betalningsstörning hos den som inleder ärendet. I dessa fall börjar ärendena behandlas som klagomål i fråga om vilka behandlingen av ärendet vid dataombudsmannens byrå avslutas med ett överklagbart beslut, om inte ärendet förfaller före det. De ärenden som inleds för närvarande omfattar också andra klagomål och förfrågningar som gäller kreditupplysningsverksamhet samt anmälningar om personuppgiftsincidenter som företag gör med stöd av artikel 33 i den allmänna

dataskyddsförordningen. Också anmälningar om inledande av kreditupplysningsverksamhet hör till samma grupp ärenden. Det finns tills vidare två aktörer som bedriver kreditupplysningsverksamhet och som behandlar personkreditupplysningar. Före sommaren 2021 fanns det sammanlagt sex aktörer som hade gjort en anmälan om att de bedriver kreditupplysningsverksamhet och behandlar företagskreditupplysningar och som omfattas av dataombudsmannens tillsyn. Dessutom kommer det varje vecka till dataombudsmannens byrås telefonrådgivning några samtal om kreditupplysningar, främst anteckningar om betalningsstörningar. För närvarande upptar skötseln av ärenden som gäller anteckningar om betalningsstörningar och andra kreditupplysningar cirka ett årsverke per år vid dataombudsmannens byrå.

Eftersom frågor som gäller behandlingen av kreditupplysningar ofta är betydande för en registrerad fysisk person och kreditupplysningarna påverkar t.ex. den fysiska personens möjligheter att få kredit, förutspås det att antalet ärenden som inleds vid dataombudsmannens byrå kommer att öka i och med det positiva kreditupplysningsregistret från och med våren 2024. Propositionen bedöms föranleda dataombudsmannens byrå ett behov av tilläggsresurser på ca 0,5 årsverken från och med 2024. Den ökning av arbetsmängden som denna proposition medför måste täckas med befintliga anslag enligt rambesluten för statsfinanserna och enligt statsbudgeten. Den ökning av arbetsmängden som följer av propositionen beaktas vid följande ramförhandlingar med beaktande av utvecklingen av dataombudsmannens resurser och arbetsmängd även mer generellt. De närmare konsekvenserna av lagstiftningen för dataombudsmannens tillsyn ska dessutom följas upp utifrån erfarenheterna av tillämpningen av registret och tillsynen över det.

När det gäller Konkurrens- och konsumentverkets konsumentombudsmans tillsyn och konkurrensövervakning är det möjligt att sköta den lilla mängden extra arbete genom prioritering av tillsynsarbetet. Användningen av registret kan i enskilda tillsynsärenden effektivisera arbetet. Ett positivt kreditupplysningsregister möjliggör också förändringar i verksamheten genom utnyttjad information. I och med den nya infrastrukturen är det lättare att reglera och övervaka kreditgivningen och skuldsättningen. Målet är att detta ska synas i form av minskade skuldproblem.

Det nya registret bedöms ha vissa konsekvenser även för rättshjälpsbyråernas ekonomi- och skuldrådgivning. En ekonomi- och skuldrådgivare ska känna till vilka konsekvenser användningen av det nya registret har för konsumenterna och bedömningen av kreditvärdigheten. Den ekonomi- och skuldrådgivning som genomförts bedöms ha förebyggande effekter på överskuld-sättningen.

Konsekvenser för hushållens och kredittagarnas ställning

Inrättandet av ett positivt kreditupplysningsregister tillsammans med en precisering av de bestämmelser som förpliktar till bedömning av kreditvärdigheten är en central åtgärd när det gäller att dämpa hushållens överskuldsättning. Förslaget bedöms som helhet förebygga i synnerhet oöversväld överskuldsättning, eftersom kreditgivarna har möjlighet – och i fråga om konsumtionskrediter skyldighet – att kontrollera aktuella uppgifter om kreditsökandena i kreditupplysningsregistret när de överväger att bevilja kredit.

I en utredning från våren 2021 av konsekvenserna av ett positivt kreditupplysningsregister granskas de konsekvenser som utlämnande av kunduppgifter har för olika aktörer på kreditmarknaden och för konsumenternas överskuldsättning. En bättre transparens i informationen om skuldförpliktelser och skötseln av dem för både kreditgivare och gäldenärer främjar hushållens ekonomihantering. Via den föreslagna e-tjänsten får gäldenärerna tillgång till uppgifter om skuldförpliktelser som införts i kreditupplysningsregistret, vilket ger dem bättre möjligheter att

följa sin egen ekonomiska situation. En del av överskuldsättningen kan föränledas av att gäldenärerna har en bristfällig förståelse för storleken på sina lån eller för det totala beloppet av de månatliga låneskötselkostnaderna. Ett positivt kreditupplysningsregister gör det lättare att få en helhetsbild av situationen och kan därigenom minska överskuldsättningen. Bättre tillgång till information om skyldigheterna och fullgörandet av dem vid kreditgivning skapar dessutom ett incitament för hushållen att noggrannare överväga upplåning och att fullgöra redan befintliga skyldigheter omsorgsfullt.

Det finns inga jämförbara utredningar om i vilken mån kreditupplysningsregister som motsvarar det föreslagna registret har påverkat utvecklingen i fråga om överskuldsättning t.ex. i andra EU-medlemsstater. På basis av tillgängliga utredningar kan det föreslagna kreditupplysningsregistret dock potentiellt minska överskuldsättningen. När kreditgivarna har mer heltäckande uppgifter om sökandens övriga skulder, kan detta leda till att sökandens kreditansökan oftare än för närvarande avslås, och därmed förvärras inte skuldsättningsproblemet.

Det positiva kreditupplysningsregistret kommer sannolikt att förhindra överskuldsättning i fråga om sådana kreditsökande som har skuldsatt sig med krediter från flera olika källor, och i sådana situationer skulle registret tillföra ett mervärde jämfört med enbart negativa kreditupplysningar. Med den information som registret innehåller är det dock inte möjligt att svara mot alla utmaningar som gäller överskuldsättning. Så är fallet t.ex. när överskuldsättningen har sin början i olika beroenden eller oväntade situationer, såsom förlust av en anställning, skilsmässa eller en annan situation som i betydande grad påverkar en persons inkomster eller utgifter.

En mer heltäckande kreditupplysning än tidigare kommer att ha konsekvenser för tillgången på och prissättningen av krediter. Att heltäckande kreditupplysningar finns att tillgå direkt i registret kan eventuellt för kreditsökandena göra det lättare att ansöka om kredit och konkurrensutsetta dem, eftersom den information som direkt fås från kreditupplysningsrapporter kan ersätta de uppgifter som numera lämnas på ett mer detaljerat sätt i en ansökan om kredit. Detta bidrar till ökad konkurrens på kreditmarknaden.

Tillgången till mer heltäckande kreditupplysningar kan öka skillnaderna mellan kunderna i fråga om prissättningen av krediter, när låntagarens kreditrisk kan bedömas noggrannare och tillförlitligare än för närvarande. Kreditgivarna prissätter kreditrisken högre för de kreditsökande som har större skuldbelastning i förhållande till inkomsterna och det är möjligt att priset på krediten stiger för deras del. I fråga om de kreditsökande vars totala skuldsättning i förhållande till inkomsterna är låg kan däremot priset på krediten sjunka.

För en del kreditsökande kan möjligheten att få kredit förbättras i och med det positiva kreditupplysningsregistret, men för en del kan det försämrats. Till exempel tillgången på krediter som beviljas för en fysisk persons näringsverksamhet kan försämrats i det fall att kostnaderna för anslutning till registret och de fortlöpande kostnaderna är betydande i förhållande till avkastningen på små kreditgivares kreditprodukter i fråga. I ett sådant fall kan en del av de kreditgivare som är verksamma på kreditmarknaden koncentrera sig på att erbjuda andra företagskrediter. Å andra sidan är en konsekvens av detta slag förenad med stor osäkerhet, och det nya registret erbjuder ett effektivt verktyg för dem som beviljar krediter även för fysiska personers näringsverksamhet att bedöma sina kunders kreditvärdighet och kreditrisker. Eftersom ett positivt kreditupplysningsregister gör det möjligt att kontrollera aktuella inkomst- och skulduppgifter bedöms införandet av ett register dock försvåra tillgången till krediter jämfört med nuläget i synnerhet i de fall där kreditsökanden på grund av bristfälliga uppgifter om sina skulder och sina inkomster för närvarande lyckas få kredit, men kreditgivaren inte skulle ha beviljat kredit om denne hade haft korrekta uppgifter om kreditsökandens skulder och inkomster. Denna konsekvens som gör det svårare att få kredit är förenlig med de mål som uppställts för registret. Syftet

med registret är att förebygga hushållens överskuldsättning, och i och med registret försvåras möjligheterna för personer som riskerar överskuldsättning att få kredit. Ett positivt kreditupplysningsregister kan dock förbättra möjligheterna att få kredit för sådana kreditsökande som inte tidigare har fått lån på grund av oklarheter i sin riskprofil.

Ett positivt kreditupplysningsregister kan också ha konsekvenser för anteckningarna om betalningsstörningar. Enligt Suomen Asiakastieto Oy:s statistik fanns det 2020 cirka 392 000 och 2021 cirka 389 300 fysiska personer med betalningsstörningar. Antalet personer med betalningsstörningar har ökat tämligen jämnt sedan 2011. En betydande del av betalningsstörningarna beror på konsumtionskrediter. Ökad information om det totala beloppet av krediter som tidigare beviljats en kreditsökande skulle sannolikt ha en förebyggande och minskande effekt på antalet anteckningar om betalningsstörning, då en kreditsökande inte lika lätt skulle beviljas nya krediter. Å andra sidan kan ett positivt kreditupplysningsregister tillsammans med de ändringar av förvaringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar som tidigare föreslagits i kreditupplysningslagen förbättra möjligheterna för gäldenärer som har fått en anteckning om betalningsstörning att få kredit särskilt i sådana situationer där gäldenären har betalat sina skulder och anteckningarna om betalningsstörning har avförts från registret. God positiv information kan övertyga kreditgivarna att bevilja lån när lån inte skulle beviljas på basis av negativa kreditupplysningar.

Ett positivt kreditupplysningsregister innebär för kreditsökandena även risker i anslutning till skyddet av personuppgifter och informationssäkerheten, bl.a. när det gäller att säkerställa volymen av och kvaliteten på informationen samt missbruket av uppgifter (se närmare avsnitt 4.5). Förslaget innehåller även bestämmelser som förbättrar möjligheterna att upptäcka och förhindra missbruk. Dessutom kan fysiska personer själva via e-tjänsten följa hur deras kreditupplysningar används. En anteckning om eget kreditförbud i enlighet med förslaget förbättrar för sin del en fysisk persons möjligheter att förhindra missbruk av sina personuppgifter t.ex. vid identitetsstöld, särskilt på grund av att det enligt förslaget ska vara gratis att anmäla kreditförbud och uppgifterna med den fysiska personens samtycke ska kunna lämnas vidare till dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Den föreslagna anteckningen av orsaken till ett eget kreditförbud gör det lättare att bedöma kreditförbudets betydelse vid kreditgivning samt att den fysiska personen vid kreditgivningen blir bedömd i ljuset av korrekta och tillförlitliga uppgifter. Å andra sidan kan fysiska personer redan för närvarande anmäla kreditförbud till negativa kreditupplysningsregister. Det är inte möjligt att bedöma i vilken utsträckning fysiska personer övergår till att använda enbart den centraliserade möjlighet som det nya registret erbjuder. Möjligheten bedöms emellertid vara lockande. Betydelsen av kreditförbud som överförs till negativa register eller anmäls separat till dem försvinner dock inte helt, med beaktande av registrens omfattande användningsändamål.

Av en kreditupplysningsrapport ska det enligt förslaget framgå sådana dröjsmål med betalningen som varat minst 60 dagar och som gäldenären inte har skött samt uppgift om att krediten hävts. Enligt kreditupplysningslagen kan kreditgivaren för närvarande under vissa förutsättningar till ett negativt kreditupplysningsregister anmäla en betalning som försenats minst 60 dagar som en sådan betalningsförsummelse som borgenären anmäler. Borgenären får själv avgöra huruvida en anteckning ska göras om de förutsättningar som anges i kreditupplysningslagen uppfylls. De betalningsdröjsmål som borgenärer anmält har inte registrerats i de negativa kreditupplysningsregistren på ett heltäckande sätt. Enligt förslaget ska kreditgivarna vara skyldiga att till det positiva kreditupplysningsregistret anmäla dröjsmål med betalningen som varat minst 60 dagar och information om att krediten har hävts. Detta leder till en jämn kvalitet på kreditupplysningarna och en jämlik behandling av gäldenärerna, eftersom det inte är beroende

av varje kreditgivares praxis att uppgifterna om dröjsmål med betalningen syns i kreditupplysningsrapporten och det inte finns några skillnader mellan kreditgivarna i fråga om kreditupplysningarnas kvalitet.

Indirekta konsekvenser för kredittagarna

Nedan bedöms den administrativa börda och de kostnader som införandet av ett positivt kreditupplysningsregister medför för kreditgivarna. Det faktum på vilket sätt dessa kostnader inverkar på kundprissättningen (såsom räntan på krediten och andra avgifter) är mycket kreditgivarspecifikt. Kreditgivarna kan försöka överföra sina höjda kostnader till kundprissättningen. Å andra sidan kan införandet av registret medföra kostnadsbesparingar och riskhanteringsfördelar för kreditgivaren. En eventuell överföring av de kostnader som hänför sig till registret på kundavgifterna beror framför allt på konkurrensläget och på hur införandet av registret inverkar på kostnadsstrukturen i kreditgivarens verksamhet som helhet betraktad.

Konsekvenser för analysen av kreditmarknaden och tillsynen över den finansiella stabiliteten

Förmedlingen av finansiering utanför banksektorn har ökat snabbt under de senaste åren. Även om utvecklingen särskilt gäller företagsfinansiering, har verksamheten stegvis utvidgats också till lån som beviljats hushåll. I synnerhet digitaliseringen av finansmarknaden har ökat antalet nya aktörer och nya verksamhetsmodeller. De nya aktörernas inträde på marknaden har i Finland synts i synnerhet som en ökning av sådana konsumtionskrediter som aktörer utanför banksektorn beviljar hushållen. Marknadsläget i fråga om finansiella innovationer förändras snabbt, och därför är det inte uteslutet att fler nya aktörer börjar bedriva verksamhet med finansiering till hushåll. Med avseende på riskerna i anslutning till stabiliteten på finansmarknaden kan nya aktörers inträde på marknaden och ökningen av deras kreditstock medföra att riskerna i anslutning till det finansiella systemet ökar, framför allt eftersom en del aktörer till centrala delar står utanför de soliditets- och likviditetsbestämmelser och andra bestämmelser som gäller kreditinstitutets verksamhet. Denna utveckling förutsätter att kreditmarknaden måste kunna följas och övervakas på ett mer heltäckande sätt än den nuvarande tillsynen över och uppföljningen av huvudsakligen kreditinstitut.

Det positiva kreditupplysningsregistret kompletterar de uppgifter som finns tillgängliga om finansmarknaden och bidrar till att skapa en heltäckande bild av hushållens skuldsättning. En viktig egenskap hos det föreslagna registret med tanke på makrostabiliteten är att informationen är detaljerad. Registret ska innehålla flera viktiga variabler och detaljerade uppgifter om kredittagarna, kreditbeloppen och detaljer om krediterna. Detta hjälper aktörer som utnyttjar informationen, såsom myndigheter och forskare, att bättre upptäcka sektorspecifika problem som påverkar makrostabiliteten och att analysera riskfaktorer. Det mera detaljerade informationsinnehållet ger information om var kreditgivning sker på ett avvikande sätt och hjälper myndigheterna att bättre än för närvarande koncentrera sig på enskilda frågor.

Enligt de föreslagna bestämmelserna är de aktörer som beviljar fysiska personer krediter och mottagarna av sådana överförda krediter skyldiga att lämna uppgifter till det positiva kreditupplysningsregistret. Anmälningsskyldiga är förutom kreditinstitut som har verksamhetstillstånd eller som är registreringsskyldiga i Finland och andra företag som tillhandahåller finansiella tjänster även sådana kreditgivare som är etablerade i en annan EES-stat och som erbjuder krediter i Finland samt aktörer som helt och hållet saknar näringsrättslig skyldighet att registrera sig eller inneha verksamhetstillstånd. Anmälningsskyldigheten bestäms sålunda inte enligt den formella statusen för en aktör på finansmarknaden, till exempel enligt dess verksamhetstillstånd, utan enligt den faktiska verksamhet som aktören bedriver. De myndigheter som utövar tillsyn över finansmarknaden får för närvarande de uppgifter som behövs för tillsynen i huvudsak av

de näringsidkare som är föremål för tillsynen. En del av aktörerna på kreditmarknaden omfattas inte av tillsynen över näringsverksamheten, och de föreslagna bestämmelserna innebär inte heller tillsyn över näringsverksamheten. Det stora antalet anmälningsskyldiga gör det möjligt att få en betydligt mer heltäckande bild än för närvarande av de krediter som de företag inom finanssektorn som är verksamma i Finland erbjuder fysiska personer. Detta effektiviserar både tillsynsmyndigheternas verksamhet och det samhälleliga beslutsfattandet om åtgärder som syftar till att förebygga överskuldsättning och minska de problem som överskuldssättningen orsakar.

Även om registret ger en mer heltäckande bild än för närvarande av krediter som beviljats fysiska personer, kommer registret med avseende på tillsynsmyndigheternas verksamhet och det samhälleliga beslutsfattandet inte att ge en fullständigt heltäckande bild av alla ekonomiska förbindelser som i betydande grad påverkar fysiska personers ekonomiska situation. Dessutom förs krediter som beviljas en fysisk person för näringsverksamhet in i registret först senare när behövliga ändringar i kreditgivarnas informationssystem har genomförts. Med avseende påushållens totala skuldsättning har i synnerhet husbolagslåneandelarna blivit en central faktor. Det vore nödvändigt att ta med husbolagslåneandelarna i det positiva kreditupplysningsregistret, vilket har identifierats som ett centralt behov när det gäller den fortsatta utvecklingen av registret. Det finns inte ännu en centraliserad eller ens en decentraliserad databas över husbolagslåneandelarna, utan införandet av uppgifter om husbolagslåneandelarna i det positiva kreditupplysningsregistret är beroende av den fortsatta utvecklingen av bostadsdatasystemet och tidtabellen för det.

Ekonomiska konsekvenser för aktörerna inom finanssektorn och för verksamheten på kreditmarknaden

Inrättandet av ett positivt kreditupplysningsregister kommer att medföra inte bara kostnader utan även fördelar för kreditgivarna. De viktigaste kostnaderna är de som föranleds av ändringar i informationssystemet och de användningsavgifter som debiteras för kreditupplysningsrapporterna. Av kreditgivarnas behov att se över sina förfaranden följer åtminstone en administrativ börda, men också direkta kostnadseffekter är möjliga. När det gäller finanssektorn skulle registret särskilt effektivisera finansieringsprocesserna och bidra till att utveckla hanteringen av kreditrisker. De eventuella konsekvenserna för verksamheten på kreditmarknaden hänför sig till en sänkning av tröskeln för tillträde till marknaden och en ökad konkurrens.

Lagförslag 1 i propositionen har konsekvenser för de förfaranden som kreditinstituten och andra kreditgivare tillämpar vid bedömningen av konsumentens kreditvärdighet. Det är inte möjligt att uppskatta de direkta kostnader som föranleds av översynen av förfarandena. Detta medför dock enligt förslaget åtminstone en administrativ börda av olika grad, som kan variera beroende på verksamhetens karaktär, nuvarande förfaranden och storlek när det gäller kreditgivaren. Den administrativa bördan följer för det första av att uppgifter anmäls till registret och för det andra av att uppgifter ska kontrolleras i registret. Den administrativa bördan kunde dock bli lättare av att man för närvarande är tvungen att begära uppgifter om konsumenternas övriga krediter och inkomster huvudsakligen av kreditsökandena, varvid en kontroll av uppgifterna i ett centraliserat register effektiviserar verksamheten för de kreditgivare som beviljar konsumentkrediter. Å andra sidan täcker t.ex. de inkomstuppgifter som överförs från inkomstregistret inte alla inkomstuppgifter, utan kreditgivarna blir fortfarande tvungna att inhämta uppgifter också av den som ansöker om kredit till den del uppgifterna inte finns att tillgå i det positiva kreditupplysningsregistret. Motsvarande konsekvenser följer också för näringsidkare som beviljar krediter för fysiska personers näringsverksamhet. För dessa kreditgivare gäller inte det lagstadgade kravet på bedömning av kreditvärdigheten, men det antas att kreditgivarna för närvarande gör bedömningen särskilt utifrån uppgifter i negativa kreditupplysningsregister om betalningsstörningar och bedömning av kreditvärdigheten. Å andra sidan ökar registret det kunskapsunderlag som står till buds för kreditgivarna i fråga, vilket är en faktor som lockar till användning av

registret, men det kan samtidigt öka den administrativa bördan för de näringsidkare som hittills inte har utnyttjat positiva kreditupplysningar vid bedömning av kreditvärdigheten. Det är i stor utsträckning kreditgivarna som överväger om informationen ska användas.

De mest betydande konsekvenserna för företag gäller de sammanslutningar som är verksamma på kreditmarknaden och som är anmälningsskyldiga enligt lagen. I Finansinspektionens förteckning över tillsynsobjekt (läget 8.10.2021) finns uppskattningsvis 182 sammanslutningar som är verksamma på kreditmarknaden (t.ex. inlåningsbanker och kreditföretag) och som kan lämna konsumentkrediter. Anmälningsskyldigheten enligt lagförslaget ska också gälla utländska kreditgivare till den del de lämnar konsumentkrediter eller krediter för en fysisk persons näringsverksamhet. Av dessa är i praktiken nästan alla sådana kreditinstitut som har beviljats verksamhetstillstånd i en EES-stat och som har etablerat en filial i Finland eller tillhandahåller tjänster direkt över gränsen. I Finansinspektionens register finns för närvarande 32 filialer till kreditinstitut som är etablerade i en EES-stat. Filialer får etableras också för kreditgivare från tredjeländer, förutsatt att de uppfyller förutsättningarna för beviljande av verksamhetstillstånd. Antalet kreditinstitut i EES-stater som gjort anmälan och som tillhandahåller tjänster direkt över gränsen är stort (497), men uppskattningsvis endast 8 är sådana kreditgivare som lämnar konsumentkrediter som omfattas av lagförslagets tillämpningsområde. Det finns bl.a. i Norge, Sverige, Estland och Lettland kreditgivare som är verksamma i Finland utan att ha filial och som har gjort anmälan. Det exakta antalet kreditgivare som lämnar krediter till andra fysiska personer än konsumenter är inte känt.

Regionförvaltningsverket i Södra Finland utövar tillsyn över sådana i registret över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån införda bolag som lämnar konsumentkrediter eller förmedlar person-till-person-lån. I regionförvaltningsverkets register har det antecknats sammanlagt 56 konsumentkreditgivare, av vilka fyra förmedlar person-till-person-lån och tre lämnar konsumentkrediter som hänför sig till bostadsegendom. En av de kreditgivare som finns i regionförvaltningsverkets register har sin hemort i en annan EES-stat. I registret saknas sådana näringsidkare som är etablerade i en annan EES-stat och som tillfälligt erbjuder konsumentkrediter i Finland, men som inte omfattas av tillämpningsområdet för lagförslag 1. En del av de kreditgivare som beviljar konsumentkrediter på basis av leasingavtal är dock inte nödvändigtvis sådana kreditgivare som är införda i regionförvaltningsverkets register, även om de är anmälningsskyldiga enligt lagförslag 1. De ovannämnda konsumentkreditgivarna är alla sådana som har lagstadgad rätt eller skyldighet att behandla positiva kreditupplysningar och i fråga om dem är det således möjligt att till en myndighets informationssystem öppna ett sådant tekniskt gränssnitt som avses i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019), nedan *informationshanteringslagen*, förutsatt att övriga förutsättningar i informationshanteringslagen och de förutsättningar för datasäkerhet för personuppgifter som anges i dataskyddsförordningen uppfylls. I fråga om kreditgivare som är etablerade i en annan EES-stat kan man i princip anta att dataskyddsnivån är tillräcklig, om kreditgivaren tillämpar dataskyddsförordningen som sådan. För kreditgivare från tredjeländer vore det däremot svårare att öppna ett tekniskt gränssnitt, om dataöverföringarna görs direkt till tredjelandet i fråga. Utöver de krav i informationshanteringslagen som gäller öppnandet av ett tekniskt gränssnitt ska tredjeländer uppfylla de villkor i den allmänna dataskyddsförordningen som gäller överföring av personuppgifter till tredjeländer. Det berörda tredjelandet bör uppfylla kraven på en tillräcklig datasäkerhetsnivå för att systematiska överföringar av information över huvud taget ska vara möjliga. Europeiska kommissionen har med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen endast godkänt två beslut om adekvat skyddsnivå. Dessutom gäller fortfarande några äldre beslut vars överensstämmelse med dataskyddsförordningen kommissionen ännu inte har bedömt. Av kreditgivarna i tredjeländer ska tillämpningsområdet dock omfatta endast de tillsynsobjekt som Finansinspektionen övervakar och som har grundat en filial, samt av de tillsynsobjekt som regionförvaltningsverket övervakar de näringsidkare som är etablerade i någon EES-stat. Enligt

förslaget ska aktörer som tillfälligt beviljar krediter inte omfattas av tillämpningsområdet. Tills vidare känner man inte till aktörer från tredjeländer.

Det exakta antalet kreditgivare som beviljar fysiska personer kredit för näringsverksamhet är inte känt, eftersom det är fråga om sådan kreditgivningsverksamhet som till stor del inte regleras. Till den del företagets verksamhet är oreglerad och de saknar den lagstadgade rätten eller skyldigheten att behandla positiva personkreditupplysningar, är den rättsliga grunden för behandlingen den allmänna dataskyddsförordningen, särskilt artikel 6.1 b i förordningen. Det kan ändå förväntas att förutsättningarna för att öppna ett tekniskt gränssnitt inte tillnärmelsevis alltid uppfylls i alla situationer.

Kreditupplysningsregistret kommer att medföra informationssystemkostnader för anmälningsskyldiga kreditgivare och andra aktörer i synnerhet vid organiseringen av anmälningstrafiken till registret. Den största andelen kostnader uppstår när registret inrättas. Också möjligheten att behandla kreditupplysningsrapporter i informationssystemtekniskt hänseende kan medföra informationssystemkostnader. Enligt en uppskattning som Finanssiala ry fått av sina medlemsamfund uppgår kostnaderna för informationssystemen i anslutning till inrättandet av registret för de kreditgivare som är medlemmar i registret och som samtidigt är konsumentkreditgivare som omfattas av Finansinspektionens tillsyn till sammanlagt ca 27–35 miljoner euro. De årliga kostnaderna för underhåll och småskalig utveckling är för dessa kreditgivare flera miljoner euro. Uppskattningen grundar sig i fråga om det tekniska genomförandet av registret på de uppgifter som fanns tillgängliga hösten 2021 och den är fortfarande förenad med vissa osäkerhetsfaktorer. Det uppskattas att även andra kreditgivare och mottagare av överförda krediter föranleds betydansefulla informationssystemkostnader till följd av införandet av registret, men på grund av att aktörerna inte har organiserat sig har deras storlek inte kunnat utredas på ett tillförlitligt sätt. Det exakta antalet sådana kreditgivare är inte känt, men antalet uppskattas till cirka 70–80, och det är sannolikt att deras kostnader som helhet betraktade uppgår till flera miljoner euro. Kostnaderna för informationssystemen drabbar kraftigare sådana små kreditgivare vars kreditgivning till fysiska personer i Finland är ringa i synnerhet i förhållande till de informationssysteminvesteringar som krävs för att registret ska kunna tas i bruk. Kostnaderna för informationssystemen beror särskilt på att tekniska gränssnitt öppnas, på detaljer som hänför sig till det informationsinnehåll som anmäls samt på ändringar som behövs för att möjliggöra sådan automatiserad överföring av det informationsinnehåll som avses i lagförslaget via ett gränssnitt till ett myndighetsregister. Lagförslaget möjliggör dock av grundad anledning annan elektronisk informationssäker anmälan av uppgifter. Detta är möjligt om öppnandet av det tekniska gränssnittet är ekonomiskt oskäligt i förhållande till det lilla antal krediter som omfattas av tillämpningsområdet eller om den anmälningsskyldige inte uppfyller kraven i informationshanteringslagen när det gäller öppnande av ett gränssnitt. Kreditgivarna orsakas dessutom kostnader för informationssystemen på grund av de ändringar i informationssystemen som mottagandet av de kreditupplysningsrapporter som fås ur registret förutsätter samt sådana ändringar i de informationssystem och behandlingsprocesser för uppgifter som används vid kreditgivning som gör det möjligt att använda de uppgifter som fås ur registret i samband med kreditgivningen.

De användningsavgifter som tas ut för kreditupplysningsrapporterna fördelar sig enligt kreditgivare beroende på typen av kreditgivning. De kostnader som föranleds av kreditupplysningsrapporter i förhållande till eurobeloppen för beviljade krediter kommer att vara högst för små krediter och högriskkrediter, där andelen ansökningar om kredit som avslås i typiska fall är betydligt större än t.ex. i fråga om bostadskrediter och konsumentkrediter med en bostad som säkerhet. De avgifter som tas ut för kreditupplysningsrapporter belastar således framför allt dem som tillhandahåller krediter för stora kundmängder och små krediter. Det bör dock noteras att registret också medför kostnadsbesparingar för kreditgivarna via ett mer omfattande kunskapsunderlag som är tillgängligt vid kreditgivningen.

Nytan för kreditgivare

De uppgifter om inkomster, skulder och utgifter för skuldskötsel som ingår i kreditupplysningsrapporterna är enligt förslaget i mycket stor utsträckning desamma som de uppgifter som redan för närvarande normalt samlas in hos kreditsökande genom kreditansökningar. Kreditgivarna är med stöd av konsumentskyddslagen skyldiga att vidta skäliga åtgärder för att säkerställa att de uppgifter som konsumenterna lämnat är korrekta. Detta sker i praktiken t.ex. genom att man till kreditgivaren lämnar löneuträkningar eller kontoutdrag, som vanligen behandlas genom manuellt arbete. Införandet av ett positivt kreditupplysningsregister gör det möjligt att elektroniskt få de uppgifter som är väsentliga för bedömningen av kreditvärdigheten ur ett tillförlitligt och uppdaterat register utan att särskilda åtgärder för att säkerställa uppgifternas riktighet överhuvudtaget behövs. Införandet av ett positivt kreditupplysningsregister gör det möjligt att som helhet effektivisera kreditgivarnas kreditgivningsprocesser, vilket medför kostnadsbesparingar. Kreditgivarna skulle också dra nytta av bättre hantering av kreditrisker vid lämnande av kredit. Dessa fördelar är delvis aktörsspecifika, och det är svårt att bedöma nytan i euro innan registret börjar användas. Med beaktande av registrets omfattning och karaktär är det dock motiverat att anse att fördelarna för finanssektorn är betydande.

Ett register som förs av det allmänna garanterar kreditgivare som är verksamma på kreditmarknaden en bättre möjlighet än tidigare att utnyttja positiva kreditupplysningar. Ett positivt kreditupplysningsregister förbättrar spridningen av information på kreditmarknaden och främjar på så sätt en effektiv verksamhet på marknaden. Eftersom den finländska banksektorn är tämligen koncentrerad både i europeisk och internationell jämförelse, har de informationsresurser som beskriver skuldsättningen och kreditrisken för närvarande koncentrerats hos några enskilda aktörer. Att dessa uppgifter i större utsträckning görs tillgängliga för aktörerna inom finanssektorn kan minska hindren för etablering i branschen och eventuellt också öka konkurrensen. Dessutom minskar registret kreditsökandens möjlighet att skuldsätta sig gentemot olika aktörer utan att kreditgivaren känner till det. Transparensen i uppgifterna minskar kreditgivarens risker och möjliggör också prissättning av krediten så att den bättre motsvarar riskerna i kundrelationerna. Ett positivt kreditupplysningsregister hjälper kreditgivarna att avsevärt bättre än för närvarande skilja mellan kreditsökande med hög risk och kreditsökande med låg risk. Nyttan med informationen i registret har bedömts vara mindre för kreditgivaren när det är fråga om ett lån med god säkerhet och när kreditsökanden har god betalningsförmåga. Informationen har större betydelse när kreditsökanden inte kan ställa säkerhet eller när det med beaktande av lånets storlek inte är förnuftigt att ställa säkerhet och kundens betalningsförmåga är ringa. Överskuldsättning sker i allmänhet genom krediter utan säkerhet, och nytan med ett positivt kreditupplysningsregister gäller i synnerhet dem.

Enligt förslaget ska en kreditgivare ha rätt att använda de kreditupplysningsrapporter som fås från det positiva kreditupplysningsregistret vid lämnande av kredit och i därmed jämförbara situationer, i samband med ändringar av kreditavtal som är väsentliga med tanke på kreditskötselförmågan samt i samband med att borgen eller pant ställs eller godkänns. De föreslagna tillåtna användningsändamålen för kreditupplysningsrapporterna är snävare än de tillåtna användningsändamålen för ett negativt kreditupplysningsregister. Det föreslås inte att de tillåtna användningsändamålen för uppgifterna i det positiva kreditupplysningsregistret ska vara lika omfattande, eftersom uppgifterna i rapporten från det positiva kreditupplysningsregistret till sin karaktär och sitt innehåll avviker från uppgifterna i ett negativt kreditupplysningsregister. De tillåtna användningsändamålen för kreditupplysningsrapporterna i det positiva kreditupplysningsregistret tryggar dock hanteringen av kreditgivarnas kreditrisker på ett ändamålsenligt och proportionerligt sätt i situationer som är centrala med avseende på hanteringen av kreditrisker, dvs. vid lämnande av kredit och ändringar i kreditavtal. Jämfört med nuläget bedöms det att hanteringen av kreditrisker kommer att utvecklas avsevärt.

Konsekvenser för andra näringsidkare

Enligt lagförslag 1 i propositionen gäller anmälningsskyldigheten även sådana näringsidkare till vilka en kreditgivares rättigheter till följd av ett kreditavtal som ska anmälas med stöd av 6 § har överförts. Dessa är vanligen sådana i 3 § i lagen om registrering av aktörer som bedriver indrivningsverksamhet (411/2018) avsedda aktörer som bedriver indrivningsverksamhet, men registret innehåller t.ex. inte sådana företag som bedriver finansieringsverksamhet och som enbart köper fordringar eller erbjuder kredit mot fordringar. I regionförvaltningsverkets register över aktörer som bedriver indrivningsverksamhet finns 85 företag som bedriver indrivningsverksamhet (4.11.2021). Anmälningsskyldiga är dock inte sådana indrivningsbyråer som sköter indrivningsuppdrag för kreditgivarens räkning, utan endast indrivningsbyråer till vilka kreditgivarens rättigheter har överförts.

Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry har preliminärt bedömt kostnadseffekterna för sina medlemsföretag. Anmälan av amorteringar efter att en fordran förfallit till betalning och anmälan av eventuella betalningsdröjsmål till det positiva kreditupplysningsregistret orsakar indrivningsbyråerna betydande kostnader för it-system och underhåll, vilka i fråga om engångskostnaderna kan uppgå till sammanlagt ca 1,5 miljoner euro och i fråga om underhållskostnaderna till cirka 450 000 euro per år. Indrivningsbyråerna får inte använda registret för andra ändamål än för att anmäla uppgifter som omfattas av anmälningsskyldigheten. Det är möjligt att indrivningsbyråerna på grund av sina kostnadseffekter höjer taxorna för indrivningskostnaderna.

Det faktum att ett frivilligt kreditförbud som en person själv meddelat registreras i det positiva kreditupplysningsregistret får konsekvenser för dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Eftersom förbudet gäller fysiska personer uppstår det konsekvenser närmast för dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet och som även för personkreditupplysningsregister. I Finland finns det tills vidare två sådana aktörer. För dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet följer kostnadseffekter av öppnandet av tekniska gränssnitt för överföringen av uppgifter om kreditförbud från det positiva kreditupplysningsregistret till dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Dessutom kan det vara nödvändigt för dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet att göra andra systemuppdateringar eller att se över sina förfaranden i samband med behandlingen av kreditförbud. Eftersom en fysisk person när som helst har rätt att återkalla sitt samtycke, skulle förfarandena i samband med behandlingen av samtycket också medföra åtminstone en administrativ börda. För det andra kan en fysisk persons möjlighet att via ett positivt kreditupplysningsregister göra en anmälan centraliserat också till negativa register minska antalet förbud som meddelas direkt till dem. Konsekvenser för dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet föranleds också av att ett kreditförbud som ska anmälas till det positiva kreditupplysningsregistret är avgiftsfritt, eftersom det tas ut en avgift för meddelande av förbud till negativa kreditupplysningsregister.

Utöver fysiska personers frivilliga kreditförbud överlappar innehållet i det positiva kreditupplysningsregister som ska inrättas när det gäller uppgifter om dröjsmål med betalningen samt uppgifter om skuldsanering för fysiska personer och företagssaneringsuppgifter delvis innehållet i de negativa kreditupplysningsregistren. Näringsverksamheten hos dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet kan påverkas av att ett positivt kreditupplysningsregister på ett heltäckande sätt innehåller uppgifter om en fysisk persons krediter. Till denna del gäller konsekvenserna också i större utsträckning sådana som bedriver kreditupplysningsverksamhet och behandlar personkreditupplysningar. Konsekvenserna för företagskreditupplysningen är små och hänför sig främst till behandlingen av uppgifter om betalningsstörningar hos enskilda näringsidkare. Konsekvenserna konkretiseras två år senare än i fråga om företag som endast bedriver personkreditupplysningsverksamhet. Konsekvenser för kreditupplysningsverksamheten kan uppstå om kreditgivarna använder det positiva kreditupplysningsregistret i stället för de

tjänster baserade på negativa register som de för närvarande använder. Å andra sidan förutsätter bedömning av kreditvärdigheten enligt konsumentskyddslagen även i fortsättningen användning av andra källor. Det nya registret ska inte innehålla uppgifter om betalningsstörningar till alla delar, varvid kreditgivarna samtidigt torde använda också kreditupplysningsregister som baserar sig på uppgifter om betalningsstörningar för att säkerställa uppgifterna om betalningshistoria. Huruvida det föreslagna registret inverkar på produktutvecklingen hos dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet eller på de informationssamhällstjänster som de tillhandahåller är företagsspecifikt. De sammantagna konsekvenserna av de ändringar som tidigare föreslagits i kreditupplysningslagen och av denna proposition bedöms nedan i avsnitt 4.6.

Inrättandet av ett positivt kreditupplysningsregister har konsekvenser för sådana enskilda näringsidkare vars kreditvärdighet bedöms som en fysisk person. Ett mer heltäckande kunskapsunderlag om enskilda näringsidkares andra personliga krediter, inkomster och uppgifter om betalningsstörningar säkerställer att enskilda näringsidkares kreditvärdighet bedöms på basis av tillförlitligare och rättvisare uppgifter än tidigare. Å andra sidan kan detta i vissa fall leda till att kredit inte beviljas lika lätt som tidigare, vilket kan göra det svårare att starta eller fortsätta företagsverksamhet. Syftet med registret är dock framför allt att förebygga överskuldssättning hos enskilda näringsidkare, och lagförslaget bedöms också ha effekter som förhindrar att sådana företagare blir insolventa. Konsekvenserna för enskilda näringsidkare konkretiseras två år senare än konsekvenserna för konsumenter. Inrättandet av ett positivt kreditupplysningsregister bedöms inte ha några betydande konsekvenser för andra näringsidkare, med beaktande av att det inte föreslås att uppgifter om företagskrediter i större utsträckning ska införas i registret.

4.5 Övriga samhälleliga konsekvenser

Konsekvenser för skyddet för privatlivet och personuppgifter

I lagen föreslås det bestämmelser om registrering av fysiska personers kredit- och inkomstuppgifter i ett positivt kreditupplysningsregister som förs av en myndighet och om utlämnande av dessa uppgifter till kreditgivare och vissa myndigheter. En stor del av de uppgifter som ska lämnas ut till registret är sekretessbelagda och behandlas för närvarande delvis med den registrerades samtycke eller på basis av ett kundförhållande. De föreslagna bestämmelserna inskränker således skyddet för privatlivet och personuppgifterna. Propositionens förhållande till den allmänna dataskyddsförordningen bedöms närmare i specialmotiveringen samt i förhållande till skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna i avsnitt 12.

I registret ska det inte införas uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter. För skötseln av sina egna uppgifter ska Inkomstregisterenheten få uppgifter ur befolkningsdatasystemet om en fysisk persons modersmål och kontaktspråk. Uppgifterna kan i vissa fall samtidigt ange en persons etniska ursprung. Uppgifter om modersmål och kontaktspråk är dock nödvändiga med tanke på tillgodoseendet av en fysisk persons egna rättigheter, och uppgifterna i kreditupplysningsregistret ska inte lämnas vidare till kreditupplysningsmottagarna. Bestämmelserna om registrets informationsinnehåll innebär dock en omfattande behandling av sekretessbelagda personuppgifter i ett centraliserat nytt myndighetsregister. I dessa uppgifter ingår stora mängder uppgifter om fysiska personers inkomster och skulder. Enligt förslaget ska det också vara möjligt att lämna ut stora mängder personkreditupplysningar för de syften som anges i lagen via ett allmänt datanät, och uppgifterna ska kunna utnyttjas av ett stort antal kreditgivare, av vilka en del för närvarande inte är föremål för tillsyn över näringsverksamheten. Bestämmelserna i lagförslaget omfattar inte heller tillsynen över näringsverksamheten. Behandlingen av personuppgifter i samband med det föreslagna positiva kreditupplysningsregistret medför på grund av behandlingens art och omfattning betydande risker för fysiska personers rättigheter

och friheter. Exempel på sådana risker är lagstridigt nyttjande av uppgifter samt personuppgifts-incidenter.

De största riskerna för skyddet av personuppgifter och informationssäkerheten bedöms uppstå i de situationer där en kreditgivare som har rätt att få uppgifter inte i fråga om sin näringsverksamhet omfattas av Finansinspektionens eller Regionförvaltningsverket i Södra Finlands tillsyn. Dessa kreditgivare, som är sådana kreditgivare som främst beviljar krediter till andra fysiska personer än konsumenter, har inte heller lagstadgad rätt eller skyldighet att bedöma sina kunders kreditvärdighet. Behandlingen av kreditupplysningar ska basera sig på ett kundförhållande med en fysisk person. Antalet fall där uppgifter lämnas ut är stort och utlämnandet av uppgifter omfattar ett stort antal sekretessbelagda uppgifter också för sådana aktörer vars verksamhet man inte känner till särdeles väl. Med beaktande av mängden datakommunikation är det en utmaning att upptäcka försummelser och missbruk. Den tillsyn som föreslås i lagförslag 1 gäller endast tillsynen över skyldigheten att anmäla sig hos Inkomstregisterenheten och skyldigheten att anmäla uppgifter, och den omfattar således inte t.ex. utredning av företagsledningens tillförlitlighet, och försummelserna ska enligt förslaget inte vara föremål för administrativa påföljder av sanktionskaraktär.

Avsikten är att minska riskerna i samband med skyddet av personuppgifter genom att det i lagen noggrant avgränsas vilka uppgifter som ska föras in i registret och vilka som ska lämnas ut ur registret. I lagen ska det dessutom noggrant beskrivas om de ändamål för vilka positiva kreditupplysningar om en fysisk person får användas. Å andra sidan kan skyddet för personuppgifter vara förenat med risker också i sådana fall då den registrerade själv lämnar ut sina kreditupplysningar till sådana aktörer till vilka uppgifter inte kan lämnas ut med stöd av de föreslagna bestämmelserna.

Avsikten är också att minska riskerna genom att den fysiska personen själv kan övervaka till vem hans eller hennes personuppgifter har lämnats ut. I syfte att främja den fysiska personens rättigheter till information föreslås det i propositionen bestämmelser om att den fysiska personen ska ha tillgång till de uppgifter som rör honom eller henne via en e-tjänst. Det föreslås att användningen av e-tjänsten ska vara kostnadsfri. En person har på detta sätt bättre möjligheter än för närvarande att få heltäckande information om sin egen ekonomiska situation på ett och samma ställe, vilket kan främja hanteringen av individens och hushållens ekonomi. Med hjälp av e-tjänsten kan en person också kontrollera att uppgifterna i registret är korrekta och till vilka kreditgivare uppgifter har lämnats ut ur registret. En fysisk person ska också ha möjlighet att anmäla en anteckning om frivilligt kreditförbud till registret och tillåta att anteckningen lämnas ut till de kreditupplysningsregister som avses i kreditupplysningslagen, vilket främjar personens självbestämmanderätt i fråga om information och bistår t.ex. i situationer där en person misstänker missbruk av sina egna personuppgifter. Både kreditförbudet och möjligheten för en fysisk person att själv via e-tjänsten kontrollera användningen av sina egna uppgifter gör det lättare att förebygga och snabbare upptäcka missbruk som kan uppstå t.ex. på grund av identitetsstöld. Riskerna i anslutning till skyddet av personuppgifterna ökar dock av att den fysiska personens samtycke inte är en förutsättning för utlämnande av uppgifter, och den fysiska personen kan inte själv förhindra utlämnande av uppgifter ur registret. Därför är den fysiska personens möjligheter att skydda sig själv mot de dataskyddsrisker som registrets verksamhet medför mycket små och den övervakning som den fysiska personen själv utför via e-tjänsten sker i efterhand.

Avsikten är att minska särskilt riskerna i samband med skyddet för personuppgifter och för informationssäkerheten genom det förslag om dataanvändningstillstånd som ingår i lagförslaget. Ett beslut av Inkomstregisterenheten är en förutsättning för att få information oberoende av på vilket elektroniskt sätt kreditupplysningar lämnas ut ur registret. Som ett led i bedömningen

av en begäran om information ska Inkomstregisterenheten särskilt bedöma huruvida kreditgivaren uppfyller förutsättningarna för utlämnande av uppgifter, inklusive arten av kreditgivarens verksamhet, uppgifternas användningsändamål och kraven på informationssäkerhet. Även de krav som följer av dataskyddsförordningen ska beaktas vid prövningen. Inkomstregisterenheten ska vid behov också ha rätt att vägra att ge ut information eller att återkalla ett beslut som berättigar till information. Inte heller detta förfarande undanröjer till alla delar de risker och möjligheter till missbruk som är förenade med enskilda situationer när uppgifter har lämnats ut efter det att ett beslut som berättigar till inhämtande av information har fattats.

Av den allmänna dataskyddslagstiftningen följer för den personuppgiftsansvarige och för personuppgiftsbiträdet ett flertal krav och skyldigheter som gäller behandlingen av personuppgifter och som för sin del minskar riskerna i anslutning till skyddet av personuppgifterna. En fysisk person ska också ha tillgång till de rättigheter och rättsmedel för en registrerad som anges i den allmänna dataskyddsförordningen, inklusive möjlighet att vid behov få sitt ärende behandlat av dataombudsmannen. De krav i den allmänna dataskyddsförordningen som gäller behandling av personuppgifter ska beaktas i utvecklingen och funktionen av det positiva kreditupplysningsregistret. Den personuppgiftsansvarige ska bland annat beakta de krav som gäller inbyggt dataskydd och dataskydd som standard på det sätt som föreskrivs i den allmänna dataskyddsförordningen. I den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs det även om informationssäkerhet. Bestämmelser om de informationssäkerhetsförpliktelser som ska iakttas i samband med ett positivt kreditupplysningsregister finns även annanstans i lagstiftningen, såsom i informationshantlingslagen.

Ovannämnda bedömning av riskerna med behandling av personuppgifter frångår inte den personuppgiftsansvarige den skyldighet som anges i artikel 35 i den allmänna dataskyddsförordningen att genomföra en konsekvensbedömning avseende dataskydd, om en viss typ av behandling, i synnerhet sådan där ny teknik används, med beaktande av dess art, omfattning, sammanhang och ändamål sannolikt leder till hög risk för fysiska personers rättigheter och friheter. Ett positivt kreditupplysningsregister kan med beaktande av karaktären och omfattningen av behandlingen av kreditupplysningar anses vara en sådan högrisksituation där en sådan nämnd konsekvensbedömning avseende dataskydd måste göras. Således ska den personuppgiftsansvarige innan behandlingen inleds genomföra en noggrannare bedömning av vilka konsekvenser den planerade behandlingen har med avseende på skyddet av personuppgifter i enlighet med kraven i den allmänna dataskyddsförordningen.

Konsekvenser för jämlikheten

Ett positivt kreditupplysningsregister har positiva konsekvenser för jämlikheten. Ur jämlikhetssynvinkel kan det anses vara problematiskt med sådan praxis där det i beslutsfattandet om en individ ges betydelse vilken befolkningsgrupp individen i fråga företräder. Det har förekommit en del sådan praxis på kreditmarknaden. Exempelvis diskriminerings- och jämställdhetsnämnden och dataombudsmannens byrå har fått avgöra ärenden där det i beslutsfattandet om kreditgivning har fästs ovidkommande vikt vid vilken befolkningsgrupp en person hör till. Även Finansinspektionen har fäst bankernas uppmärksamhet vid kravet på icke-diskriminerande behandling av kunder vid beviljande av krediter.

Exempelvis har man i s.k. *scoring*-metoder som kreditgivarna använder kunnat tillämpa statistiska poängsättningar som har samband med diskrimineringsgrunder och som i väsentlig grad kan inverka på om en person beviljas kredit eller inte och på hurudana villkor. Användningen av sådana faktorer som ingår i diskrimineringsgrunderna i *scoring* kan ofta vara direkt eller indirekt diskriminering som förbjuds i diskrimineringslagen (1325/2014). I och med att särskilt artificiell intelligens och algoritmer blir allt vanligare kan användningen av sådana metoder öka

ytterligare, och metoderna är särskilt förenade med risker för indirekt diskriminering. Statistiska generaliseringar av olika befolkningsgruppers verksamhet beskriver dock ofta inte en enskild persons situation och ger inte en tillförlitlig bild av personens kreditvärdighet. Även om kreditgivarna kan använda statistiska *scoring*-metoder vid bedömningen av kreditvärdigheten, räcker det inte enbart med att använda sådana metoder för att fullgöra konsumentskyddslagens skyldighet att bedöma kreditvärdigheten.

Ett positivt kreditupplysningsregister kan minska tillämpningen av diskriminerande kriterier i samband med *scoring*-metoder, eftersom kreditgivarna via registret på ett tillförlitligt och heltäckande sätt får information om omständigheter som inverkar på en enskild persons betalningsförmåga. Detta möjliggör en mer individuell bedömning som en del av bedömningen av en persons kreditvärdighet och kan således minska risken för diskriminering av personer på grund av tillhörighet till en viss befolkningsgrupp.

Vid beredningen av propositionen har man också bedömt vems kreditupplysningar som ska registreras i registret på ett sådant sätt som dels främjar informationssäkerheten, dels likabehandlingen. Enligt lagförslaget ska det i det positiva kreditupplysningsregistret registreras kreditupplysningar om sådana fysiska personer som vid lämnande av kredit är bosatta i Finland och har finsk personbeteckning. Dessutom får det i systemet registreras uppgifter om krediter som en finsk kreditgivare lämnar en person som inte är bosatt i Finland, om personen i fråga har en finsk personbeteckning och får inkomster från Finland eller har ett annat särskilt band till Finland. I fråga om personer som fått en finsk personbeteckning har förslaget således inga konsekvenser som försvagar jämlikheten.

Skyldigheten att anmäla uppgifter till registret gäller utländska personer endast när de har en finsk personbeteckning. Om en utlänning som är bosatt i Finland saknar finsk personbeteckning, är personen i fråga inte skyldig att anmäla uppgifter, och uppgifterna skulle inte kunna föras in i registret. Utlänningar som är bosatta i Finland har i allmänhet finsk personbeteckning, så detta gäller endast en liten grupp av utlänningar. Detta kan dock vara fallet t.ex. om en person inte har ansökt om finsk personbeteckning eller om behandlingen av den har dragit ut på tiden. Konsekvenserna för jämlikheten är till denna del små.

Under beredningen har även möjligheten att registrera uppgifter om en utländsk persons utländska personbeteckning i det positiva kreditupplysningsregistret utretts. Säkerställandet av utländska personbeteckningars tillförlitlighet och informationssäkerhet är dock förenat med osäkerhet och avsevärda svårigheter, och därför har kravet på en finsk personbeteckning vid registreringen ansetts vara ett bättre alternativ. Denna lösning försätter också utlänningar i en mer jämlik ställning, eftersom alla länder inte har en identifieringskod som kan jämföras med en finsk personbeteckning och som skulle kunna föras in i registret.

I propositionen föreslås det att det i konsumentskyddslagen uttryckligen ska förutsättas att kreditgivaren i regel ska kontrollera en persons uppgifter i ett kreditupplysningsregister som ett led i den bedömning av kreditvärdigheten som avses i lagen. Att uppgifterna förs in i registret är dock inte en förutsättning för att kredit ska beviljas, och det att uppgifter inte förs in i registret i fråga om en utlänning som saknar finsk personbeteckning utesluter inte hans eller hennes möjligheter att få kredit. Kreditgivaren ska i dessa situationer bedöma kreditsökandens kreditvärdighet utifrån andra tillgängliga uppgifter.

Skatteförvaltningen är en tvåspråkig statlig myndighet och enligt språklagen (423/2003) ska varje fysisk person ha rätt att använda finska eller svenska i kontakten med Inkomstregisterheten. Rätten att använda andra språk bygger på bestämmelserna om tolkning och översättning i 26 § i förvaltningslagen (434/2003). Inkomstregistret ska dock med stöd av språklagen också

ha rätt att tillhandahålla bättre service än vad lagen förutsätter. E-tjänsten för fysiska personer ska vara tillgänglig på finska och svenska samt på engelska. Den samiska språklagen (1086/2003) tillämpas också på Skatteförvaltningen. Tillgodoseendet av samernas språkliga rättigheter främjas också av att Skatteförvaltningen hör till tillämpningsområdet för samiska språklagen. Avsikten är att främja de språkliga rättigheterna i synnerhet med hjälp av översättning. Hur samernas språkliga rättigheter tillgodoses påverkas dock av i vilken utsträckning tjänster på samiska kan tillhandahållas när registret tas i bruk.

Konsekvenser för barn

Minderåriga beviljas kredit endast i undantagsfall. I praktiken är de krediter som beviljas främst studielån. I det positiva kreditupplysningsregistret ska dock också registreras uppgifter om krediter till minderåriga, i de fall där krediter har beviljats. Registret gör det möjligt att få mer heltäckande uppgifter än tidigare om minderårigas skuldsättning. Med beaktande av den begränsade kreditgivningen till minderåriga är konsekvenserna för barn dock små.

De föreslagna bestämmelserna om kreditförbud stärker barnets rättigheter. Antalet kreditförbud för minderåriga har dock tills vidare anmälts endast i liten utsträckning till de register som förs av dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Det kan antas att det på motsvarande sätt också i det föreslagna registret antecknas endast få kreditförbud som gäller minderåriga.

Konsekvenser för hälsa och välbefinnande

Syftet med införandet av ett positivt kreditupplysningsregister är att förbygga överskuldsättning. Överskuldsättningen kan ha negativa effekter på individens hälsa och välbefinnande. Överskuldsättningen har ökat i Finland under de senaste tio åren. Utredningen Katsaus viime vuosien ylivelkaantumiskehitykseen (Översikt över utvecklingen av överskuldsättning under de senaste åren, finns enbart på finska), som publicerades 2020, visade att överskuldsättningen dock har utvecklats på olika sätt i olika befolkningsgrupper. Utredningen visade att kvinnornas överskuldsättning relativt sett har ökat och männens överskuldsättning har minskat. Ett annat tydligt drag är att överskuldsättningen minskar bland unga under 25 år. Överskuldsättningen bland unga minskade enligt nästan alla överskuldsättningsparametrar. Ett undantag var ökningen av ungas utsökningsskulder i euro, dvs. de överskuldsatta ungdomarna hade skuldsatt sig med större belopp i slutet av granskningsperioden än i början av granskningsperioden. I utredningen granskades också med hjälp av olika variabler den socioekonomiska ställningen för de personer som är föremål för utsökning. Enligt utredningen accentuerades antalet personer med låg socioekonomisk ställning och deras relativa andel enligt alla parametrar i jämförelse med personer med hög socioekonomisk ställning.

Överskuldsättningen påverkar den skuldsatta individens och hushållets liv på många sätt. Överskuldsättningen kan också påverka individens hälsa och välbefinnande på olika sätt. Ekonomiska bekymmer i samband med överskuldsättningen kan påverka hälsotillståndet. Överskuldsättningens samband med en senare frekvens av kroniska sjukdomar har i Finland utretts t.ex. i forskningsprojektet Lamakausion sosiaalisen seuraukset (De sociala följderna av recessioner, finns enbart på finska). Forskningen visar att överskuldsättning kan orsaka stress både på grund av svårigheter att klara sig i vardagen och på grund av den egentliga skuldbördan. I synnerhet överskuldsättning som förefaller vara livslång samt en eventuell ökning av skulderna i takt med att räntorna ackumuleras kan orsaka stress.

Den tärande stress som skuldsättningen orsakar har enligt forskningen samband med många slags problem som kan vara psykiska, fysiska och hälsorelaterade. I nationella forskning om skuldsättning har det konstaterats att skuldsatta har i synnerhet psykiska problem och andra

sjukdomar samt symtom som tyder på psykosocial stress. Förebyggandet av överskuldsättningen kan anses främja folkhälsan. Enligt nationell forskning är överskuldsättningen en stark indikator på uppkomsten av kroniska sjukdomar och även på att en person får invalidpension eller sjukpension. Det är dock i viss mån oklart om överskuldsättning och försämring av hälsotillståndet kan anses ha ett direkt orsakssamband. En sådan slutsats har man dock kommit fram till i vissa internationella undersökningar.

Ett positivt kreditupplysningsregister skulle vara ett nytt viktigt verktyg för att förebygga överskuldsättning. I Finland bereds det som bäst också många andra åtgärder som syftar till att förebygga överskuldsättning. Det är svårt att i detta skede bedöma de kumulativa effekterna av dessa åtgärder på hushållens överskuldsättning och på förebyggandet av överskuldsättning, och därför är det svårt att göra tillförlitliga bedömningar av propositionens konsekvenser för hälsa och välbefinnande. Det kan dock antas att ett positivt kreditupplysningsregister som syftar till att förebygga överskuldsättning också kan minska överskuldssättningens negativa konsekvenser för hälsan och välbefinnandet.

4.6 Sammantagna konsekvenser av lagförslagen och de andra lagändringarna

I juni 2021 överlämnades till riksdagen en regeringsproposition (RP 109/2021 rd) med förslag till lagar om ändring av kreditupplysningslagen, 86 § i betaltjänstlagen och 4 a § i straffregisterlagen. I regeringspropositionen har man i detalj bedömt konsekvenserna av de föreslagna ändringarna av lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar för kreditgivare och andra som använder kreditupplysningar. Det föreslagna positiva kreditupplysningsregistret bedöms ha en förmildrande effekt på de negativa konsekvenserna för kreditgivare till följd av ändringarna av lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar.

Anteckningarna om betalningsstörningar har ansetts spela en viktig roll i förebyggandet av överskuldssättningen. Även om största delen av de uppgifter om betalningsstörningar som används av dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet skaffas från myndighetsregister, är uppgifterna allmänt tillgängliga och kredit- och finansinstitut har också direkt tillgång till dem. Ett mervärde för aktörerna på finansmarknaden skapas i synnerhet av de bedömningar om kreditvärdighet som tillhandahålls av dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Å andra sidan påverkas verksamheten på finansmarknaden och den grund som bedömningen av kundens kreditvärdighet görs på också av flera andra faktorer.

Det är också svårt att utan erfarenheter av en tillämpning bedöma i vilken mån kreditgivarnas tillgång till uppgifterna i det kommande positiva kreditupplysningsregistret inverkar på de behövliga lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar i de negativa kreditupplysningsregister som förs av dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Ett positivt kreditupplysningsregister kan inverka på lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar åtminstone i det fall att registret erbjuder ersättande uppgifter för bedömning av kreditvärdigheten. I fråga om positiva kreditupplysningar är detta fallet i synnerhet i fråga om kreditgivare. Avsikten är dock inte att i det nya registret ta in mer omfattande anteckningar om betalningsstörningar för fysiska personer än vad som nämns ovan. Registret ska åtminstone inte heller i den första fasen innehålla uppgifter om krediter till företag, med undantag för vissa krediter som enskilda näringsidkare har tagit. Informationsinnehållet i registren är därmed i vilket fall som helst i huvudsak ett annat, vilket innebär att det i fråga om uppgifterna i ett positivt kreditupplysningsregister inte egentligen är fråga om ersättande uppgifter. Det nya registret erbjuder inte heller ersättande information till alla de aktörer som enligt kreditupplysningslagen har rätt att använda uppgifter om betalningsstörningar (såsom arbetsgivare och hyresvärdar).

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Val av personuppgiftsansvarig

En central fråga i samband med inrättandet av ett kreditupplysningsregister har varit vilken organisation som bäst lämpar sig som personuppgiftsansvarig för det nya registret. I samband med beredningen av registret har Finansinspektionen, Verket för finansiell stabilitet, Statskontoret, Finlands Bank och Skatteförvaltningens Inkomstregisterenhet varit aktuella som möjliga registeransvariga.

I de olika faserna av beredningen av ett kreditupplysningsregister har man bedömt de ovan nämnda organisationernas möjligheter att i framtiden vara personuppgiftsansvarig för ett kreditupplysningsregister samt i denna egenskap svara för uppbyggnaden av det informationssystem som behövs för registret och de mångsidiga åtgärder som fastställandet, planeringen och utvecklingen av systemet förutsätter. Vid bedömningen har särskild uppmärksamhet fästs vid eventuella synergieffekter med existerande informationssystemlösningar samt vid den personuppgiftsansvariges tidigare erfarenhet av genomförande av motsvarande informationssystemlösningar och därigenom vid den framtida faktiska förmågan att inom ramen för de tidtabeller som fastställts för registret svara för de åtgärder som införandet av registret förutsätter.

I fråga om Finansinspektionen och Verket för finansiell stabilitet konstaterades det att de på grund av sin storlek eller sina tillgängliga informationstekniska resurser inte har förutsättningar att ansvara för åtgärder i anslutning till registerföringen eller inrättandet av registret och således inte heller har någon särskild kompetens att sköta sådana uppgifter, med beaktande av målet att registret ska kunna tas i bruk inom en mycket kort tid. Vid utredningen av Statskontorets förutsättningar att vara personuppgiftsansvarig har det konstaterats att Statskontoret inte har faktiska förutsättningar att börja föra ett kreditupplysningsregister till följd av en betydande eftersläpning när det gäller utvecklingen av de egna informationssystemen. Registerföringen av kreditupplysningsregistret lämpar sig inte heller annars särskilt väl ihop med Statskontorets övriga uppgifter. Således har inte heller Statskontoret ansetts komma i fråga som personuppgiftsansvarig för kreditupplysningsregistret.

När det gäller Finlands Bank har förutsättningarna för att vara personuppgiftsansvarig utretts i flera olika faser av beredningen av registret, och den har setts som ett beaktansvärt alternativ som framtida personuppgiftsansvarig för kreditupplysningsregistret. Finlands Bank har dock knappt någon tidigare erfarenhet av att vara personuppgiftsansvarig för omfattande register som innehåller personuppgifter. Finlands Bank skulle således få en helt ny typ av uppgift i och med registerföringen av det positiva kreditupplysningsregistret som i stor utsträckning innehåller personuppgifter. Finlands Bank har inte tidigare erfarenhet eller en färdig organisation för att sköta en sådan uppgift. Därför skulle inrättandet av registret vid Finlands Bank kräva mer tid och skulle medföra större kostnader än när registret inrättas inom en organisation som redan är personuppgiftsansvarig för ett omfattande register som innehåller personuppgifter och som liknar ett positivt kreditupplysningsregister. Som ett resultat av beredningen har man kommit fram till att det inte är ändamålsenligt att anförtro registerföringen åt Finlands Bank, utan att banken ska endast vara en av dem som använder uppgifterna i registret.

Skatteförvaltningens Inkomstregisterenhet har föreslagits bli personuppgiftsansvarig för kreditupplysningsregistret i en utredning om förutsättningarna för ett system med positiva kreditupplysningar som justitieministeriet låtit göra och som publicerades redan den 4 september 2018 (justitieministeriets publikation 26/2018). På basis av utredningen hade Inkomstregisterenheten

redan preliminärt förberett sig på att ansvara för genomförandet av kreditupplysningsregistret och att vara dess kommande personuppgiftsansvarig. Inkomstregisterenheten har också varit villig att åta sig att sköta uppgiften. Vid beredningen av ärendet har man dessutom särskilt fäst uppmärksamhet vid att Inkomstregisterenheten genom införandet av inkomstdatasystemet har omfattande och ny erfarenhet av att genomföra och ta i bruk ett omfattande informationssystem som det positiva kreditupplysningsregistret och av att kontinuerligt föra registret.

I fråga om Inkomstregisterenheten har det också beaktats att man i de kreditupplysningsrapporter som görs tillgängliga via kreditupplysningsregistret utöver personens kreditupplysningar kommer att sammanställa uppgifter om de löne-, pensions- och förmånsinkomster som registrerats i inkomstregistret. Inkomstuppgifter ska enligt förslaget inte bara lämnas för kreditupplysningsrapporterna utan också för uppföljning av och tillsyn över den finansiella stabiliteten och finansmarknaden. Förandet av ett kreditupplysningsregister och ett inkomstregister hos samma myndighet gör det lättare att samtidigt lämna ut uppgifter ur registren till dem som använder uppgifterna och gör det möjligt att planera registren så att de tekniskt sett är så kompatibla som möjligt.

Tekniskt genomförande av registret

I samband med beredningen av kreditupplysningsregistret har det blivit aktuellt att avgöra om det nya registret ska inrättas som registerbaserat eller baserat på förfrågan. I en registerbaserad lösning ska uppgifterna anmälas och registreras i ett enda centraliserat register, varifrån uppgifterna förmedlas till dem som använder dem enligt en sådan tidtabell och i en sådan omfattning som de behöver och har rätt att få. I en registerbaserad lösning är det ur kreditgivarens synvinkel tillräckligt att uppgifter om krediten anmäls till det centraliserade registret alltid när det sker förändringar i uppgifterna. Därefter ska registret förmedla uppgifterna till dem som använder uppgifterna. En lösning som baserar sig på förfrågan innebär däremot att registret gör en förfrågan till varje kreditinstitutets system varje gång det behövs uppgifter om en viss person eller vissa krediter. Kreditinstitutets system sänder då aktuella uppgifter om de efterfrågade krediterna och kreditupplysningsregistret förmedlar uppgifterna vidare till den kreditgivare som ansöker om dem, med det innehåll som kreditgivaren behöver i sin egen verksamhet.

Utgångspunkten för beredningen av kreditupplysningsregistret har varit att registret ska genomföras med stöd av en centraliserad registerbaserad lösning. Under beredningen har det inte kommit fram några omständigheter som särskilt talar för en lösning baserad på förfrågan. När det gäller syftet med kreditgivningen verkar det som om båda lösningarna är möjliga och täcker kreditgivarnas behov. Däremot ser det ut som om de krav som följer av användningsändamålet för uppföljningen av och tillsynen över finansiell stabilitet och kreditmarknaden på ett ändamålsenligt sätt kan uppfyllas endast i en registerbaserad lösning där uppgifterna redan har samlats in i ett enda centraliserat register. De uppgifter om kreditinstitutens lånestock som samtidigt behövs för detta ändamål är till sin volym så stora att det inte verkar vara möjligt att förmedla dem på ett tillförlitligt sätt med hjälp av en lösning baserad på förfrågan, och de informationssystemlösningar som förfrågningarna kräver skulle i vilket fall som helst bli mycket tunga, komplicerade och dyra att genomföra. Detta gäller utöver det centraliserade registret även de funktionella krav som förfrågningarna ställer på kreditinstitutets informationssystem. Säkerställandet av registrets användbarhet också i uppföljningen av och tillsynen över den finansiella stabiliteten och finansmarknaden talar starkt för att registret tas i bruk i form av en registerbaserad lösning.

Ett mål för det register som ska inrättas är också att registret vid behov lätt ska kunna utvidgas också till andra ändamål än de som registret används för under registrets första fas. De funktionella krav som ställs på registret i fråga om eventuella andra användningsändamål har dock

ännu inte kunnat utredas närmare. Därför är det mycket osäkert i vilken mån andra användningsändamål senare kan genomföras på ett ändamålsenligt sätt med hjälp av en lösning baserad på förfrågan. Det är i vilket fall som helst möjligt att en lösning baserad på förfrågan inte gör det möjligt att senare utveckla registret vidare i enlighet med det mål som ställts upp. Också säkerställandet av en eventuell senare utvidgning av registret talar för att registret ska genomföras som en registerbaserad lösning.

Som helhet betraktat säkerställer genomförandet av kreditupplysningsregistret som en registerbaserad lösning att de mål som uppställts för registret på lång sikt uppnås betydligt säkrare och tillförlitligare än en lösning baserad på förfrågan. Det föreslås därför att kreditupplysningsregistret ska basera sig på en registerbaserad lösning.

Uppgifter om dröjsmål med betalningar

Flera olika intressentgrupper underströk under beredningen att det är motiverat att uppgifterna om betalningsdröjsmål finns i registret och i de kreditupplysningsrapporter som fås ur registret, med tanke på att överskudsättning ska förhindras och med tanke på att den rapport som ett positivt kreditupplysningsregister producerar på ett så tillförlitligt sätt som möjligt ska återspegla kreditsökandens förmåga att klara av sina skyldigheter och också fungera på ett ändamålsenligt sätt som ett verktyg för hantering av kreditgivarens kreditrisker. Befintliga dröjsmål med betalningen kan i väsentlig grad minska den betalningsmån som kredittagaren har till sitt förfogande.

I propositionen föreslås det att betalningsdröjsmål på minst 60 dagar ska framgå kreditspecifikt av de kreditupplysningsrapporter som fås från det positiva kreditupplysningsregistret. Tidigare uppgifter om betalningsdröjsmål framgår inte av rapporterna. I samband med beredningen av propositionen bedömdes utöver tidsgränsen på 60 dagar också tidsgränserna på 30 och 45 dagar. Det som talar för den kortaste tidsgränsen, dvs. 30 dagar, är att betalningsdröjsmål som redan har varat 30 dagar enligt professionell kreditgivningspraxis och IFRS9-standarderna i princip visar på en förhöjd kreditrisk, om inte antagandet om en förhöjd kreditrisk kan avvisas med hjälp av någon annan tillgänglig uppgift. Standarden baserar sig på omfattande statistiska uppgifter om betalningsbeteende och kreditrisker. När tidsgränsen på 30 dagar tillämpas kan det dock oavsiktligt leda till dröjsmål med betalningen t.ex. på grund av glömska eller problem med informationsgången.

Av de granskade alternativen kan tidsgränsen på 45 dagar betraktas som ett beaktansvärt alternativ. Det är dock inte den mest ändamålsenliga tidsgränsen, eftersom den avviker från övrig gällande reglering. Den föreslagna tidsgränsen på 60 dagar överensstämmer med tidsgränsen enligt 14 § i kreditupplysningslagen för de uppgifter om betalningsstörningar som en borgenär meddelar. En fördel med den är också att dröjsmål med betalningen som varat minst 60 dagar sannolikt sällan är oavsiktliga dröjsmål. Det kan också anses vara ett balanserat alternativ för en fysisk person, med beaktande av betydelsen av eventuella förseningsuppgifter. I detta fall skulle kreditgivarna dock få information om eventuella betalningssvårigheter vid en något senare tidpunkt. En längre tidsgräns kan eventuellt leda till att information som är väsentlig för att förhindra överskudsättning i viss mån döljs.

I remissyttrandena om utkastet till regeringsproposition understödde majoriteten av dem som tog ställning till frågan en tidsgräns på 60 dagar. Av ovannämnda skäl har man i propositionen stannat för att föreslå att uppgifter om betalningsdröjsmål som varat minst 60 dagar ska registreras i registret. Lösningen bedöms vara i balans med tanke på såväl gäldenärernas ställning som hanteringen av kreditgivarnas kreditrisker och på så sätt främja målet att förebygga överskudsättning.

Med tanke på behandlingen av uppgifter om betalningsdröjsmål har det ansetts viktigt att det i den kreditupplysningsrapport som fås ur registret inte ingår uppgifter om gamla betalningsdröjsmål. I rapporten ska därmed synas endast aktuella dröjsmål med betalningen. När gäldenären betalat den eftersläpande delen av krediten ska informationen inom ramen för korta tidsfrister uppdateras också i det positiva kreditupplysningsregistret. Varken uppgifter om betalningsdröjsmål eller andra uppgifter som kreditupplysningsrapporten innehåller får användas för andra ändamål än de som anges i lagen om ett positivt kreditupplysningsregister.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

I nästan alla EU:s medlemsstater samlas det in positiva kreditupplysningar. Kreditupplysningsystemen har inrättats i medlemsstaterna vid olika tidpunkter för att förverkliga syften och mål som vid respektive tidpunkt har ansetts viktiga. Syftet med kreditupplysningsystemen är i synnerhet att förhindra oansvarig kreditgivning, dämpa hushållens överskuldsättning, hantera riskerna i anslutning till kredittagare och övervaka stabiliteten på finansmarknaden.

EU:s medlemsstater har olika system för insamling av kreditupplysningar. Det finns både centraliserade register och system baserade på förfrågan. I flera medlemsstater finns ett myndighetsregister som vanligen förs av en centralbank. I vissa medlemsstater förs registret av en privat aktör eller så samlas uppgifterna in med hjälp av ett system baserat på förfrågan som förvaltas av en privat aktör. I flera medlemsstater samlas det in uppgifter om såväl betalningsstörningar som krediter och inkomster. Vid sidan av det centraliserade registret används i viss mån ett frågebaserat system som upprätthålls av en privat aktör (bl.a. Belgien, Irland, Portugal och Tyskland). I de övriga nordiska länderna finns det inga centraliserade register som förs av myndigheter och som innehåller positiva kreditupplysningar, men i länderna finns privata företag som samlar in kreditupplysningar.

Det finns skillnader mellan medlemsstaterna i fråga om registrets informationsinnehåll och användningsändamålen för uppgifterna. Även omfattningen av de uppgifter som samlas in varierar. I vissa register samlas det in uppgifter endast om fysiska personer (bl.a. Österrike, Rumänien), men i många medlemsstater samlas det också in uppgifter om företag (bl.a. Belgien, Irland). I Belgien samlas uppgifter om företagskrediter in i ett särskilt register över konsumtionskrediter. I EU:s medlemsstater tillämpas också tröskelvärden för de krediter som ska anmälas och tröskelvärdena varierar. I vissa medlemsstater är tröskelvärdet mycket lågt, medan det åter i vissa centraliserade register antecknas endast stora krediter. Exempelvis i Portugal är tröskelvärdet 50 euro, i Irland 500 euro och i Tyskland en miljon euro. Eurogränsen för de krediter som anmäls till ett register som förs av en myndighet är allmänt taget högre än gränsen för de krediter som anmäls i system som förvaltas av privata aktörer.

Med hjälp av kreditupplysningsystemen samlas uppgifter från ett stort antal olika aktörer, såsom kreditgivare, försäkringsbolag och myndigheter. Exempel på myndigheter som levererar uppgifter till systemet är skattemyndigheterna, domstolarna, utskökningsmyndigheterna och Lantmäteriverket. I många länder är det obligatoriskt att anmäla uppgifter till registret åtminstone i fråga om krediter som överskrider en viss gräns (bl.a. Belgien, Nederländerna, Irland, Lettland, Portugal, Tyskland, Slovenien). I frivilliga system förutsätts det i allmänhet ömsesidighet för att få uppgifter ur registret, och en kreditgivare får uppgifter endast om kreditgivaren själv lämnar ut uppgifter till registret.

De uppgifter som registreras i kreditupplysningsregistren varierar från medlemsstat till medlemsstat. I allmänhet registreras i registret uppgifter om beviljade krediter och andra ansvar samt om inkomster och förmögenhet. Också uppgifter som identifierar kredittagaren, såsom namn

och kod som identifierar kredittagaren, registreras i regel i registret. I flera medlemsstater registreras också uppgifter om betalningsstörningar i registret. De uppgifter som ska registreras i fråga om krediter är bl.a. det ursprungliga kreditbeloppet, tidtabellen för återbetalning av krediten och kreditens användningsändamål, räntesatsen, säkerheter samt eventuella betalningsstörningar och missbruk. I flera av de EU:s medlemsstater som man fått uppgifter om under beredningen är informationsinnehållet i registret dock snävare än informationsinnehållet i det register som ingår i lagförslag 1 i propositionen.

Det varierar också från medlemsstat till medlemsstat i vilken utsträckning det är möjligt att till privata aktörer som beviljar krediter lämna ut uppgifter ur kreditupplysningsregister eller med hjälp av frågebaserade system och för vilka ändamål de kan lämnas ut samt huruvida de kan lämnas ut också till myndigheter, såsom domstolar, polisen och myndigheter som ansvarar för insolvensärenden. Kreditgivningen är det vanligaste användningsändamålet för kreditupplysningarna, och det är mindre vanligt med andra användningsändamål än kreditgivarnas. Kreditgivarna kan använda uppgifterna för att bedöma nya kreditvärdigheten hos nya kunder och för att följa upp riskerna med befintliga kreditsökande. Kreditgivarna är i vissa medlemsstater skyldiga att för en bedömning av de risker som hänför sig till kreditsökande begära uppgifter ur kreditupplysningsregistret innan kredit beviljas (bl.a. Nederländerna, Belgien, Irland, Portugal, Slovenien). I en del medlemsstater har åter skyldigheten att kontrollera uppgifterna ålagts endast i fråga om krediter som överstiger ett visst tröskelvärde (bl.a. Irland 2 000 euro, Portugal 50 euro). Exempelvis i Tyskland får kreditgivarna regelbundet uppgifter om de kreditsökande som de har lämnat uppgifter om till registret. Uppgifterna kan användas bl.a. för beviljande av kredit, för uppföljning av krediten samt för intern hantering av kreditrisker. Också i Portugal får kreditgivarna regelbundet uppgifter som de kan använda vid bedömningen av sina kunders kreditrisker. I vissa medlemsstater kan kreditsökandena få kreditupplysningsrapporter om sig själva.

Ofta kan de positiva kreditupplysningar som finns i ett centraliserat register förvaltat av en myndighet också användas vid analys och övervakning av makroekonomins och det finansiella systemets stabilitet, i kreditinstitutens tillsynsuppgifter samt för statistiska ändamål. Centralbankerna får information ur systemen för skötseln av sina uppgifter, men de har i allmänhet tillgång endast till anonymiserad information och inte till all information i registret.

Det finns skillnader mellan medlemsstaterna också i fråga om huruvida det av kreditgivare tas ut en avgift för användningen av det kreditupplysningsregister som förs av en myndighet. I vissa EU-medlemsstater är kreditupplysningsrapporten avgiftsbelagd för kreditgivarna. I Portugal ska kreditgivarna betala en avgift för varje uppgiven kredit och för de kreditupplysningsrapporter som har begärts. I Lettland betalar de som använder registret en månatlig avgift. I Slovenien kan centralbanken ta ut avgifter för att täcka kostnaderna för uppgifterna. För kreditsökandena är ett registerutdrag som gäller dem själva i allmänhet avgiftsfritt.

Världsbanken har 2011 utarbetat principer för kreditupplysningssystem. I principerna fastställs minimikrav för ett tillförlitligt och effektivt kreditupplysningssystem. Enligt principerna ska systemet innehålla relevant, exakt och tillräcklig information i rätt tid. Informationen ska systematiskt samlas in från alla tillförlitliga och ändamålsenliga källor som finns att tillgå. Enligt principerna är också säkerhetsstandarder och tillförlitligheten hos systemet viktiga. När det gäller konsumenterna är det särskilt viktigt att de regler som gäller dem fastställs exakt och att åtminstone vissa bestämmelser som gäller konsumenterna fastställs, såsom rätten att motsätta sig insamling av uppgifter för vissa ändamål, rätten att få information om insamling, behandling och utbyte av information om konsumenterna samt tillgången till uppgifter om dem, antingen kostnadsfritt eller till en låg kostnad.

6 Remissvar

Utkastet till regeringens proposition publicerades den 29 mars 2021 i den elektroniska utlåntjänsten där det var på remiss till och med den 10 maj 2021. Begäran om utlåntande sändes genom utlåntjänsten till 54 instanser, varav 33 lämnade ett utlåntande. Begäran om utlåntande var därtill öppen för alla vilket innebär att vem som helst kunde besvara den. Sammanlagt 39 instanser lämnade ett yttrande, varav ett yttrande lämnades av en enskild medborgare.

Remissyttranden lämnades av Bisnode Finland Oy, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, riksdagens justitieombudsmans kansli, Finlands näringsliv rf, Näringslivets forskningsinstitut, Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Finanssiala ry, Finansinspektionen, Folkpensionsanstalten, Centralhandelskammaren, Konkurrens- och konsumentverket, Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry, Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry, jord- och skogsbruksministeriet, Rättsregistercentralen, Löntagarnas forskningsinstitut, Verket för finansiell stabilitet, Resurs Bank Santander Consumer Finance Oy, social- och hälsovårdsministeriet, Suomen Asiakastieto Oy, Finlands Advokatförbund, Suomen Isännöintiliitto ry, Finlands Bank, Suomen Perimistöimistöjen Liitto, Suomen Vuokranantajat ry, Garantistiftelsen sr, Institutet för hälsa och välfärd, dataombudsmannens byrå, Statistikcentralen, arbets- och näringsministeriet, Utsökningsverket, Statskontoret, finansministeriet, Skatteförvaltningen, diskrimineringsombudsmannens byrå, Ålands landskapsregering, en enskild person samt rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten som lämnat ett gemensamt yttrande.

Majoriteten av remissinstanserna förhåller sig positivt till den lagstiftning om ett positivt kreditupplysningsregister som föreslås i betänkandet och understöder ett positivt kreditupplysningsregister. En del av remissinstanserna uttrycker inte separat sin åsikt om huruvida förslaget kan understödjas, men förhåller sig dock i huvudsak positivt till förslaget. Vissa remissinstanser anser att förslagen innehåller många komplexa helheter som kräver precisering och förhåller sig till vissa delar reserverat till förslaget. Också de remissinstanser som i regel förhåller sig positiva till propositionen lyfter fram olika saker som enligt remissinstanserna bör beaktas vid den fortsatta beredningen.

Riksdagens justitieombudsmans kansli anser i sitt yttrande att den föreslagna rättsliga grunden för regleringen är motiverad med beaktande av bestämmelserna i EU:s dataskyddsförordning, men att det med tanke på regleringens proportionalitet är skäl att fästa uppmärksamhet vid propositionens centrala utmaningar. Justitieombudsmannens kansli anser att den föreslagna regleringen är utmanande med tanke på tillsynen över registreringen och användningen av registeruppgifter, den registrerades rättsskydd samt regleringen av den personuppgiftsansvariges och den anmälningsskyldiges ansvar. Också omfattningen av registreringen bör enligt justitieombudsmannens kansli övervägas ytterligare med tanke på proportionalitetskravet.

De aktörer som förhåller sig positivt till förslaget anser att registrets syften är godtagbara, och förslaget ses i huvudsak som en viktig modell som stöder förebyggandet av överskuldsättning. Den möjlighet som ett positivt kreditupplysningsregister erbjuder kreditgivarna att få så hel- täckande uppgifter som möjligt om kreditsökandens inkomster och krediter anses vara bra, varvid kreditgivaren kan fatta ansvarsfulla beslut utifrån tillförlitlig information. Dessutom anses det positivt med tanke på hanteringen av privatekonomin och förebyggandet av överskuldsättning att den registrerade har möjlighet att få sina egna aktuella uppgifter ur registret.

Informationsinnehållet i registret

I yttrandena framförs olika synpunkter på vilka uppgifter det positiva kreditupplysningsregistret ska innehålla. En del av dem som tagit ställning till registrets informationsinnehåll anser att

informationsinnehållets omfattning är motiverad, en del föreslår att det ska utvidgas och en del föreslår att det ska minskas. Flera remissinstanser lyfter fram behovet av att bedöma om de uppgifter som ska införas i registret är nödvändiga och exakta. Bland annat dataombudsmannens byrå anser i sitt yttrande att behovet av de uppgifter som ska föras in bör motiveras i större utsträckning. Riksdagens justitieombudsmans kansli anser att behandlingen av uppgifter bör begränsas till det nödvändiga.

Dataombudsmannens byrå fäster i sitt yttrande uppmärksamhet vid att de olika användningsändamål som fastställts för de uppgifter som ska registreras i registret ser ut att förutsätta behandling av personuppgifter av olika omfattning och att personuppgifter som innehåller direkta identifieringsuppgifter måste lämnas ut närmast i enskilda tillsynsärenden. Dataombudsmannens byrå anser det vara viktigt att omfattningen av de personuppgifter som behövs för olika ändamål bedöms systematiskt genom hela propositionen med beaktande av skillnaderna mellan olika behandlingsändamål. Även om behovet av uppgifterna till största delen har motiverats, är enligt dataombudsmannens byrå motiveringen till att behandlingen är nödvändig i vissa avseenden på en allmän nivå. Behovet av uppgifter bör motiveras mer detaljerat för varje uppgiftskategori som registreras i registret. Det bör också motiveras närmare varför inkomstuppgifter på summanivå som Inkomstregisterenheten har räknat ut inte räcker till och varför det är nödvändigt att registrera mer detaljerad information i registret. Också behovet av de uppgifter som lämnas ut ur registret till kreditgivarna bör motiveras närmare. Arten av och detaljnivån för de uppgifter som lämnas ut till myndigheterna bör bedömas separat för varje myndighet.

Riksdagens justitieombudsmans kansli anser att omfattande registreringar av uppgifter som omfattas av skyddet för privatlivet är förenade med betydande dataskyddsrisiker. Kansliet hänvisar i sitt yttrande till grundlagsutskottets yttrandepraxis och konstaterar att det enligt grundlagsutskottets ställningstagande är skäl att genom exakta och noggrant avgränsade bestämmelser begränsa behandlingen av känsliga uppgifter till det nödvändiga, även om det inte är fråga om sådana särskilda personuppgifter som avses i dataskyddsförordningen.

En utvidgning av informationsinnehållet anses vara behövlig bland annat i fråga om återkrav av förmåner, skatteskulder, betalningsdomar, kapitalinkomster och nya kreditansökningar. Det anses vara särskilt viktigt att uppgifter om husbolagslån förs in i registret så snart som möjligt. När det gäller tidtabellen för inkluderingen av dem anses det dock motiverat att vänta på att den fortsatta utvecklingen av bostadsdatasystemet framskrider. När det gäller begränsning av informationsinnehållet föreslås det bl.a. att uppgifterna om säkerheter ska begränsas till förekomsten av säkerheter och säkerheternas karaktär. När det gäller säkerheterna anser en del av remissinstanserna dock att de uppgifter som föreslås i betänkandet behövs.

Finanssiala ry anser det önskvärt att myndigheternas användning av registret gör den datainsamling som behövs för myndighetsuppgifter smidigare, men anser att myndigheternas informationsbehov till vissa delar hotar att göra registret onödigt tungrovt och dyrt i fråga om informationsinnehållet.

I fråga om informationsinnehållet har det med anledning av den respons som inkommit gjorts vissa preciseringar och kompletteringar i lagförslaget och till vissa delar har informationsinnehållet också inskränkts. Även motiveringen har kompletterats i fråga om hur behövliga och nödvändiga uppgifterna är. Av tidtabellsskäl har det under den fortsatta beredningen inte ansetts möjligt att utvidga de kategorier av uppgifter och de användningsändamål för uppgifterna som ska registreras i registret. En bedömning av huruvida det är möjligt att utvidga informationsinnehållet eller användningsändamålen är beroende av en senare utveckling av registret. Det föreslås att uppgifterna om säkerheterna begränsas till att gälla förekomsten av säkerheter och säkerheternas karaktär, och dessutom registreras i registret borgensmannens personbeteckning.

Flera remissinstanser understöder att uppgifter om dröjsmål med betalningen registreras i registret, men framför avvikande åsikter om hur långa betalningsdröjsmål som ska registreras. En del anser att den i betänkandet föreslagna tidsgräns på 45 dagar är en bra kompromiss, men flera remissinstanser förhåller sig reserverat till den och ansåg att det är bättre med en sådan tidsgräns på antingen 30 eller 60 dagar som är förenlig med någon befintlig tidsgräns. Majoriteten anser att den bästa tidsgränsen är 60 dagar. Den är förenlig med tidsgränsen för anmälan om anteckning om betalningsstörning enligt kreditupplysningslagen och gäller vanligen inte oavsiktligt dröjsmål med betalningen. De som understödde en tidsgräns på 30 dagar anser att den är i linje med IFRS9-standarden och gör det möjligt att ingripa i överskudsättning redan i ett tidigare skede. På grund responsen har förslaget om registrering av uppgifter om dröjsmål med betalningen ändrats så att det i registret enligt förslaget ska registreras betalningsdröjsmål som varat 60 dagar. Dessutom har de uppgifter som ska lämnas om dröjsmål med betalningen preciserats. Uppgifter om dröjsmål med betalningen i samband med återbetalning av krediter är väsentliga med tanke på förebyggandet av överskudsättning, och därför är det viktigt att de bevaras i lagförslaget.

En del av remissinstanserna, t.ex. de som bedriver kreditupplysningsverksamhet, förhåller sig reserverat till att uppgifter om dröjsmål med betalning registreras i registret. Asiakastieto Oy anser i sitt yttrande att verksamheten i registret överlappar de redan verk samma kreditupplysningsregistren när det gäller uppgifter om försening, skuldsanering och eget kreditförbud som ska införas i registret. Enligt Asiakastieto Oy bör man undvika sådan verksamhet och stödja sig på verksamheten i befintliga register. Även riksdagens justitieombudsmans kansli förhåller sig reserverat till att utvidga registret med uppgifter som visar betalningsstörningar. Dataombudsmannens byrå påpekar att skillnaden mellan uppgifterna om betalningsdröjsmål och anteckningar om betalningsstörning enligt kreditupplysningslagen inte längre är helt klar. Dessutom anser byrån att skyldigheten att informera om uppgifterna om dröjsmål med betalningen är oklar. I detta avseende har lagförslaget inte ändrats. Med anledning av dataombudsmannens yttrande har motiveringen till propositionen dock kompletterats.

Skatteförvaltningen fäster uppmärksamhet vid flertydigheten i bestämmelserna om sekretess och offentlighet för uppgifter och anser att bestämmelserna bör preciseras. Även riksdagens justitieombudsmans kansli påpekar behovet av att närmare motivera de föreslagna sekretessbestämmelserna. De föreslagna sekretessbestämmelserna och motiveringen till dem har preciserats under den fortsatta beredningen.

Anmälningssplikt

I några yttranden fäster man uppmärksamhet vid bestämmelserna om anmälningssplikt. I yttrandena tas det ställning till omfattningen av anmälningssplikten och regleringens exakthet. Det anses vara viktigt att bl.a. antalet anmälningsskyldiga fastställs så heltäckande och exakt som möjligt och att det är obligatoriskt att anmäla uppgifter. I yttrandena föreslås det också att bland annat försäljning av produkter eller tjänster på kredit ska omfattas av anmälningsskyldigheten åtminstone i fråga om vissa krediter. Riksdagens justitieombudsmans kansli anser att det i lagen bör föreskrivas om kreditgivarens skyldighet att informera om invändningar som gäller bestående, betalning eller annat upphörande av den registrerades fordran. När det gäller utländska aktörer lyfts det fram ett behov av att precisera anmälningsskyldigheten för andra utländska kreditgivare än kreditgivare inom EES-området.

Med anledning responsen har författningstexten preciserats när det gäller anmälningsskyldigheten både i fråga om nationella och utländska aktörer. Också motiveringen till förslaget har kompletterats till denna del. Med anledning av yttrandet från riksdagens justitieombudsmans

kansli har det inte tagits in någon bestämmelse i lagförslaget om skyldigheten för fysiska personer att anmäla invändningar. I praktiken leder en sådan invändning till ett behov för kreditgivaren att bedöma om den ska be den personuppgiftsansvarige att t.ex. begränsa behandlingen av personuppgifter i ett positivt kreditupplysningsregister på den grunden att en fysisk person har bestridit uppgifternas riktighet. Bestämmelser om anmälningsskyldighet i fråga om rättelse eller radering av personuppgifter och begränsning av behandlingen finns i artikel 19 i den allmänna dataskyddsförordningen, vilket bedöms vara tillräckligt för att trygga den registrerades rättigheter i stället för att det i lagen ska tas in särskilda bestämmelser om en invändning om att en fordran upphör. I fråga om de invändningar som den registrerade framfört syns det i kreditupplysningsrapporten dessutom om den registrerade ifrågasätter uppgifternas riktighet och med stöd av artikel 18 i dataskyddsförordningen har begärt att behandlingen av hans eller hennes personuppgifter ska begränsas. Också specialmotiveringen till förslaget har kompletterats till denna del.

Registrets användningsändamål

I fråga om registrets användningsändamål framförs i yttrandena vissa anmärkningar av olika slag. Centrala frågor är en utvidgning av registrets användningsändamål till att omfatta bland annat vetenskaplig forskning, planering av indrivning och anlitande av hyresvärdar. I yttrandena föreslås det också att det ska övervägas om kreditgivaren ur registret ska få granska gäldenärens uppgifter för en sådan utredning av kundens betalningssvårigheter som kreditgivaren tagit initiativ till. Det behövs i synnerhet när gäldenären inte har fullgjort sina avtalsenliga skyldigheter, men förhåller sig passiv och inte kontakter kreditgivaren för att reda ut sin situation.

Statskontoret föreslår i sitt yttrande att även Statskontoret ska ges användarrättigheter för att Statskontoret ska kunna sköta sina lagstadgade uppgifter. I rättshjälps- och intressebevakningsdistriktens gemensamma yttrande påpekas det dessutom att det är motiverat att också ge ekonomi- och skuldrådgivningen möjlighet att använda uppgifterna i registret.

På grund av tidtabellen har nya användningsändamål inte kunnat tas med i större utsträckning än vad som föreslås i betänkandet. Under beredningen har det dock ansetts vara ändamålsenligt att göra det möjligt att lämna ut uppgifter till Statistikcentralen för användning för vetenskaplig forskning, men detta ska läggas till registrets användningsändamål genom en separat lagändring i samband med regeringspropositionen om ändring av statistiklagen och lagen om Statistikcentralen (VM115:00/2021).

Utlämnande av uppgifter

I utlåtandena framförs liknande synpunkter om regleringens noggrannhet och exakthet när det gäller utlämnande av uppgifter. Det anses vara viktigt att de uppgifter som lämnas till kreditgivaren ur registret ska vara så noggrant avgränsade som möjligt och att de begränsas till endast nödvändiga uppgifter. Likaså ska de kreditgivare som har rätt att få information definieras så exakt som möjligt. I utlåtandena föreslås det också att man ska överväga att koppla rätten att få uppgifter till registreringen eller koncessionen för den som utnyttjar uppgifterna.

Dataombudsmannens byrå konstaterar att det vid utlämnandet av uppgifter ska finnas mekanismer med hjälp av vilka man kan försäkra sig om mottagarens rätt att behandla uppgifterna. Dessutom bör behovet av de uppgifter som lämnas ut motiveras mer detaljerat, eftersom motiveringarna är alltför allmänna. Dataombudsmannens byrå lyfter också fram vikten av konsekvensbedömning enligt artikel 35 i den allmänna dataskyddsförordningen, både i lagberedningsskedet och efter det, på den personuppgiftsansvariges initiativ. Behovet av en konsekvens-

bedömning som gäller dataskydd har inte bedömts i betänkandet, och vid den fortsatta beredningen bör det därför klarläggas hur det är meningen att den ska genomföras. Dataombudsmannens byrå konstaterar dessutom att det i förslaget bör göras en mer omfattande bedömning av de risker som registret medför. Också Skatteförvaltningen lyfter fram att de aktörer som har rätt till uppgifterna inte har definierats tillräckligt entydigt och anser att definitionen bör preciseras. Skatteförvaltningen påpekar också de risker i fråga om dataskydd och informationssäkerhet som är förenade med utländska aktörer.

I yttrandena betonas behovet av ytterligare bedömning och precisering av kravet på nödvändighet när det gäller myndigheternas rätt att få uppgifter, och alla uppgifter anses inte vara nödvändiga (t.ex. Skatteförvaltningens yttrande). Samtidigt fäster Finanssiala ry uppmärksamhet vid att en del av det föreslagna informationsinnehållet verkar vara mer nödvändigt för myndigheternas behov. Dataombudsmannens byrå lyfter fram att myndigheterna bör ha rätt att få information främst i sådana enskilda fall som tillåts enligt lagstiftningen.

När det gäller skyddet av personuppgifter har det till propositionen fogats en mer detaljerad bedömning av riskerna i anslutning till skyddet av personuppgifter och informationssäkerheten samt av förhållandet mellan denna bedömning och den personuppgiftsansvariges skyldighet enligt dataskyddsförordningen att bedöma riskerna i anslutning till dataskyddet innan verksamheten inleds. Till lagförslaget har fogats uttryckliga bestämmelser om dataanvändningstillstånd, inklusive den rätt som föreslås för den personuppgiftsansvarige att vid behov vägra eller att återkalla ett dataanvändningstillstånd, om villkoren för erhållande av uppgifter inte uppfylls. Motiveringen har precisats särskilt i fråga om bedömningen av den personuppgiftsansvarige i samband med behandlingen av begäranden om dataanvändningstillstånd. Till lagförslaget har dessutom fogats bestämmelser som hänför sig till konsumentskyddet och som gäller kreditgivarens skyldighet att på förhand underrätta kreditsökanden om kontroll av kreditupplysningar samt i efterhand om huruvida ett kreditbeslut avslås på basis av uppgifterna i det positiva kreditupplysningsregistret.

Med anledning av remissvaren har det i fråga om utlämnande av uppgifter gjorts preciseringar i lagförslagets text och motivering, och dessutom har nödvändigheten av att lämna ut uppgifter motiverats mer detaljerat. Till vissa delar blir preciseringen av nödvändigheten dock för myndigheternas del beroende av tillämpningen av lagstiftningen utifrån den lösning som man gått in för i lagförslaget. De uppgifter som lämnas till myndigheterna är, med undantag för Statistikcentralen, i huvudsak starkt pseudonymiserade. I vissa situationer, såsom vid tillsyn, är det dock nödvändigt att ge myndigheterna uppgifter om en fysisk persons inkomster och skulder på ett sådant sätt att personen kan identifieras.

Den personuppgiftsansvariges ansvar och fördelningen av ansvaret

Det framfördes inga avvikande meningar om den aktör som föreslås bli personuppgiftsansvarig, dvs. Skatteförvaltningens Inkomstregisterenhet, men i yttrandena lyfts det fram vissa frågor som gäller den personuppgiftsansvariges ansvar. I yttrandena anses det att ansvarsfördelningen mellan kreditgivaren och den personuppgiftsansvarige för ett positivt kreditupplysningssystem ska vara klar. Dessutom bör Inkomstregisterenhetens roll som personuppgiftsansvarig preciseras särskilt när det gäller förhållandet mellan Inkomstregisterenheten och Skatteförvaltningen. Även dataombudsmannens byrå lyfter i sitt yttrande fram behovet av att precisera Inkomstregisterenhetens roll och ansvar som personuppgiftsansvarig. Enligt Skatteförvaltningens uppfattning ska Inkomstregisterenheten och Skatteförvaltningen tillsammans vara personuppgiftsansvariga för uppgifter som gäller underhåll, funktion, informationssäkerhet och utveckling av in-

formationssystemet. Skatteförvaltningen anser också att det i propositionen tydligare bör klargöras hur ansvaret för riktigheten hos uppgifterna fördelas mellan den personuppgiftsansvarige och den anmälningsskyldige.

Dataombudsmannens byrå anser också i sitt yttrande att det vid den fortsatta beredningen finns skäl att i ljuset av den personuppgiftsansvariges skyldigheter enligt dataskyddsförordningen tydligare förklara hur ansvaret för att uppgifternas riktighet fördelas mellan den personuppgiftsansvarige och den anmälningsskyldige. Enligt dataombudsmannens byrå finns det skäl att ytterligare precisera 19 § 2 mom. i lagutkastet och motiveringen till momentet så att det av propositionen tydligare framgår att den personuppgiftsansvarige för det positiva kreditupplysningsregister som avses i lagen ansvarar för riktigheten hos de uppgifter som förts in i registret, vilket innebär att den personuppgiftsansvarige ska avgöra om de uppgifter som förts in i registret är oriktiga eller inte.

Skatteförvaltningen konstaterar i sitt yttrande att Inkomstregisterenhetens roll och behörighet i fråga om rättelse av uppgifter är oklara. Skatteförvaltningen påpekar också att Inkomstregisterenheten inte har tillgång till tvångsmedel om den anmälningsskyldige inte rättar eller kompletterar uppgifterna. Skatteförvaltningen anser att i praktiken endast en anmälningsskyldig aktör kan svara för riktigheten hos uppgifterna i registret. Andra aktörer kan inte korrigera informationsinnehållet, och begäran om rättelse ska kunna överföras direkt till den anmälningsskyldige. Riksdagens justitieombudsmans kansli konstaterar att det uttryckligen i lag ska föreskrivas om den personuppgiftsansvariges skyldighet att utreda riktigheten hos uppgifterna. Kansliet anser också att det är skäl att vid den fortsatta beredningen av ärendet närmare bedöma frågan om att Inkomstregisterenheten ska fatta förvaltningsbeslut t.ex. vid fel och rättelser och behovet av att uttryckligen föreskriva om detta i den föreslagna lagen.

Med anledning av den respons som inkommit har rollerna för Skatteförvaltningen och Inkomstregisterenheten som personuppgiftsansvariga preciserats i författningstexten och i motiveringen. I motiveringen har det också klarlagts vad den personuppgiftsansvariges skyldigheter och ansvar innebär med stöd av dataskyddsförordningen och på vilket sätt ansvaret fördelas mellan olika personuppgiftsansvariga. Däremot har under den fortsatta beredningen specialbestämmelser om kreditgivarnas skyldighet att säkerställa riktigheten hos de uppgifter som lämnas ut strukits i lagförslaget. Dataskyddsförordningen möjliggör inte att den personuppgiftsansvariges ansvar överförs på någon annan aktör. Under den fortsatta beredningen kom man fram till att det är tydligast att i olika situationer som inbegriper personuppgiftsansvar direkt tillämpa bestämmelserna i dataskyddsförordningen till alla delar. Det nationella handlingsutrymmet möjliggör inte heller att den personuppgiftsansvarige åläggs nya skyldigheter som avviker från dataskyddsförordningen.

Tillsyn

Flera remissinstanser anser det motiverat med en uppgiftsfördelning mellan tillsynsmyndigheterna, men anser att bestämmelserna om dem bör preciseras ytterligare, bl.a. när det gäller samarbetet mellan myndigheterna. Skatteförvaltningen betonar att Inkomstregisterenheten i samband med tekniska automatiska kontroller inte kan upptäcka andra än tekniska omständigheter och fel. Skatteförvaltningen lyfter också fram behovet av att bedöma Inkomstregisterenhetens möjlighet att på eget initiativ lämna ut sekretessbelagda uppgifter till de behöriga myndigheterna för tillsynsuppgifter. Uppmärksamhet fästs också vid att tillsynsmyndigheternas resurser ska vara tillräckliga.

Dataombudsmannens byrå påpekar för sin del att trots att det inte är nödvändigt att föreskriva särskilt om tillsynen, bör man dock i motiveringen närmare förklara den tillsynsroll som dataombudsmannens byrå har särskilt i fråga om de befogenheter som byrån har till sitt förfogande. Finansinspektionen lyfter för sin del fram att det är viktigt att i lagen tydligare lyfta fram den betydande roll som Inkomstregisterenheten i själva verket har i fråga om tillsynen över anmälningsplikten och anmälningsskyldigheten, medan fokus för Finansinspektionens uppgifter närmast ligger på betydande försummelser av anmälningsskyldigheten. I yttrandet fäster man också uppmärksamhet vid behovet av att närmare bedöma de alternativa påföljder som tillsynsmyndigheterna har tillgång till.

Med anledning av den respons som inkommit har författningstexten och motiveringen precisrats i fråga om myndigheternas uppgiftsfördelning. Också tillsynsrollen för dataombudsmannens byrå när det gäller behandlingen av personuppgifter har klarlagts i motiveringen. Vid den fortsatta beredningen har man också närmare bedömt de påföljdsalternativ som myndigheterna har till sitt förfogande. Det har dock inte ansetts nödvändigt att göra ändringar i författningstexten i fråga om dessa alternativ. Däremot har lagförslaget kompletterats i fråga om bestämmelserna om samarbete mellan tillsynsmyndigheterna och Skatteförvaltningen och om rätten att lämna ut uppgifter.

Fysiska personers rättigheter

Många remissinstanser anser att det är viktigt att den registrerade har tillgång till sina egna uppgifter via e-tjänsten och betonar att tjänsten ska vara avgiftsfri och lätt att använda. Det anses också viktigt att den registrerade har möjlighet att få ett utdrag ur registret och att han eller hon själv kan lämna det till tredje parter som behöver det, såsom hyresvärdar. Konkurrens- och konsumentverket lyfter fram ett förslag om att den registrerade ska underrättas när en kreditupplysningsrapport tas ut ur registret eller uppgifter om dröjsmål med betalningen förs in i registret. Riksdagens justitieombudsmans kansli fäster uppmärksamhet vid att alla persongrupper och i synnerhet personer i utsatt ställning ska beaktas på ett likvärdigt sätt, eftersom inte alla, av olika skäl (t.ex. ålder eller motsvarande orsak), har möjlighet att använda e-tjänster. Möjligheten till lika tillgång till e-tjänster för de registrerade kan ökas till exempel genom att det görs möjligt att använda fullmakt. Propositionens konsekvenser för jämlikheten har kompletterats, också i förhållande till grundlagen. Eventuella extra tjänster för fysiska personer kan bedömas senare under utvecklandet av registret.

Flera remissinstanser understöder ett frivilligt kreditförbud och anser att det är viktigt bl.a. med tanke på missbruk och hanteringen av den egna ekonomin. Det anses också vara viktigt att det i samband med förbudet införs på ett allmänt plan en orsak till kreditförbudet, så att kreditgivaren kan bedöma situationen på olika sätt vid olika orsaker. Det anses också viktigt att det frivilliga kreditförbudet är avgiftsfritt. Det behövs en precisering av i vilka situationer en fysisk person kan få kredit trots att han eller hon har meddelat ett frivilligt kreditförbud. I remissvaren förhåller man sig delvis avvaktande till ett frivilligt kreditförbud och hänvisar till motsvarande anteckning i de privata kreditupplysningsregistren. Paragrafen om frivilligt kreditförbud har precisats under den fortsatta beredningen i synnerhet för att trygga fysiska personers rättigheter.

Som en precisering oberoende av remissyttrandena har i lagförslag 1 termen ”registrerad” i dataskyddsförordningen ersatts med termen ”fysisk person” för att beakta att en motsvarande ändring också föreslås i kreditupplysningslagen (RP 109/2021 rd). I bestämmelserna i kreditupplysningslagen ska i fortsättningen särskilt de fysiska personer och företag som antecknats i registret beaktas.

Övriga anmärkningar

Arbets- och näringsministeriet föreslog i sitt yttrande att man i avsnittet om bedömningen av propositionens konsekvenser ska överväga att ytterligare bedöma vilka konsekvenserna av propositionen är för näringsidkare och deras näringsverksamhet.

Diskrimineringsombudsmannen konstaterar att betänkandet i rätt riktning tagit upp hur ett positivt kreditupplysningsregister påverkar jämlikheten, men att det i motiveringen är skäl att fästa uppmärksamhet vid bl.a. förbudet mot indirekt och omedelbar diskriminering. Dessutom bör jämlikheten beaktas vid bedömningen av propositionens förhållande till grundlagen. Ålands landskapsregering lyfter i sitt yttrande fram de språkliga rättigheterna och betonar att både uppgifterna och själva registret ska vara tillgängliga på lika villkor på de båda nationalspråken enligt 17 § i grundlagen. Landskapsregeringen föreslår också att det till lagen om ett positivt kreditupplysningsregister fogas en bestämmelse som motsvarar 32 § 1 mom. i kreditupplysningslagen.

I yttrandena fäster man också uppmärksamhet vid kostnaderna för ett positivt kreditupplysningsregister. Bland annat finansministeriet betonar i sitt yttrande behovet av att precisera de ekonomiska konsekvenserna av vissa aspekter. Vid den fortsatta beredningen ska man utöver kostnaderna också mer detaljerat bedöma nyttan. Av de kostnader som myndigheterna orsakas lyfter man fram bl.a. kostnaderna för Folkpensionsanstalten, Rättsregistercentralen och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Skatteförvaltningen konstaterar att kostnadsberäkningarna för registret är preliminära och anser att de ännu kan påverkas av många variabler. Också kreditgivarnas kostnader för införandet av registret och de kostnader som indrivningsbyråerna har av registret lyfts fram. Även Finanssiala ry fäster uppmärksamhet vid betydande kostnader för kreditgivarna, något som följer i synnerhet av ändringar i informationssystemen.

I yttrandena anser man att det för införandet av registret bör reserveras en tillräcklig övergångstid för projektet i syfte att genomföra de tekniska lösningarna. En del anser att tidtabellen för införandet är realistisk, men en del påpekar att tidtabellen är kort. När det gäller tidtabellen anses det viktigt att den tekniska dokumentationen av registret om fullgörandet av anmälningskyldigheten offentliggörs i god tid innan registret tas i bruk. Skatteförvaltningen föreslår i sitt yttrande att tidsfristerna ska bedömas vid den fortsatta beredningen och att Inkomstregisterenheten ska ges rätt att bestämma över tidsfristerna i stället för att de ska bestämmas exakt på lagnivå.

Bedömningen av propositionens ekonomiska konsekvenser har kompletterats till flera delar. Till propositionen har fogats ett avsnitt om konsekvenserna för andra näringsidkare än de kreditgivare som hör till tillämpningsområdet, inklusive för dem som bedriver indrivningsverksamhet och dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Tidtabellerna för projektet har omvärderats och man har stannat för att föreslå att projektet ska genomföras stegvis så att registret införs i två faser i fråga om de krediter som omfattas av propositionen. När det gäller konsumentkrediter föreslås det att registret ska införas den 1 april 2024. I fråga om krediter som beviljas en fysisk person för näringsverksamhet ska uppgifterna införas i registret i ett senare skede och avsikten är att registret ska tas i bruk för deras del den 1 april 2026.

Bedömningen av propositionens konsekvenser i anslutning till jämlikheten har preciserats. Till avsnittet "Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning" har det fogats avsnitt om rättskydd och jämlikhet samt om konsekvenser för näringsfriheten och egendomsskyddet. Däremot behövs ingen särskild bestämmelse i lagförslaget om de språkliga rättigheterna. På Skatteförvaltningen tillämpas som myndighet de allmänna förvaltningslagarna, inklusive språkagen. De

särskilda bestämmelserna i kreditupplysningslagen behövs, eftersom språklagens bestämmelser inte tillämpas på dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet.

Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen

Rådet för bedömning av lagstiftningen har lämnat ett utlåtande om utkastet till regeringsproposition den 10 december 2021. I utlåtandet nämns flera positiva synpunkter på konsekvensbedömningen, men också utvecklingsobjekt. Rådet för bedömning av lagstiftningen lyfter fram de tre viktigaste utvecklingsobjekten. Enligt rådet bör sättet att presentera konsekvensbedömningarna göras tydligare. Enligt det ska till exempel de ekonomiska konsekvenserna och konsekvenserna för informationssamhället behandlas mer samlat. Rådet anser att det på ett allmänt plan ska presenteras en kvantitativ bedömning av fördelarna med utkastet till proposition för de olika parterna. Rådet för bedömning av lagstiftningen anser dessutom att det i utkastet till proposition ska preciseras vilka indirekta konsekvenser kreditgivarnas kostnader kan ha för konsumenterna.

Till propositionen har med anledning av utlåtandet fogats ett sammandrag av de viktigaste ekonomiska konsekvenserna. Propositionen bedöms inte ha några särskilda konsekvenser för informationssamhället, men i propositionen bedöms eventuella konsekvenser för dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet och av vars tjänster en del kan betraktas som informations-samhällstjänster. I fråga om dem som utövar kreditupplysningsverksamhet har texten precisrats, men konsekvenserna för deras tjänster kan tills vidare inte bedömas närmare. Till propositionen har också fogats ett stycke om propositionens eventuella konsekvenser för prissättningen av krediter som erbjuds kredittagarna. Däremot är det inte möjligt att presentera de kvantitativa bedömningar av kostnaderna och nyttan för olika aktörer som rådet för bedömning av lagstiftningen har föreslagit, eftersom det under beredningen inte i fråga om alla aktörer har funnits tillgång till sådana uppgifter som behövs för bedömningarna. I propositionen beskrivs däremot mer allmänt nyttan för kreditgivarna. För att skapa klarhet i saken har det lagts till en underrubrik i texten.

Till de centrala förslagen i propositionen har det fogats en bedömning av varför det föreslagna centraliserade registret, som förs av det allmänna, är det mest lönsamma sättet att uppnå propositionens mål att bekämpa överskuldsättning. Till propositionens avsnitt om utvecklingen i fråga om överskuldsättning har det fogats uppgifter om antalet summariska tvistemål som är av betydelse med tanke på en fysisk persons överskuldsättning. Dessa och statistiken över uppgifter om betalningsstörningar bedöms ge en tillräcklig bild av överskuldsättningen, med beaktande av att de ansökningar om skuldsanering och utsökning som rådet för bedömning av lagstiftningen nämner leder till anteckning om betalningsstörning. Kvantitativa uppgifter ingår också i statsrådets utredning 2020:5 som använts som källa vid lagberedningen.

Till propositionen har med anledning av yttrandet fogats ett stycke om de föreslagna bestämmelsernas konsekvenser för de språkliga rättigheterna, inklusive samiska, och konsekvenser för barn. Till följd av rådets övriga förslag har det lagts till mindre preciseringar till konsekvensbedömningen.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om ett positivt kreditupplysningsregister

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Det positiva kreditupplysningsregistret och lagens syfte.* I paragrafen föreskrivs om det positiva kreditupplysningsregistret samt om lagens syfte. Enligt 1 mom. ska lagen innehålla bestämmelser om ett riksomfattande register med kreditupplysningar som syftar till att säkerställa tillgången till kreditupplysningar för de ändamål som anges nedan, samt om kreditgivarnas skyldighet att anmäla uppgifter till det positiva kreditupplysningsregistret och om rätten att få uppgifter ur registret. Utöver de uppgifter om krediter som kreditgivarna anmäler ska registret innehålla vissa andra kategorier av uppgifter. I lagen används handlingsutrymmet enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen för utfärdande av särskilda bestämmelser om typen av personuppgifter som behandlas och om utlämnande av personuppgifter, om ändamålsbegränsning samt om vissa andra åtgärder för behandling av personuppgifter. Användningsändamålen för registret och de personuppgifter det innehåller fastställs närmare i enlighet med vad som i lag föreskrivs om utlämnande av kreditupplysningar för specifika behov.

Enligt 2 mom. är syftet med lagen att förebygga överskuldssättning genom att säkerställa att det särskilt vid bedömning av kreditvärdigheten vid kreditgivning finns tillgång till tillförlitliga kreditupplysningar och genom att förbättra fysiska personers möjligheter att hantera sin egen ekonomi. Syftet med lagen är dessutom att inom uppföljningen och övervakningen av den finansiella stabiliteten och kreditmarknaden främja tillgången på tillförlitliga uppgifter som beskriver kreditmarknaden.

2 §. *Personuppgiftsansvarig.* I 1 mom. föreskrivs att Inkomstregisterenheten vid Skatteförvaltningen är personuppgiftsansvarig för det positiva kreditupplysningsregistret. Inkomstregisterenheten och Skatteförvaltningen ska dock vara gemensamt personuppgiftsansvariga när det gäller det tekniska underhållet av, funktionaliteten och informationssäkerheten hos och utvecklandet av det positiva kreditupplysningsregistrets informationssystem. I överensstämmelse med artikel 26.3 i den allmänna dataskyddsförordningen kan den registrerade utöva sina rättigheter med avseende på och emot var och en av de personuppgiftsansvariga. Avsikten är dock att Inkomstregisterenheten alltid ska fungera som kontaktpunkt för de registrerade.

Inkomstregisterenheten ska i egenskap av personuppgiftsansvarig svara för mottagandet, bevarandet och utlämnandet av personuppgifter och av kreditupplysningar och andra uppgifter som har samband med dem samt för den personuppgiftsansvariges i den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivna övriga skyldigheter samt för tillgodoseendet av de registrerades rättigheter. På de uppgifter och skyldigheter som har samband med personuppgiftsansvaret tillämpas den allmänna dataskyddsförordningens bestämmelser som sådana. Uppgiften som personuppgiftsansvarig enligt den allmänna dataskyddsförordningen omfattar all slags åtgärder för behandling av personuppgifter, inklusive mottagande och registrering av personuppgifter. I momentet preciseras dock Inkomstregisterenhetens uppgift att ta emot personuppgifter och kreditupplysningar och andra uppgifter som har samband med dem, såsom inkomstuppgifter, samt dess uppgift att lämna ut dessa uppgifter. Preciseringen behövs för att beakta att av lagen uttryckligen ska framgå den personuppgiftsansvarige, som ska ansvara för utlämnandet av personuppgifter och sekretessbelagda uppgifter (till exempel GrUU 7/2019 rd, s. 6). Den personuppgiftsansvariges uppgift i anslutning till utlämnande av uppgifter omfattar också fattande av beslut om tillgång till uppgifter och den bedömning som den personuppgiftsansvarige ska göra i samband med dem.

På basis av den allmänna dataskyddsförordningen är det möjligt att föreskriva om den personuppgiftsansvarige. I artikel 4.7 i den allmänna dataskyddsförordningen definieras personuppgiftsansvarig. Enligt artikeln kan den personuppgiftsansvarige eller de särskilda kriterierna för hur denne ska utses föreskrivas i unionsrätten eller i medlemsstaternas nationella rätt, om ändamålen och medlen för behandlingen bestäms av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella

rätt. Den personuppgiftsansvariges uppgift fastställs dock alltid till alla delar på basis av bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen. Bestämmelser om den personuppgiftsansvariges skyldigheter och ansvar finns i kapitel IV i den allmänna dataskyddsförordningen, där det till exempel föreskrivs om skyldigheterna i samband med datasäkerheten och konsekvensbedömningen gällande dataskyddet. I flera artiklar i den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs också om uppgifter för de personuppgiftsansvariga som till exempel gäller de registrerades rättigheter. Inkomstregisterenheten ska i egenskap av personuppgiftsansvarig behandla personuppgifter och kreditupplysningar och andra uppgifter som har samband med dem, som utgörs av uppgifter som överförts från andra personuppgiftsansvariga och framför allt kreditgivare. Det att Inkomstregisterenheten och delvis också Skatteförvaltningen ansvarar för att behandlingen av personuppgifter som behandlas i det positiva kreditupplysningsregistret till alla delar är lagenlig, fråntar dock inte till exempel kreditgivarna deras ansvar i egenskap av personuppgiftsansvariga för sina egna register för att de uppgifter som utlämnas till det positiva kreditupplysningsregistret är korrekta. I detta ansvar ingår också enligt artikel 19 i den allmänna dataskyddsförordningen ansvaret för att vid behov till exempel utan dröjsmål rätta eventuella fel som uppdagats i de utlämnade uppgifterna. Inkomstregisterenheten ska för sin del på det sätt som anges i artikel 5.1 d i den allmänna dataskyddsförordningen se till att uppgifter som är felaktiga i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas raderas eller rättas utan dröjsmål i det positiva kreditupplysningsregistret.

Inkomstregisterenheten är organisatoriskt en del av Skatteförvaltningen och en av verksamhetsenheterna enligt dess organisationsstruktur. Inkomstregisterenheten ska som personuppgiftsansvarig kunna utnyttja alla stödfunktioner enligt Skatteförvaltningens allmänna organisationsstruktur som är gemensamma för alla enheter, såsom till exempel Skatteförvaltningens stödfunktioner för dataförvaltningen och den allmänna förvaltningen samt Skatteförvaltningens gemensamma dataskydds- och datasäkerhetsinfrastruktur.

I 2 mom. föreskrivs att inkomstregisterenheten och Skatteförvaltningen dessutom ska sköta de övriga uppgifter som i lagen föreskrivs för dem. Det är inte nödvändigt att i paragrafen i detalj räkna upp de uppgifter som det föreskrivs om i övriga paragrafer. Till exempel i lagens 28 och 29 § föreskrivs uttryckligen om vissa Inkomstregisterenhetens uppgifter som gäller samarbetet om tillsynen, vartill enheten i praktiken ska sköta olika förvaltningsuppgifter som tillkommer myndigheter, såsom upprätthållande av de anmälningsskyldigas uppgifter och åtgärder i samband med det. De uppgifter som gäller samarbetet om tillsynen innebär att Inkomstregisterenheten bland annat har en möjlighet att på eget initiativ underrätta tillsynsmyndigheten om en försummelse av anmälningsplikten eller anmälningsskyldigheten som den uppdagat samt att trots sekretessbestämmelserna utlämna för denna åtgärd nödvändiga uppgifter till tillsynsmyndigheten. För Skatteförvaltningen föreskrivs i lagen särskilt uppgifter i samband med utfärdande av föreskrifter.

3 §. Sekretess. I 1 mom. föreskrivs att de uppgifter som är registrerade i det positiva kreditupplysningsregistret i regel är sekretessbelagda. Ett undantag till detta är den anmälningsskyldiges namn och företags- och organisationsnummer eller utländska organisationsnummer. På det positiva kreditupplysningsregistret tillämpas i övrigt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, nedan *offentlighetslagen*). Uppgifter får dock lämnas ut ur registret endast för de ändamål som anges i den föreslagna lagen och för de ändamål som anges i 11 och 12 § samt 26 § 3 mom. och 29 § 1 mom. 3 och 4 punkten i offentlighetslagen.

I 11 § i offentlighetslagen föreskrivs om en parts rätt att ta del av en handling och i 12 § om rätten att ta del av en handling som gäller en själv. Enligt 26 § 3 mom. i offentlighetslagen får en myndighet lämna ut uppgifter ur en sekretessbelagd handling för handräckning som myndigheten lämnar samt för något annat uppdrag som myndigheten gett eller någon uppgift som i

övrigt handhas för myndighetens räkning om detta är nödvändigt för att uppdraget eller uppgiften ska kunna skötas. I bestämmelsen förutsätts i fråga om utlämnandet dessutom att myndigheten på förhand försäkrar sig om att uppgifterna kommer att hemlighållas och skyddas på behörigt sätt. På basis av 29 § 1 mom. 3 och 4 punkten i offentlighetslagen kan uppgifter lämnas ut ur sekretessbelagda handlingar, om handlingen behövs vid behandlingen av ett förhandsbesked, ett förhandsavgörande, sökande av ändring i ett myndighetsbeslut, en klagan med anledning av en åtgärd, ett underställt ärende eller av besvär som anförts hos ett internationellt lagskipnings- eller undersökningsorgan eller uppgiften behövs för att ett enskilt övervaknings- eller tillsynsuppdrag som är riktat mot en myndighet ska kunna utföras. Det är också motiverat att i enskilda fall lämna ut uppgifter för dessa ändamål.

I 2 mom. föreskrivs om Inkomstregisterenhetens rätt att göra de anmälningsskyldigas namn och företags- och organisationsnummer eller utländska organisationsnummer allmänt tillgängliga i ett elektroniskt datanät. Bestämmelsen medför ingen skyldighet att offentliggöra uppgifterna, men det vore ändamålsenligt särskilt för att göra det möjligt för fysiska personer, sammanslutningar och myndigheter att effektivare övervaka registrets omfattning och funktion. Den anmälningsskyldiges namn offentliggörs inte innan det står klart att näringsidkaren är anmälningsskyldig och Inkomstregisterenheten har fattat ett i lagens 19 § 7 mom. avsett beslut om öppnande av en förbindelse till registret.

Med momentet avses i praktiken att de anmälningsskyldigas uppgifter kan offentliggöras i en offentlig webbtjänst, till exempel i form av en förteckning. Med tanke på behovet och offentlighetsintresset vad gäller det positiva kreditupplysningsregistrets funktion och tillsynen över registret ska det anses som tillräckligt att de anmälningsskyldigas identifieringsuppgifter offentliggörs. Eftersom uppgifterna i det föreslagna registret i regel är sekretessbelagda, måste offentliggörandet av de anmälningsskyldigas identifieringsuppgifter möjliggöras med uttryckliga bestämmelser. Motsvarade identifieringsuppgifter för företag är till exempel i handelsregistret offentliga, men offentliggörandet av de anmälningsskyldigas uppgifter ger samtidigt information om registrets datainnehåll och dess omfattning. I de anmälningsskyldigas uppgifter ingår inte heller i regel några personuppgifter. I vissa enskilda fall kan en anmälningsskyldig kreditgivare dock vara en fysisk person, varför det i momentet dessutom förutsätts att personuppgifter endast ska kunna sökas som enskild sökning i ett elektroniskt datanät. Genom detta beaktas kraven med anledning av grundlagens tolkningspraxis (till exempel GrUU 32/2008 rd, s. 3/I och GrUU 2/2017 rd, s. 7). Kravet innebär inte att sökningen av ett företags uppgifter ska ordnas tekniskt på ett visst sätt, utan vid behov ska de konstitutionella villkoren för utlämnande av uppgifter beaktas.

De föreslagna sekretessbestämmelserna behövs, eftersom offentligheten och sekretessen för uppgifterna annars skulle fastställas i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, nedan *offentlighetslagen*). Undantag från tystnadsplikten i fråga om rapporteringsskyldiga behövs för tydlighetens skull med beaktande av att det är fråga om samma kreditgivare som de kreditgivare som avses i 7 § 1 mom. 1 punkten. Sekretessen för de uppgifter som ingår i det positiva kreditupplysningsregistret påverkar inte möjligheterna att övervaka utövandet av offentlig makt. Bestämmelserna om sekretessen för uppgifter bibehålls också till den del som det är fråga om till exempel tystnadsplikt enligt kreditinstitutslagen.

Datainnehållet i det positiva kreditupplysningsregistret utgörs av detaljerade och täckande uppgifter om fysiska personers krediter och inkomster. Uppgifterna om ekonomisk ställning är med stöd av gällande lagstiftning i huvudsak sekretessbelagda. Särskilt ur kreditgivarnas synvinkel är det till många delar också fråga om privata affärshemligheter och uppgifter som lyder under

banksekretessen. I praktiken skulle det vara mycket svårt att separera uppgifterna med stöd av olika bestämmelser om offentlighet och sekretess.

2 kap. Uppgifter som registreras i det positiva kreditupplysningsregistret

4 §. Uppgifter om fysiska personer. I paragrafen föreskrivs att till det positiva kreditupplysningsregistret ska anmälas uppgifter om sådana fysiska personer som då de beviljas kredit är bosatta i Finland och har finsk personbeteckning. Avsikten är att uppgifterna om personer som är antingen tillfälligt eller permanent bosatta i Finland ska registreras på ett så täckande sätt som möjligt. Till registret får även anmälas uppgifter om sådana fysiska personer som då de beviljas kredit inte är bosatta i Finland, om de har en finsk personbeteckning och inkomster från Finland eller något annat särskilt band till Finland. Kreditgivaren ska bedöma situationen när krediten beviljas, också vad gäller förekomsten av något annat särskilt band till Finland. Avsikten är att de uppgifter som gäller krediter ska lämnas till registret under hela deras livscykel, även om en i Finland bosatt person till exempel tillfälligt bor utomlands. Uppgifter registreras också om minderåriga krediter.

Personer som är bosatta i Finland har i allmänhet en finsk personbeteckning antingen på basis av finskt medborgarskap, registrerad EU-uppehållsrätt eller erhållet uppehållstillstånd. Om en i Finland bosatt nordisk medborgare eller annan utlänning inte har en finsk personbeteckning, kan han eller hon ansöka om en sådan hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, så att uppgifterna kan registreras i det positiva kreditupplysningsregistret. Registrering av uppgifter i det positiva kreditupplysningsregistret är ett sådant särskilt och motiverat skäl till att en finsk personbeteckning behövs som avses i 9 § 1 mom. 4 punkten i lagen om befolkningsdata-systemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

När det gäller utländska personer föreligger en skyldighet att anmäla uppgifterna till registret endast när personen har en finsk personbeteckning. Om en i Finland bosatt utlänning inte har en finsk personbeteckning föreligger ingen skyldighet att anmäla uppgifterna för personens del och kan uppgifterna inte registreras. Registreringen av uppgifterna i registret är inte en förutsättning för beviljande av kredit, och det att uppgifterna inte införs i registret i fråga om en person som inte har en finsk personbeteckning innebär inte att personen inte kan få kredit. Kreditgivaren ska i det fallet fastställa kreditvärdigheten hos den som ansöker om kredit på annat sätt än genom att utnyttja uppgifterna i registret.

Registreringen av uppgifter om en beviljad kredit fortsätter även om personen efter det att krediten beviljats flyttar från Finland. Dessutom kan i registret införas uppgifter om krediter som en finländsk kreditgivare beviljar en person som inte är bosatt i Finland, om personen har en finsk personbeteckning och inkomster från Finland. Bestämmelsen möjliggör till denna del också att utomlands bosatta personers uppgifter införs i registret, om de har sådana väsentliga ekonomiska förbindelser till Finland. Med stöd av bestämmelsen kan i registret också registreras uppgifter till exempel om asylsökande eller andra utländska personer som inte officiellt är bosatta i Finland, om de har finsk personbeteckning och inkomster från Finland.

Med annat särskilt band till Finland avses andra slags förbindelser som grundar sig på ett kundförhållande, som en fysisk person kan ha i förhållande till en anmälningsskyldig kreditgivare, särskilt ett tidigare beviljat lån. Till exempel kan en person som tidigare fått bostadslån för en stadigvarande bostad flytta utomlands under den tid som kreditförhållandet pågår. En anmälningsskyldig kreditgivare kan dock bevilja samma gäldenär lån till exempel för köp av en fritidsbostad så att krediten återbetalas med förvärvsinkomst som fås utomlands, förutsatt att kreditgivaren bedömer att personen har kreditvärdighet.

5 §. Identifierings- och kontaktuppgifter för fysiska personer. I paragrafen föreskrivs vilka identifierings- och kontaktuppgifter för fysiska personer som ska registreras i registret. Enligt 1 mom. ska i det positiva kreditupplysningsregistret som identifieringsuppgifter för fysiska personer registreras personbeteckningen och i de situationer som avses i 6 § 1 mom. 2 punkten företags- och organisationsnumret. Som identifieringsuppgift för en fysisk person används således alltid hans eller hennes finska personbeteckning, som möjliggör en tillförlitlig identifiering av den fysiska personen i alla registrets användningssituationer. Det är särskilt viktigt att den fysiska personen kan identifieras tillförlitligt när kreditgivare ber om uppgifter om den som ansöker om kredit på det sätt som föreskrivs i 22 §. Om man för identifiering använde andra uppgifter än personbeteckningen, skulle det föreligga betydande risk för att kreditgivaren får fel persons uppgifter ur registret. Som identifieringsuppgift för en fysisk person som tagit lån för sin egen näringsverksamhet används utöver personbeteckningen hans eller hennes företags- och organisationsnummer. Med företags- och organisationsnummer avses i enlighet med 2 § 1 punkten i företags- och organisationsdatalagen (244/2001) en identifikation som ska ges varje registreringsskyldig i företags- och organisationsdatasystemet och som specificerar denne och består av ett ordningsnummer och ett kontrollnummer.

Enligt 2 mom. registreras i det positiva kreditupplysningsregistret dessutom de uppgifter som avses i 13 § 1 mom. 1, 2, 16 och 20–22 punkten i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (661/2009) i fråga om sådana fysiska personer som getts finsk personbeteckning, samt ändringar i uppgifterna i fråga. För att sköta sin uppgift som personuppgiftsansvarig behöver Inkomstregisterenheten i nämnda paragrafer avsedda uppgifter om personbeteckning, namn samt modersmål och kontaktspråk. Dessutom behöver Inkomstregisterenheten uppgift om att personen har anmält förbud mot att lämna ut uppgifter ur befolkningsdatasystemet samt uppgift om att personen avlidit eller dödförklarats. Uppgifterna behövs för att Inkomstregisterenheten ska kunna sköta sina uppgifter som personuppgiftsansvarig för det positiva kreditupplysningsregistret. Uppgifterna används till exempel för att säkerställa att de personbeteckningar som anmäls till det positiva kreditupplysningsregistret är befintliga och formellt korrekta beteckningar. Utöver uppgiften om personbeteckning och att personen avlidit förmedlas uppgifter om en fysisk person som överförs från befolkningsdatasystemet inte vidare ur det positiva kreditupplysningsregistret. Dessutom säkerställs med uppgifterna bland annat att de utdrag enligt den allmänna dataskyddsförordningen som ges för tillgodoseendet av de registrerades rättigheter sänds till den adress som anges i befolkningsdatasystemet. Uppgiften om att en person avlidit ges som svar på en förfrågan som ett kreditinstitut gjort till registret.

I 3 mom. föreskrivs om Inkomstregisterenhetens rätt att uppdatera sina uppgifter utifrån befolkningsdatasystemet och att kontrollera fysiska personers personuppgifter i syfte att konstatera uppgifternas riktighet. Bestämmelsen behövs för att möjliggöra automatiserad dataöverföring och uppdatering med beaktande av att för en del av de personuppgifter som överförs kan gälla begränsningar av rätten att lämna ut uppgifter i befolkningsdatasystemet. Uppgifterna överförs via ett tekniskt gränssnitt. Dessutom har Inkomstregisterenheten rätt att uppdatera de uppgifter i det positiva kreditupplysningsregistret som hänför sig till en fysisk persons näringsverksamhet utifrån uppgifterna i handelsregistret och företags- och organisationsdatasystemet. De uppgifter som överförs är allmänt tillgängliga i registren i fråga. Bestämmelsen behövs dock för att beakta att Inkomstregisterenheten ska ha den lagstadgade rätt som det tekniska gränssnittet förutsätter att behandla uppgifterna, med beaktande av att företags- och organisationsnumret när det gäller en fysisk person är en personuppgift och i det positiva kreditupplysningsregistret kopplas samman med andra personuppgifter. Avsikten är att det tekniska gränssnittet i första hand ska inrättas för att överföra uppgifter som ingår i företags- och organisationsdatasystemet, men det kan ibland också vara nödvändigt att granska uppgifter i handelsregistret för att säkerställa att uppgifterna om en fysisk persons näringsverksamhet är korrekta.

6 §. Uppgifter om krediter. I paragrafen föreskrivs om de krediter som beviljats enligt ett kreditavtal och som ska registreras i det positiva kreditupplysningsregistret. I registret ska registreras de uppgifter som avses i 7–15 §.

Enligt *1 mom. 1 punkten* ska i registret registreras uppgifter om konsumentkrediter som omfattas av 7 eller 7 a kap. i konsumentskyddslagen samt krediter som enligt 7 kap. 1 § 2 och 3 mom. i den lagen kan jämföras med sådana krediter. Enligt nämnda 2 mom. likställs vid tillämpningen av bestämmelserna i 7 kap. med konsumentkrediter hyresavtal och andra avtal som ger konsumenten besittningen till en vara, om varans kontantpris och kreditkostnaderna enligt avtalsvillkoren ska betalas under hyresperioden eller om det framgår av villkoren att konsumenten kan bli ägare till varan på annat sätt när avtalet går ut. Dessutom likställs enligt paragrafens 3 mom. med konsumentkrediter också sådan kredit som någon annan än kreditgivaren lämnar eller utfäster sig att lämna en konsument som lån, betalningsansånd eller som något annat motsvarande ekonomiskt arrangemang, om krediten förmedlas till konsumenten av en näringsidkare (person-till-person-lån). I registret registreras inte uppgifter om sådana krediter på vilka bestämmelserna i 7 eller 7 a kap. i konsumentskyddslagen inte tillämpas, såsom krediter för vilka inte tas ut ränta eller andra kostnader, krediter som beviljats av pantlåneinrättningar eller sociala krediter. Beviljande av en sedvanlig betalningstid för en konsument vid köp av en nyttinghet anses inte som en sådan konsumentkredit som avses i 7 kap. i konsumentskyddslagen (RP 24/2010 rd. s. 25) och uppgifter om sådana avtal om betalningsansånd registreras inte heller i registret.

Enligt *1 mom. 2 punkten* ska i registret registreras uppgifter om krediter, betalningsuppskov eller andra motsvarande ekonomiska arrangemang som beviljats andra fysiska personer än konsumenter, om ränta eller andra kostnader tas ut för arrangemanget enligt vad som avtalats. Sådana är krediter som en fysisk person tagit för sin egen näringsverksamhet, om ränta eller andra kostnader tas ut för krediten. Sådana krediter är framför allt olika krediter som enskilda företagare tagit för sin egen näringsverksamhet, men också till exempel krediter som jordbruksföretagare tagit för jordbruksverksamheten. Punkten ska inte omfatta andra än av fysiska personer tagna företagskrediter, såsom öppna bolags, kommanditbolags eller aktiebolags krediter. Genom det att i registret också registreras uppgifter om krediter som fysiska personer tagit för sin näringsverksamhet eftersträvas så täckande, exakta och uppdaterade uppgifter som möjligt, så att personen vid processen för beviljande av kredit ska bedömas på basis av så korrekta uppgifter som möjligt. När kreditgivarna vid bedömningen av om en kredit ska beviljas har tillgång till mer täckande och tillförlitliga uppgifter om krediterna och inkomsterna för den som ansöker om krediten än tidigare, kan kreditbeslutet fattas på basis av ett bättre kunskapsunderlag. Detta möjliggör såväl ansvarsfullt fattande av kreditbeslut som en bättre hantering av kreditgivarnas kreditrisk. Dessutom effektiviserar införandet av ett positivt kreditupplysningsregister betydligt kreditgivarnas processer för bedömning av kreditvärdigheten.

Med betalningsansånd avses en rätt som enligt avtal getts den som ansökt om kredit att betala en summa som förfallit till betalning delvis eller helt efter förfallodagen. I fråga om en nyttinghet som köpts kan också ingås ett finansieringsavtal som möjliggör betalning av nyttinghetens pris enligt köparens eget val antingen som en engångsbetalning utan ränta eller kostnader eller alternativt i betalningsposter, varvid ränta och kostnader tas ut. Uppgifter om sådana finansieringsavtal registreras i registret endast i det fallet att köparen genom sina egna åtgärder beslutar att använda kreditmöjligheten enligt finansieringsavtalet och betala nyttinghetens pris i flera betalningsposter. För det mesta sänds på basis av det finansieringsavtal som ingåtts två olika fakturor – en för betalning av nyttinghetens hela pris på en gång och en faktura med vilken man endast betalar den första betalningsposten enligt finansieringsavtalet. Köparen betalar endast den ena av fakturorna och beslutar samtidigt om han eller hon vill utnyttja den räntebelagda betalningstiden enligt avtalet eller om han eller hon betalar nyttinghetens hela pris på en gång. De kostnader och dröjsmålsräntor som betalas på grund av avtalsöverträdelser är inte sådana

kostnader och räntor som avses i punkten, och uppgifter om finansieringsavtalet ska således inte registreras i registret.

Med ränta avses i 1 mom. ränta som betalas innan krediten förfaller till betalning. Däremot har betalning av dröjsmålsränta ingen betydelse i detta hänseende. Det bör också observeras, att uppgifter om de krediter som avses i momentet endast registreras i registret, när kreditgivaren är anmälningsskyldig enligt 16 §.

Enligt 2 mom. registreras trots vad som föreskrivs i 1 mom. 2 punkten i det positiva kreditupplysningsregistret dock inte uppgifter om kreditavtal enligt vilka fysiska personer har rätt att i betalningsposter betala priset på en nyttighet som levereras fortlöpande under avtalsperioden (1 punkten) eller hyresavtal eller andra avtal som ger fysiska personer besittningen till en vara, om varans kontantpris och kreditkostnaderna enligt avtalsvillkoren ska betalas under hyresperioden eller om det framgår av villkoren att fysiska personer kan bli ägare till varan på annat sätt när avtalet löper ut (2 punkten). Med avtal enligt momentets 2 punkt avses sådana leasingavtal enligt vilka äganderätten till varan, till exempel en bil, övergår på köparen när avtalet löper ut samt leasingavtal där köparen har en möjlighet att lösa in varan när avtalet löper ut. I fråga om andra fysiska personer än konsumenter ska i registret inte registreras några uppgifter om leasingavtal.

7 §. Uppgifter som registreras som basuppgifter om krediten. I paragrafen föreskrivs om för registrets användningsändamål nödvändiga basuppgifter om krediten som ska registreras i det positiva kreditupplysningsregistret. Utgångspunkten ska vara att i registret införs så enhetliga uppgifter som möjligt, oberoende av kreditens användningsändamål och om det är fråga om en engångskredit eller en fortlöpande kredit eller, i fråga om konsumentkrediter, om ett leasingavtal. På grund av krediternas olika karaktär kommer de uppgifter som registreras i fråga om engångskrediter och fortlöpande krediter dock till vissa delar att avvika från varandra. Uppgifterna om gäldenärens krediter registreras enligt kredit.

I fråga om varje kredit registreras de enskilda uppgifter som är nödvändiga för de ändamål som fastställts för registret, det vill säga för bedömning av kreditvärdigheten vid kreditgivning eller för uppföljningen och övervakningen av den finansiella stabiliteten och kreditmarknaden. Registrets centrala datainnehåll utgörs av uppgifter som är nödvändiga för bedömningen av kreditvärdigheten hos den som ansöker om en kredit, som i regel också är nödvändiga vid uppföljningen och övervakningen av den finansiella stabiliteten och kreditmarknaden. Dessutom ska i registret också samlas vissa sådana uppgifter om krediterna som endast används vid uppföljningen och övervakningen av den finansiella stabiliteten och kreditmarknaden. Detta minskar behovet hos de myndigheter som använder registret att be samma uppgifter direkt av enskilda aktörer inom finansieringsbranschen.

Enligt 1 mom. ska i det positiva kreditupplysningsregistret i fråga om krediter som enligt 6 § ska registreras i registret som basuppgifter registreras den anmälningsskyldiges namn, det namn eller den bifirma som den anmälningsskyldige använder vid marknadsföringen samt företags- och organisationsnummer eller, om sådant saknas, utländskt organisationsnummer (1 punkten), kreditens nummer (2 punkten), uppgift om huruvida det är fråga om en kredit som den anmälningsskyldige lämnat i egenskap av kreditgivare eller en kredit som den anmälningsskyldige förmedlat i egenskap av förmedlare av person-till-person-lån (3 punkten), antalet gäldenärer (4 punkten), datum för ingående av kreditavtalet (5 punkten), uppgift om huruvida det är fråga om en engångskredit eller en fortlöpande kredit (6 punkten), uppgift om huruvida det är fråga om ett hyresavtal eller ett annat sådant avtal som ger konsumenten besittningen till en vara, om varans kontantpris och kreditkostnaderna enligt avtalsvillkoren ska betalas under hyresperioden eller om det framgår av villkoren att konsumenten kan bli ägare till varan på annat sätt när

avtalet går ut (*leasingavtal*) (7 punkten), kreditvalutan (8 punkten), i fråga om konsumentkrediter uppgift om huruvida det är fråga om en kredit som omfattas av 7 eller 7 a kap. i konsumentskyddslagen samt huruvida det är fråga om en sådan nyttighetsbunden kredit som avses i 7 kap. 7 § 3 punkten i den lagen (9 punkten), engångskostnader som ska betalas i samband med ingåendet av kreditavtalet (10 punkten), uppgift om att krediten har överförts samt mottagarens företags- och organisationsnummer, eller om sådant saknas, mottagarens namn och utländska organisationsnummer (11 punkten), uppgift om kreditavtalets upphörande och datum för detta (12 punkten). Alla uppgifter som avses i momentet är nödvändiga för skötseln av de uppföljnings- och övervakningsuppgifter i fråga om kreditgivare och krediter som hör till registrets myndighetsanvändare. De punkter som avses i 1, 2, 4, 11 och 12 punkten är även nödvändiga för skötseln av de uppgifter som hör till Inkomstregisterenheten i egenskap av personuppgiftsansvarig. Dessutom ska de uppgifter som avses i 4–8 punkten överlämnas till kreditgivarna på kreditupplysningsrapporten, varför dessa uppgifter är nödvändiga också för utarbetande av kreditupplysningsrapporten.

Anmälan av kreditgivarens namn eller bifirma som den anmälningsskyldige använder vid marknadsföringen är särskilt behövlig för visande av kreditupplysningar för den fysiska personen själv i registrets e-tjänst. En kreditgivare kan marknadsföra krediter under olika marknadsföringsnamn eller bifirmor, som nödvändigtvis inte har ett tydligt skönjbart samband med kreditgivarens namn enligt företags- och organisationsnumret. I en sådan situation kan det vara svårt för den fysiska personen att bilda sig en uppfattning om sambandet mellan uppgifterna i registret och de uppgifter som den registrerade själv har, om i registret endast anges kreditgivarens namn enligt företags- och organisationsnumret. Angivande av det namn som kreditgivaren använder vid marknadsföringen eller bifirma avhjälpas detta problem. Uppgiften är i första hand avsedd att underlätta tillgodoseendet av den registrerades rättigheter enligt den allmänna dataskyddsförordningen.

Kreditens nummer används som identifieringsuppgift för krediten till exempel när man bedömer fördelningen av ansvaret för skulden mellan olika medgäldenärer. Dessutom är kreditens nummer i kombination med kreditgivarens identifieringsuppgift en uppgift som specificerar krediten i registret. Uppgiften om antalet medgäldenärer används till exempel vid bedömningen av betalningsförmågan hos den som ansöker om en kredit för att utreda hur många personer som ansvarar för samma skuld och på vilket sätt detta påverkar fördelningen av utgifterna för skötseln av skulden mellan medgäldenärerna. Datum för ingående av kreditavtalet används inom registrets olika användningsändamål för att bedöma hur snabb en fysisk persons skuldsättning varit och under vilket tidsintervall personens befintliga krediter lyfts. Uppgiften om valuta är i största delen av fallen ett omnämnande av att krediten är i euro. Fysiska personer har i mindre utsträckning också krediter som beviljats i en annan valuta än euro. På grund av den ökade valutakursrisk som hänger samman med dessa är det nödvändigt att i registret finns en uppgift om att krediten beviljats i en annan valuta än euro. Beloppen i fråga om sådana skulder anmäls alltid till registret i den valuta i vilken krediten beviljats och de förmedlas också vidare från registret i samma valuta utan att omvandla dem till euro.

Anmälningsskyldiga kreditgivare och andra näringsidkare kan sälja eller annars överlåta krediter som de innehar och som omfattas av anmälningsplikten till andra kreditgivare eller näringsidkare. I en sådan situation ska den anmälningsskyldige när överföringen sker till det positiva kreditupplysningsregistret anmäla att krediten överförts på en annan anmälningsskyldig och dessutom mottagarens, det vill säga den nya anmälningsskyldiges identifieringsuppgift, som i de flesta fall är mottagarens företags- och organisationsnummer. Om mottagaren inte har ett finskt företags- eller organisationsnummer, ska som identifieringsuppgift meddelas motta-

garens namn och utländska organisationsnummer. På basis av denna anmälan får Inkomstregistrenheten veta vilken anmälningsskyldig som ska fortsätta anmälningskedjan i fråga om en viss kredit.

I 2 mom. föreskrivs om de uppgifter som utöver de uppgifter som föreskrivs i 1 mom. ska registreras i registret i fråga om engångskrediter. Dessa är kreditens ändamål (1 punkten), amorteringssätt och amorteringsintervall (2 punkten), beviljat och lyft kreditbelopp (3 punkten) och sista förfallodagen enligt betalningsprogrammet, om den är känd (4 punkten).

Uppgiften om kreditens ändamål är nödvändig för skötseln av de uppföljnings- och övervakningsuppgifter som föreskrivits för registrets myndighetsanvändare och den används också i samband med ansökan om kredit för utredande av för vilka ändamål personens befintliga krediter har beviljats. Som ändamål kan registreras lån som tagits för köp av bostad, uppdelat i anskaffning av egen bostad, egen första bostad, placeringsbostad eller fritidsbostad. Dessutom kan som egna ändamål registreras studielån och konsumtionskrediter. I registret kan också registreras uppgift om det är fråga om en kredit som tagits för näringsverksamhet. Folkpensionsanstalten anmäler som ändamål att det är fråga om borgensfordran på studielån. Om kreditens ändamål inte är något av de ovan angivna, anges ändamålet endast på allmän nivå som annat lån. Uppgiften om kreditens amorteringssätt och amorteringsintervall ska användas i samband med myndighetens användning av registret samt i samband med kreditansökan, om till krediten ansluter en större sista betalningspost eller om krediten betalas tillbaka i sin helhet på en gång.

Uppgiften om beviljat och lyft kreditbelopp när det gäller engångskrediter används för sin del såväl i samband med kreditansökan som vid myndighetens användning för bedömning av personens skuldsättningsgrad. Uppgiften om sista förfallodagen enligt betalningsprogrammet ska användas för bedömning av personens tillgängliga betalningsmån vid kreditgivning och den används också för att sköta de uppföljnings- och övervakningsuppgifter som föreskrivits för registrets myndighetsanvändare.

I 3 mom. föreskrivs om de uppgifter som utöver de uppgifter som föreskrivs i 1 mom. ska registreras i registret i fråga om fortlöpande krediter. Dessa uppgifter är kreditgränsen (1 punkten) och det kreditbelopp som lyfts kalenderdagen efter den månatliga förfallodagen eller, om en månatlig förfallodag saknas, månadens sista kalenderdag samt värderingsdagen för det kreditbelopp som lyfts (2 punkten).

Uppgiften om kreditgräns används för bedömning av personens skuldsättningsgrad på samma sätt som uppgifterna som ska meddelas med stöd av 2 mom. 3 punkten. Uppgiften om det kreditbelopp som lyfts ska meddelas till registret månatligen, även om kreditlimiten överhuvudtaget inte använts. Detta är nödvändigt för att det på basis av uppgifterna i registret ska kunna konstateras att det är fråga om att krediten inte lyfts och inte om att uppgiften inte meddelats. Uppgiften används vid kreditgivning för utredande av användningsgraden för den sökandes befintliga krediter och den är nödvändig också för skötseln av de uppföljnings- och övervakningsuppgifter som föreskrivits för registrets myndighetsanvändare. I fråga om engångskrediter ska amorteringsuppgifterna meddelas till registret senast den andra vardagen efter det att amorteringen gjorts, medan uppgiften om det belopp som lyfts när det gäller fortlöpande krediter kan vara nästan en månad gammal. Av denna anledning har det ansetts nödvändigt att i registret registrera också värderingsdagen för det kreditbelopp som lyfts. Uppgiften lämnas till kreditgivaren på den kreditupplysningsrapport som lämnas ut ur registret, så att kreditgivaren när kreditbeslutet fattas har möjlighet att bedöma också hur aktuell uppgiften om det kreditbelopp som lyfts är.

I 4 mom. föreskrivs om Inkomstregisterenhetens rätt att uppdatera och kontrollera uppgifterna i det positiva kreditupplysningsregistret om en anmälningsskyldig utifrån uppgifterna i handelsregistret och i företags- och organisationsdatasystemet. På motsvarande sätt som i fråga om de fysiska personer som avses i 5 § är den föreslagna paragrafen behövlig för att beakta att det företags- och organisationsnummer som hänför sig till en fysisk persons näringsverksamhet är en personuppgift. Även en anmälningsskyldig kreditgivare kan vara en fysisk person, även om detta är ovanligt. Inkomstregisterenheten ska också ha sådan rätt att behandla personuppgifter som ingår i företags- och organisationsdatasystemet som det tekniska gränssnittet förutsätter. Det kan också tidvis finnas skäl att granska uppgifterna i handelsregistret.

8 §. Ränteuppgifter. I det positiva kreditupplysningsregistret registreras i fråga om krediter som avses i 6 § de uppgifter om räntan på krediten som behövs för myndighetsändamål. Dessa uppgifter är den totala ränta som tas ut för krediten (1 punkten), räntemarginalen (2 punkten), grunden för bestämmande av räntan (3 punkten), räntebindningsperiodens längd (4 punkten), i fråga om konsumentkrediter den effektiva räntan för krediten vid tidpunkten för ingående av kreditavtalet (5 punkten), datum när perioden med fast ränta löper ut och grunden för bestämmande av räntan efter det att perioden med fast ränta löpt ut (6 punkten), den nedre och övre gränsen för räntekorridoren (7 punkten), ett räntetak som baserar sig på ränteskyddet (8 punkten) och datum när ränteskyddet upphör (9 punkten). Uppgifterna är nödvändiga för myndigheternas tillsyn och uppföljning, statistikföring samt övriga myndighetsuppgifter i samband med uppföljningen och övervakningen av kreditmarknaden. Kreditgivarna ges inte tillgång till uppgifterna på kreditupplysningsrapporterna. Den grund för bestämmande av räntan som ska anges enligt 3 punkten är Euribor, Prime och annan rörlig referensränta samt uppgift om att krediten har en fast ränta eller att den är räntefri.

Ränteuppgifterna i samband med kreditgivning är av vikt vid bedömningen av kreditmarknadens funktion och övervakning samt riskerna i anslutning till kreditmarknaden. De uppgifter som samlas i registret gäller såväl räntans belopp som grunden för bestämmande av räntan. Informationen om prissättningen av krediter används på många sätt vid analysen av kreditmarknadens funktion. Grunden för bestämmande av räntan, inklusive uppgifterna i anslutning till ränteskyddet (räntekorridorer och räntetak samt perioder med fast ränta) behövs vid bedömningen av hushållens och andra låntagarsektors känslighet för eventuella ändringar i räntan.

Av konkurrensskäl har man ansett det som viktigt att ränteuppgifterna inte överläts till andra kreditgivare ur registret och att ränteuppgifterna inte framgår av kreditupplysningsrapporterna. För registrets myndighetsanvändare är dock uppföljningen av räntenivån vid kreditgivning och förändringarna i den en väsentlig del av deras uppföljnings- och övervakningsuppgifter, varför det är viktigt att också uppgifterna i anslutning till räntenivån kan fås i registret på ett täckande sätt. För närvarande skaffar myndigheterna dessa uppgifter genom särskilda enkäter som riktas till kreditgivarna.

9 §. Uppgifter om säkerheter. Med stöd av paragrafen ska som uppgifter om säkerheter i det positiva kreditupplysningsregistret i fråga om krediter som avses i 6 § registreras uppgift om huruvida det ställts en säkerhet för krediten (1 punkten), typen av säkerhet (2 punkten) och borgensmannens personbeteckning (3 punkten). Med typ av säkerhet avses uppgift om vilken typ av realsäkerhet eller borgen som ställts som säkerhet för krediten, såsom fastighets- eller bostadssäkerhet, objektssäkerhet vid avbetalningsfinansiering, annan lös egendom, borgen, statsborgen, annan säkerhet eller uppgift om att krediten inte täcks av säkerhet. Om krediten är behäftad med flera olika typer av säkerhet eller borgen som ställts av olika personer, ska typen av säkerhet anges separat för varje säkerhet eller borgen. Uppgifterna om kreditens säkerheter anmäls till registret som en del av uppgifterna om krediten. Uppgifterna kan således fås ur registret endast i de fall där krediten ska anmälas till registret. I praktiken omfattar detta största delen av

de säkerheter som fysiska personer ställt och borgensförbindelser som de ingått. Utanför registret faller de situationer där det till en kredit som tagits av en juridisk person, såsom ett öppet bolag, ett kommanditbolag eller ett aktiebolag, ansluter en säkerhet som ställt eller borgen som ingåtts av dess bolagsman eller aktieägare eller av en annan fysisk person. Uppgifter om säkerheter eller borgen i anslutning till sådana krediter kan inte fås ur registret.

I det positiva kreditupplysningsregistret ska samlas uppgifter om säkerheter för uppföljning och övervakning av kreditmarknaden och hushållens skuldsättning. Dessutom behövs uppgifterna vid kreditgivningen.

10 §. Amorteringsuppgifter. I paragrafen föreskrivs om de amorteringsuppgifter som ska registreras i fråga om krediter som avses i 6 § och som anses vara nödvändiga. I fråga om alla krediter registreras enligt 1 mom. det datum då den i kreditavtalet överenskomna amorteringsfria perioden börjar och upphör. Enligt 2 mom. ska i fråga om engångskrediter utöver vad som föreskrivs i 1 mom. dessutom registreras beloppet av den betalda amorteringen (1 punkten), beloppet av den betalda räntan (2 punkten), kreditkostnader som betalats utöver räntan (3 punkten), datum för den i 1–3 punkten avsedda betalningen (4 punkten) och kreditens saldo efter amorteringen (5 punkten). Enligt 3 mom. registreras i det positiva kreditupplysningsregistret i fråga om fortlöpande krediter utöver vad som föreskrivs i 1 mom. de uppgifter som avses i 2 mom. 2–4 punkten.

Uppgifterna om amortering i fråga om engångskrediter samt uppgifterna om den betalda räntan på krediten och övriga uppgifter om kostnader anmäls till registret för att användas såväl vid kreditgivningen som för myndighetsändamål. Inom kreditgivningen beskriver uppgifterna beloppet av personens månatliga kostnader för skötseln av lånet. I myndighetsanvändning kan med hjälp av dem följas upp till exempel beloppen av de räntor och andra kostnader som tas ut för krediten i förhållande till kreditens återstående kapital. I samband med amorteringsuppgifterna för engångskrediter meddelas alltid också det återstående saldot för kreditens kapital. Även om kreditens saldo i princip kan beräknas på basis av de amorteringsuppgifter som meddelats i förhållande till det beviljade kreditkapitalet, är det dock motiverat att kreditens återstående saldo alltid anmäls till registret i samband med amorteringsuppgifterna. På så sätt kan man försäkra sig om att de med tanke på den fysiska personens rättsskydd centrala uppgifterna om kreditens saldo i alla lägen är riktiga och uppdaterade. När det gäller konsumentkrediter fastställs de kostnader och avgifter som anses som kreditkostnader enligt bestämmelserna i 7 kap. 6 § 1 och 2 mom. eller 7 a kap. 3 § 2 mom. i konsumentskyddslagen. Kreditkostnaderna omfattar till exempel inte avgifter som konsumenten måste betala till följd av ett avtalsbrott, såsom in-
drivningskostnader.

11 §. Uppgifter om leasingavtal. I paragrafen föreskrivs om de uppgifter om leasingavtal som beviljas en konsument som ska anmälas till registret. Dessa avviker delvis från uppgifterna om övriga krediter. Registrets datainnehåll gällande leasingavtal är mer begränsat. Med avvikelse från datainnehållet enligt 7–10 § i lagförslaget ska i det positiva kreditupplysningsregistret i fråga om leasingavtal endast registreras i 7 § 1 mom. avsedda uppgifter. Dessutom ska i fråga om leasingavtal registreras datum då avtalsperioden börjar, om det avviker från den dag då kreditavtalet ingås (1 punkten), beloppet av den månatliga betalningsposten (2 punkten), beloppet av den ränta som ingår i den månatliga betalningsposten (3 punkten), beloppet av de kreditkostnader utöver räntan som ingår i den månatliga betalningsposten (4 punkten) och beloppet av den avtalade slutliga köpesumman, om avtalet förutsätter inlösen (5 punkten).

12 §. Uppgifter om dröjsmål med betalningar. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om de uppgifter om dröjsmål med betalningar som ska registreras i det positiva kreditupplysningsregistret. Enligt paragrafen ska i registret i fråga om krediter som avses i 6 § när det gäller ett sådant dröjsmål

med betalningen i anslutning till krediten som varat minst 60 dagar från förfallodagen registreras följande uppgifter: förfallodagen för en betalningspost (1 punkten) och det obetalda beloppet av en betalningspost (2 punkten). Enligt 2 mom. ska i det positiva kreditupplysningsregistret dessutom registreras uppgifter om uppsägning av krediten och om uppsägningsdagen, om krediten på grund av dröjsmålet med betalning till exempel med stöd av 7 kap. 35 § i konsumentskyddslagen har förfallit till betalning i sin helhet. Försenade betalningsposter antecknas i registret enligt kredit och separat för varje försenad betalningspost. Om gäldenären och borgenären efter den ursprungliga förfallodagen ingått ett nytt betalningsavtal eller en ny betalningsplan över det belopp som förfallit till betalning, anmäls förseningen inte till registret som dröjsmål med betalning. Om den post som det nya betalningsavtalet eller den nya betalningsplanen gäller dock inte betalas, ska också uppgifterna om sådana dröjsmål med betalningen anmälas till registret. Anmälningsplikten uppstår när 60 dagar förflutit från förfallodagen enligt det nya betalningsavtalet. Uppgiften ska enligt det föreslagna 20 § 2 mom. meddelas till registret inom två vardagar efter det att betalningen har försenats 60 dagar från förfallodagen. Om den försenade summan avkortas, ska den uppdaterade uppgiften uppdateras i registret inom två arbetsdagar från det att betalningen skett. Bestämmelser om de uppgifter om dröjsmål med betalningen som syns på kreditupplysningsrapporten finns i 22 §.

De uppgifter om dröjsmål med betalningen som registreras i registret kan förutsäga betalningssvårigheter i det skedet när den som ansöker om kredit inte ännu har en anteckning om betalningsstörning i de kreditupplysningsregister som föreskrivs i kreditupplysningslagen. Uppgifterna om dröjsmål med betalningen är väsentliga när kreditgivarna bedömer kreditvärdigheten hos den som ansöker om kredit. De registreras inte heller i den föreslagna omfattningen i de kreditupplysningsregister som avses i kreditupplysningslagen. Uppgifter om sådana dröjsmål med betalningen kan således möjliggöra ett ingripande i en skuldspiral i ett tidigare skede än för närvarande. För att förebygga överskuldsättning är det nödvändigt att införa uppgifterna om dröjsmål med betalningen i registret.

Uppgifter om dröjsmål med betalningen syns inte längre på den kreditupplysningsrapport som fås ur registret efter det att de försenade betalningarna gjorts och uppgift om detta förmedlats till det positiva kreditupplysningsregistret. Uppgifterna får användas i kreditgivarnas verksamhet endast i de situationer som föreskrivs i lag. Behandling för andra ändamål är förbjuden. Uppgifterna om dröjsmål med betalningen erbjuder tillsammans med övriga uppgifter i registret delvis ersättande information till att anteckningar om betalningsstörningar till följd av lagändringarna bevaras i kreditupplysningsregister enligt kreditupplysningslagen kortare tid än tidigare. De uppgifter om dröjsmål med betalningar som registreras i det positiva kreditupplysningsregistret skiljer sig dock väsentligt från anteckningarna om betalningsstörningar på det sätt att uppgifterna om dröjsmål med betalningen avförs i enlighet med 32 § 4 mom. och uppgiften inte utlämnas ur registret efter det att de försenade betalningarna gjorts. De uppgifter om dröjsmål med betalning som lämnas ut ur registret beskriver alltid den aktuella situationen.

13 §. Uppgifter om skuldsanering och företagssanering. Enligt paragrafen registreras i registret även kredit- och gäldenärsspecifik uppgift om att krediten omfattas av ett betalningsprogram enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993) eller av ett saneringsprogram enligt lagen om företagssanering (47/1993) eller att skuldsaneringen eller saneringsprogrammet har förfallit. Uppgifterna anmäls av kreditgivarna. Övriga uppgifter om skuldsanering eller företagssanering registreras inte i registret. I registret registreras endast uppgift om ett betalningsprogram som fastställts av en domstol. I alla fall omfattas allt skuldansvar för en fysisk person nödvändigtvis inte av betalningsprogrammet. Uppgifter om frivillig skuldsanering registreras inte i registret. Avsikten är att i kreditupplysningsrapporten ska synas att den fysiska personen

genomgår skuldsanering eller företagssanering och att kreditens uppgifter inte uppdateras i registret av den anledningen. Uppgiften är också väsentlig vid bedömningen av kreditvärdigheten för den som ansöker om kredit.

En skuldsanering omfattar i regel enligt 3 § 1 mom. 3 punkten i lagen om skuldsanering för privatpersoner alla skulder som har uppkommit innan skuldsaneringen inleddes. Saneringsskulder är enligt 3 § 1 mom. 5 punkten i lagen om företagssanering alla skulder som har uppkommit innan ansökan anhängiggjordes. Således är alla skulder som uppkommit efter det att skuldsaneringen inleddes eller ansökan om företagssanering anhängiggjordes sådana skulder som ska betalas till fullt belopp.

14 §. Inkomstuppgifter. I paragrafen föreskrivs om registrering av en persons brutto- och nettoinkomster i det positiva kreditupplysningsregistret i den omfattning som registrets ändamål förutsätter. Uppgifterna om inkomsterna för den som ansöker om kredit är i samband med beviljande av kredit i central ställning vid bedömningen av betalningsförmågan hos den som ansöker om kredit och hans eller hennes betalningsmån samt kreditgivarens egen kreditrisk. Inkomstuppgifterna är av väsentlig betydelse också för registrets myndighetsanvändare till exempel vid bedömningen av hushållens skuldsättningsgrad eller deras utgifter för låneskötsel i förhållande till inkomsterna. Av den anledningen är det nödvändigt att via kreditupplysningsregistret utöver uppdaterade uppgifter om den fysiska personens krediter också få uppdaterade uppgifter om personens tillgängliga inkomster.

Uppdaterade uppgifter om fysiska personers inkomster finns i Inkomstregisterenhetens inkomstregister, vars uppgifter också utnyttjas i det positiva kreditupplysningsregistret. Ur inkomstregistret fås för närvarande uppgifter om de vanligaste förvärvsinkomster som betalas till fysiska personer, och som utgörs av löner och arvoden samt pensionsinkomster och övriga förmåner. Dessa uppgifter täcker en betydande del av fysiska personers inkomstbildning och de som ansöker om kredit behöver inte längre i fortsättningen till denna del själva redogöra för sina inkomster i samband med kreditansökan. I inkomstregistret finns dock för närvarande inte uppgifter om fysiska personers samtliga inkomster. De inkomster som saknas är till exempel inkomster av näringsverksamhet och jordbruksinkomster samt aktieinkomster, ränteinkomster och hyresinkomster. Om den som ansöker om kredit har sådana inkomster i en omfattning som påverkar betalningsförmågan, ska personen också i fortsättningen meddela uppgifterna om dem till kreditgivarna.

I paragrafens 1 mom. föreskrivs att i det positiva kreditupplysningsregistret registreras de i det inkomstregister som avses i lagen om inkomstdatasystemet (53/2018) införda uppgifter som är nödvändiga vid beräkningen av en fysisk persons brutto- och nettoinkomster. Uppgifterna om inkomster registreras i inkomstdatasystemet på en mycket detaljerad precisionsnivå vad gäller de olika inkomstslagen inom prestationerna. Dessutom registreras i inkomstdatasystemet olika detaljerade uppgifter om arbets- eller anställningsförhållandet, dess varaktighet och karaktär samt frånvaro från arbetet. En betydande del av dessa uppgifter behövs inte för det positiva kreditupplysningsregistrets ändamål och uppgifter överförs endast till den del som de är nödvändiga med tanke på användningen av registret. För det positiva kreditupplysningsregistrets ändamål behövs inkomstuppgifternas sammanräknade månatliga belopp specificerat enligt brutto- och nettoinkomst samt dessutom specificerat så att man på basis av uppgifterna kan avskilja å ena sidan prestationer som betalats på basis av arbets- eller anställningsförhållande samt övrig förvärvsinkomst som anmälts till inkomstregistret och å andra sidan förmånsbaserade prestationer. Uppgifterna i inkomstregistret överförs till det positiva kreditupplysningsregistret till den del som de är nödvändiga för att bilda dessa uppgifter om det månatliga sammanräknade beloppet. På basis av dessa uppgifter som överförts till det positiva kreditupplysnings-

registret beräknar Inkomstregisterenheten personens månatliga brutto- och nettoinkomster separat för de prestationer som den i lagen om inkomstdatasystemet avsedda lönebetalaren betalat och för förmånsbetalarens prestationer samt registrerar vid behov de sammanräknade uppgifterna i det positiva kreditupplysningsregistret. Det anses ändamålsenligt att överföra inkomstuppgifterna till det positiva kreditupplysningsregistret av datasäkerhets- och riskhanteringsskäl. Riskerna i samband med behandlingen av personuppgifter kan minimeras genom att tekniska gränssnitt inte byggs separat i inkomstdatasystemet annat än mellan det och det positiva kreditupplysningsregistret samt genom att inkomstuppgifter inte överförs mellan dessa register i samband med varje enskilda förfrågan som görs i det positiva kreditupplysningsregistret. Samtidigt kan man säkerställa att det positiva kreditupplysningsregistrets funktion inte är beroende av andra register som är separata i förhållande till det eller påverkas av eventuella störningar i de registren. Genom överföringen av inkomstuppgifterna säkerställs dessutom att ur registret under alla förhållanden kan fås alla de uppgifter som med stöd av 22 § kan lämnas ut till kreditgivarna.

I momentet avses med bruttoinkomster i överensstämmelse med den sedvanliga betydelsen i allmänt språkbruk det totala prestationsbelopp som betalats, vilket omfattar de prestationer som betalats i pengar samt prestationer i annan form än pengar, såsom olika naturaförmåner. Till bruttoinkomsten räknas dock inte prestationer vilkas huvudsakliga syfte är att ersätta inkomsttagaren för extra kostnader som uppkommit för utförande av ett arbete eller en uppgift. Begreppet nettoinkomst definieras särskilt i paragrafens 2 mom.

I 2 mom. föreskrivs om vad som avses med en fysisk persons nettoinkomst i samband med det positiva kreditupplysningsregistret. På basis av momentet avses med nettoinkomst en betalning från vilken dragits av förskottsinnehållning eller källskatt, de obligatoriska försäkringspremier som avses i 96 § 1 mom. i inkomstskattelagen (1535/1992) till den del de inte ingår i förskottsinnehållningen, ersättningar som tas ut för naturaförmåner samt andra poster som dras av från betalningen. De i 96 § 1 mom. i inkomstskattelagen avsedda obligatoriska försäkringspremier som inte ingår i förskottsinnehållningen är i praktiken arbetstagarens pensionspremie och arbetslöshetsförsäkringspremie samt i vissa situationer också den försäkrades sjukförsäkringspremie. Begreppet nettoinkomst har definierats schematiskt och så att den kan beräknas på basis av de uppgifter som kan fås ur inkomstdatasystemet. Den nettoinkomst som beräknats på det sätt som avses i momentet motsvarar nödvändigtvis inte det nettobelopp som faktiskt betalats in på inkomsttagarens bankkonto, eftersom det även kunnat göras andra avdrag från prestationen, som inte alltid är sådana uppgifter som ska anmälas till inkomstregistret. Den nettoinkomst som beräknats enligt momentet beskriver dock personens tillgängliga inkomster och därigenom personens tillgängliga betalningsmån på en tillräckligt noggrann nivå med tanke på det positiva kreditupplysningsregistrets ändamål. Med hjälp av den kan man uppnå de förväntningar som uppgifternas användare ställt på det positiva kreditupplysningsregistret vad gäller uppgifterna om personers nettoinkomster.

I 3 mom. föreskrivs att Inkomstregisterenheten svarar för beräkningen av brutto- och nettoinkomsten. Bestämmelsen behövs för att förtydliga att de prestationsbetalare som meddelat uppgifter till inkomstregistret inte till någon del ansvarar för de beräkningar som Inkomstregisterenheten gör för sammanställande av inkomstuppgifterna i inkomstregistret i de månatliga brutto- och nettoinkomster som registreras i det positiva kreditupplysningsregistret. Prestationsbetalarnas ansvar för att de uppgifter de lämnar till inkomstregistret är riktiga och för att rätta uppgifterna utan obefogat dröjsmål enligt 4 § 3 mom. i lagen om inkomstdatasystemet gäller således inte de brutto- och nettoinkomster som sammanställs i det positiva kreditupplysningsregistret på basis av dessa uppgifter.

I 4 mom. föreskrivs att i det positiva kreditupplysningsregistret även registreras uppgifter om de av gäldenärens inkomster som utretts för bedömningen av gäldenärens kreditvärdighet. I motsats till 1 och 2 mom., som gäller den fysiska personens inkomstuppgifter som fås ur inkomstregistret, ska 4 mom. gälla meddelande till det positiva kreditupplysningsregistret av uppgifter om gäldenärens inkomster som kreditgivarna utrett i samband med beviljande av kredit. De inkomstuppgifter som avses i momentet ska insamlas i registret för dess myndighetsanvändare i syfte att utreda och följa upp att gäldenärens betalningsförmåga och kreditvärdighet har bedömts på vederbörligt sätt i samband med att krediten beviljades. De inkomstuppgifter som fås av kreditgivarna är nödvändiga för detta ändamål, eftersom man ur inkomstregistret inte får uppgifter om fysiska personers samtliga inkomster och man på basis av dem inte tillförlitligt kan dra slutsatser om på basis av hurdana inkomstuppgifter gäldenärens betalningsförmåga och kreditvärdighet har bedömts i samband med beviljande av krediten. De inkomstuppgifter som med stöd av momentet ska meddelas lämnas inte ut till andra kreditgivare för att användas vid kreditgivning.

Uppgifterna om gäldenärens inkomster anmäls till registret som i samband med beviljande av krediten utredd månadsinkomst, uppdelad i brutto- och nettointkomst i enlighet med hur kreditgivaren utrett och behandlat dessa uppgifter i samband med bedömningen av kreditvärdigheten. Momentet utvidgar inte kreditgivarnas skyldighet att utreda inkomstuppgifterna och de inkomstuppgifter som registrerats i registret med stöd av det beskriver nödvändigtvis inte det faktiska totalbeloppet av en fysisk persons inkomster, utan endast inkomsterna till den del som kreditgivaren utrett dem för bedömning av gäldenärens betalningsförmåga.

15 §. Frivilligt kreditförbud. I 12 § i kreditupplysningslagen föreskrivs om registrering av kreditförbud som en fysisk person själv har lämnat som uppgift om personens handlingsbehörighet i de register som avses i lagen. När det gäller aktörer som bedriver kreditupplysningsverksamhet är det fråga om behandling av personuppgifter som grundar sig på den registrerades samtycke enligt artikel 6.1 a i den allmänna dataskyddsförordningen, i motsats till behandling av uppgifter om betalningsstörningar, som grundar sig på artikel 6.1 e i den allmänna dataskyddsförordningen (utförande av en uppgift av allmänt intresse). Om förutsättningarna för samtycke i de situationer som avses i kreditupplysningslagen föreskrivs i artikel 7 i den allmänna dataskyddsförordningen. Uppgiften om kreditförbud kan användas å ena sidan för att av personens egen vilja skydda honom eller henne mot överskuldssättning och å andra sidan för förhindrande av missbruk av personuppgifter. Eftersom kreditgivarna får använda tjänster som olika utövare av kreditupplysningsverksamhet erbjuder för sina egna behov, kan en fysisk person bli tvungen att anmäla kreditförbud till alla personkreditupplysningsregister separat. För ett effektivare skydd för fysiska personer framför allt mot olika former av missbruk är det ändamålsenligt att uppgiften kan fås ur ett centraliserat myndighetsregister, som en stor del av kreditgivarna är förpliktade att använda.

I 1 mom. föreskrivs att i det positiva kreditupplysningsregistret registreras uppgifter om ett av en fysisk person anmält frivilligt kreditförbud som gäller för viss tid eller tills vidare. Den som anmält kreditförbud kan själv ange den tidsperiod för vilken han eller hon vill fastställa det frivilliga kreditförbudet eller alternativt ange att anteckningen om kreditförbud ska vara i kraft tills vidare. Ett kreditförbud som gäller tills vidare har ansetts vara behövligt vid sidan av ett tidsbestämt kreditförbud, eftersom det inte kräver att kreditförbudet förnyas, utan fortsätter tills den som anmält förbudet själv raderar det ur registret. Syftet med anteckningen ska vara att kreditgivaren kan förhålla sig med särskild försiktighet och omsorg till kreditgivning till en sådan person. Ett frivilligt kreditförbud kan behövas särskilt i situationer med en förhöjd risk för eventuellt missbruk av personuppgifter, såsom till exempel ansökan om kredit med en annan persons personuppgifter. Ett frivilligt kreditförbud har ansetts vara en viktig metod också för fysiska personers kontroll över sin egen ekonomi. En anteckning om frivilligt kreditförbud ska

beaktas på vederbörligt sätt vid kreditgivning. Dess betydelse kan variera enligt vad som varit anledningen till att kreditförbudet lämnats. Om orsaken är en förhöjd risk för missbruk av personuppgifter, har kreditgivaren en ökad skyldighet att säkerställa identiteten hos den som ansöker om kredit. Det frivilliga kreditförbudet kan administreras i registrets e-tjänst för fysiska personer.

I 2 mom. föreskrivs att det av en anteckning om kreditförbud ska framgå huruvida orsaken till anteckningen är en ökad risk för missbruk av personuppgifter, en omständighet som hänför sig till den fysiska personens ekonomihantering eller någon annan omständighet. Anledningen till anteckningen väljs bland de alternativ som finns i registret, och man behöver nödvändigtvis inte ange något exakt skäl. Uppgifterna om anledningen till anteckningen samlas inte in till exempel med hjälp av ett öppet textfält, så att inga onödiga eller känsliga uppgifter registreras. Orsaken till anteckningen kan dock ha väsentlig betydelse vid bedömningen av de åtgärder som vidtas med anledning av anteckningen. De åtgärder som förväntas av kreditgivaren kan variera avsevärt enligt om det är fråga om minimering av risken för missbruk eller en fysisk persons avsikt att förebygga att han eller hon skuldsätter sig. I den förstnämnda situationen ska kreditgivaren sträva efter att särskilt omsorgsfullt försäkra sig om identiteten hos den som ansöker om kredit, medan den i det senare fallet bör förhålla sig återhållsamt till beviljande av kredit.

I 3 mom. föreskrivs att den fysiska personen när som helst kan förnya, uppdatera eller radera en anteckning om kreditförbud. Ett kreditförbud som meddelats för en viss tid kan förnyas utan begränsningar. Uppdatering avser antingen att ett tidsbestämt kreditförbud omvandlas till ett som gäller tills vidare eller det motsatta, eller att orsaken till förbudet ändras. Ett tidsbestämt kreditförbud eller ett kreditförbud som gäller tills vidare kan också när som helst strykas.

I 4 mom. föreskrivs att trots sekretessbestämmelserna får uppgift om ett frivilligt kreditförbud lämnas ut ur det positiva kreditupplysningsregistret till aktörer som bedriver kreditupplysningsverksamhet för registrering i kreditupplysningsregister som avses i kreditupplysningslagen och för utlämnande av uppgifter ur registret vidare för ändamål som avses i 19 § i den lagen. Utlämnande av uppgifter förutsätter att den fysiska personen ger sitt samtycke till detta. Uppgiften förmedlas inte automatiskt till de kreditupplysningsregister som avses i kreditupplysningslagen, utan detta förutsätter alltid en aktiv åtgärd av den fysiska personen. Om den fysiska personen ger sitt samtycke, kan uppgiften om kreditförbud lämnas ut ur det positiva kreditupplysningsregistret till alla de aktörer som bedriver i kreditupplysningslagen avsedd personkreditupplysningsverksamhet och registrerar uppgifter om kreditförbud. Eftersom samtycket ges för utlämnande av uppgifter till dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet enligt kreditupplysningslagen för deras kreditupplysningsregister, gäller samtycket också eventuella nya aktörer som börjar bedriva i lagen avsedd kreditupplysningsverksamhet. I momentet föreskrivs också hur samtycke ges och återkallas. Av samtycket ska det framgå att det har getts frivilligt och uttryckligen samt med vetskap om för vilka ändamål uppgifterna lämnas ut. Samtycket kan enligt momentet ges och när som helst återkallas via den e-tjänst som avses i 27 § eller genom att underrätta Inkomstregisterenheten om detta. Samtycket är en förutsättning för överföringen av personuppgifter och inte den egentliga rättsliga grunden för behandlingen. Handlingsutrymmet grundar sig till denna del på artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen.

I det positiva kreditupplysningsregistret får också antecknas kreditförbud som gäller omyndiga, det vill säga minderåriga och personer som förklarats omyndiga. I fråga om omyndigas samtycke ska Inkomstregisterenheten beakta vad som i lag föreskrivs om hörande av intressebevakare för omyndiga, särskilt de krav som föranleds av lagen om förmyndarverksamhet (442/1999). Anteckningar om kreditförbud för minderåriga kommer sannolikt att vara sällsynt förekommande, med beaktande av att de krediter som beviljas minderåriga närmast utgörs av studielån.

När den fysiska personen så önskar, kan han eller hon göra anteckningen endast i det positiva kreditupplysningsregistret. I det fallet syns anteckningen dock endast för de aktörer som har i den föreslagna lagen angiven rätt att få uppgifter ur det positiva kreditupplysningsregistret. Ur de kreditupplysningsregister som anges i kreditupplysningslagen kan uppgifter lämnas ut till en större mängd mottagare. Således kan uppgiften om frivilligt kreditförbud genom dessa register ges större tillgänglighet. Å andra sidan är det skäl att fästa särskild vikt vid en tillräcklig informering av de den fysiska personen om användningsändamålen enligt kreditupplysningslagen. Enligt 16 § i kreditupplysningslagen kan ett kreditförbud som den registrerade själv lämnar också användas vid automatiserad bedömning av kreditvärdigheten. Även om kreditupplysningslagen också medger att ett kreditförbud som den registrerade själv lämnat återkallas när som helst, har uppgiften kunnat påverka en bedömning av kreditvärdigheten som lämnats ut redan tidigare. Av denna anledning ska i 4 mom. också ingå en bestämmelse enligt vilken Inkomstregisterenheten ska lämna underrättelse om återkallande av ett samtycke till de aktörer som bedriver kreditupplysningsverksamhet, till vilka uppgiften om kreditförbud har lämnats ut, i det fall att den person som lämnat förbudet återkallar sitt samtycke till att uppgiften behandlas i det positiva kreditupplysningsregistret. Underrättandet kan ske automatiserat i informationssystemet.

I 5 mom. föreskrivs om avgiftsfrihet för anteckning om kreditförbud i det positiva kreditupplysningsregistret. Avgift ska inte tas ut för anteckning om kreditförbud, för avlägsnande av anteckningen eller för annan behandling av anteckningen. Det ska inte heller tas ut någon avgift för förmedling av en uppgift om anteckning eller avlägsnande av anteckningen till ett kreditupplysningsregister som avses i kreditupplysningslagen. Utlämnande av en uppgift till dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska inte påverka övriga tjänster för dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet, för vilka kan tas ut avgift. En fysisk person kan också fortfarande, om han eller hon så önskar, lämna kreditförbud direkt till de kreditupplysningsregister som avses i kreditupplysningslagen. I det fallet kan dock en privat bedrivare av kreditupplysningsverksamhet ta ut en avgift för anteckningen. Uppgiften om anteckningen förmedlas i sådana fall inte till det positiva kreditupplysningsregistret.

3 kap. Anmälningsskyldighet och anmälan av uppgifter till det positiva kreditupplysningsregistret

16 §. Anmälningsskyldighet. I paragrafen föreskrivs om de näringsidkare som ska anmäla de i 6 § nämnda uppgifterna om krediter till det positiva kreditupplysningsregistret. Anmälningsskyldigheten ska gälla kreditgivare som beviljar antingen konsumentkrediter eller krediter för en fysisk persons näringsverksamhet. Anmälningsskyldigheten omfattar även i EES-staterna etablerade kreditgivare som erbjuder tjänster i Finland. Kreditgivaren är anmälningsskyldig oberoende av i vilket skede av kreditens livscykel kreditgivaren har blivit part till kreditavtalet.

I 1 mom. föreskrivs om anmälningsskyldiga näringsidkare som beviljar konsumtionskrediter eller med dem jämförbara krediter. Anmälningsskyldighet har enligt momentets 1 punkt tillsynsobjekt enligt 4 § 1 mom. i lagen om Finansinspektionen (878/2008) samt sådana i Finland etablerade filialer till utländska EES-tillsynsobjekt och utländska tillsynsobjekt enligt 4 § 5 mom. i den lagen som tillhandahåller tjänster i Finland utan att etablera filial. Den anmälningsskyldighet som avses i punkten gäller tillhandahållare av kredit- och finansieringstjänster vilkas verksamhet Finansinspektionen övervakar. En filial till ett utländskt EES-tillsynsobjekt kan vara antingen en filial till en EES-stats kreditinstitut eller en filial till ett tredjelands kreditinstitut som är etablerat i en EES-stat. Tillhandahållande av tjänster utan att inrätta en filial är möjligt endast för EES-tillsynsobjekt som har koncession i en annan EES-stat.

Anmälningsplikt har enligt momentets 2 *punkt* kreditgivare och kreditförmedlare som antecknats i det register som avses i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare (853/2016). Den anmälningsplikt som avses i punkten har de kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån som ska registreras i det register över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån som administreras av Regionförvaltningsverket i Södra Finland och vilkas verksamhet Regionförvaltningsverket i Södra Finland övervakar. Kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån som beviljar konsumentkrediter omfattas av registreringsskyldigheten och tillsynen, med undantag för vissa i lagen föreskrivna undantag. De anmälningsskyldiga kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån som avses i punkten kan också vara kreditgivare som är etablerade i en annan EES-stat och som erbjuder tjänster i Finland. Däremot är inte näringsidkare som beviljar konsumentkrediter endast för finansiering av köp av konsumtionsvaror som de säljer inte anmälningsskyldiga, liksom inte heller i en annan EES-stat etablerade näringsidkare som tillfälligt erbjuder konsumentkrediter eller förmedlar person-till-person-lån i Finland.

I 2 *mom.* föreskrivs att i näringsidkare som avses i 1 *mom.* är anmälningsskyldiga också om de beviljar andra fysiska personer än konsumenter kredit (1 *punkten*). Anmälningsplikt har dessutom andra än i 1 *mom.* avsedda näringsidkare och som är etablerade i Finland eller en annan EES-stat och som i syfte att få inkomst eller annan ekonomisk nytta yrkesmässigt lämnar kredit till andra fysiska personer än konsumenter, utom när näringsidkaren lämnar kredit i Finland endast sporadiskt eller endast för att finansiera anskaffning av de varor eller tjänster som näringsidkaren tillhandahåller (2 *punkten*). Kreditgivare som avses i punkten är kreditgivare som beviljar krediter för näringsverksamhet, vilkas näringsverksamhet inte omfattas av den tillsyn som utövas av Finansinspektionen eller Regionförvaltningsverket i Södra Finland. Deras anmälningsplikt övervakas av Finansinspektionen. I punkten fastställs anmälningsplikt utöver för kreditgivare som är etablerade i Finland också för kreditgivare som är etablerade i någon annan EES-stat, om de erbjuder kredit till fysiska personer för näringsverksamhet. Gruppen av kreditgivare som omfattas av punktens tillämpningsområde kan inte definieras på samma sätt som kreditgivare som verkar på basis av en koncession eller registrering, och deras totala antal är inte känt, men sådan verksamhet är tills vidare sällsynt. Syftet är dock att säkerställa att alla i Finland eller en annan EES-stat etablerade kreditgivare som i Finland erbjuder kredit till andra fysiska personer än konsumenter är i jämlik ställning. Dessutom skulle uteslutande av en del från anmälningsplikten försvaga lagens syfte att effektivt förebygga fysiska personers överskuldssättning. För de anmälningsskyldiga gäller dock motsvarande undantag som i 1 *mom.* 2 *punkten*.

Anmälningsplikt påförs inte näringsidkare som beviljar krediter endast för finansiering av köp av konsumtionsvaror som de säljer. Att föreskriva att dessa aktörer är anmälningsskyldiga skulle medföra oskälig administrativ börda för företagen jämfört med den nytta som kan uppnås med anmälningsplikten. Att dessa aktörer inte omfattas av anmälningsplikten beräknas inte äventyra den tillräckliga täckningsgraden för det positiva kreditupplysningsregistret och användbarheten vid bedömningen av betalningsförmågan hos dem som ansöker om kredit eller vid uppföljningen och övervakningen av den finansiella stabiliteten och kreditmarknaden. Ofta beviljas de krediter som erbjuds för finansiering av köp av varor eller tjänster av ett finansieringsbolag eller en annan aktör som omfattas av anmälningsplikten, medan den som säljer varan eller erbjuder tjänster endast är en kreditförmedlare. Dessutom påförs anmälningsplikten på grund av den ringa omfattningen inte sådana kreditgivare som endast sporadiskt beviljar kredit i Finland. Anmälningsplikten kunde för sådana näringsidkare också medföra en oskälig börda i förhållande till nyttan av anmälningsplikten.

Enligt momentets 3 *punkt* är specialfinansieringsbolag som avses i lagen om statens specialfinansieringsbolag (443/1998) skyldiga att anmäla uppgifter till registret. Ett specialfinansieringsbolag (Finnvera Abp) erbjuder kredit för fysiska personers näringsverksamhet.

I 3 *mom.* föreskrivs att anmälningsplikten förutom de näringsidkare som avses i 1 och 2 *mom.* även gäller andra näringsidkare till vilka kreditgivarens rättigheter till följd av ett kreditavtal som ska anmälas med stöd av 6 § har överförts. Sådana överföringsmottagare är närmast inkassoföretag, till vilka krediten överförs. Momentet gäller dock inte inkassoföretagen när de sköter indrivningsuppdrag för kreditgivarens räkning. I en sådan situation överförs inte heller kreditgivarens anmälningsplikt på inkassoföretaget, utan kvarstår hos kreditgivaren. Med stöd av momentet överförs anmälningsplikten på den nya kreditgivaren endast om den ska anses vara en näringsidkare som kan jämföras med en näringsidkare som avses i 1 och 2 *mom.*

Till registret anmäls inte i lagen om statskontoret (305/1991) avsedda statskontorets fordringar. När det gäller den bostadslånestock som finns vid statskontoret för indrivning har antalet lån som varit föremål för återkrav av borgenssättning åren 2014–2020 uppgått till 299–367 och deras kapital uppgått till sammanlagt cirka 2,1–3 miljoner euro. Med beaktande av den begränsade mängden sådana fordringar och dess anspråkslösa mervärde i förhållande till det föreslagna datainnehållet i det positiva kreditupplysningsregistret, anses det inte nödvändigt att införa dem i det positiva kreditupplysningsregistret.

17 §. *Folkpensionsanstaltens anmälningsplikt.* Enligt paragrafen ska Folkpensionsanstalten till det positiva kreditupplysningsregistret anmäla sådan borgensfordran på studielån som avses i 38 § i lagen om studiestöd (65/1994). Samtliga Folkpensionsanstaltens borgensfordringar anmäls till registret, oberoende av till exempel bostadsorten för den person som fått studielån. Studiestöd kan med stöd av lagen om studiestöd under vissa i lagen föreskrivna förutsättningar även beviljas för studier som bedrivs utomlands.

Folkpensionsanstaltens borgensfordringar är till sin storlek och den grupp av personer som de omfattar relativt omfattande, vartill studielånens betydelse för hushållens skuldsättning har ökat. Åren 2014–2020 har de borgensfordringar som Folkpensionsanstalten haft för indrivning uppgått till 113–154 miljoner euro och omfattat sammanlagt 26 000–36 000 gäldenärer.

18 §. *Skyldighet att anmäla sig hos Inkomstregisterenheten.* I paragrafen föreskrivs att en anmälningsskyldig senast en månad innan uppgifter börjar anmälas ska anmäla sig hos Inkomstregisterenheten som anmälningsskyldig enligt den föreslagna lagen. Tidsfristen på en månad gäller alla anmälningsskyldiga enligt 16 §. Anmälningsskyldigheten gäller dock inte Folkpensionsanstalten. De nya aktörer som kommer ut på marknaden ska anmäla sig till Inkomstregisterenheten, om de de facto avser bevilja krediter som avses i 6 § i lagen. Med stöd av paragrafen får Inkomstregisterenheten behövliga uppgifter om anmälningsskyldiga kreditgivare i det positiva kreditupplysningsregistret för att sköta de praktiska uppgifterna i samband med anmälningsplikten. Samtidigt får Inkomstregisterenheten en förteckning över de anmälningsskyldiga kreditgivare som anmält sig till det positiva kreditupplysningsregistret. På basis av förteckningen kan det fastställas, om en enskild kreditgivare anmält sig till registret som anmälningskyldig kreditgivare, varvid förteckningen betydligt underlättar skötseln av den tillsynsuppgift som föreskrivs för Finansinspektionen och Regionförvaltningsverket i Södra Finland i 28 § 1 *mom.* På basis av förteckningen kan man också följa med att alla kreditgivare som anmält sig som anmälningsskyldiga till registret anmäler sina uppgifter om krediter till det positiva kreditupplysningsregistret.

Den skyldighet för kreditgivare att anmäla sig som avses i paragrafen ska endast gälla deras anmälningsplikt till det positiva kreditupplysningsregistret och avsikten är inte att med den

ändra eller utvidga villkoren i kreditgivarnas koncession eller deras registreringsskyldighet med stöd av övrig lagstiftning. Å andra sidan gäller för en del kreditgivare för närvarande ingen koncessions- eller registreringsskyldighet i övrig lagstiftning.

Enligt paragrafen ska anmälan ske senast en månad innan uppgifter börjar anmälas, så att Inkomstregisterenheten får tillräckligt med tid att sköta olika praktiska åtgärder som förutsätts för inledande av anmälningstrafiken i fråga om den berörda anmälningsskyldiga. Den anmälningsskyldiga ska på eget initiativ anmäla sig till Inkomstregisterenheten.

19 §. Anmälan av uppgifter till det positiva kreditupplysningsregistret. Enligt 1 mom. ska en i lagen avsedd anmälningsskyldig trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter till det positiva kreditupplysningsregistret anmäla de uppgifter som avses i 5 § 1 mom., 7–13 § och 14 § 4 mom. samt ändringar av dessa, till den del den anmälningsskyldige får tillgång till uppgifterna genom skäliga åtgärder. Folkpensionsanstalten ska enligt momentet anmäla motsvarande uppgifter, med undantag för de uppgifter som avses i 8, 11 och 12 § i lagen. De uppgifter som avses i nämnda paragraf har inte bedömts vara behövliga i fråga om de studielånsfordringar som Folkpensionsanstalten återkräver.

Uppgifterna ska anmälas i fråga om alla krediter som omfattas av anmälningsplikten till den del de är tillgängliga. Uppgifterna är nödvändigtvis inte tillgängliga i fråga om alla krediter som anmäls till registret och det är inte i praktiken möjligt för alla kreditgivare att anmäla alla uppgifter som omfattas av anmälningsplikten. Det är också möjligt att en del uppgifter saknas i fråga om gamla krediter. För att göra anmälningsplikten mer skälig ska skyldigheten att anmäla uppgifter inte gälla uppgifter som de facto inte finns.

I 2 mom. föreskrivs om ett undantag från de uppgifter som ska anmälas i fråga om krediter som omfattas av ett betalningsprogram enligt 23 § i lagen om skuldsanering för privatpersoner eller som omfattas av en skuldsanering som ingår i ett saneringsprogram som fastställts i enlighet med lagen om företagssanering. I fråga om dessa krediter ändras kreditupplysningarna så mycket, att det inte till alla delar är möjligt att anmäla dem till registret ur kreditgivarnas informationssystem. I samband med att betalningsprogrammet fastställs kan man till exempel sänka gäldenärens betalningsskyldighet eller ändra betalningstidtabellen. En sänkning av betalningsskyldigheten kan dessutom till exempel påverka den överenskomna räntan eller minska på kapitalet. Alla kreditgivares system upprätthåller inte uppdaterad information om fordringarna enligt betalningsprogrammet, vilket innebär att det är mycket svårt att meddela uppdaterade och korrekta uppgifter till registret. I dessa situationer ska enligt momentet till registret endast anmälas de uppgifter som avses i 7 § 1 mom. och 9 och 13 §. Mängden uppgifter som fås ur registret är i fråga om dessa krediter på motsvarande sätt mer begränsad än i fråga om andra krediter. Om betalningsprogrammet till exempel förfaller, återställs fordringen i regel till de ursprungliga villkoren, varvid uppgifterna till alla delar ska anmälas till registret i överensstämmelse med 1 mom.

Enligt 3 mom. ska de uppgifter som omfattas av anmälningsplikten anmälas med hjälp av ett tekniskt gränssnitt. Uppgifterna kan dock enligt 4 mom. av grundad anledning anmälas också på något annat elektroniskt informationssäkert sätt. Detta innebär i praktiken en annan krypterad eller skyddad förbindelse. Det kan vara nödvändigt att använda ett annat sätt till exempel om det inte är tekniskt eller ekonomiskt ändamålsenligt att lämna ut uppgifterna med hjälp av ett tekniskt gränssnitt eller om kraven gällande datasäkerhet förhindrar det. Avsikten är att det tekniska gränssnittet alltid ska vara den primära lösningen, när mängden krediter som anmäls är stor eller när anmälningarna är regelbundet återkommande och har ett standardiserat innehåll. På så sätt försöker man framför allt säkerställa en så enhetlig uppgiftsstruktur som möjligt för de uppgifter som tas emot och att Inkomstregisterenheten har bättre förutsättningar att sörja för

datasäkerheten för informationssystemet och de uppgifter som tas emot. Även om kreditupplysningarna också tas emot i standardiserad form genom något annat leveranssätt, kan användning av ett annat sätt än ett tekniskt gränssnitt förutsätta mer manuellt arbete och öka risken för fel, varför det rekommenderas att begränsa det endast till situationer där användning av ett annat sätt är tekniskt och ekonomiskt mer ändamålsenligt. Enligt informationshanteringslagen är användning av ett tekniskt gränssnitt för andra än myndigheter en möjlighet och inte huvudregeln, vilket också talar för möjliggörandet av en annan form av lämnande av information.

Enligt 5 mom. ska anmälningar till det positiva kreditupplysningsregistret verifieras med en elektronisk underskrift eller på något annat godtagbart sätt. Motsvarande bestämmelse ingår i lagen om inkomstdatasystemet. Enligt det föreslagna 6 mom. ska Skatteförvaltningen få meddela närmare föreskrifter om det gränssnitt som avses i 3 mom., om andra elektroniska informationssäkra sätt som avses i 4 mom. och om förfaranden för uppfyllande av anmälningsplikten.

Enligt 7 mom. fattar Inkomstregisterenheten beslut om att för en anmälningsskyldig öppna förbindelser för anmälan av uppgifter till registret. Beslutet fattas i fråga om varje anmälningskyldig efter det att Inkomstregisterenheten försäkrat sig om att den berörda näringsidkaren är anmälningskyldig på det sätt som avses i 16 §. Beslutet om öppnande av förbindelser är till sin karaktär ett förvaltningsbeslut och på det tillämpas bestämmelserna i 7 kap. i förvaltningslagen (434/2003). Ändring i beslutet ska kunna sökas på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

20 §. Tidsfrist för anmälan av uppgifter. Enligt 1 mom. ska de uppgifter som omfattas av anmälningsplikten anmälas senast den kalenderdag som följer på den dag då kreditavtalet ingicks. När det gäller nya krediter är det särskilt viktigt att uppgifterna om krediten anmäls till registret utan dröjsmål så snart som det är möjligt. Den som ansöker om kredit kan ansöka om kredit hos flera olika aktörer samtidigt och med tanke på förebyggande av överskuldsättning är det särskilt viktigt att alla beviljade krediter syns i registret antingen samma dag eller senast dagen efter det att kreditavtalet ingåtts.

I praktiken är det inte i fråga om alla krediter som kreditgivare beviljat möjligt att anmäla uppgifterna samma dag, eftersom flera funktioner i samband med kredit- och finansinstituts användning och anmälan av uppgifter på informationssystemsnivå sker på basis av batchbearbetning en gång per dygn och oftast nattetid och eventuellt först följande dygn efter det att kreditavtalet ingåtts. Ur kredit- och finansinstituts synvinkel kan det inte anses skäligen att sådana informationshanteringsprocesser måste ske i realtid enbart för att möjliggöra en fullständigt aktuell anmälan till det positiva kreditupplysningsregistret. Av denna anledning föreslås tidsfristen följa kredit- och finansinstituts befintliga processer.

Enligt 2 mom. ska sådana ändringar av de uppgifter som omfattas av anmälningsplikten som gjorts efter det att kreditavtalet ingicks anmälas senast den andra vardagen efter det att uppgifterna ändrats. Ändringar i de uppgifter som avses i 8 § 1 punkten ska dock anmälas senast när de uppgifter som avses i 10 § anmäls följande gång till registret. Med ändringar avses amorteringar på krediten, betalda räntor och övriga kostnader för den samt ändringar i kreditvillkoren eller anmälan av uppgifter om lyftande av krediten till registret. Som i momentet avsedda uppdateringar anses också situationer där krediten har överförs på en annan kreditgivare. Den tidsfrist som fastställs i momentet ska vara längre än i de situationer som avses i 1 mom., så att kreditgivarna och andra anmälningskyldiga har tillräckligt med tid för en korrekt allokering av inkommande betalningar i sin egen kreditreskontra innan uppgifterna anmäls till det positiva kreditupplysningsregistret. Uppgifterna är inte heller riktigt lika kritiska med tanke på förebyggande av överskuldsättning som de uppgifter som avses i 1 mom. Med stöd av momentet ska

man också anmäla uppgifter om dröjsmål med betalningen inom två vardagar från det att betalningen försenats 60 dagar. Samma tidsfrist gäller för anmälan av ändringar i beloppet för dröjsmål med betalningen samt att dröjsmål med betalningen inte längre föreligger till registret. Om det sker en förändring i kreditupplysningarna under ett veckoslut eller andra helgdagar, skjuts tidsfristen fram till den andra vardagen efter dem.

I 3 mom. föreskrivs att när en kredit drivs in i ett utskökningsförfarande enligt utskökningsbalken (705/2007) ska de uppgifter som avses i 2 mom. anmälas senast den andra vardagen efter det att medlen har redovisats till den anmälningsskyldige och denne har fått kännedom om vilken fordran redovisningen hänför sig till. Undantaget behövs för att säkerställa att kreditgivaren faktiskt har en möjlighet att på informationssystemnivå allokera betalningen till rätt kredit och rätt gäldenär.

4 kap. Utlämnande av uppgifter ur det positiva kreditupplysningsregistret

21 §. Utlämnande av uppgifter till kreditgivare. I paragrafen föreskrivs om för vilka ändamål kreditgivare och andra näringsidkare trots sekretessbestämmelserna har rätt att få uppgifter ur registret. Bestämmelserna preciserar samtidigt registrets primära ändamål. Uppgifterna får inte behandlas för andra ändamål än de som föreskrivs i paragrafen. Till det positiva kreditupplysningsregistret anmäls uppgifter både för att användas vid kreditgivning och för registrets myndighetsanvändares behov. Kreditgivarna får dock inte tillgång till alla kreditspecifika uppgifter i registret. De uppgifter som lämnas till kreditgivare ur det positiva kreditupplysningsregistret sammanställs i registret till en kreditupplysningsrapport innan de lämnas ut. Av rapporten framgår endast de uppgifter som är nödvändiga för bedömningen av kreditvärdigheten hos den som ansöker om kredit.

Av konsumentskyddslagen följer en skyldighet att bedöma konsumentens kreditvärdighet på basis av tillräckliga kreditupplysningsregisteruppgifter och andra uppgifter om konsumentens inkomster och övriga ekonomiska omständigheter. Skyldigheten gäller inte enbart bostadslån, fortlöpande krediter och större engångskrediter, utan också konsumentkrediter till smärre belopp. Enligt förarbetena till de gällande bestämmelserna är nödvändiga uppgifter för att bedöma konsumentens betalningsmån, och således också konsumentens återbetalningsförmåga, utöver uppgifter om konsumentens inkomster och grunderna för inkomsterna, uppgifter om konsumentens utgifter, skulder och eventuella borgensansvar. För utredande av betalningsmånen ska det också beaktas en eventuell höjning av ränteutgifterna för krediten. Likaså ska man beakta sådana omständigheter som påverkar inkomsternas kontinuitet, såsom anställnings- eller tjänsteförhållandets karaktär. I praktiken betyder detta att kreditvärdigheten hos den som ansöker om kredit i princip alltid ska bedömas enligt samma principer och på basis av samma uppgifter, oberoende av till exempel en hur stor kredit det är fråga om. De uppgifter som lämnas ut på kreditupplysningsrapporten är alltid desamma, oberoende av till vilket belopp eller för vilket ändamål den kredit söks för vars beviljande uppgifterna används. Bedömningen av konsumentens kreditvärdighet behövs utöver vid ingående av ett kreditavtal också när kreditavtalets villkor i vissa fall ändras på konsumentens begäran.

Uppgifterna om fysiska personers inkomster och utgifter samt kreditupplysningar som inhämtats från kreditupplysningsregister är basuppgifter som när de analyseras bidrar till att fatta korrekta kreditbeslut. Kreditgivaren ska också genom skäliga åtgärder försäkra sig om att uppgifterna är korrekta. För kreditinstitut gäller dessutom detaljerade krav gällande verksamhetsprinciper och förfaranden på basis av bestämmelserna i kreditinstitutslagen (9 kap. 10 §), som gäller kredit- och motpartsrisker, samt bestämmelser som kompletterar dem.

Konsumentombudsmannen har utfärdat riktlinjer om tillämpning av 7 kap. 14 § i konsument-skyddslagen¹, som i fråga om alla konsumentkrediter gäller bedömningen av kreditvärdighet, och där de principer som framgår av ovannämnda förarbeten till konsumentskyddslagen fastställs. Finansinspektionen har också utfärdat föreskrifter och anvisningar som kompletterar bestämmelserna i konsumentskyddslagen och kreditinstitutslagen vad gäller bedömningen av kreditvärdighet. Enligt Finansinspektionens bestämmelser och anvisningar² ska i kreditbeslut fästas vikt vid åtminstone följande omständigheter:

- 1) kundens aktuella, historiska och framtida återbetalningsförmåga med beaktande av kundens samtliga tillgångar och exponeringar;
- 2) kreditens användningssyfte och kundens finansieringskällor för återbetalning av krediten (kontinuitetsrelaterade omständigheter ska beaktas);
- 3) finansieringsplanen för projektet och kundens självfinansieringsandel;
- 4) typ av säkerhet, värdering av säkerheten, säkerhetens belåningsvärde och realiserbarhet;
- 5) om krediten i huvudsak amorteras i en senare fas, planen för hur de största amorteringarna ska skötas;
- 6) uppskattningen av effekterna av ekonomiska omständigheter (räntor, annat).

I det föreslagna datainnehåll som framgår av kreditupplysningsrapporten har man utöver ovan-nämnda skyldigheter också beaktat konkurrenssynpunkterna. Av denna anledning ska av rap-porten i princip inte i detalj framgå till exempel beloppen av de räntor och andra kreditkostnader som betalas för en enskild kredit. För bedömningen av kreditvärdigheten är det dock nödvändigt att av rapporten framgår alla för krediten betalda poster som påverkar gäldenärens betalnings-förmåga, såsom amorteringar, räntor och andra kreditkostnader. Uppgifterna om dem framgår av rapporten som en totalsumma för alla krediter. Med kreditupplysningsrapporten lämnas inte heller ut några uppgifter som har samband med räntefaktorer, såsom referensräntans eller rän-temarginalens procentsatser eller räntebindningsperioderna.

Enligt 1 mom. får för bedömning av en konsumentens kreditvärdighet och för kontroll av att upp-gifterna om en konsument är aktuella trots sekretessbestämmelserna i 22 § avsedda uppgifter lämnas ut ur det positiva kreditupplysningsregistret till sådana näringsidkare som med stöd av konsumentskyddslagen är skyldiga att bedöma konsumentens kreditvärdighet eller att kontrol-lera att uppgifterna om konsumenten är aktuella. Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra användning av uppgifter som fås ut det positiva kreditupplysningsregistret i alla situationer där näringsidkaren är skyldig att genomföra bedömningen av konsumentens kreditvärdighet på det sätt som föreskrivs i 7 eller 7 a kap. i konsumentskyddslagen. Kreditgivaren ska enligt det andra lagförslaget vara skyldig att bedöma konsumentens kreditvärdighet grundat på behövliga, till-räckliga och proportionella kreditupplysningsregisteruppgifter och andra uppgifter om konsu-mentens inkomster och utgifter samt övriga ekonomiska förhållanden. I fråga om kreditgivare som beviljar konsumentkrediter ska den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter således vara artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen (den personuppgiftsansvariges

¹ [https://www.kkv.fi/sv/beslut-och-publikationer/publikationer/konsumentombudsmannens-riktlin-
jer/enligt-substans/tillhandahallande-av-konsumentkrediter/#linjausluonnosSVE11](https://www.kkv.fi/sv/beslut-och-publikationer/publikationer/konsumentombudsmannens-riktlin-
jer/enligt-substans/tillhandahallande-av-konsumentkrediter/#linjausluonnosSVE11)

² Finansinspektionens föreskrifter och anvisningar 4/2018: Hantering av kreditrisker och kreditprövning i företag under tillsyn inom finanssektorn, 5.3.2018, Dnr FIVA 10/01.11/2020. I kraft fr.o.m. 1.7.2018.

rättsliga förpliktelse) i överensstämmelse med vad som föreskrivs annanstans i lag, men behandlingen kan dessutom grunda sig på artikel 6.1 b (fullgörande av ett avtal i vilket den registrerade är part) och till vissa delar även artikel 6.1 a (den registrerades samtycke).

I 2 mom. föreskrivs om situationer där kreditgivaren har rätt att få i 22 § avsedda uppgifter ur det positiva kreditupplysningsregistret, när det är fråga om bedömning av kreditvärdigheten hos en annan fysisk person är en konsument samt när gäldenären ansöker om ändring i villkoren för en kredit. Enligt 1 punkten får uppgifter trots sekretessbestämmelserna lämnas ut ur det positiva kreditupplysningsregistret för bedömning av gäldenärens kreditvärdighet för ingående av ett kreditavtal eller för höjning av kreditbeloppet eller kreditgränsen i situationer som avses i 6 § 1 mom. 2 punkten. Bestämmelsen omfattar krediter som beviljas andra fysiska personer än konsumenter. Kreditgivare som beviljar dessa krediter har inte någon särskild i lag föreskriven skyldighet att bedöma kreditvärdigheten hos den som ansöker om kredit. Förslaget om att till kreditgivare som beviljar krediter också till andra fysiska personer är konsumenter ska lämnas samma i 22 § avsedda uppgifter grundar sig på de föreslagna lagens mål att effektivt skydda fysiska personer mot överskuldsättning. Alla skulder som en fysisk person personligen ansvarar för påverkar hans eller hennes betalningsförmåga och kreditvärdighet, även om alla uppgifter inte på samma sätt är nödvändiga som för de kreditgivare för vilka gäller lagstadgade skyldigheter som gäller till exempel hanteringen av kreditrisker. Till kreditgivningen hos en kreditgivare som beviljar krediter också till andra fysiska personer än konsumenter ansluter dock liknande risker vad gäller kundförhållandena och kreditgivaren har på motsvarande sätt ett behov av att bedöma sina kunders betalningsförmåga och kreditvärdighet. Sådana kreditgivare har emellertid inte i lag särskild föreskriven rätt att behandla positiva kreditupplysningar och till dem anslutna övriga personuppgifter, utan behandlingen av personuppgifter grundar sig direkt på den allmänna dataskyddsförordningen och det kundförhållande som kreditgivaren har med den fysiska personen. För sådana kreditgivare är den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter alltid artikel 6.1 b i den allmänna dataskyddsförordningen (avtal) eller till vissa delar också artikel 6.1 a (samtycke) eller artikel 6.1 f (den personuppgiftsansvariges berättigade intresse).

Enligt 2 punkten får de i 22 § avsedda uppgifterna trots sekretessbestämmelserna lämnas ut ur det positiva kreditupplysningsregistret för bedömning av gäldenärens kreditvärdighet när denne ansöker om någon annan ändring i villkoren i situationer som avses i 1 mom. eller 2 mom. 1 punkten än höjning av kreditbeloppet eller kreditgränsen, om ändringen förutsätter bedömning av gäldenärens kreditvärdighet. Bestämmelsen omfattar såväl krediter som beviljas konsumenter som krediter som beviljas andra fysiska personer. Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra användningen av det positiva kreditupplysningsregistrets uppgifter vid avtalsändringar då ändringen av kreditavtalet har betydelse med tanke på bedömningen av gäldenärens förmåga att sköta krediten. Ändringen har också betydelse med tanke på bedömningen av kreditgivarens kreditrisk. Sådana ändringar som avses i momentet kan till exempel vara amorteringsfria perioder, förlängning av kreditperioden, ändring av betalningsposterna och andra motsvarande ändringar av betalningsprogrammet, ändring av säkerheten för krediten och ändring av kreditens referensränta, räntetyp eller räntemarginal. Rätt att använda uppgifterna i det positiva kreditupplysningsregistret föreligger dock inte vid med tanke på gäldenärens förmåga att sköta krediten oväsentliga eller små ändringar, såsom ändring av förfallodagen för regelbundna betalningsposter. Rätten till uppgifter har begränsats så att den endast föreligger när gäldenären ansöker om ändring i villkoren för en kredit som han eller hon tagit. Kreditgivaren får inte använda uppgifterna i det positiva kreditupplysningsregistret på eget initiativ utan att gäldenären meddelat kreditgivaren att han eller hon avser ansöka om ändring i kreditavtalet.

Enligt 3 punkten får uppgifter lämnas ur det positiva kreditupplysningsregistret till kreditgivaren för ställande eller godkännande av borgen eller tredjemanspant, om borgen eller pantsättningen

ställs som säkerhet för betalning av den kredit som ska registreras i registret. Bestämmelsen gör det möjligt för kreditgivaren att utnyttja uppgifterna om borgensmannen och tredjemanspant-sättare i det positiva kreditupplysningsregistret för att bedöma den föreslagna säkerhetens godtagbarhet och borgensmannens ställning. Bestämmelsen lämpar sig för tredjemanspant-sättare i 1 § 3 mom. i lagen om borgen och tredjemanspant (361/1999, nedan *lagen om borgen*) avsedda enskilda borgensmän eller enskilda pantsättare liksom andra borgensmän och pantsättare. Rätt att använda uppgifterna i det positiva kreditupplysningsregistret föreligger såväl vid godkännande av borgen eller tredjemanspant-sättning som när borgens- eller pantsättningsförbindelsen ingås. Punkten omfattar emellertid inte lämnande av borgen eller tredjemanspant-sättning som säkerhet för krediter som beviljas andra än fysiska personer. Bestämmelsen gäller således inte till exempel lån som beviljas aktiebolag. Kreditgivaren kan använda uppgifterna i det positiva kreditupplysningsregistret för det första i det skede när den bedömer om den borgen eller tredjemanspant som föreslås är tillräcklig och för det andra i det skede när den egentliga förbindelsen ingås. När det är fråga om lämnande av en tredjemanspant utgör pantsättarens ansvar för skulden endast till pantegendomen knutet föremålsansvar. Också i detta fall kan det vara behövt att bedöma uppgifterna om tredjemanspant-sättarens ekonomiska ställning till exempel med tanke på god kreditgivningssed eller god banksed samt vid bedömning av om pantsättaren när panten ställs varit överskuldssatt och om till panten därmed kan ansluta en återvinningsrisk.

I 3 mom. föreskrivs att uppgifter som fås ur det positiva kreditupplysningsregistret inte får behandlas för andra ändamål än de i 1 och 2 mom. angivna ändamålen för vilka uppgifterna har lämnats ut ur registret. Genom begränsningen försöker man minska riskerna i samband med behandlingen av de uppgifter som fås ur registret. Kreditgivaren får dock lämna ut uppgifter som den är i besittning av till statskontoret i samband med ansökan om ersättning enligt lagen om statsborgen för ägarbostadslån (204/1996). Kreditgivaren får också lämna ut uppgifter som den fått ur det positiva kreditupplysningsregistret till borgensmannen och tredjemanspant-sättaren för fullgörande av informationsplikten enligt lagen om borgen. På basis av 12 § i lagen om borgen ska kreditgivaren innan borgen ställs lämna en redogörelse både för de omständigheter i anslutning till huvudskulden som har väsentlig betydelse för borgensmannens ställning och för gäldenärens utfästelser och andra omständigheter i anslutning till dennes betalningsförmåga som kan antas ha betydelse för borgensmannen. Bestämmelserna i den paragrafen gäller i tillämpliga delar också tredjemanspant-sättning (41 § i lagen om borgen). Rätten att lämna ut uppgifter i en kreditgivares besittning som fås ur det positiva kreditupplysningsregistret kan grunda sig på bestämmelserna i lagen om borgen eller på samtycke av en registrerad fysisk person. Vidareförmedling av kreditupplysningsrapporter är således möjlig till exempel till aktörer som erbjuder kommersiell borgen för bostadskrediter.

De uppgifter som fås ur det positiva kreditupplysningsregistret är i central ställning vid bedömningen och verifieringen av gäldenärens utfästelser och betalningsförmåga, varvid det är motiverat att motsvarande uppgifter för fullgörande av denna informationsplikt kan överlämnas till borgensmän och tredjemanspant-sättare. På basis av 14 § i lagen om borgen har en borgensman rätt att på begäran få information om gäldenärens utfästelser och andra omständigheter i anslutning till dennes betalningsförmåga som kan antas ha betydelse för borgensmannen. Nämda informationsplikt gäller endast sådana omständigheter som kreditgivaren känner till och som borgensmannen kan upplysas om utan särskilda utredningar eller beträffande vilka kreditgivaren kan skaffa upplysning från kreditupplysningsregister som denne har tillgång till. För att uppfylla informationsplikten får kreditgivaren på begäran av en borgensman också lämna uppgifter ur det positiva kreditupplysningsregistret till borgensmannen. Borgensmannens begäran är dock vad gäller uppgifterna i det positiva kreditupplysningsregistret bunden till de uppgifter som kreditgivaren även annars har rätt att få ur registret, det vill säga i praktiken i situationer i samband med beviljande av kredit och ändring av ett kreditavtal. När kreditgivaren i dessa si-

tuationer under kreditförhållandet har inhämtat uppgifter ur det positiva kreditupplysningsregistret, får uppgifterna överlämnas till borgensmannen. En borgensmans begäran berättigar dock inte kreditgivaren att särskilt inhämta uppgifter ur det positiva kreditupplysningsregistret på borgensmannens begäran, eftersom det i lagen inte föreskrivs om ett sådant ändamål. Ovan konstaterade informationsplikt för kreditgivaren tillämpas också på tredjemanspansättare på basis av 41 § i lagen om borgen, och således tillämpas motsvarande också på kreditgivarens skyldigheter gentemot tredjemanspansättare.

Enligt 4 mom. hindrar bestämmelserna i 1–3 mom. inte kreditgivaren från att använda uppgifter som finns i det positiva kreditupplysningsregistret om dennes kunder för att fullgöra sina i lag föreskrivna skyldigheter i samband med hanteringen av kreditrisker. Användningen av sådana uppgifter ska endast gälla sådana kreditgivare för vilka gäller annanstans i lag särskilt föreskrivna skyldigheter i samband med hanteringen av kreditrisker. Kreditgivaren kan således senare använda de uppgifter som inhämtats för bedömning av kreditvärdigheter för riskhantering, som ska anses vara behandling som stämmer överens med det ursprungliga ändamålet för behandlingen av personuppgifterna. Behandling av kreditupplysningar för riskhanteringsändamål har ett i artikel 6.4 a i den allmänna dataskyddsförordningen avsett samband med bedömningen av kreditvärdigheten. Till exempel ett kreditinstitut ska, med beaktande av verksamhetens art, omfattning och komplexitet ha tillräckliga interna metoder som inte uteslutande eller schablonmässigt förlitar sig på externa kreditbetyg för bedömningen av kreditrisker och motpartsrisker. Behandlingen av personuppgifter för ett sådant kompatibelt ändamål har inga ytterligare konsekvenser för den som ansöker om kredit. Den rättsliga grunden för kreditgivarens behandling av personuppgifter i sådana fall är artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen, som preciseras annanstans i lagstiftningen. Kreditinstituten behandlar kunduppgifter för riskhantering redan för närvarande. Den föreslagna bestämmelsen är en nödvändig och proportionell åtgärd i överensstämmelse med artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen för säkerställande av att kreditinstituten inte förhindras att iaktta sina annanstans i lag föreskrivna skyldigheter.

I 5 mom. föreskrivs närmare om sättet för utlämnande av uppgifter. Uppgifterna ska lämnas ut via ett tekniskt gränssnitt i form av en kreditupplysningsrapport. Uppgifterna kan enligt 6 mom. av grundad anledning även lämnas ut på något annat elektroniskt informationssäkert sätt.

Enligt 24 § i informationshanteringslagen kan en myndighet via ett tekniskt gränssnitt överföra information till en privat aktör, om mottagaren uttryckligen enligt lag har rätt att få informationen och behandla den. Det öppna gränssnittet kan öppnas när de villkor som anges i 22 § i den lagen uppfylls, på det sätt som anges i den paragrafen. I enlighet med 22 § i informationshanteringslagen kan Inkomstregisterenheten besluta om öppnandet av ett tekniskt gränssnitt och utlämnande av uppgifter ur det positiva kreditupplysningsregistret via det, om mottagaren uttryckligen enligt lag har rätt att behandla uppgifterna. Innan ett tekniskt gränssnitt öppnas ska kreditgivaren lägga fram utredning om uppgifternas ändamål och om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt. Den myndighet som lämnar ut uppgifterna ska vid behov försäkra sig om att den aktör som tar emot uppgifterna vid behandlingen av dem iakttar skyldigheterna enligt informationshanteringslagen.

Enligt det föreslagna momentet ska uppgifterna huvudsakligen lämnas ut via ett tekniskt gränssnitt. Bestämmelsen är i regel förpliktande för både Inkomstregisterenheten och kreditgivaren. Av informationshanteringslagen följer dock krav på öppnandet av ett tekniskt gränssnitt som till alla delar ska uppfyllas, för att gränssnittet ska kunna öppnas. Uppskattningsvis uppfyller endast en del av de näringsidkare som beviljar krediter för näringsverksamhet informationshanteringslagens krav. Framför allt är det sannolikt att kravet på en lagstadgad rätt att behandla

positiva kreditupplysningar inte uppfylls. Av denna anledning ska i lagen möjliggöras användning av ett annat informationssäkert sätt för att lämna uppgifter, så att alla i lagförslaget avsedda näringsidkare har samma möjlighet att få uppgifter ur det positiva kreditupplysningsregistret för de ändamål som föreskrivs i lagen. I lagen ska inte preciseras vilket annat sätt som kan komma i fråga, utan Inkomstregisterenheten ges möjlighet att bedöma vilka sätt som kommer i fråga och välja det mest ändamålsenliga och informationssäkra sättet. Det kan till exempel vara fråga om en e-tjänst eller en nedladdningstjänst. Också när ett annat sätt än ett tekniskt gränssnitt används ska kreditgivaren dock lägga fram utredning om uppgifternas ändamål och om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt. Den myndighet som lämnar ut uppgifterna ska också i detta fall vid behov försäkra sig om att den aktör som tar emot uppgifterna vid behandlingen av dem iakttar till exempel kraven på en informationssäker behandling

Enligt 7 mom. får Skatteförvaltningen meddela närmare föreskrifter om gränssnitt som avses i 5 mom. och om andra elektroniska informationssäkra sätt som avses i 6 mom. Bemyndigandet omfattar alla sådana tekniska detaljer och förfaranden som det i ljuset av grundlagens tolkningspraxis inte är nödvändigt att föreskriva om i lag eller förordning.

Innan uppgifter börjar lämnas ut ska Inkomstregisterenheten enligt 8 mom. fatta ett beslut om rätten att få uppgifter, av vilket framgår de uppgifter som ska lämnas ut och ändamålet med dem. Inkomstregisterenheten ska ha rätt att vägra att ge ut uppgifter eller att återkalla ett beslut, om de förutsättningar för utlämnande av uppgifter som anges i den föreslagna lagen eller någon annanstans i lag inte uppfylls. Beslutet om rätt att få uppgifter fattas på basis av kreditgivarens ansökan och det gäller från det att beslutet fattats antingen för viss tid eller tills vidare. Beslutet fattas oberoende av på vilket sätt kreditupplysningarna ska lämnas ut till kreditgivaren. Beslutet om rätt att få uppgifter är till sin karaktär ett förvaltningsbeslut och på det tillämpas bestämmelserna i 7 kap. i förvaltningslagen (434/2003). Ändring i beslutet ska kunna sökas på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). På basis av ett gällande beslut kan kreditgivaren be om kreditupplysningsrapporter ur registret för i lagen föreskrivna och i beslutet särskilt fastställda ändamål utan att det fattas ett separat förvaltningsbeslut i samband med varje enskilt utlämnande.

De föreslagna bestämmelserna är behövliga för beaktande av vilka risker som ansluter till utlämnande av en fysisk persons kreditupplysningar. Inkomstregisterenheten ska till exempel bedöma om de i den föreslagna lagen föreskrivna kraven på kreditgivarens verksamhetsområde och de anmälda ändamålen för kreditupplysningarna uppfylls i fråga om kreditgivaren. Inkomstregisterenheten ska i sin prövning av beslutsfattandet också beakta de krav på datasäkerhet som följer av lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen samt de krav på skyddet för personuppgifter och datasäkerhet som grundar sig på den allmänna dataskyddsförordningen. Inkomstregisterenheten ansvarar också i egenskap av personuppgiftsansvarig bland annat för att personuppgifter och sekretessbelagda uppgifter endast lämnas ut för de ändamål som avses i lagen. Eftersom eventuellt missbruk i typfallet framgår i efterskott, till exempel så att en fysisk person får kännedom om att hans eller hennes uppgifter lämnats ut via e-tjänsten, ska också den personuppgiftsansvarige ha en effektiv metod att ingripa i situationen och vid behov förhindra ytterligare fall där uppgifter lämnas ut.

22 §. Uppgifter som lämnas till kreditgivare. I paragrafen föreskrivs på ett detaljerat och noggrant avgränsat sätt om de uppgifter som lämnas ut till kreditgivare i en kreditupplysningsrapport. En del av uppgifterna i kreditupplysningsrapporten läggs fram som ett sammanlagt belopp som gäller alla krediter och en del av uppgifterna är kreditspecifika. I 1 mom. föreskrivs om de basuppgifter som kan lämnas ut ur registret för de ändamål som anges i 21 § 1 och 2 mom. Ur registret kan endast lämnas ut de uppdaterade uppgifterna vid tidpunkten för begäran, och till exempel uppgifter om senast avslutade krediter eller tidigare dröjsmål med betalningen ges inte

ut. De basuppgifter som lämnas ut till kreditgivaren är dock alltid desamma, oberoende av krediten ändamål. De basuppgifter som lämnas ut är en persons personbeteckning (1 punkten), det sammanlagda antalet kreditgivare som beviljat en person krediter och förmedlare av person-till-person-lån som förmedlat krediterna (2 punkten), det sammanlagda antalet krediter som en person har (3 punkten), det sammanlagda beloppet av den senast betalda amorteringen, räntorna och kostnaderna för en persons samtliga andra krediter i samma valuta än leasingavtal (4 punkten), det sammanlagda beloppet av den senast betalda månatliga betalningsposten för en persons samtliga leasingavtal i samma valuta (5 punkten) och det sammanlagda antalet krediter där en person är borgensman (6 punkten). Om en fysisk person exceptionellt också har krediter i annan valuta än euro, meddelas det sammanlagda beloppet separat för krediterna i euro och för krediterna i varje enskild annan valuta. Utlämnande av personbeteckningen ur registret är nödvändigt för att den kreditgivare som tar emot uppgifterna kan försäkra sig om att den fått rätt persons uppgifter ur registret. Dessutom behövs personbeteckningen för att separera de olika personernas uppgifter som lämnas ut ur registret från varandra på ett entydigt sätt i de fall då kreditgivaren på samma gång begärt uppgifter om flera personer ur registret. När en kreditgivare begär uppgifter ur registret fungerar personbeteckningen för den person vars uppgifter begärts alltid som söknyckel, varför en kreditgivare som begär uppgifter alltid måste känna till personbeteckningen på den person vars uppgifter begärs. Kreditgivare kan således inte få veta personens personbeteckning via registret. I samband med personbeteckningen meddelas inte personens namn eller kontaktuppgifter eller uppgifter om bostadsort, varvid kreditgivaren inte kan få sådana direkta identifieringsuppgifter för personen ur registret som den inte redan har.

I 2 mom. föreskrivs om de kreditspecifika uppgifter som kan lämnas ut ur det positiva kreditupplysningsregistret för de ändamål som avses i 21 § 1 och 2 mom. Ur registrets lämnas endast ut de uppdaterade uppgifterna vid tidpunkten för begäran. De kreditspecifika uppgifter som lämnas ut med stöd av momentet är uppgifter om huruvida det är fråga om en engångskredit eller en fortlöpande kredit samt om huruvida det är fråga om ett leasingavtal (1 punkten), datum för ingående av kreditavtalet (2 punkten), antalet gäldenärer (3 punkten), kreditvalutan (4 punkten), gäldenärens företags- och organisationsnummer samt firma (5 punkten), i fråga om engångskrediter kreditens ändamål, sista förfallodag enligt betalningsprogrammet, beviljat och lyft kreditbelopp, kreditens saldo vid tidpunkten i fråga, kreditens amorteringsintervall samt, om krediten betalas i en post (så kallat *bulletlån*) eller om den sista betalningsposten enligt kreditavtalet är betydligt större än den regelbundna betalningsposten (så kallat *ballonglån*), kreditens amorteringssätt (6 punkten), i fråga om fortlöpande krediter uppgift om den kreditgräns som beviljats, det senast lyfta beloppet och värderingsdagen för krediten (7 punkten), uppgift om huruvida det ställts en säkerhet för krediten samt typen av säkerhet (8 punkten), i fråga om leasingavtal det datum då avtalet börjar gälla, om detta avviker från det datum då kreditavtalet ingicks, samt den avtalade slutliga köpesumman, om avtalet förutsätter inlösen (9 punkten), start- och slutdatum för en amorteringsfri period, om högst ett år har förflutit från periodens slut (10 punkten), förfallodagen för en betalningspost som försenats med minst 60 dagar och beloppet av den obetalda betalningsposten samt uppgift om uppsägning av krediten, om krediten till följd av detta har förfallit till betalning i sin helhet (11 punkten) och uppgift om att den registrerade har krävt att behandlingen av personuppgifter begränsas med stöd av artikel 18 i den allmänna dataskyddsförordningen (12 punkten).

Uppgifterna hänger alltid samman med gäldenärens personbeteckning och ur registret ämnas inte ut endast företags- och organisationsnummer som identifieringsuppgift för en kredit. Företags- och organisationsnumret hänger endast samman med krediter som beviljats för gäldenärens näringsverksamhet och med hjälp av det kan man lättare härleda vilka krediter som är sådana krediter. Som ändamål anges inga detaljerade uppgifter. Uppgiftsklasser är till exempel olika lån som tagits för köp av bostad och studielån.

De allmänna dataskyddsförordningen förutsätter att den registrerade kan kräva att behandlingen av uppgifter som gäller honom eller henne kan begränsas, om den registrerade till exempel bestrider uppgifternas riktighet. I kreditupplysningsrapporten syns den registrerades krav, så att en kreditgivare som får rapporten på lämpligt sätt kan beakta att riktigheten i vissa uppgifter som syns i rapporten har ifrågasatts.

Om den registrerade har begärt att behandlingen av hans eller hennes personuppgifter ska begränsas eller till exempel yrkat på rättelse av sina uppgifter, ska Inkomstregisterenheten i enlighet med artikel 12.3 i den allmänna dataskyddsförordningen tillhandahålla den registrerade information om de åtgärder som vidtagits med anledning av begäran. Om Inkomstregisterenheten inte vidtar åtgärder på den registrerades begäran, ska enheten enligt artikel 12.3 i den allmänna dataskyddsförordningen utan dröjsmål och senast en månad efter att ha mottagit begäran informera den registrerade om orsaken till att åtgärder inte vidtagits och om möjligheten att lämna in ett klagomål till en tillsynsmyndighet och begära rättslig prövning. Ett sådant beslut ska anses som ett sådant förvaltningsbeslut enligt förvaltningslagen i vilket ändring kan sökas i enlighet med lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

I 3 mom. föreskrivs om de uppgifter som kan lämnas ut ur registret i fråga om sådana krediter som omfattas av ett betalningsprogram enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner eller av ett saneringsprogram som har fastställts enligt lagen om företagssanering. Såsom framgår av motiveringen till 19 § är det inte möjligt att till registret på ett ändamålsenligt sätt till alla delar anmäla aktuella uppgifter om krediter som ingår i sådana program. Således kan ur registret i fråga om dessa krediter lämnas ut en mer begränsad mängd uppgifter än vanligt. Ur registret lämnas endast ut de uppgifter om avses i 1 mom. 1–3 och 6 punkten och 5 mom. 12 punkten samt uppgift om att krediten i fråga omfattas av ett sådant program.

Enligt 4 mom. får för de ändamål som anges i 21 § 1 och 2 mom. ur registret lämnas ut sådana uppgifter om brutto- och nettoinkomster som har beräknats enligt de uppgifter som mottagits ur inkomstregistret för de senaste 12 månaderna. Inkomstuppgifterna är nödvändiga för att bedöma den betalningsmån som den som ansöker om kredit har samt hans eller hennes eventuella överskuldsättning samt kreditgivarens egen kreditrisk. Kreditgivaren kan inte bedöma överskuldssättningen hos den som ansöker om kredit eller hans eller hennes förmåga att klara av amorteringarna utan omfattande information om inkomstnivån för den som ansöker om kredit samt karaktären av hans eller hennes inkomstbildning, utöver de kreditupplysningar som kreditgivaren redan sedan tidigare besitter. En fysisk persons överskuldssättning är ett relativt begrepp, som alltid också är beroende av inkomstnivån samt de nettoinkomster som står till den fysiska personens förfogande. En person kan klara av amorteringarna även på en stor kredit och kan inte anses vara överskuldssatt, om personen har tillräckligt stora inkomster i relation till utgifterna för låneskötseln. Å andra sidan kan en person med en mycket låg inkomstnivå bli överskuldssatt redan till följd av en relativt liten kredit, om personens betalningsmån inte räcker till för att utöver övriga levnadskostnader betala utgifterna för låneskötsel. Det är i praktiken omöjligt för kreditgivaren att på ett tillförlitligt sätt bedöma dessa omständigheter och därmed också den egna kreditrisken, om den inte har tillgång till i momentet avsedda uppgifter om brutto- och nettoinkomsterna hos den som ansöker om kredit, som således är nödvändiga för kreditgivaren för detta ändamål.

Enligt 5 mom. får för de ändamål som anges i 21 § 1 och 2 mom. ur registret lämnas ut uppgifter om ett i 15 § avsett frivilligt kreditförbud och om orsaken till anteckningen om förbudet. Enligt 6 mom. får i fråga om en avliden person trots sekretessbestämmelserna endast lämnas ut uppgift om personens död och dödsdagen. Uppgiften om att en person avlidit ges på kreditupplysningsrapporten i första hand i avsikt att förhindra olika slags försök till missbruk efter en persons

dödsfall. Dessutom kan det kreditinstitut som får uppgiften på basis av den konstatera varför det inte finns några andra uppgifter om personen i fråga på kreditupplysningsrapporten.

23 §. Lämnan­de av uppgifter till fysiska personer. I para­gra­fen föreskrivs om kreditgiva­res olika skyldighe­ter i samband med konsument­skyddet som gäller lämnan­de av uppgifter till konsu­men­ter. Den som inhämtar uppgifter om en fysisk per­son ur det positiva kreditupplysnings­re­gistret för att använda dem för ändamål som anges i 21 § 1 eller 2 mom., ska enligt 1 mom. se till att den fysiska personen på förhand kan få infor­ma­tion om användningen av uppgifterna och om ur vilket register uppgifterna inhämtas. Bestäm­me­lsen motsvarar till sitt innehåll skyldighe­ten enligt gällande 29 § 2 mom. i kreditupplysnings­la­gen. Kravet i momentet gäller alla kre­ditgiva­re som inhämtar uppgifter ur registret för be­dömning av en konsument eller en gäldenärs kreditvärdighet eller för uppfyllande av skyldighe­ten att kontrollera att uppgifterna om personen är aktuella, för höjning av kreditbeloppet eller kreditgränsen eller för andra ändringar av kreditvillkoren, om detta förutsätter en bedömning av gäldenärens kreditvärdighet. En fysisk per­son ska informeras också när uppgifter inhämtas för beviljande eller godkännande av borgen eller tredjemanspantsättning. När det gäller kreditgiva­re som erbjuder konsumentkrediter som har samband med bostadsegen­dom genomförs genom 1 mom. artikel 18.5 b i direktivet om bostadskrediter. Eftersom motsvarande bestämmelse inte ingår i konsument­skyddslagen, ska den infö­ras i lagen om ett positivt kreditupplysningsregister. Skyldighe­ten är också mer detaljerad och mer noggrant avgränsad än de allmänt tillämpliga bestämmelserna om infor­me­ring av den regi­strerade i den allmänna dataskyddsförordningen, som anpassas på basis av det handlingsut­rymme som artikel 6.3 medger. Bestäm­me­lsen är viktig också av den anledningen, att utläm­nan­det av kreditupplysningar inkräktar på en fysisk persons privatliv.

I 2 mom. föreskrivs om underrättande av en fysisk per­son vid ett negativt kreditbeslut. Om en fysisk persons kreditansökan har avvisats på basis av uppgifter i det positiva kreditupplysnings­re­gistret, ska den som har inhämtat uppgifterna ur registret omedelbart efter beslutet underrätta personen i fråga om att kreditupplysning använts och om vilket register uppgifterna härstammar från. En bestämmelse som motsvarar också denna skyldighet ingår i det gällande 29 § 2 mom. i kreditupplysnings­la­gen. Bestäm­me­lsen gäller samma kreditgiva­re som 1 mom. På infor­me­ringen om behandling av personuppgifter tillämpas i regel den allmänna dataskyddsförordningens bestämmelser som sådana. Det finns ett behov av att anpassa artikel 14.2 f i den allmänna dataskyddsförordningen i enlighet med artikel 6.3 i förordningen. Genom det föreslagna 2 mom. genomförs artikel 9.2 i direktivet om konsumentkrediter och artikel 18.5 c andra meningen i direktivet om bostadskrediter. Eftersom motsvarande skyldighet inte ingår i konsument­skyddslagen, ska bestämmelsen införas i lagen om ett positivt kreditupplysningsregister.

24 §. Utlämnande av uppgifter till vissa myndigheter. I para­gra­fen föreskrivs om Inkomstregis­te­renhetens rätt att trots sekretessbestämmelserna ur det positiva kreditupplysningsregistret lämna ut uppgifter till de myndigheter som nämns i para­gra­fen. Myndigheterna, inklusive Skat­teförvaltningen, ska inte få använda uppgifterna för andra ändamål än de som anges i lag (till exempel HFD:2008:8). Det föreslås att varje myndighets rätt att få uppgifter ska bindas till uppgifternas nödvändighet samt till den enskilda myndighetens lagstadgade uppgifter. Enligt 1 mom. 1 punkten får Inkomstregisterenheten till Finlands Bank lämna ut nödvändiga uppgifter för skötseln av bankens uppgifter enligt 3 § 1 mom. och 2 mom. 3 och 4 punkten i lagen om Finlands Bank. Uppgifterna har samband med genomförandet av den monetära politik som Europeiska centralbankens råd har utformat, sörjandet för det finansiella systemets tillförlitlighet och effektivitet, utvecklandet av det finansiella systemet samt sörjandet för att det samman­ställs och offentliggörs statistik som behövs för Finlands Banks verksamhet.

Enligt 2 punkten får Inkomstregisterenheten till Verket för finansiell stabilitet lämna ut nödvän­diga uppgifter för skötseln av verkets uppgifter enligt 1 kap. 4 § 1 mom. 1, 2, 5, 6, 8 och 9

punkten i lagen om myndigheten för finansiell stabilitet. Dessa uppgifter är sådana som föreskrivits i resolutionslagen och EU:s resolutionsförordning, uppgifter i anslutning till insättningsgarantifonden och vissa andra uppgifter i samband med resolution inom finansieringsbranschen samt uppgifter som föreskrivs för Verket för finansiell stabilitet i kreditinstitutslagen. Verket för finansiell stabilitet ska primärt använda uppgifterna i registret för resolutionsplanering på kreditmarknaden och en intensifierad uppföljning av den inhemska kreditmarknaden vid ett eventuellt försämrat läge på kreditmarknaden. Inom den intensifierade uppföljningen av kreditinstitut och marknaden i ett försämrat läge är det viktigt att uppgifterna är aktuella. Via det positiva kreditupplysningsregistret kan man få mer aktuell information om såväl en enskild aktör som hela marknadslägets utveckling än genom separata rapporter från kreditinstituten. I fråga om ett enskilt kreditinstitut inhämtas uppgifterna fortfarande direkt av kreditinstitutet. Verket för finansiell stabilitet har också uppgifter för vars skötsel verket inte ensamt behöver uppgifter ur registret, utan verket använder uppgifterna för samarbete med övriga myndigheter. Till exempel i samband med fastställande av kontracykliska buffertkrav enligt 10 kap. 4 § i kreditinstitutslagen ska Finansinspektionen göra en bedömning i samråd med andra myndigheter, däribland Verket för finansiell stabilitet.

Enligt 3 punkten får Inkomstregisterenheten till Finansinspektionen lämna ut nödvändiga uppgifter för skötseln av Finansinspektionens uppgifter enligt 3 § 1 mom., 2 mom. 1, 2 och 6 punkten samt 3 mom. 1, 2, 4, 5, 7, 8 och 12 punkten i lagen om Finansinspektionen. I dessa uppgifter ingår framför allt olika uppgifter för övervakning av finansmarknaden samt utfärdande av föreskrifter om finansmarknaden, uppgifter för uppföljning och utvärdering av finansmarknaden samt samlande av uppgifter om den ekonomiska ställningen hos dem som verkar på finansmarknaden. Finansinspektionen har ett omfattande och regelbundet behov av att använda de föreslagna uppgifterna i det positiva kreditupplysningsregistret, som den för närvarande får av de kreditgivare som övervakas och från andra källor. Finansinspektionen får å ena sidan ur registret tillförlitliga och täckande uppgifter i den omfattning som dess uppgifter förutsätter för uppföljning och utvärdering av kreditmarknadens funktion på en mer allmän nivå. För att utvärderingarna ska bygga på tillräckliga uppgifter ska Finansinspektionen ha tillgång till uppgifter ur det positiva kreditupplysningsregistret. Finansinspektionen övervakar också kreditgivarnas verksamhet och behöver uppgifter i enskilda övervakningsfall.

Enligt 4 punkten får Inkomstregisterenheten trots sekretessbestämmelserna till konsumentombudsmannen lämna ut nödvändiga uppgifter för skötseln av konsumentombudsmannens lagstadgade tillsynsuppgifter. Bestämmelser om konsumentombudsmannens rätt att få uppgifter finns redan i 4 § och 7 § 1 mom. i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna (566/2020), men det är behövligt att föreskriva om saken i den föreslagna lagen, eftersom uppgifter lämnas ut endast för de ändamål som föreskrivs i den. Konsumentombudsmannen, som verkar vid Konkurrens- och konsumentverket, övervakar efterlevnaden av konsumentskyddslagen, inklusive bestämmelserna i lagens 7 och 7 a kap. om konsumentkrediter, och efterlevnaden av bestämmelserna i många andra lagar som stiftats för att skydda konsumenterna. Den lagstiftning som konsumentombudsmannen övervakar är omfattande. Grunden för konsumentombudsmannens tillsynsverksamhet utgörs av den allmänna behörighet som konsumentombudsmannen har som övervakare av efterlevnaden av konsumentskyddslagen. Denna tillsynsbehörighet omfattar i många fall också de funktioner i fråga om vilka det i en speciallag har införts en separat bestämmelse om konsumentombudsmannens tillsyn. Konsumentombudsmannen övervakar inom ramen för sin allmänna behörighet också direkt tillämplig unionslagstiftning som gäller konsumenter. Dessutom är konsumentombudsmannen behörig myndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004. Konsumentombudsmannens tillsyn kan till exempel gälla iakttagandet av bestämmelserna om utvärdering av en konsuments kreditvärdighet, god

kreditgivningssed samt kreditkostnaders maximibelopp. På samma sätt som Finansinspektionen ska även konsumentombudsmannen få uppgifter för allmän uppföljning och övervakning samt för enskilda tillsynsärenden.

Enligt 5 punkten får Inkomstregisterenheten trots sekretessbestämmelserna till Konkurrens- och konsumentverket lämna ut nödvändiga uppgifter för utredning av en konkurrensbegränsnings innehåll, ändamål och verkningar samt för utredning av konkurrensförhållandena och för bedömning av företagsförvärv som avses i 4 kap. i konkurrenslagen (948/2011) eller ett förfarande eller en struktur som avses i 4 a kap. i den lagen och dess verkningar och för utförande av uppgifter enligt 2 § 1 mom. 1 och 5 punkten i lagen om Konkurrens- och konsumentverket (661/2012). Konkurrens- och konsumentverket behöver uppgifter för att utreda innehållet i en konkurrensbegränsning. Uppgiften hänger samman med kreditmarknadens funktion, varför rätten att få uppgifter har ansetts vara nödvändig och motiverad med avseende på registrets syften. Dessutom ska verket ha rätt att ur registret få de uppgifter som behövs för framställningar, initiativ och anmärkningar vad gäller främjande av konkurrens och avvecklande av bestämmelser och föreskrifter som begränsar konkurrensen samt för att bedriva forskning och utarbeta utredningar och jämförelser inom sitt verksamhetsområde. Också dessa lagstadgade uppgifter har en fast koppling till tillsynen över kreditmarknaden. Möjligheten att bedriva forskning särskilt vad gäller konsumenternas ställning främjar samtidigt målet att förebygga överskuldssättning.

Enligt 2 mom. får Inkomstregisterenheten trots sekretessbestämmelserna ur det positiva kreditupplysningsregistret även lämna ut uppgifter till Statistikcentralen för statistikföring. På basis av de uppgifter som fås ur registret kan Statistikcentralen i enlighet med sina uppgifter sörja för att för allmänt bruk utarbeta statistik som beskriver samhällsförhållandena och deras utveckling. Den statistik som Statistikcentralen producerar kan utnyttjas inom många olika slags verksamhet, såsom inom förebyggande av överskuldssättning eller strategi- och lagstiftningsprojekt eller olika undersökningar som behandlar problem inom det området. Statistikcentralen har med stöd av statistiklagen (280/2004) omfattande rätt att få uppgifter av statliga myndigheter. Dessa är skyldiga att trots sekretessbestämmelserna lämna Statistikcentralen för statistikframställningen nödvändiga uppgifter ur det uppgiftsmaterial de förfogar över. Eftersom det ur registret lämnas ut uppgifter endast för de ändamål som det uttryckligen föreskrivs om i lagen, måste det även föreskrivas om Statistikcentralens rätt att få uppgifter. Statistikcentralens ovannämnda ändamål för användning av registrets uppgifter är kompatibelt med registrets primära ändamål.

Med tanke på uppföljningen och analysen av kreditupplysningsmarknaden är det viktigt satt myndigheterna förfogar över omfattande, med enhetliga specifikationer rapporterade uppgifter från alla kreditgivare. Uppgifterna lämnas ut i starkt pseudonymiserad form, om detta är tillräckligt med tanke på uppgifternas ändamål. Det är nödvändigt att lämna ut personuppgifter som innehåller direkta identifieringsuppgifter närmast i enskilda fall, såsom för konkreta övervakningsfall. Statistikcentralen får dock alltid uppgifterna så, att också de direkta identifieringsuppgifterna lämnas ut, så att det vid statistikföringen är möjligt att kombinera uppgifterna med annat statistiskt material. Uppgifterna till myndigheterna lämnas ut via ett tekniskt gränssnitt. Eftersom bestämmelser om utlämnande av uppgifter mellan myndigheter via tekniskt gränssnitt finns i informationshanteringslagen, är det inte nödvändigt att i den föreslagna lagen ta in bestämmelser om saken. Enligt 22 § i informationshanteringslagen ska myndigheterna genomföra regelbundet återkommande och standardiserad elektronisk överföring av information mellan informationssystem via tekniska gränssnitt, om den mottagande myndigheten enligt lag har rätt till informationen. Regelbundet återkommande och standardiserad elektronisk överföring av information kan dock genomföras på något annat sätt, om det inte är tekniskt eller ekonomiskt ändamålsenligt att genomföra eller använda ett tekniskt gränssnitt. Enligt 2 mom. i den paragrafen ska utöver vad som föreskrivs i 4 kap. överföring av information mellan informationssystem via tekniska gränssnitt genomföras så att det tekniskt säkerställs att den information som ska

överföras behövs i det enskilda fallet eller är nödvändig för att den mottagande myndigheten ska kunna sköta sina uppgifter, ifall överföringen avser personuppgifter eller sekretessbelagd information. Inkomstregisterenheten kan fatta ett beslut om rätt att få uppgifter för varje enskild myndighet som nämns i paragrafen på motsvarande sätt som för kreditgivarna. För beslutet ska myndigheten vid behov för Inkomstregisterenheten visa upp en utredning över ändamålen, av vilken framgår vilka uppgifter som är nödvändiga för ändamålen i fråga. Med beaktande av att informationshanteringslagen i princip förutsätter att det för sådant utlämnande av uppgifter mellan myndigheter som avses i lagförslaget används ett tekniskt gränssnitt och det i fråga om myndigheten i övrigt inte föreligger något särskilt behov att föreskriva på ett sätt som avviker från förvaltningslagen, föreslås i lagförslaget inte någon särskild bestämmelse om förvaltningsbeslut som gäller en myndighet.

25 §. Utlämnande av uppgifter när den registrerade kräver begränsning av behandlingen. I paragrafen föreskrivs om undantag från rätten att kräva begränsning av behandlingen enligt artikel 18 i den allmänna dataskyddsförordningen. Den registrerade har med stöd av artikel 18.1 rätt att av den personuppgiftsansvarige kräva att behandlingen begränsas om den registrerade bestrider personuppgifternas korrekthet, under en tid som ger den personuppgiftsansvarige möjlighet att kontrollera om personuppgifterna är korrekta (led a), behandlingen är olaglig och den registrerade motsätter sig att personuppgifterna raderas och i stället begär en begränsning av deras användning (led b), den personuppgiftsansvarige inte längre behöver personuppgifterna för ändamålen med behandlingen men den registrerade behöver dem för att kunna fastställa, göra gällande eller försvara rättsliga anspråk (led c), eller den registrerade har invänt mot behandling i enlighet med artikel 21.1 i väntan på kontroll av huruvida den personuppgiftsansvariges berättigade skäl väger tyngre än den registrerades berättigade skäl (led d). Uppgifterna ska få lämnas ut för de ändamål som anges i 21 och 24 § trots vad som i artikel 18.1 a i den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs om den registrerades rätt att kräva att den personuppgiftsansvarige begränsar sin behandling av personuppgifter, om den registrerade bestrider personuppgifternas korrekthet. I nämnda led i den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs att om den registrerade bestrider personuppgifternas korrekthet ska behandlingen begränsas under en tid som ger den personuppgiftsansvarige möjlighet att kontrollera om personuppgifterna är korrekta.

I artikel 18.2 i den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs att om behandlingen har begränsats i enlighet med punkt 1 får sådana personuppgifter, med undantag för lagring, endast behandlas med den registrerades samtycke eller för att fastställa, göra gällande eller försvara rättsliga anspråk eller för att skydda någon annan fysisk eller juridisk persons rättigheter eller för skäl som rör ett viktigt allmänintresse för unionen eller för en medlemsstat. Möjligheten att lämna ut uppgifter kan med beaktande av registrets syften anses vara ett skäl som rör ett viktigt allmänintresse för en medlemsstat, men för att undvika tolkningsoklarheter föreslås det att man uttryckligen ska föreskriva att uppgifterna även i en sådan situation kan lämnas ut i enlighet med lagförslagets bestämmelser. För att säkerställa begränsningsåtgärdens nödvändighet och proportionalitet föreslås det att den ska begränsas till att endast gälla artikel 18.1 a. Det finns inget behov att särskilt begränsa den registrerades rätt att i enlighet med artikel 18.1 b motsätta sig behandling med motiveringen att behandlingen är olaglig. I sådana fall ligger det också i den personuppgiftsansvariges intresse att säkerställa att den som tar emot uppgifterna har rätt att behandla de uppgifter som lämnas ut. Artikel 18.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen är däremot inte tillämplig. I de situationer som avses i led c lämnas kreditupplysningar inte heller annars längre ut ur registret. Eftersom den rättsliga grunden för Inkomstregisterenhetens behandling av personuppgifter är artikel 6.1 c, på basis av vilken den registrerade inte har rätt att motsätta sig behandling av sina personuppgifter, är inte heller artikel 18.1 d tillämplig.

Tillämpningsområdet för den registrerades rättigheter på basis av den allmänna dataskyddsförordningen kan begränsas i enlighet med artikel 23 i förordningen, om en sådan begränsning sker med respekt för andemeningen i de grundläggande rättigheterna och friheterna och utgör en nödvändig och proportionell åtgärd i ett demokratiskt samhälle och om begränsningen uppfyller någon av de grunder för begränsning som föreskrivs i artikel 23.1. Grunden för den föreslagna begränsningen är led e i den artikeln, det vill säga att säkerställa en medlemsstats viktiga mål av generellt allmänt intresse. Den föreslagna bestämmelsen är nödvändig med tanke på registrets syften och genom den försöker man undvika till exempel sådana situationer, där en person kunde kräva att behandlingen av hans eller hennes uppgifter begränsas till exempel för att personen lättare ska kunna få kredit, vilket kunde leda till överskuldsättning.

I en medlemsstats lagstiftningsåtgärd som begränsar den registrerades rätt enligt artikel 18 ska dessutom enligt behov ingå vissa särskilda bestämmelser som nämns i artikel 23.2 i den allmänna dataskyddsförordningen. I lagen ska föreskrivas om vissa särskilda bestämmelser som till exempel gäller användningsändamålen för personuppgifterna, kategorier av personuppgifter och tiderna för bevaring av uppgifterna. Dessutom ska i den föreslagna 22 § föreskrivas att om den registrerade krävt att behandlingen ska begränsas, ska av den kreditupplysningsrapport som fås ur registret framgå att den registrerade har krävt att behandlingen av personuppgifter begränsas med stöd av artikel 18 i den allmänna dataskyddsförordningen. Eftersom uppgifterna trots begäran om begränsning kan lämnas ut, är det att uppgiften syns för kreditgivaren en viktig skyddsåtgärd för att trygga den registrerades rättigheter.

I enlighet med artikel 19 i den allmänna dataskyddsförordningen ska den personuppgiftsansvarige underrätta varje mottagare till vilken personuppgifterna har lämnats ut om eventuella rättelser eller radering av personuppgifter eller begränsningar av behandling som skett i enlighet med artikel 18, om inte detta visar sig vara omöjligt eller medföra en oproportionell ansträngning. Den personuppgiftsansvarige ska enligt artikeln dessutom informera den registrerade om dessa mottagare på den registrerades begäran.

26 §. Utlämnande av logguppgifter. I paragrafen föreskrivs om utlämnande av logguppgifter för övervakningsändamål. Med stöd av paragrafen får Inkomstregisterenheten trots sekretessbestämmelserna till en anmälningsskyldig och till en annan aktör, till vilken uppgifter med stöd av 21 och 24 § har lämnats ut, lämna ut logguppgifter som hänför sig till den anmälningsskyldiges eller aktörens behandling av uppgifter, om uppgifterna är nödvändiga för uppföljningen och övervakningen av den anmälningsskyldiges eller aktörens egen verksamhet. Innan logguppgifter lämnas ut ska Inkomstregisterenheten få kräva en redogörelse för på vilket sätt de uppgifter som lämnas ut kommer att användas och skyddas. Bestämmelser om insamling av logguppgifter finns i informationshanteringslagen. Eftersom logguppgifterna med stöd av 24 § 1 mom. 7 punkten i offentlighetslagen i princip är sekretessbelagda, föreslås det att uppgifternas nödvändighet ska vara en förutsättning för utlämnandet av uppgifter. I praktiken är det endast sällan nödvändigt att lämna ut personuppgifter, eftersom kontrollen av om den som begär uppgifterna har rätt att se uppgifterna för den som ansöker om kredit det i samband med inhämtande av uppgifter med hjälp av gränssnitt i regel sker i de logguppgifter över förfrågningar som insamlats i samband med kreditgivarens eget informationssystem. Logguppgifterna ska inte få behandlas för andra ändamål.

27 §. E-tjänsten för fysiska personer. I paragrafen föreskrivs om e-tjänsten för fysiska personer. E-tjänsten hjälper den fysiska personen att hantera sin egen ekonomi och tillgodoser den fysiska personens rätt att bestämma över information om sig själv, när personen har kontinuerlig tillgång till uppdaterade uppgifter om sina krediter samt uppgifter om till vilka aktörer uppgifter om den berörda personen har lämnats ut. Syftet med e-tjänsten är att betjäna endast registrerade fysiska personer. Kreditgivarna ska inte ha rätt att kräva att en fysisk person ska lämna sådana

registeruppgifter om den som ansöker om kredit som fås ur e-tjänsten, utan kreditgivaren ska inhämta uppgifterna ur det positiva kreditupplysningsregistret på basis av sina egna rättigheter att få uppgifter.

I paragrafen används det handlingsutrymme som artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen medger genom att det utfärdas särskilda bestämmelser om anpassning av åtgärderna och förfarandena för behandling. Detta begränsar dock inte den registrerades rättigheter enligt den allmänna dataskyddsförordningen, såsom rätten enligt artikel 15 att få tillgång till de personuppgifter som gäller den registrerade och rätten enligt artikel 15.3 att få en kopia av de personuppgifter som behandlas. Syftet med de föreslagna särskilda bestämmelserna är att den fysiska personen lättare ska kunna övervaka behandlingen av sina personuppgifter.

Enligt *1 mom.* har en fysisk person rätt att via registrets e-tjänst se de uppgifter om sig själv som registrerats i det positiva kreditupplysningsregistret samt att få information om de mottagare som den registrerades kreditupplysningar har lämnats ut till med stöd av 21 § samt information om de uppgifter som lämnats ut ur registret med stöd av 22 §. Uttrycket "uppgifter som registrerats" som används i paragrafen ska inte betyda att alla uppgifter syns i e-tjänsten, utan endast de aktuella uppgifter som den personuppgiftsansvarige anser att det är ändamålsenligt att visa. Det är till exempel inte nödvändigt att visa alla historiska uppgifter i e-tjänstens visningsvy.

Enligt *2 mom.* har en fysisk person i fråga om sitt eget borgensansvar rätt att i e-tjänsten endast se vissa uppgifter om huvudskulden som registrerats i det positiva kreditupplysningsregistret. Dessa är den anmälningsskyldiges namn och företags- och organisationsnummer samt det namn eller den bifirma som den anmälningsskyldige använder vid marknadsföringen (*1 punkten*), gäldenärens namn (*2 punkten*), uppgift om huruvida det är fråga om en engångskredit eller en fortlöpande kredit samt om huruvida det är fråga om ett leasingavtal (*3 punkten*), i fråga om engångskrediter kreditens saldo vid tidpunkten i fråga och sista förfallodagen enligt betalningsprogrammet (*4 punkten*) och i fråga om fortlöpande krediter det belopp som använts av krediten och värderingsdagen för krediten (*5 punkten*).

I *3 mom.* föreskrivs att en fysisk person via e-tjänsten även kan göra, uppdatera och radera en i 15 § avsedd anteckning om frivilligt kreditförbud. Via e-tjänsten kan sådana ändringar i regel göras när som helst. i *4 mom.* föreskrivs att en fysisk person får använda e-tjänsten avgiftsfritt.

5 kap. Tillsyn

28 §. Tillsynsmyndigheter och begäran om avhjälpande av brister. I paragrafen föreskrivs om övervakningen av de anmälningsskyldiga i samband med det positiva kreditupplysningsregistrets verksamhet. Enligt lagen ska man övervaka att de anmälningsskyldiga anmäler sig till Inkomstregisterenheten och anmäler uppgifterna om sin kreditstock och ändringarna i den till det positiva kreditupplysningsregistret.

Utöver de föreslagna skyldigheterna gällande anmälan av kreditupplysningar ska de anmälningsskyldiga ha annanstans i lag föreskrivna skyldigheter i samband med bedrivande av näringsverksamhet, konsumentskydd och dataskydd. Av de näringsidkare som avses i lagförslaget omfattas en del av Finansinspektionens och Regionförvaltningsverket i Södra Finlands tillsyn, och om förutsättningarna för deras näringsverksamhet, såsom skyldigheterna vad gäller koncession eller registrering, föreskrivs särskilt. Däremot övervakas i Finland inte på basis av övrig lagstiftning näringsverksamheten hos näringsidkare som endast beviljar företagskrediter, och i fråga om dessa föreslås inte heller några nya skyldigheter utöver anmälningsskyldigheten och anmälningsplikten. Om tillsynen över de skyldigheter som föreskrivs i 7 och 7 a kap. i konsumentskyddslagen, såsom skyldigheterna att bedöma kreditvärdigheten, föreskrivs i 7 kap. 51 §

och 7 a kap. 33 § i konsumentskyddslagen. Tillsynsuppgiften enligt dessa paragrafer gäller också tillsynen över att de kreditupplysningsrapporter som fås ur det positiva kreditupplysningsregistret används vid beviljande av konsumentkrediter och vid bedömningen av kreditvärdigheten på det sätt som konsumentskyddslagen förutsätter. Inte heller denna tillsynsverksamhet gäller beviljande av företagskrediter. Iakttagandet av skyldigheterna i fråga om skyddet för personuppgifter övervakas av dataombudsmannen i enlighet med den allmänna dataskyddsförordningen och 8 § i dataskyddslagen. Denna övervakning är till sin karaktär allmän övervakning av laglig behandling av personuppgifter, vilket redan på basis av gällande lagstiftning hör till dataombudsmannen. Till övervakningen hör bland annat övervakande av att de kreditupplysningsrapporter som fås ur det positiva kreditupplysningsregistret endast utnyttjas för de ändamål som tillåts i denna lag och att de personuppgifter som registreras i det positiva kreditupplysningsregistret är exakta och felfria. Kraven på behandlingen av personuppgifter i den allmänna dataskyddsförordningen gäller alla kreditgivare. Det föreslås inga särskilda bestämmelser om de tillsynsuppgifter som har samband med konsumentskyddet och dataskyddet.

I 1 mom. föreskrivs om de myndigheter som övervakar uppfyllandet av anmälningsskyldigheten enligt 16, 19 och 20 § och fullgörandet av anmälningsskyldigheten enligt 18 §. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska Finansinspektionen vara tillsynsmyndighet, med undantag för de fall där den anmälningsskyldige är skyldig att registrera sig i det register över kreditgivare och förmedlare av lån eller i det register över aktörer som bedriver indrivningsverksamhet som administreras av Regionförvaltningsverket i Södra Finland. Dessa näringsidkare övervakas av Regionförvaltningsverket i Södra Finland, oberoende av krediten användningsändamål. I enlighet med regeringsprogrammet ska tillsynen över dem som beviljar konsumentkrediter koncentreras till Finansinspektionen. Beredningen av ärendet pågår fortfarande, och regeringspropositionen om det har ännu inte utfärdats. Anmälningsskyldigheten övervakas av den myndighet som även annars verkar som den anmälningsskyldiges koncessions- eller registreringsmyndighet. Ett undantag utgörs av de beviljare av konsumentkrediter enligt den föreslagna 16 § 2 mom. 2 punkten som inte omfattas av koncessions- och registreringsskyldigheterna, i fråga om vilka uppgiften av att övervaka anmälningsskyldigheten hör till Finansinspektionen. Dessutom ska Finansinspektionen och Regionförvaltningsverket i Södra Finland övervaka att de anmälningsskyldiga anmäler sig hos Inkomstregisterenheten i enlighet med 18 §. Lagförslagets bestämmelser påverkar inte tillsynen över kreditgivarnas näringsverksamhet, som baserar sig på annan lagstiftning. Finansinspektionens tillsynsbefogenheter begränsar sig i fråga om dem som beviljar företagskrediter således endast till övervakningen av de skyldigheter som avses i lagförslaget. Eftersom tillsynsbefogenheterna för Finansinspektionen eller Regionförvaltningsverket i Södra Finland inte heller i övrigt omfattar Folkpensionsanstaltens verksamhet, lämnas tillsynen över Folkpensionsanstaltens anmälningsskyldighet enligt 17 § i sin helhet utanför momentets tillämpningsområde.

Paragrafens 2 mom. innehåller särskilda bestämmelser om tillsynen som kompletterar förvaltningslagen. Dessutom ska på samarbetet om tillsynen mellan Inkomstregisterenheten, Finansinspektionen och Regionförvaltningsverket i Södra Finland tillämpas 10 § 1 mom. i förvaltningslagen. Om Inkomstregisterenheten upptäcker brister i uppfyllandet av den anmälningsskyldighet som avses i 16, 19 och 20 § och i fullgörandet av den anmälningsskyldighet som avses i 18 §, kan enheten begära att den anmälningsskyldige i fråga avhjälper bristerna. Om den anmälningsskyldige trots uppmaning inte avhjälper bristerna, kan Inkomstregisterenheten lämna över ärendet till Finansinspektionen eller Regionförvaltningsverket i Södra Finland för inledande av tillsynsåtgärder.

Till den del som det är fråga om rättelse av personuppgifter, kan Inkomstregisterenheten agera direkt med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen. Eftersom övervakningen av anmälningsskyldigheten och anmälningsskyldigheten i princip hör till Finansinspektionen och Regionför-

valtningsverket i Södra Finland, behövs en uttrycklig bestämmelse som ger Inkomstregisterenheten behörighet att bistå dessa för att ingripa i försummelser. Om den anmälningsskyldige trots uppmaning inte avhjälpas bristerna, kan Inkomstregisterenheten lämna över ärendet till Finansinspektionen eller Regionförvaltningsverket i Södra Finland för inledande av tillsynsåtgärder. Syftet med de föreslagna bestämmelserna är dessutom att säkerställa att en försummelse som uppdagas kan delges tillsynsmyndigheten för inledande av tillsynsåtgärder. Inkomstregisterenheten är i egenskap av personuppgiftsansvarig sannolikt den myndighet som får vetskap om en försummelse antingen när en registrerad fysisk person kontaktar enheten eller i samband med övriga åtgärder i anslutning till registerföringen. När Inkomstregisterenheten övervakar registrets tekniska funktion uppstår också med tanke på tillsynen över anmälningsplikten nödvändig information. Vid övervakningen av registrets tekniska funktion kan man till exempel upptäcka, om det vid brister i samband med anmälningsstrafiken inte är fråga om ett tekniskt fel som kan avhjälpas inom skälig tid. Inkomstregisterenheten har dock ingen aktiv tillsynsuppgift, och har ingen lagstadgad skyldighet att övervaka de anmälningsskyldigas verksamhet. Inkomstregisterenhetens uppgift är till sin natur biträdande och i lagen ska föreskrivas om en möjlighet att på eget initiativ underrätta tillsynsmyndigheten, eftersom myndigheten inte har en sådan tillgång till det positiva kreditupplysningsregistret att den ensam kunde övervaka de anmälningsskyldigas anmälningsverksamhet. De bestämmelser som föreslås i 28 § kompletteras av rättigheterna att få och lämna ut uppgifter i 29 §.

29 §. Tillsynsmyndighetens och Inkomstregisterenhetens rätt att få uppgifter. I paragrafen föreskrivs om de rättigheter att få uppgifter som hänger samman med tillsynen över att anmälningsplikten och anmälningsskyldigheten iakttas. Enligt 1 mom. har Finansinspektionen och Regionförvaltningsverket i Södra Finland rätt att av anmälningsskyldiga och Inkomstregisterenheten få de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen över att anmälningsplikten enligt 16, 19 och 20 § uppfylls och anmälningsskyldigheten enligt 18 § fullgörs. I enlighet med 29 § 1 mom. 1 punkten i offentlighetslagen ska i lag särskilt tagits in uttryckliga bestämmelser om rätten att få uppgifter. I det föreslagna momentet ska dessutom föreskrivas om Inkomstregisterenhetens rätt att lämna ut uppgifter på eget initiativ eller på begäran till tillsynsmyndigheten (se till exempel GrUU 38/2009 rd). Genom denna bestämmelse säkerställs att Inkomstregisterenheten utan problem kan underrätta tillsynsmyndigheten om brister i fråga om anmälningsskyldigas iakttagande av sina skyldigheter samt lämna ut sekretessbelagd information också på tillsynsmyndighetens begäran. Som ett led i tillsynssamarbetet ska Inkomstregisterenheten, Finansinspektionen och Regionförvaltningsverket i Södra Finland närmare komma överens om hur informationsgången från Inkomstregisterenheten till tillsynsmyndigheten ordnas.

Enligt 2 mom. har Finansinspektionen och Regionförvaltningsverket i Södra Finland trots sekretessbestämmelserna också rätt att till Inkomstregisterenheten på eget initiativ eller på begäran lämna ut de uppgifter som är nödvändiga för att utreda ett tillsynsärende som hänför sig till uppfyllandet av den anmälningsplikt som avses i 16, 19 och 20 § och till fullgörandet av den anmälningsskyldighet som avses i 18 §. Tillsynsmyndigheten kan i samband med utredningen av ett tillsynsärende ha behov i samband med vilka det kan bli nödvändigt att överlåta uppgifter gällande utredningen också till Inkomstregisterenheten, till exempel för att begära ytterligare uppgifter. I enlighet med 29 § 1 mom. 1 punkten i offentlighetslagen ska i lag särskilt tagits in uttryckliga bestämmelser om rätten att lämna ut uppgifter.

30 §. Vite. I 1 mom. föreskrivs om den i 28 § 1 mom. avsedda tillsynsmyndighetens, det vill säga Finansinspektionens och Regionförvaltningsverket i Södra Finlands, befogenhet att förelägga vite, om en anmälningsskyldig försummar sin anmälningsplikt, sin anmälningsskyldighet eller sin skyldighet enligt 29 § att lämna uppgifter. Vite kan föreläggas om försummelsen inte är ringa. Vite kan av särskilda skäl även föreläggas en person som är anställd hos den anmälningsskyldige, eller någon annan som handlar för den anmälningsskyldiges räkning.

Enligt 2 mom. döms vitet ut av tillsynsmyndigheten. Behörigheten att förelägga vite ska inte överlappa den behörighet som Finansinspektionen och Regionförvaltningsverket i Södra Finland har på basis av övrig lagstiftning. På basis av paragrafen kan vitet föreläggas och dömas ut endast i de situationer som föreskrivs i den. Det överlappar inte heller dataombudsmannens behörigheter för att tillse efterlevnaden av den allmänna dataskyddsförordningen.

6 kap. Särskilda bestämmelser

31 §. *Avgifter som tas ut för uppgifterna.* I paragrafen ska föreskrivas om till vilka delar användningen av det positiva kreditupplysningsregistret är avgiftsfri för kreditgivarna och myndigheterna samt om till vilka delar det tas ut avgift för utlämnande av uppgifter ur registret.

Enligt 1 mom. har Inkomstregisterenheten rätt att avgiftsfritt få de uppgifter som anmäls till det positiva kreditupplysningsregistret. Kreditgivarna ska inte ha rätt att få ersättning för fullgörande av den anmälningsplikt som grundar sig på lagen. Kreditgivarna ansvarar även själva för de kostnader som ibruktagandet av det positiva kreditupplysningsregistret orsakar dem. Sådana är till exempel de kostnader som föranleds av ändringar som krävs i kreditgivarnas egna informationssystem.

Enligt 2 mom. har de i 24 och 28 § nämnda myndigheterna rätt att avgiftsfritt få de uppgifter som avses i lagen. Registrets myndighetsanvändare är enligt 24 § Finlands Bank, Verket för finansiell stabilitet, Finansinspektionen, konsumentombudsmannen, Konkurrens- och konsumentverket samt Statistikcentralen, vilka med stöd av sin egen lagstiftning oftast har rätt att avgiftsfritt få uppgifter av andra myndigheter. Dessutom ska avgiftsfriheten gälla uppgifter som fås för tillsyn samt för samarbetet mellan tillsynsmyndigheterna och Inkomstregisterenheten. En anmälningsskyldig kan inte heller få ersättning för uppgifter som den ska lämna till Inkomstregisterenheten för att säkerställa att uppgifterna i registret är aktuella och felfria. Bestämmelsen motsvarar bestämmelserna annanstans i lag om dessa myndigheters rätt att avgiftsfritt få uppgifter av andra myndigheter.

Enligt 3 mom. ska det för utlämnande av uppgifter ur det positiva kreditupplysningsregistret till en aktör som avses i 21 § tas ut en avgift. Bestämmelser om grunderna för avgifter finns i lagen om grunderna för avgifter till staten. Avgift kan tas ut oberoende av sättet för utlämnande av uppgifter. Kreditgivarna kommer att få en betydande mängd uppgifter ur det positiva kreditupplysningsregistret som används vid kreditgivning för att bedöma betalningsförmågan hos den som ansöker om kredit och personens ekonomiska situation samt kreditgivarens egen kreditrisk. Uppgifterna ger en täckande bild av de krediter som den som ansöker om kredit redan har samt dessutom om hans eller hennes inkomster under de senaste 12 månaderna till den del som uppgifterna om inkomster har registrerats i inkomstregistret. Med hjälp av uppgifterna kan kreditgivarna få en mer täckande bild än för närvarande av den övergripande ekonomiska situationen för den som ansöker om kredit och de kan även bättre än för närvarande bedöma sin egen kreditrisk i samband med betalningsförmågan för den som ansöker om kredit. De uppgifter som fås ur det positiva kreditupplysningsregistret ger således kreditgivarna väsentlig nytta jämfört med nuläget, varför det är motiverat att för utlämnandet av uppgifter ta ut en avgift som motsvarar de kostnader som Inkomstregisterenheten föranleds för att producera tjänsten. Avgiften fastställs i enlighet med de grunder för offentligrättsliga prestationer som föreskrivs i lagen om grunderna för avgifter till staten och dess belopp fastställs i en förordning av finansministeriet som utfärdas med stöd av 8 § i den lagen. Avgiften utgörs således av den del av de årliga kostnader som föranleds Inkomstregisterenheten för ordnandet av det positiva kreditupplysningsregistrets verksamhet samt förvaltningen av systemet som motsvarar den andel av dessa kostnader som orsakas av de tjänster som produceras för kreditgivarna samt motsvarande andel av kostnaderna för inrättandet av registret räknat enligt årliga avskrivningar. En fysisk person ska alltid

ha rätt att avgiftsfritt få uppgifter om sig själv ur registret och användningen av den e-tjänst som avses i 27 § ska alltid vara avgiftsfri för fysiska personer.

32 §. Bevaringstid för uppgifterna. I paragrafen föreskrivs om bevaringstiden för de uppgifter som registrerats i det positiva kreditupplysningsregistret. Enligt principen för minimering av hantering av personuppgifter bevaras uppgifterna i registret endast så länge som det är behövligt med tanke på ändamålet för behandlingen av personuppgifterna. I paragrafen utnyttjas handlingsutrymmet enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen för utfärdande av särskilda bestämmelser om bevaringstider. Genom bestämmelserna anpassas artikel 5.1 e, enligt vilken personuppgifter inte får förvaras i en form som möjliggör identifiering av den registrerade under en längre tid än vad som är nödvändigt för de ändamål för vilka personuppgifterna behandlas.

När det gäller avslutade krediter bevaras uppgifter i registret endast för registrets myndighetsanvändares nödvändiga behov som avses i 24 § samt för nödvändiga behov för uppföljning och övervakning av fullgörandet av den anmälningsplikt som avses i 28–30 §. Till kreditgivarna utlämnas med stöd av 22 § endast uppdaterade uppgifter i registret, varvid kreditgivarna inte genom kreditupplysningsrapporten kan få några uppgifter som gäller redan avslutade eller helt återbetalda krediter. Paragrafens bestämmelser om bevaringstiden för de uppgifter som registrerats i registret har således till största delen fastställts med utgångspunkt i de behov som registrets myndighetsanvändare har.

Enligt 1 punkten ska de uppgifter som avses i 7–9 och 11 § samt 10 § 1 mom. och 14 § 4 mom. i fråga om engångskrediter avföras två år efter det att krediten i sin helhet har betalats.

Enligt 2 punkten ska de uppgifter som avses i 7–9 § samt 10 § 1 mom. och 14 § 4 mom. i fråga om fortlöpande krediter avföras två år efter det att kreditavtalet har löpt ut.

Enligt 3 punkten ska de amorteringsuppgifter som avses i 10 § 2 och 3 mom. samt de inkomstuppgifter som fås ur inkomstregistret som avses i 14 § 1 mom. avföras två år efter att de registrerats i registret. För det ändamål som anges i 22 § utlämnas alltid endast de senaste amorteringsuppgifterna för krediten. För detta ändamål behövs i registret också inkomstuppgifter som fås ur inkomstregistret under 13–14 månader efter det att de registrerats i registret. Ur myndighetsanvändarnas synvinkel är det dock nödvändigt att uppgifterna bevaras i registret och kan fås därifrån inom ramen för enhetliga bevaringstider, varför också de inkomstuppgifter som fås ur inkomstregistret ska avföras två år efter det att de registrerats i registret.

Enligt 4 punkten ska de uppgifter om dröjsmål med betalningen som avses i 12 § avföras när uppgiften om att dröjsmål med betalningen inte längre föreligger har överförts till registret. Den i samma paragraf avsedda uppgiften om uppsägning ska avföras när en kredit som sagts upp har betalats i sin helhet.

Enligt 5 punkten ska de uppgifter som avses i 13 § avföras ur registret när betalningsprogrammet eller saneringsprogrammet har upphört eller förfallit.

Enligt 6 punkten ska information om vilka uppgifter som lämnats ut med stöd av 15 och 21 § avföras fem år efter den tidpunkt då uppgifterna lämnades ut. Bevarande av uppgifterna behövs särskilt för tillsynsbehov i samband med utlämnande av uppgifter. En fysisk person har också själv en möjlighet att få information om utlämnande av uppgifter för att kontrollera vart uppgifterna lämnats ut.

Enligt 7 punkten ska andra i 15 § avsedda uppgifter än information om vilka uppgifter som lämnats ut avföras när anteckningen om frivilligt kreditförbud har avförts. Anteckningen kan avföras på grund av att en fysisk person gjort den endast för en viss tid eller om den fysiska personen har meddelat att uppgiften ska avföras. Om den fysiska personen samtidigt gett sitt samtycke till att uppgiften får lämnas ut till aktörer som bedriver kreditupplysningsverksamhet, ska den personuppgiftsansvarige se till att uppgift om meddelandet om radering förmedlas till de aktörer som bedriver kreditupplysningsverksamhet.

Enligt 8 punkten ska uppgift om att den registrerade har krävt att behandlingen av personuppgifter begränsas med stöd av artikel 18.1 i den allmänna dataskyddsförordningen eller att dataombudsmannen har utfärdat ett föreläggande om begränsning av behandlingen avföras när det inte längre är nödvändigt att begränsa behandlingen.

33 §. Bemyndigande att utfärda förordning. I paragrafen föreskrivs det om ett bemyndigande att utfärda förordning för statsrådet. Närmare bestämmelser om de tekniska och innehållsmässiga detaljerna i fråga om i 7–15 § avsedda uppgifter som registreras i det positiva kreditupplysningsregistret samt i fråga om de uppgifter som anmäls till registret med stöd av 19 § 1 och 2 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet. I lagen föreskrivs redan ingående om dessa uppgifter, men det kan dock vara behövligt att utfärda närmare bestämmelser. Det är endast fråga om detaljer som preciserar de lagstadgade uppgifterna och genom en förordning kan inte föreskrivas om nya uppgifter som ska registreras i registret så att datainnehållet gällande personuppgifter utvidgas via bestämmelser i förordningen.

34 §. Ikraftträdande. I 1 mom. föreskrivs om lagens ikraftträdande. Lagen avses träda i kraft den 1 augusti 2022. Bestämmelserna i 6 § 1 mom. 2 punkten, 16 § 2 mom. och 19 § 4 mom. ska dock träda i kraft först den 1 december 2025 och bestämmelserna i 21 § 2 mom. 1 punkten och 6 mom. först den 1 april 2026. Det senare ikraftträdandet gäller bestämmelser om anmälan av krediter som beviljats andra fysiska personer än konsumenter. Lagen börjar också tillämpas stegvis.

I 2 mom. föreskrivs det att bestämmelserna i 16 § 1 och 3 mom., 17 och 18 §, 19 § 1–3 mom., 20 § och 5 kap. ska tillämpas först från och med den 1 februari 2024. Uppgifter ska således anmälas till registret först från och med detta datum. I momentet föreskrivs dessutom att bestämmelserna i 15 § och i 4 kap. ska tillämpas först från och med den 1 april 2024. Det datumet tas registret i bruk för konsumentkrediter. Utlämnande av uppgifter om konsumentkrediter är också möjligt först från och med detta datum. Dessutom kan fysiska personers frivilliga anteckningar om kreditförbud göras först efter det att registret har tagits i bruk.

Enligt 3 mom. ska en anmälningsskyldig som beviljar i 6 § 1 mom. 1 punkten i lagen avsedda krediter anmäla sig hos Inkomstregisterenheten som anmälningsskyldig kreditgivare med stöd av lagen tidigast den 2 oktober 2023 och senast den 30 november 2023, och en anmälningsskyldig som beviljar i 6 § 1 mom. 2 punkten avsedda krediter tidigast den 1 augusti 2025 och senast den 31 oktober 2025. För anmälningsplikten gäller för andra än konsumentkrediter den senare tidpunkten. Den bestämmelse, på basis av vilken de anmälningsskyldiga anmäler sig hos Inkomstregisterenheten redan innan anmälningsplikten börjar, behövs för att Inkomstregisterenheten i tillräckligt god tid ska få uppgift om de aktörer som kommer att anmäla uppgifter till registret och kan planera ibruktagandet av registret i enlighet med detta.

Enligt 4 mom. ska en anmälningsskyldig till det positiva kreditupplysningsregistret anmäla uppgifter som omfattas av anmälningsplikten om i 6 § 1 mom. 1 punkten avsedda gällande kreditavtal tidigast den 1 februari 2024 och senast den 31 mars 2024, och om i 6 § 1 mom. 2 punkten avsedda kreditavtal tidigast den 1 december 2025 och senast den 31 mars 2026, till den del

uppgifterna är tillgängliga för den anmälningsskyldige genom skäliga åtgärder. Också anmälningsplikten för andra krediter än konsumentkrediter börjar vid en senare tidpunkt. En del av uppgifterna, framför allt de som gäller mycket gamla krediter, kan vara sådana att det inte genom skäliga åtgärder är möjligt att inhämta dem och anmäla dem till registret. Ikraftträdande-bestämmelsen gäller den första anmälan av den kreditstock som lyder under anmälningsplikten till registret. Med beaktande av den stora mängden anmälningsskyldiga och omfattningen av de uppgifter som ska anmälas, bör det reserveras tillräckligt med tid för anmälan av uppgifter.

Enligt 5 mom. får Skatteförvaltningen meddela de anmälningsskyldiga närmare föreskrifter om tidtabellen för anmälan av de uppgifter som avses i 4 mom. Bestämmelsen behövs för att anmälan av uppgifter ska ske kontrollerat och strukturerat i samband med ibruktagandet.

7.2 Konsumentkyddslagen

7 kap. Konsumentkrediter

14 §. Skyldighet att bedöma en konsuments kreditvärdighet. Det föreslås en precisering av paragrafen om bedömning av en konsuments kreditvärdighet, som genomför artikel 8 i direktivet om konsumentkrediter (Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG). Preciseringsbehovet hänför sig framför allt till ibruktagandet av det positiva kreditupplysningsregistret.

Enligt det gällande 1 mom. ska bedömningen av kreditvärdigheten grundas på tillräckliga uppgifter om konsumentens inkomster och övriga ekonomiska omständigheter. Det föreslås att 1 mom. ska preciseras så, att i det särskilt nämns kreditupplysningsregisteruppgifter om konsumentens inkomster och övriga ekonomiska omständigheter. Vid bedömningen av en konsuments kreditvärdighet kontrollerar kreditgivaren för närvarande uppgifterna om konsumentens betalningsstörningar (så kallade negativa kreditupplysningar), om vilka det föreskrivs i kreditupplysningslagen. Undantagna är situationer där kreditgivaren kommer från ett land där sådana kreditupplysningar inte är tillgängliga. I sådana fall ska kreditgivaren såvitt möjligt försöka utreda motsvarande uppgifter på annat sätt.

Det är dock inte heller för närvarande tillräckligt att endast kontrollera de negativa kreditupplysningarna för att bedöma konsumentens kreditvärdighet, utan kreditgivaren ska också inhämta andra uppgifter om konsumentens ekonomiska ställning för att göra sin bedömning. Sådana uppgifter om konsumentens betalningsmån och därmed förmåga att återbetala krediten är för det första uppgifter om inkomsterna för den som ansöker om kredit, befintliga övriga krediter, utgifter för låneskötsel och borgensansvar. Dessa uppgifter framgår i fortsättningen åtminstone till största delen ur det positiva kreditupplysningsregistret, och kreditgivaren bör regelbundet kontrollera de uppgifter om den som ansöker om kredit som antecknats i det positiva kreditupplysningsregistret. Utöver detta är till exempel konsumentens tillgångar och utgifter sådana uppgifter som behövs för bedömning av förmågan att återbetala krediten. För utredande av betalningsmånen ska man också beakta eventuella höjningar av ränteutgifterna för krediten. Likaså ska man beakta sådana omständigheter som påverkar inkomsternas kontinuitet, såsom anställnings- eller tjänsteförhållandets karaktär. Ju större lån det är fråga om, desto mer ingående utredning behövs.

Till den del som bedömningen av kreditvärdigheten består av utredning av inkomster och uppgifter om andra krediter, är det i regel tillräckligt att uppgifterna kontrolleras i det positiva kreditupplysningsregistret. Om den som ansöker om kredit dock till exempel meddelat att han eller hon har inkomster som har betydelse för bedömningen som inte framgår ur det positiva kreditupplysningsregistret, ska kreditgivaren sträva efter att genom skäliga åtgärder säkerställa att de

uppgifter som meddelats är riktiga. Således ska kreditgivaren försöka utreda konsumentens inkomstnivå på andra sätt än endast genom att utreda de inkomstuppgifter som antecknats i registret till exempel i situationer, där inkomstnivån för den som ansöker om kredit kommer att ändras till följd av permittering eller uppsägning, eftersom det då är uppenbart att uppgifterna i registret inte ger en tillförlitlig bild av den kommande inkomstnivån hos den som ansöker om kredit. Utöver dessa uppgifter gäller skyldigheten att genom skäliga åtgärder utreda uppgifternas riktighet på samma sätt som nu även övriga uppgifter som konsumenten meddelat (se även EU-domstolens avgörande i mål C-449/13).

Kreditgivarna har fortfarande tillgång till kreditupplysningsregister som förvaltas av privata bedrivare av kreditupplysningsverksamhet till den del som det är fråga om kontroll av uppgifter om betalningsstörningar. På samma sätt som för närvarande kan kreditgivaren om den så önskar bedöma konsumentens kreditvärdighet också på annat sätt, såsom genom metoder som grundar sig på statistiska uppgifter, under förutsättning att användningen av sådana metoder är tillåten med stöd av övrig lagstiftning. Användning av endast sådana uppgifter är emellertid inte tillräckligt för bedömning av kreditvärdigheten.

Eftersom skyldigheten att bedöma en konsuments kreditvärdighet enligt paragrafen endast gäller fall där kreditgivaren har för avsikt att ingå ett kreditavtal med konsumenten, behöver uppgifterna om konsumenten inte kontrolleras i kreditupplysningsregister när kreditgivaren vet att konsumenten är insolvent och det är uppenbart att konsumenten därför inte kommer att beviljas kredit.

Det föreslås inga ändringar i paragrafens 2 mom. Det positiva kreditupplysningsregistret påverkar dock även tillämpningen av det. Momentet gäller situationer där kreditbeloppet eller kreditgränsen i ett senare skede höjs. Liksom för närvarande är kreditgivaren fortfarande skyldig att säkerställa att uppgifterna om konsumenten är aktuella. Detta innebär att kreditgivaren är skyldig att säkerställa åtminstone om konsumenten fått anteckningar om betalningsstörningar och om också tidigare utredda uppgifter fortfarande stämmer. Till den del som säkerställandet av om uppgifterna är aktuella gäller konsumentens inkomster, befintliga övriga krediter samt borgensansvar, ska man kontrollera om uppgifterna är aktuella i det positiva kreditupplysningsregistret.

Om kreditbeloppet eller kreditgränsen höjs betydligt, ska konsumentens kreditvärdighet bedömas på nytt innan man kommer överens om höjningen. Beroende på kreditbeloppet kan det då finnas ett behov att inhämta ytterligare uppgifter om konsumentens ekonomiska situation jämfört med när krediten beviljades första gången. Som exempel kan nämnas en situation där det när det första gången ansökts om kredit varit tillräckligt med en kontroll av endast de negativa och positiva kreditupplysningarna. Om kreditbeloppet eller kreditgränsen höjs betydligt, kan det finnas behov av att samtidigt också säkerställa faktorer som påverkar inkomsternas kontinuitet, såsom anställnings- eller tjänsteförhållandets karaktär. Bestämmelser om hur bedömningen av konsumentens kreditvärdighet påverkar beviljandet av kredit finns i kapitlets 16 a §.

7 a kap. Konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom

11 §. Skyldighet att bedöma en konsuments kreditvärdighet. Det föreslås att paragrafen om bedömning av en konsuments kreditvärdighet, som genomför artiklarna 18.1–18.3 och 18.6 samt artikel 20.1 i direktivet om bostadskrediter, ska preciseras på motsvarande sätt som 7 kap. 14 §. Också i fråga om denna paragraf har preciseringsbehovet samband med ibruktagandet av det positiva kreditupplysningsregistret.

7.3 Lagen om inkomstdatasystemet

13 a §. Utlämnande av uppgifter till det positiva kreditupplysningsregistret. Det föreslås att till lagen ska fogas en ny paragraf, där det föreskrivs om de uppgifter som trots sekretessbestämmelserna får lämnas ut ur inkomstdatasystemet till det positiva kreditupplysningsregistret som Inkomstregisterenheten förvaltar. Uppgifterna får lämnas ut för säkerställande av deras riktighet samt för utförande av i lagen om ett positivt kreditupplysningsregister avsedda uppgifter.

Enligt 1 punkten får ur inkomstdatasystemet för detta ändamål få lämnas ut uppgifter som avses i 9 § 1 mom. 1 och 2 punkten i lagen om inkomstdatasystemet. Enligt 9 § 1 mom. 1 punkten i lagen om inkomstdatasystemet registreras i inkomstdatasystemet de uppgifter som avses i 13 § 1 mom. 1–3, 16 och 20–22 punkten i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata när det gäller personer som har tilldelats finsk personbeteckning samt ändringar i uppgifterna. Bestämmelser om registrering av dessa uppgifter i det positiva uppgiftsregistret finns i 3 § 2 mom. och för innehållet i uppgifterna och deras ändamål har redogjorts ovan i samband med 3 § 2 mom. i det första lagförslaget.

Enligt 9 § 1 mom. 2 punkten i lagen om inkomstdatasystemet registreras i inkomstdatasystemet behövliga uppgifter som avses i 4 och 5 § i företags- och organisationsdatalagen (244/2001) samt ändringar i uppgifterna. De uppgifter som avses i paragraferna i fråga är företagets basuppgifter i företags- och organisationsdatasystemet, såsom uppgiften om det företags- och organisationsnummer som getts företaget, företagets namn och dess verksamhetsområde samt företagets postadress. Inkomstregisterenheten behöver dessa uppgifter för säkerställande av att de identifieringsuppgifter som anmäls till registret är korrekta i fråga om de anmälningsskyldiga själva samt för att sköta vissa andra uppgifter i samband med registerföringen till exempel i situationer där den registrerade bestridit korrektheten för uppgifterna i registret.

Enligt 2 punkten får ur inkomstdatasystemet lämnas ut uppgifter som är nödvändiga för beräkning av de brutto- och nettotinkomster som avses i 14 § 1 och 2 mom. i lagen om ett positivt kreditupplysningsregister. För användningen av uppgifterna och registreringen av dem i det positiva kreditupplysningsregistret redogörs närmare ovan i detaljmotiveringen till 14 § i det första lagförslaget.

7.4 Kreditupplysningslagen

1 §. Lagens tillämpningsområde. Till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. med en hänvisning till lagen om ett positivt kreditupplysningsregister. Bestämmelser om kreditupplysningar som registreras i det positiva kreditupplysningsregistret och om annan behandling av dem ska ingå i lagen om ett positivt kreditupplysningsregister. Den som använder eller annars behandlar kreditupplysningar ska dock vid behandlingen iakta kraven i 2 kap. i kreditupplysningslagen. I kapitlet i fråga föreskrivs till exempel om god kreditupplysningssed.

12 §. Identifieringsuppgifter och uppgifter om handlingsbehörighet. I det positiva kreditupplysningsregistret ska registreras uppgift om frivilligt kreditförbud som fysiska personer själva har lämnat. I överensstämmelse med 12 § i den gällande kreditupplysningslagen kan i personkreditupplysningsregister registreras bland annat uppgifter om kreditförbud. Paragrafens 4 punkt ändras genom att man tillfogar en hänvisning till en anteckning om frivilligt kreditförbud som också kan fås ur det positiva kreditupplysningsregistret. En uppgift som härrör direkt ur det positiva kreditupplysningsregistret får registreras i ett kreditupplysningsregister som avses i kreditupplysningslagen och den kan förmedlas vidare för de ändamål som anges i 19 §. Detta begränsar inte fysiska personers rätt att enligt eget val lämna kreditförbud antingen till privata

register eller till det positiva kreditupplysningsregistret eller till båda. En uppgift som anmäls via det positiva kreditupplysningsregistret är dock avgiftsfri för fysiska personer.

17 §. Lagringstider för identifieringsuppgifter och uppgifter om handlingsbehörighet. I 17 § i kreditupplysningslagen föreskrivs om lagringstiden bland annat för ett gällande kreditförbud. I 1 mom. 4 punkten ändras bestämmelsen genom att lagringstiden för en frivillig anteckning om kreditförbud som härrör från det positiva kreditupplysningsregistret fogas till punkten. Uppgiften om anteckningen ska avföras ur registret så snart informationen om att kreditförbudet har raderats har förmedlats från det positiva kreditupplysningsregistret till ett kreditupplysningsregister som avses i kreditupplysningslagen. Ändringen påverkar inte fysiska personers rätt att begära att uppgiften ska raderas direkt hos den som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Behandlingen av ett kreditförbud som avses i kreditupplysningslagen baserar sig på en fysisk persons samtycke, varvid det också när uppgiften återtas är väsentligt att uppgiften också raderas ur kreditupplysningsregister som förs av privata aktörer.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

I 33 § i lagen om ett positivt kreditupplysningsregister ska det föreskrivas om ett bemyndigande att utfärda förordning, med stöd av vilket genom förordning av statsrådet vid behov får meddelas närmare bestämmelser om de i 7–15 § avsedda uppgifter som registreras i det positiva kreditupplysningsregistret samt om de uppgifter som anmäls till registret med stöd av 19 § 1 och 2 mom. Även om de uppgifter som ska registreras i registret enligt propositionen är mycket noggrant avgränsade i lagen, behövs ett bemyndigande att utfärda förordning, för att man vid behov ska kunna meddela närmare bestämmelser om uppgifterna. I det föreslagna bemyndigandet har man exakt definierat alla de frågor om vilka bestämmelser ska utfärdas genom förordningen och den föreslagna lagen ska innehålla noggrant avgränsade grundläggande bestämmelser om de frågor som bemyndigandet att utfärda förordning omfattar.

I 19 § 6 mom. i lagen om ett positivt kreditupplysningsregister föreskrivs om Skatteförvaltningens möjlighet att meddela närmare föreskrifter om de gränssnitt som avses i paragrafens 3 mom., om andra elektroniska informationssäkra sätt som avses i 4 mom. och om de närmare förfaranden som hänför sig till anmälningsplikten. I lagen ska föreskrivas om anmälan av uppgifter via gränssnitt och till exempel om verifiering av uppgifter, varför bemyndigandet att utfärda föreskrifter enbart ska gälla tekniska och smärre detaljer, om vilka det inte är nödvändigt att bestämma i lag och som också kan ändras med tiden. Således kan bemyndigandet att utfärda föreskrifter anses vara motiverat. Ett motsvarande bemyndigande skulle ingå i lagens 21 § 7 mom.

Dessutom kan Skatteförvaltningen med stöd av den föreslagna ikraftträdandebestämmelsen (34 §) meddela närmare föreskrifter för de anmälningsskyldiga om tidtabellen för anmälan av uppgifter i samband med ibruktagandet av registret. Bemyndigandet begränsas exakt av att i den föreslagna ikraftträdandebestämmelsen ska föreskrivas om anmälan av uppgifter under övergångstiden på två månader. Inom ramen för denna tidsperiod ska Skatteförvaltningen kunna meddela föreskrifter om den närmare anmälningstidtabellen för dem som anmäler uppgifter, så att det är möjligt att anmäla uppgifter till registret och ta i bruk det på ett kontrollerat och systematiskt sätt. Det är alltså fortsättningsvis fråga om smärre tekniska detaljer fråga om vilka en delegering av normgivningsbefogenheter avgränsade enligt den föreslagna noggrannheten till Skatteförvaltningen kan anses motiverad.

9 Ikraftträdande

Lagen om ett positivt kreditupplysningsregister föreslås träda i kraft den 1 augusti 2022. Avsikten är dock att det positiva kreditupplysningsregistret i fråga om konsumentkrediter ska tas i

bruk först den 1 april 2024 och i fråga om övriga krediter den 1 april 2026. Lagen föreslås träda i kraft i god tid före registret tas i bruk fullt ut. Det bör lämnas tillräckligt med tid för åtgärderna för genomförande av lagstiftningen, såsom färdigställande av informationssystem och information. Lagen ska börja tillämpas stegvis. Uppgifter om konsumentkrediter anmäls till registret från och med den 1 februari 2024 och uppgifter om dem lämnas ut ur registret från och med den 1 april 2024. Uppgifter om krediter för en fysisk persons näringsverksamhet anmäls till registret från och med den 1 december 2025 och uppgifter om dem lämnas ut ur registret från och med den 1 april 2026.

Lagen om ändring av lagen om inkomstdatasystemet ska träda i kraft den 1 januari 2023. Lagen om ändring av konsumentskyddslagen ska träda i kraft först den 1 april 2024. Den lagen kan inte träda i kraft förrän det positiva kreditupplysningsregistret är i bruk fullt ut.

10 Verkställighet och uppföljning

Hur lagen om ett positivt kreditupplysningsregister fungerar och dess konsekvenser bör följas upp med beaktande av tillämpningserfarenheterna av registrets funktion. Särskilt bör man följa upp lagens konsekvenser för utvecklingen vad gäller överskuldsättning och anteckningarna om betalningsstörningar, dataskyddet och de offentliga finanserna.

Den föreslagna nya lagen har betydande konsekvenser för de offentliga finanserna, av vilka största delen gäller Skatteförvaltningen. Konsekvenserna för de offentliga finanserna har utvärderats preliminärt och deras utfall bör följas upp i ljuset av de faktiska kostnaderna under registerprojektets hela livscykel, med beaktande av att de är möjligt att göra en exakt utvärdering av kostnaderna först i samband med arbetet för utvecklande av registret. I uppföljningen bör också eventuella oförutsedda utgifter beaktas.

Den föreslagna lagens primära syfte är att förebygga överskuldsättning. Utvecklingen vad gäller överskuldsättning påverkas av flera olika faktorer, vilket försvårar mätningen av lagens konsekvenser. Det är dock möjligt att göra en utvärdering i efterskott genom att följa upp utvecklingen vad gäller anteckningarna om fysiska personers betalningsstörningar samt genom att ur flera olika källor granska utvecklingen av antalet överskuldsetta. Utvecklingen vad gäller ökningen av anteckningarna om betalningsstörningar samt fysiska personers summariska tvistemål och särskilt antalet skuldsaneringar kan åtminstone delvis anses återspegla också utvecklingen vad gäller överskuldsättning. Som stöd för utvärderingen kan man till exempel utnyttja Asiakastieto Oy:s, Statistikcentralens, Utsökningsverkets och domstolarnas statistiska uppgifter samt skuldrådgivningens och Garantistiftelsens kundmängder.

De behov gällande vidareutveckling av det positiva kreditupplysningsregistret som framkommit har beskrivits i avsnitt 4.2.

11 Samband med andra propositioner

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av kreditupplysningslagen, 86 § i betaltjänstlagen och 4 a § i straffregisterlagen (RP 109/2021 rd) överläts till riksdagen i juni 2021. Syftet med propositionen är att i kreditupplysningslagen göra de nödvändiga ändringar som följer av Europeiska unionens allmänna dataskyddsförordning, och dessutom föreslås det att vissa lagringstider för uppgifter om betalningsstörningar förkortas. I föreliggande proposition föreslår delvis ändringar till samma bestämmelser i kreditupplysningslagen (det fjärde lagförslaget).

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Den föreslagna lagstiftningen är av betydelse med avseende på jämlikheten enligt 6 § i grundlagen samt skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter som tryggas i 10 § 1 mom., offentlighetsprincipen enligt 12 § 2 mom., egendomsskyddet enligt 15 §, näringsfriheten enligt 18 § 1 mom., normgivningsbefogenheterna enligt 80 § och avgifterna för de statliga myndigheternas tjänsteåtgärder, tjänster och övriga verksamhet enligt 81 § 2 mom. i den lagen.

Skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter

Den föreslagna lagen om ett positivt kreditupplysningsregister samt de föreslagna lagändringarna i samband med den har betydelse med tanke på skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter som tryggas i 10 § i grundlagen. Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen ska närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Om man ser till skyddet för personuppgifter har grundlagsutskottet tidigare ansett det viktigt att reglera åtminstone syftet med registreringen av uppgifterna, uppgifternas innehåll, det tillåtna användningsändamålet inklusive rätten att överlåta registrerade uppgifter, den tid uppgifterna finns kvar i registret och den registrerades rättsskydd (GrUU 25/1998 rd). Dessutom har utskottet ansett att regleringen av dessa faktorer på lagnivå ska vara heltäckande och detaljerad.

Skyddet enligt 10 § i grundlagen kompletteras av skyddet för privatlivet enligt artikel 8 i europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) samt den respekt för privatlivet som tryggas i artikel 7 och det skydd av personuppgifter som tryggas i artikel 8 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. Enligt artikel 52.1 i stadgan ska varje begränsning i utövandet av de rättigheter och friheter som erkänns i stadgan vara föreskriven i lag och förenlig med det väsentliga innehållet i dessa rättigheter och friheter. Begränsningar får, med beaktande av proportionalitetsprincipen, endast göras om de är nödvändiga och faktiskt svarar mot mål av allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen eller behovet av skydd för andra människors rättigheter och friheter. I den mån som stadgan omfattar rättigheter som motsvarar sådana som garanteras av Europakonventionen ska de enligt artikel 52.3 i stadgan ha samma innebörd och räckvidd som i konventionen. EU-domstolens domar på dessa punkter är utslagsgivande för det viktigaste innehållet i respekten för privatlivet och skyddet för personuppgifter. Likaså har artikel 8 i Europakonventionen i Europeiska människorättsdomstolens rättspraxis också ansetts omfatta skyddet av personuppgifter.

Användning av nationellt handlingsutrymme

Den allmänna dataskyddsförordningen är en EU-rättsakt som till alla delar är förpliktande och som tillämpas som sådan i alla medlemsstater. Unionens lagstiftning har enligt EU-domstolens etablerade rättspraxis företräde framför nationell rätt i enlighet med de villkor som lagts fast i denna rättspraxis (se till exempel GrUU 1/2018 rd). Grundlagsutskottet har konstaterat att det inte ingår i utskottets konstitutionella uppdrag att bedöma regleringen av den nationella verkställigheten med avseende på den materiella EU-rätten (se till exempel GrUU 31/2017 rd, s. 4). Grundlagsutskottet har dock framfört synpunkter om förhållandet mellan EU-lagstiftningen och den nationella lagstiftningen. Utskottet har i sin tolkningspraxis understrukit att det i den mån EU-lagstiftningen kräver eller möjliggör reglering på det nationella planet tas hänsyn till de krav som de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna ställer när det nationella handlingsutrymmet utnyttjas (se GrUU 25/2005 rd). Utskottet har av den anledningen framhållit att det finns anledning att särskilt i fråga om bestämmelser som är av betydelse med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna tydligt klargöra ramarna för det nationella handlingsutrymmet (GrUU 26/2017 rd, s. 42, GrUU 2/2017 rd, s. 2, GrUU 44/2016 rd, s. 4).

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande om lagstiftning som kompletterar den allmänna dataskyddsförordningen sett det som motiverat att justera sin tidigare ståndpunkt till lagstiftningen om skyddet för personuppgifter på vissa punkter. Utskottet anser att den allmänna dataskyddsförordningens detaljerade bestämmelser, som tolkas och tillämpas i enlighet med de rättigheter som garanteras i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, över lag utgör en tillräcklig rättslig grund även med avseende på skyddet för privatlivet och personuppgifter enligt 10 § i grundlagen. Korrekt tolkade och tillämpade svarar bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen enligt utskottets uppfattning också den nivå på skyddet för personuppgifter som bestäms utifrån Europakonventionen. Således är det inte längre av konstitutionella skäl nödvändigt att speciallagstiftningen inom den allmänna dataskyddsförordningens tillämpningsområde heltäckande och detaljerat föreskriver om behandling av personuppgifter. Enligt grundlagsutskottet bör skyddet för personuppgifter härfter i första hand tillgodoses med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen och den nya nationella allmänna lagstiftningen. (GrUU 14/2018 rd, s. 4)

Grundlagsutskottet anser också att vi även med tanke på tydligheten bör förhålla oss restriktivt när det gäller att införa nationell speciallagstiftning. Sådan lagstiftning bör vara avgränsad till nödvändiga bestämmelser inom ramen för det nationella handlingsutrymme som den allmänna dataskyddsförordningen medger. Grundlagsutskottet ser det dock som klart att behovet av speciallagstiftning i enlighet med det riskbaserade synsätt som också krävs i dataskyddsförordningen måste bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. Denna omständighet är av särskild betydelse när det gäller behandling av känsliga uppgifter. GrUU 14/2018 rd, s. 5)

Bestämmelser om behandling av personuppgifter finns utöver i den allmänna dataskyddsförordningen också i dataskyddslagen, som kompletterar den. Lagen om ett positivt kreditupplysningsregister innebär en ny slags omfattande behandling av personuppgifter som innebär ett mer långtgående inkräktande på skyddet för fysiska personers privatliv, och till det ansluter redan på grund av den omfattande behandlingen och överlåtelsen av uppgifter särskilda risker med tanke på skyddet för personuppgifter. Eftersom det samtidigt är fråga om utövande av offentlig makt i samband med en myndighets uppgift och en ny myndighetsuppgift, ska om registret föreskrivas i lag.

Genom det föreslagna positiva kreditupplysningsregistret försöker man framför allt bekämpa överskuldssättning av hushåll och möjliggöra ett bättre kunskapsunderlag än tidigare för att bedöma kreditvärdigheten hos den som ansöker om lån. Dessutom är syftet att förbättra de behöriga myndigheternas möjligheter att utföra sina uppgifter i samband med uppföljningen och övervakningen av den finansiella stabiliteten och kreditmarknaden. Det föreslagna registret kan med beaktande av de föreslagna grunderna för det anses uppfylla kravet på att det ska föreligga ett mål av gemensamt intresse. Tidigare åtgärder för förebyggande av överskuldssättning har inte varit tillräckliga för att uppnå målet, och till exempel betalningsstörningarna har stadigt ökat sedan 2011. Eftersom kreditgivarna inte haft tillgång till verifierbara täckande uppgifter om dem som ansöker om kredit, anses ett detaljerat och omfattande register om krediter vara nödvändigt. Det är inte möjligt att uppnå den nytta som eftersträvas utan att registret medför begränsningar av skyddet för privatlivet för dem som ansöker om kredit och utan skyldigheter vad gäller näringsverksamheten på det sätt som beskrivs nedan. Skyddet för privatlivet ska inte begränsas mer än vad som är behövligt med tanke på registrets ändamål, och genom de föreslagna bestämmelserna inkräktas inte på kärnan i skyddet för privatlivet. Det föreslagna registret är en nödvändig och proportionell åtgärd med hänsyn till det eftersträfvade syftet, med beaktande av den i propositionens motivering beskrivna nytta som uppnås genom registret.

Lagförslagets förhållande till det nationella handlingsutrymme som ingår i den allmänna dataskyddsförordningen bedöms dessutom i avsnitt 4.2 samt i specialmotiveringen till lagförslagen.

Känsliga uppgifter

Enligt grundlagsutskottet bör bestämmelserna om behandling av känsliga uppgifter fortfarande analyseras också utifrån praxisen för tidigare bestämmelser på lagnivå (GrUU 14/2018 rd och GrUU 15/2018 rd). Till följd av att tillämpningen av EU:s dataskyddsförordning inletts och man i dess artikel 9 använder begreppet särskilda kategorier av personuppgifter, ska man i den nationella lagstiftningen för tydlighetens skull undvika att använda begreppet känsliga uppgifter (se även GrUU 14/2018 rd, s. 9). Likväl menar utskottet att det fortfarande är motiverat att i konstitutionellt hänseende beskriva vissa grupper av personuppgifter uttryckligen som känsliga (GrUU 15/2018 rd). Med sådana avses en mängd uppgifter som är större än enbart de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i dataskyddsförordningen (se till denna del också till exempel GrUU 17/2018 rd). Grundlagsutskottet har lyft fram riskerna med behandlingen av känsliga uppgifter. Utskottet anser att omfattande databaser med känsliga uppgifter medför allvarliga risker för informationssäkerheten och missbruk av uppgifter. Riskerna kan i sista hand utgöra ett hot mot personers identitet (se GrUU 15/2018 rd, även GrUU 13/2016 rd, GrUU 14/2009 rd). Grundlagsutskottet har därför särskilt påpekat att det bör finnas exakta och noga avgränsade bestämmelser om att det är tillåtet att behandla känsliga uppgifter bara om det är absolut nödvändigt (GrUU 15/2018 rd).

I det positiva kreditupplysningsregistret ska enligt förslaget inte registreras uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9 i den allmänna dataskyddsförordningen. Grundlagsutskottet har dock tidigare ansett till exempel att fysiska personers detaljerade kontouppgifter kan jämföras med känsliga uppgifter som hör till kärnan i skyddet för privatlivet (GrUU 48/2018 rd, s. 4). I detta sammanhang har grundlagsutskottet dock fäst uppmärksamhet vid att utskottet har justerat sin praxis i fråga om betydelsen av kärnan i skyddet för privatlivet. Grundlagsutskottet har bland annat konstaterat att en kategorisk uppdelning av skyddet i ett kärnområde och ett randområde inte alltid är motiverad, utan att man på ett allmänare plan måste fästa vikt också vid hur betydelsefulla begränsningarna är (GrUU 18/2014 rd, s. 6/II, se även GrUU 36/2018 rd, s. 23). I det positiva kreditupplysningsregistret registreras inte uppgifter som på samma sätt och lika detaljerat avslöjar uppgifter om privatlivet som ovan avsedda kontouppgifter. Å andra sidan registreras i registret detaljerade uppgifter om fysiska personers krediter och inkomster, som kan avslöja uppgifter om personens ekonomiska situation.

Grundlagsutskottet har emellertid, utöver behandlingen av känsliga uppgifter, också fäst uppmärksamhet vid viss övrig i konstitutionellt hänseende särskild behandling, i fråga om vilken regleringen fortfarande bör analyseras utifrån utskottets tidigare praxis med fokus på exakta och heltäckande bestämmelser på lagnivå (GrUU 14/2018 rd, s. 6–7). Sådan behandling är till exempel sådan som innebär utövning av offentlig makt eller som i övrigt sker i en regleringskontext där det finns ett känsligt samband med de grundläggande fri- och rättigheterna. Oberoende av om det positiva kreditupplysningsregistrets detaljerade datainnehåll ska jämföras med känsliga uppgifter, är behandlingen av dem behäftad med betydande risker med tanke på den fysiska personens rättigheter. Behandlingen av personuppgifter i samband med det positiva kreditupplysningsregistret innebär omfattande behandling av personuppgifter som kan ha betydande konsekvenser för den fysiska personen, med beaktande av att uppgifterna används vid bedömningen av personens kreditvärdighet och betalningsförmåga. Fysiska personers kreditupplysningar kan också i omfattande utsträckning utlämnas till kreditgivare och för vissa myndigheters ändamål. Med beaktande av karaktären och konsekvenserna av den omfattande behandlingen av kredit- och inkomstuppgifter samt de risker som ansluter till denna behandling, kan en detaljerad och

noggrant avgränsad reglering anses vara nödvändig och motiverad inom de ramar som den allmänna dataskyddsförordningen medger.

Utlämnande av uppgifter

I lagförslagen ingår också bestämmelser om myndigheters utlämnande av sekretessbelagda uppgifter och rätt att få uppgifter. Grundlagsutskottet har bedömt regleringen av myndigheters mottagande och utlämnande av uppgifter trots tystnadsplikt med tanke på skyddet för privatliv och personuppgifter i 10 § 1 mom. i grundlagen och då noterat bland annat vad och vem rätten att få information gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Myndigheternas rätt att få och att lämna ut information kan gälla "behövliga uppgifter" för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över vad uppgifterna ska innehålla. Om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att "informationen är nödvändig" för ett visst syfte (se till exempel GrUU 17/2016 rd, s. 2–3 och de utlåtanden som nämns där). Å andra sidan har utskottet ansett att grundlagen inte tillåter en generös och ospecificerad rätt att få uppgifter, ens om den är förenad med nödvändighetskriteriet (se till exempel GrUU 19/2012 rd).

Grundlagsutskottet har understrukit att det vid en särskiljning mellan behövlighet respektive nödvändighet att få eller lämna ut uppgifter är frågan inte bara om omfattningen av innehållet i uppgifterna utan också om att rätten till information, som går före sekretessbestämmelserna, i sista hand går ut på att den myndighet som är berättigad till informationen i och med sina egna behov åsidosätter de grunder och intressen som är skyddade med hjälp av den sekretess som gäller myndigheten som innehar informationen. Ju mer generella bestämmelserna om rätt till information är, desto större är risken att sådana intressen kan åsidosättas per automatik. Ju fullständigare bestämmelserna kopplar rätten till information till villkor i sak, desto mer sannolikt är det att begäran om information måste motiveras. Då kan också den som lämnar ut informationen bedöma begäran med avseende på de lagliga villkoren för utlämnandet. Genom att de facto vägra att lämna ut informationen kan den som innehar den göra att det uppstår ett läge där en utomstående myndighet måste undersöka skyldigheten att lämna ut information, det vill säga tolka bestämmelserna. Denna möjlighet är viktig då det gäller att anpassa tillgången till information och sekretessintressena till varandra (se till exempel GrUU 7/2019 rd, GrUU 15/2018 rd och GrUU 17/2016 rd, s. 6, och där nämnda utlåtanden). Utskottet anser att principer av det här slaget också kan tillämpas på rätten att få och lämna ut information trots banksekretessen. Till det positiva kreditupplysningsregistret överläts och ur det utlämnas uppgifter som är sekretessbelagda också bland annat med stöd av regleringen av kreditinstitut.

I förslaget till lag om ett positivt kreditupplysningsregister har man exakt avgränsat de uppgifter som lämnas ut till kreditgivarna för bedömning av kreditvärdigheten hos den som ansöker om kredit. Det föreslås att uppgifterna anges på ett uttömmande sätt i stället för att utlämnandet av uppgifter i bestämmelserna är bundet till uppgifternas nödvändighet. Öppnandet av ett tekniskt gränssnitt för utlämnande av uppgifter är möjligt endast om i informationshanteringslagen och annanstans i lag föreskrivna förutsättningar för det uppfylls. Vissa kreditgivare har inte en annanstans i lag uttryckligen föreskriven rätt att behandla sådana uppgifter som utlämnas. I fråga om dem baserar sig behandlingen av personuppgifterna för den som ansöker om kredit i allmänhet direkt på artikel 6.1 a, b eller f i den allmänna dataskyddsförordningen, särskilt på kundförhållandet med den fysiska personen. I fråga om dessa kreditgivare är det sannolikt inte alltid möjligt att öppna ett tekniskt gränssnitt, utan uppgifterna lämnas ut på ett annat elektroniskt informationssäkert sätt. Också i detta fall ska kreditgivaren redogöra för uppgifternas användningsändamål. Inkomstregisterenheten bedömer i egenskap av personuppgiftsansvarig i samband med behandlingen av begäran om information om förutsättningarna uppfylls i varje enskilt

fall. I lagförslaget har också exakt definierats de övriga ändamål för vilka uppgifter får lämnas ut.

Ur registret kan trots sekretessbestämmelserna lämnas ut uppgifter till vissa myndigheter. Myndigheternas rätt att få uppgifter är bunden till kravet på uppgifternas nödvändighet för deras uppgifter, och utlämnande av uppgifter är möjligt för specifika i denna lag fastställda myndighetsuppgifter. Uppgifterna lämnas dessutom ut i starkt pseudonymiserad form alltid när detta är tillräckligt med tanke på ändamålet. I den föreslagna lagen föreskrivs också om rätten för Finansinspektionen och Regionförvaltningsverket i Södra Finland att av anmälningsskyldiga och Inkomstregisterenheten få uppgifter för tillsynen över att anmälningsplikten enligt lagen följs. Också i detta fall förutsätts att utlämnandet av uppgifterna är nödvändigt för ändamålet i fråga.

I 3 § i förslaget till lag om ett positivt kreditupplysningsregister föreskrivs om Inkomstregisterenhetens rätt att göra de anmälningsskyldigas namn och företags- och organisationsnummer eller utländska organisationsnummer allmänt tillgängliga i ett elektroniskt datanät. Det är behövt att offentliggöra uppgifterna för att säkerställa tillsynen över registrets funktion och täckningsgrad. I vissa situationer kan offentliggörande av företags- och organisationsnumret för den anmälningsskyldige innebära offentliggörande av personuppgifter, även om sådana situationer är sällsynta. Grundlagsutskottet har ansett att det inom ramen för grundlagens bestämmelser är möjligt att offentliggöra personuppgifter i form av en offentlig informationstjänst, om argumenten för det är godtagbara med tanke på garantierna för rättsskydd och de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 2/2017 rd, s. 7), GrUU 65/2014 rd, s. 4/II—5/I, GrUU 32/2008 rd, s. 2/I—3/II). Med avseende på skyddet för privatlivet och för personuppgifter är det enligt utskottet av relevans att det i webbaserade personregister av den föreslagna typen inte går att söka uppgifter på stora grupper utan till exempel bara genom enskild sökning. En sådan här avgränsning sågs som villkor för att lagförslaget skulle kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning när det gällde en proposition om att inrätta en omfattande informationstjänst med uppgifter om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (GrUU 32/2008 rd, s. 2/II).

Innehållet i de uppgifter som ska lämnas ut och bestämmelsernas sammanhang avviker från de situationer som var föremål för grundlagsutskottets bedömning. Det föreslås också att de uppgifter som offentliggörs avgränsas till de anmälningsskyldigas identifieringsuppgifter. Eftersom uppgifterna i det föreslagna registret i regel är sekretessbelagda, måste offentliggörandet av de anmälningsskyldigas identifieringsuppgifter möjliggöras med uttryckliga bestämmelser. I enlighet med grundlagsutskottets tolkningspraxis begränsas i den föreslagna paragrafen dessutom sökningen av personuppgifter.

De föreslagna bestämmelserna om myndigheters utlämnande av sekretessbelagda uppgifter överensstämmer således med grundlagsutskottets utlåndepraxis och uppfyller kraven i 10 § i grundlagen.

Rättsskydd

De kreditgivare som anmält sig som anmälningsskyldiga ska lämna en begäran om erhållande av uppgifter till Inkomstregisterenheten för att få tillgång till uppgifterna i det positiva kreditupplysningsregistret. Inkomstregisterenheten fattar i fråga om varje begäran ett beslut som anses som ett förvaltningsbeslut. Inkomstregisterenheten ska fatta ett förvaltningsbeslut i fråga om en anmälningsskyldig också om öppnande av förbindelser för anmälan av uppgifter till registret. Ändring i besluten kan sökas på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Detta har betydelse med tanke på det rättsskydd som tryggas av 21 § i grundlagen i de fall när kreditgivaren är en fysisk person. Sådana situationer är dock sällsynta. I samband med uppgiften som personuppgiftsansvarig ska i fråga om kreditgivare inte fattas andra beslut som kan gälla

en fysisk persons rättigheter, skyldigheter eller förmåner, varvid kraven enligt 21 § i grundlagen således inte lämpar sig som rättsmedel. Inkomstregisterenhetens uppgift som personuppgiftsansvarig utgörs i förhållande till kreditgivarna till övriga delar av förvaltningsverksamhet. Utlämnandet av uppgifter i samband med den verksamheten påverkar bedömningen av fysiska personers kreditvärdighet och möjlighet att få kredit. Grundlagsutskottet har i fråga om faktisk förvaltningsverksamhet ansett att bland annat kraven visavi rättssäkerhet också kan uppfyllas genom att lagstiftningen generellt är exakt och korrekt (GrUU 26/2017 rd, s. 50, GrUU 24/2001 rd, s. 4/II).

Till den föreslagna regleringen och särskilt utlämnandet av uppgifter hänför sig betydande risker med tanke på skyddet för fysiska personers privatliv och personuppgifter. Genom införandet av det positiva kreditupplysningsregistret blir registret för de näringsidkare som beviljar konsumtionskrediter den primära informationskällan vid bedömning av kreditvärdigheten i stället för att uppgifterna skulle begäras av den som ansöker om kredit. Fysiska personer ska ha tillgång till effektiva medel för att säkerställa till exempel att eventuella felaktiga uppgifter korrigeras. Fysiska personers rättigheter ska huvudsakligen fastställas på basis av den allmänna dataskyddsförordningen, som är allmänt tillämplig på skyddet för personuppgifter. I överensstämmelse med den allmänna dataskyddsförordningen ska en fysisk person i förhållande till personuppgiftsansvariga ha tillgång till rättsskyddsmedel enligt den allmänna dataskyddsförordningen och dataskyddslagen, inklusive rätten att få information om de åtgärder som den personuppgiftsansvarige vidtagit till exempel med anledning av en begäran om rättelse av personuppgifter. Om den personuppgiftsansvarige inte vidtar åtgärder på den registrerades begäran, ska den personuppgiftsansvarige utan dröjsmål och senast en månad efter att ha mottagit begäran informera den registrerade om orsaken till att åtgärder inte vidtagits och om möjligheten att lämna in ett klagomål till en tillsynsmyndighet (dataombudsmannen) och begära rättslig prövning. I praktiken jämföras den personuppgiftsansvariges nekande beslut med ett förvaltningsbeslut. Den registrerade kan också föra ärendet till dataombudsmannen och har rätt att söka ändring i dataombudsmannens avgörande i förvaltningsdomstol. Den registrerades rättigheter utövas också i förhållande till kreditgivarna till den del som det är fråga om behandling av kreditupplysningar i deras egna informationssystem. Den registrerades rättigheter på basis av dataskyddslagstiftningen har betydelse med avseende på tillgodoseendet av rättsskyddet enligt 21 § i grundlagen.

Utöver vad som ovan konstateras om noggrann avgränsning av bestämmelserna, ingår i propositionens första lagförslag särskilda bestämmelser om myndighetstillsyn. Finansinspektionen och Regionförvaltningsverket i Södra Finland övervakar att anmälningsskyldigheten och anmälningsplikten iakttas. Dessutom föreslås för Inkomstregisterenheten befogenheter inom samarbetet om tillsynen som också möjliggör bättre förutsättningar för Inkomstregisterenheten att i egenskap av personuppgiftsansvarig underrätta tillsynsmyndigheten om en försummelse av anmälningsplikten eller anmälningsskyldigheten samt påpeka och ingripa i fel och brister i de kreditupplysningar som anmälts till registret. Till den det är fråga om näringsidkare som omfattas av Finansinspektionens och Regionförvaltningsverket i Södra Finlands tillsyn, omfattas de också av tillsynen över näringsverksamheten. Kreditgivarna lyder också under konsumentombudsmannens och dataombudsmannens tillsyn. Lagförslaget innehåller dessutom bestämmelser om en e-tjänst för fysiska personer, som har till syfte att effektivisera fysiska personers möjligheter att själva övervaka behandlingen av sina personuppgifter och upptäcka eventuell osaklig verksamhet eller felaktiga uppgifter.

Som helhet kan de föreslagna bestämmelserna och de registrerades rättigheter enligt dataskyddslagstiftningen samt konsumentombudsmannens och dataombudsmannens tillgängliga tillsynsmedel bedömas uppfylla kraven på tillgodoseendet av rättssäkerheten.

Offentlighetsprincipen

I lagförslaget 3 § föreslås bestämmelser om sekretessen för de uppgifter som registreras i det positiva kreditupplysningsregistret. Sekretessen ska enligt förslaget gälla alla uppgifter som registreras i det positiva kreditupplysningsregistret. Förslaget är således av betydelse med avseende på 12 § 2 mom. i grundlagen. Enligt nämnda bestämmelse i grundlagen är handlingar och upptagningar som innehas av myndigheterna offentliga, om inte offentligheten av tvingande skäl särskilt har begränsats genom lag. Tryggandet av en tillräcklig offentlighet är en förutsättning för individens möjlighet att inverka och delta i den samhällseliga verksamheten. Offentlighet är också en förutsättning för att man ska kunna framföra kritik mot och övervaka maktutövning och myndighetsverksamhet. (GrUU 43/1993 rd, s. 2) Offentlighet är huvudregeln, som man dock kan avvika från på grund av olika viktiga intressen. Sådana kan till exempel vara skyddet för privatlivet och affärshemligheter.

Enligt grundlagsutskottets praxis kan främjande av en annan grundläggande rättighet vara ett sådant tvingande skäl som ger möjlighet att separat i lag begränsa offentligheten för handlingar i en myndighets besittning (GrUU 40/2005 rd, s. 2/II och GrUU 2/2008 rd, s. 2/I). De uppgifter som det föreslås att ska omfattas av sekretess beskriver direkt eller indirekt en persons ekonomiska ställning. Syftet med den föreslagna sekretessbestämmelsen är att begränsa offentligheten för dessa uppgifter, vilket grundar sig på strävan efter att trygga skyddet för privatlivet enligt 10 § 1 mom. i grundlagen. Skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter för en fysisk person kan anses som ett nödvändigt skäl att avvika från offentlighetsprincipen i samband med regleringen av det föreslagna centraliserade, riksomfattande informationssystemet med omfattande datainnehåll.

Uppgifterna om ekonomisk ställning är med stöd av gällande lagstiftning i huvudsak sekretessbelagda. Särskilt ur kreditgivarnas synvinkel är det till många delar också fråga om privata affärshemligheter, som enligt gällande reglering i allmänhet likaså är sekretessbelagda.

Sekretessen för uppgifterna i det positiva kreditupplysningsregistret påverkar inte heller möjligheterna att övervaka utövandet av offentlig makt, eftersom registret endast samlar in uppgifter, bevarar dem och förmedlar dem vidare. Också bestämmelserna om uppgifternas offentlighet och sekretess bibehålls i fråga om de aktörer som använder uppgifterna och av vilka uppgifterna enligt vederbörlig lagstiftning kan fås.

På basis av ovannämnda omständigheter kan de föreslagna särskilda bestämmelserna om sekretess för de uppgifter som registrerats i det positiva kreditupplysningsregistret anses vara motiverade. Regleringen motsvarar till sina grunder det som med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 49/2017 rd och GrUU 48/2018 rd) föreskrivits i 2 § i lagen om inkomstdatasystemet och i 1 § 4 mom. i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton (571/2019). Förslaget är inte problematisk med avseende på 12 § 2 mom. i grundlagen.

Näringsfriheten och egendomsskyddet

Den föreslagna regleringen har betydelse med avseende på 18 § 1 mom. i grundlagen, även om avsikten med den föreslagna regleringen inte i sig är att begränsa näringsfriheten. Enligt nämnda bestämmelse i grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Den föreslagna regleringen är också av betydelse med avseende på egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen och innebär en begränsning av den grundläggande rättigheten i fråga.

I propositionens första lagförslag föreskrivs om en skyldighet för kreditgivare att anmäla sig till registret. Grundlagsutskottet har i sin tolkningspraxis jämställt en registreringsskyldighet med

tillståndsplikt (GrUU 26/2017 rd, GrUU 58/2014 rd, s. 5/I). Bestämmelser om anmälningsskyldighet har inte ansetts utgöra ett problem ur näringsfrihetssynpunkt, i synnerhet inte då myndigheten inte förväntas fatta några beslut med anledning av anmälan (GrUU 10/2012 rd, s. 4–5, GrUU 54/2002, s.3) eller om försummelse att lämna i anmälan inte har medfört förbud att bedriva näring (GrUU 16/2009 rd, s. 3). Med anledning av den anmälan som avses i det första lagförslaget fattas inte ett sådant förvaltningsbeslut som är en förutsättning för inledande eller fortsättande av kreditgivarens verksamhet, och försummelse av anmälningsskyldigheten medför inget verksamhetsförbud. Innan en anmälningsskyldig börjar anmäla uppgifter ska Inkomstregisterenheten dock fatta ett förvaltningsbeslut om öppnande av förbindelser till det positiva kreditupplysningsregistret. Inte heller detta beslut är en förutsättning för att börja eller fortsätta bedriva näringsverksamhet, men besluter fastställer i praktiken att anmälningsplikt föreligger. Om beslutet är nekande, kan det begränsa bedrivandet av näringsverksamhet i sådana fall, där den personuppgiftsansvarige har bedömt avsaknaden av anmälningsplikt felaktigt. Sådana situationer är dock sannolikt sällsynt förekommande. Också nekande beslut om tillgång till uppgifter kan ha begränsande konsekvenser för bedrivande av näringsverksamhet särskilt i fråga om de kreditgivare som har i lag föreskriven skyldighet att använda registrets uppgifter för bedömning av kreditvärdighet. Den föreslagna regleringen är emellertid nödvändig för att säkerställa att inga sådana näringsidkare som inte med stöd av lagen är anmälningsskyldiga omfattas av anmälningsplikten och att tillgång till uppgifterna inte ges sådana näringsidkare som enligt lagen inte har rätt till dem. Syftet med de föreslagna bestämmelserna är samtidigt att minska på riskerna för skyddet för personuppgifter. Kreditgivaren har rätt att söka ändring i beslutet. Den föreslagna anmälningsskyldigheten och bestämmelserna om förvaltningsbeslut är inte heller på basis av grundlagsutskottets tolkningspraxis problematiska med avseende på den näringsfrihet som avses i 18 § 1 mom. i grundlagen.

För anmälningsskyldiga kreditgivare föreskrivs dessutom en skyldighet att anmäla i lagen föreskrivna detaljerade uppgifter till registret utan dröjsmål efter det att ett kreditbeslut fattats. De uppgifter som lämnas ut är i princip sekretessbelagda. Anmälningsplikten ska också senare gälla en del av de kreditgivare som tills vidare inte har en i lag föreskriven skyldighet att bedöma kreditvärdigheten hos den som ansöker om kredit.

Anmälningsplikten enligt lagförslaget samt ändringarna av 7 kap. 14 § 1 mom. och 7 a kap. 11 § 1 mom. i konsumentskyddslagen innebär i praktiken att de anmälningsskyldiga har en skyldighet att kontrollera eventuella kreditupplysningar som gäller den som ansöker om kredit i det positiva kreditupplysningsregistret innan kreditbeslutet fattas. Detta påverkar verksamhetsmetoderna för de kreditgivare som beviljar konsumentkrediter, men inte heller anmälningsplikten ska anses som en begränsning av den näringsfrihet som garanteras i 18 § 1 mom. i grundlagen. De föreslagna tillsynsmetoderna vad gäller iakttagandet av anmälningsplikten är också lindriga, och av försummelse av anmälningsplikten följer inga administrativa påföljder av straffkaraktär. De föreslagna bestämmelserna kan således anses som nödvändiga och proportionella med tanke på registrets syfte, konsumentskyddet och målet att förebygga fysiska personers överskuldssättning.

De föreslagna skyldigheterna gällande utlämnande av uppgifter ska dock även bedömas med avseende på egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen. Grundlagsutskottet har i sin praxis ansett att lagstiftaren i princip har större spelrum med hänsyn till egendomsskyddet när skyldigheterna gäller börsbolag eller andra juridiska personer med stor förmögenhetsmassa än när bestämmelserna har mycket omedelbara effekter för ställningen för de fysiska personerna bakom den juridiska personen (se till exempel GrUU 9/2008 rd, s. 4 GrUU 10/2007 rd, s. 2 och GrUU 45/2005 rd, s. 3/I). Likaså har utskottet ansett att ju längre en juridisk person står från enskilda individer och ju obetydligare och mer indirekta konsekvenser de föreslagna åtgärderna har för enskilda personers konkreta ekonomiska intressen, desto osannolikare är det att åtgärder mot en

juridisk person kan stå i strid med det egendomsskydd som tryggas i grundlagen (GrUU 9/2008 rd, s. 4, GrUU 17/1997 rd och GrUU 45/1996 rd, s. 2/II). Den föreslagna anmälningsplikten omfattar en stor mängd kreditgivare och kreditförmedlare, av vilka en del är kreditinstitut och andra tillhandahållare av finansieringstjänster med en betydande förmögenhetsmassa. En del är dock mindre kreditgivare, och en del av kreditgivarna eller kreditförmedlarna kan också vara fysiska personer som näringsidkare. I fråga om sådana kreditgivare är konsekvenserna gällande användningen av juridiska personers egendom mer direkta.

De anmälningsskyldiga ska enligt förslaget använda ett tekniskt gränssnitt för anmälan av kredituppgifter. Också för utlämnande av uppgifter ur det positiva kreditupplysningsregistret till berättigade kreditgivare används ett tekniskt gränssnitt. Om de tekniska detaljerna vad gäller gränssnitten beslutar Skatteförvaltningen. Öppnandet av tekniska gränssnitt mellan kreditgivares informationssystem och det positiva kreditupplysningsregistret medför ändringar i kreditgivarnas informationssystem, vars kostnadseffekter som helhet är betydande. Kreditgivarna ansvarar själva för sina kostnader för informationssystemen. För att kreditgivaren ska kunna klara av sin anmälningsplikt ska den se till att ett gränssnitt konstrueras, om inte den personuppgiftsansvarige fattat beslut om användningen av ett annat informationssäkert sätt för att lämna uppgifter. För beaktande av de anmälningsskyldiga som inte har i lag föreskriven rätt eller skyldighet att behandla positiva kreditupplysningar ska i samband med det andra skedet av utvecklandet av registret i lagen möjliggöras användning av ett annat informationssäkert sätt för att lämna uppgifter. Detta minskar konsekvenserna för det egendomsskydd som föreskrivs i 15 § i grundlagen. Även användningen av ett annat sätt för att lämna uppgifter kan medföra kostnadseffekter för kreditgivarna. Dessa är dock mindre än de kostnader för informationssystem som orsakas kreditgivaren för öppnandet av ett gränssnitt. Kostnadseffekterna för den föreslagna regleringen av sätten för utlämnande av uppgifter är större för sådana mindre kreditgivare och fysiska personer som kreditgivare vilkas kreditgivning är mindre.

Grundlagsutskottet har å andra sidan fäst uppmärksamhet vid att företag och andra näringsidkare inte med fog kan förvänta sig att lagstiftning som reglerar deras näringsverksamhet ska förbli oförändrad (se till exempel GrUU 32/2010 rd, s. 7/I). Det kan anses finnas med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna godtagbart och samhälleligt vägande skäl för de föreslagna bestämmelserna, när syftet med regleringen är att förebygga en fysisk persons överskuldssättning samt dessutom främja tillgången på uppgifter som beskriver en tillförlitlig kreditmarknad. Den föreslagna regleringen av registret kan också anses som en nödvändig åtgärd, eftersom de åtgärder som tidigare använts för förebyggande av överskuldssättning inte har lett till det eftersträlvade resultatet. Det föreslagna datainnehållet i registret och bestämmelserna om utlämnande av uppgifter är också exakta och noggrant avgränsade. Avsikten med den föreslagna skyldigheten gällande ett tekniskt gränssnitt eller ett annat informationssäkert sätt för att lämna ut uppgifter är också att säkerställa skyddet för kreditgivarens personuppgifter och ett informationssäkert utlämnande av uppgifter. Skyldigheten för kreditgivare att använda ett informationssäkert sätt för att lämna ut uppgifter stöder den personuppgiftsansvariges förutsättningar att innan möjligheten öppnas säkerställa att den som tar emot uppgifterna har en i lagen föreskriven rätt att behandla uppgifter samt vissa i lagen närmare fastställda krav.

Genom de föreslagna bestämmelserna inkräktas inte på egendomsskyddets kärnområde, utan de medför kostnader på grund av nya skyldigheter i samband med bedrivandet av näringsverksamhet som en begränsning av egendomsskyddet. De föreslagna verkningarna för egendomsskyddet kan på basis av beskrivningen ovan anses som en motiverad och proportionell begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna.

Jämlikhet

Den föreslagna regleringen som gäller en e-tjänst för fysiska personer har betydelse med avseende på jämlikheten enligt 6 § i grundlagen. Det tekniska gränssnittet, som är det huvudsakliga sättet för anmälan av kreditupplysningar, har också samband med 6 § i grundlagen, eftersom gränssnittet inte de facto kan användas av alla anmälningsskyldiga.

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Bestämmelsen uttrycker vid sidan av det kravet på juridisk likabehandling även idén om faktisk jämställdhet. Jämlikhetsbestämmelsen gäller också lagstiftaren. Medborgare eller grupper av medborgare kan inte godtyckligt särbehandlas vare sig positivt eller negativt genom lag. Samtidig är det typiskt för lagstiftningen att den på grund av ett visst godtagbart samhälleligt intresse behandlar människor olika, bland annat för att främja faktisk jämlikhet. Den allmänna principen om likabehandling kompletteras genom diskrimineringsförbudet i 6 § 2 mom. i grundlagen, enligt vilket ingen utan godtagbart skäl får särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. De grunder för åtskillnad som nämns i bestämmelsen kan betraktas som kärnområdet i förbudet mot diskriminering. Avsikten är dock inte att förteckningen ska vara uttömmande, utan diskriminering ska vara förbjuden också på grund av någon annan omständighet som gäller den enskilde som person (Se GrUU 55/2016 rd, s. 2–3 samt GrUU 31/2014 rd, s. 3/I).

I praktiken kan den föreslagna e-tjänsten för fysiska personer särbehandla sådana fysiska personer vilkas hälsotillstånd eller handikapp förhindrar att den används samt sådana personer som på grund av sitt modersmål inte kan använda e-tjänsten. I sin praxis har grundlagsutskottet sett det som viktigt att säkerställa att särbehandling av någon av en orsak som gäller hans eller hennes person kan motiveras på ett sätt som är godtagbart med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna (se bland annat GrUU 31/2013 rd). Eftersom den föreslagna e-tjänsten inte begränsar de faktiska möjligheterna för fysiska personer att få för tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna nödvändiga uppgifter med stöd av dataskyddslagstiftningen och inte begränsar utövandet av på den allmänna dataskyddsförordningen baserade rättigheter för den registrerade till exempel för att be om en kopia av sina personuppgifter, är den inte problematisk med avseende på tillgodoseendet av jämlikhetsprincipen. Det är fråga om en extra tjänst som underlättar utövandet av fysiska personers rättigheter.

Det föreslagna positiva kreditupplysningsregistret bedöms å andra sidan också främja konsumenternas faktiska jämlikhet. Registret förväntas minska riskerna för användning av sådana metoder för bedömning av kreditvärdigheten som kan medföra diskriminerande praxis. Jämlikhetskonsekvenserna bedöms till denna del närmare i avsnittet om bedömning av propositionens konsekvenser (se avsnitt 4.6).

Grundlagsutskottet har betonat att jämlikhetsbestämmelsen i grundlagen i princip endast gäller människor. Jämlikhetsprincipen kan dock enligt utskottet ha betydelse också vid bedömningen av lagstiftning om juridiska personer, i synnerhet när regleringen indirekt kan inverka på fysiska personers rättsliga ställning. Ju lösare denna koppling är, desto mindre blir betydelsen av denna aspekt (GrUU 11/2012 rd, s. 2, GrUU 37/2010 rd, s. 3/I). I varje fall måste man i bedömningen av reglering som gäller juridiska personer starkt väga in grundlagsutskottets etablerade ståndpunkt att jämlikhetsprincipen inte kan sätta stränga gränser för lagstiftarens prövning när lagstiftningen ska anpassas efter samhällsutvecklingen vid en viss tidpunkt. Men särbehandlingen får inte vara godtycklig och skillnaderna oskäligen (GrUU 11/2012 rd, s. 2, GrUU 37/2010 rd, s. 3/I).

Det föreslås att man i första hand ska använda ett tekniskt gränssnitt för de anmälningsskyldigas utlämnande och mottagande av uppgifter. I fråga om konsumentkreditgivare är det också det

enda alternativet i det första genomförandeskedet för registret. I ett senare skede, när anmälningsplikten också gäller sådana kreditgivare som beviljar krediter till andra fysiska personer än konsumenter, är avsikten att ta i bruk ett alternativt elektroniskt informationssäkert sätt att lämna ut och ta emot uppgifter. Med hjälp av det är det möjligt att lämna ut uppgifter i sådana fall där de i lagen föreskrivna förutsättningarna för öppnande av ett tekniskt gränssnitt inte till alla delar uppfylls eller där öppnandet av gränssnittet inte anses vara motiverat på grund av den obetydliga mängden utlämnanden av uppgifter och oskäligen kostnadseffekter. Grundlagsutskottet har till exempel i fråga om e-tjänster i samband med bostadsdatasystemet konstaterat att det kan anses att det finns godtagbara grunder för att förutsätta elektronisk kommunikation som har samband med datasystemets elektroniska art och syftet med systemet (GrUU 32/2018 rd, s. 3).

Det föreslagna positiva kreditupplysningsregistret kan på motsvarande sätt anses vara förenat med godtagbara grunder. Framför allt är avsikten med sättet för utlämnande av uppgifter att säkerställa en hög nivå av dataskydd och datasäkerhet, med beaktande riskerna för skyddet för fysiska personers privatliv och personuppgifter. Det är av betydelse att skyldigheten att använda ett tekniskt gränssnitt eller senare ett annat elektroniskt informationssäkert sätt att lämna ut och ta emot uppgifter inte direkt gäller fysiska personer, utan föremål för denna skyldighet är i första hand juridiska personer i egenskap av kreditgivare. I fråga om vissa näringsidkare är det dock möjligt att den anmälningsskyldiga är en fysisk person. Dessa situationer är relativt sällsynta, och sannolikt är sådana kreditgivares kreditgivning mindre till sin omfattning. Öppnandet av ett tekniskt gränssnitt till en myndighets informationssystem är dock möjligt endast om förutsättningarna för det enligt informationshanteringslagen uppfylls. Enligt en preliminär bedömning uppfylls förutsättningarna för öppnande av ett tekniskt gränssnitt i fråga om näringsidkare som beviljar konsumentkrediter åtminstone till största delen, men det uppskattas finnas skillnader mellan kreditgivarnas tekniska färdigheter att öppna ett gränssnitt. I synnerhet i fråga om de kreditgivare och kreditförmedlare vilkas verksamhet för närvarande är oreglerad uppfylls dock inte kravet på en i lag särskilt föreskriven rätt att behandla positiva kreditupplysningar.

Med beaktande av att man i registrets utvecklingsskede avser möjliggöra ett alternativt informationssäkert sätt utöver kravet på ett tekniskt gränssnitt är den föreslagna regleringen inte oskäligen med avseende på jämlikhetsprincipen. Av dataskyddslagen och den allmänna dataskyddsförordningen följer krav på den personuppgiftsansvarige som ska beaktas för att myndigheten själv i egenskap av personuppgiftsansvarig ska kunna sörja för uppfyllandet av kraven på personuppgifternas informationssäkerhet också i samband med utlämnande av uppgifter. Att ett tekniskt gränssnitt föreskrivs som den primära metoden för utlämnande av uppgifter är således en nödvändig åtgärd med beaktande av karaktären av de uppgifter som lämnas ut och de risker som gäller utlämnande av uppgifter, samt de krav på skyddet för personuppgifter och informationssäkerhet som gäller sådana utlämnanden av uppgifter. Det kan också anses som en nödvändig och proportionell åtgärd särskilt vad gäller sådana näringsidkare som beviljar konsumentkrediter, i fråga om vilka uppgifter lämnas ut i stor omfattning och systematiskt.

Avgifter för användning av registret

Enligt 81 § 2 mom. i grundlagen utfärdas bestämmelser om avgifter samt de allmänna grunderna för storleken av avgifter för de statliga myndigheternas tjänsteåtgärder, tjänster och övriga verksamhet genom lag. För användning av det positiva kreditupplysningsregistret tas det ut avgift av aktörer som får uppgifter för kreditgivning och därmed jämförbara ändamål. Avgiften är en ersättning för de tjänster som den offentliga makten tillhandahåller för den avgiftsskyldige. De uppgifter som fås ur det positiva kreditupplysningsregistret ger kreditgivarna i propositionen beskriven väsentlig ny nytta jämfört med nuläget, varför det är motiverat att för utlämnandet av uppgifter ta ut en avgift som motsvarar de kostnader som Inkomstregisterenheten orsakas av att producera tjänsten. De avgifter som tas ut av kreditgivarna fastställs i enlighet med de grunder för

offentlighetsrättsliga prestationer som föreskrivs i lagen om grunderna för avgifter till staten och dess belopp fastställs i en förordning av finansministeriet som utfärdas med stöd av 8 § i den lagen. Således grundar sig de allmänna grunderna för storleken av avgifterna i överensstämmelse med 81 § 2 mom. i grundlagen på lag.

Enligt grundlagsutskottets utlåtandepraxis bör förekomsten av ett motprestationsförhållande när det gäller avgifter också bedömas med hänsyn till prestationernas kostnadssamband. Det är i regel fråga om en skatt om avsikten är att avgiften generellt ska täcka kostnaderna för lagstadgade myndighetsuppgifter. Det typiska för avgifter däremot är att de är ersättningar eller vederlag för specificerade tjänster från det allmänna sidan eller för andra liknande prestationer (GrUU 48/2010 rd, GrUU 47/2005 rd, GrUU 36/2005 rd och GrUU 52/2010 rd). Med den föreslagna avgiften är det inte meningen att täcka kostnaderna för myndigheters användning av registret. De föreslagna avgifterna utgör således vederlag för en myndighets specificerade tjänsteåtgärder. Avgiften bestäms i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten. Således uppfyller avgiften också kravet på ett kostnadssamband.

Normgivningsbemyndiganden

Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen kan statsrådet utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i lag. Genom lag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag. I sin praxis har grundlagsutskottet krävt att bemyndiganden att utfärda förordning ska vara exakta och noggrant avgränsade.

I förslaget till lag om ett positivt kreditupplysningsregister konstateras att närmare bestämmelser om de uppgifter som med stöd av lagen ska anmälas till registret och anmälningsplikten i samband med dem ska kunna utfärdas genom förordning av statsrådet. I lagen föreskrivs på ett noggrant avgränsat sätt om de uppgifter som ska registreras i och anmälas till registret, men det kan vara behövligt att utfärda en förordning så att man vid behov kan förtydliga eller precisera till exempel det närmare innehållet i de uppgifter som ska anmälas. Det är endast fråga om preciserande bestämmelser och genom förordning kan man till exempel inte utvidga mängden av de uppgifter som registreras i registret eller som omfattas av anmälningsplikten. I det föreslagna bemyndigandet har man exakt definierat alla de förhållanden om vilka bestämmelser ska utfärdas genom förordningen och den föreslagna lagen ska innehålla noggrant avgränsade grundläggande bestämmelser om de frågor som bemyndigandet att utfärda förordning omfattar.

Enligt 80 § 2 mom. i grundlagen kan en myndighet genom lag bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämda frågor, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning. Särskilda skäl är enligt regeringens proposition om grundlagen närmast sådan teknisk reglering av smärre detaljer som inte inbegriper prövningsrätt i någon större utsträckning. Enligt grundlagen ska tillämpningsområdet för ett sådant lagfäst bemyndigande för en myndighet dessutom vara exakt avgränsat. Också i detta avseende kräver bestämmelsen större exakthet av bemyndigandet än normalt (GrUU 45/2016 rd, s. 6, GrUU 34/2012 rd). Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepraxis också fäst vikt vid att det utifrån 80 § i grundlagen är väsentligt att det finns tillräckligt uttömmande grundläggande bestämmelser i lag om det som ska regleras (GrUU 42/2018 rd, s. 5, GrUU 10/2016 rd, s. 5, GrUU 49/2014, s. 6).

Enligt lagförslaget om det positiva kreditupplysningsregistret kan Skatteförvaltningen meddela närmare föreskrifter om de gränssnitt och om andra elektroniska informationssäkra sätt som avses i 19 och 21 § samt om de närmare förfaranden som hänför sig till den lagstadgade anmäl-

ningsplikten. Dessutom kan Skatteförvaltningen meddela närmare föreskrifter för de anmälningsskyldiga om tidtabellen för anmälan av uppgifter i samband med ibruktagandet av registret. I lagen ska föreskrivas om anmälan av uppgifter via gränssnitt och till exempel om verifiering av uppgifter, varför det förstnämnda bemyndigandet att meddela föreskrifter enbart ska gälla tekniska och smärre innehållsmässiga detaljer i samband med anmälan om vilka det inte är nödvändigt att föreskriva i lag och som också kan ändras med tiden. Det andra bemyndigandet begränsas exakt av att i den föreslagna ikraftträdandebestämmelsen föreskrivs om anmälan av uppgifter under en övergångstid på två månader. Inom ramen för denna tidsperiod ska Skatteförvaltningen kunna meddela föreskrifter om den närmare anmälningstidtabellen för dem som anmäler uppgifter, så att det är möjligt att ta i bruk registret på ett kontrollerat sätt. Det är alltså fråga om sådana smärre detaljer av teknisk karaktär, i fråga om vilka normgivningsbefogenheter avgränsade enligt den föreslagna noggrannheten enligt regeringens uppfattning kan godkännas i vanlig lagstiftningsordning.

På ovan beskrivna grunder kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Regeringen anser det dock önskvärt att grundlagsutskottet lämnar utlåtande i ärendet.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ett positivt kreditupplysningsregister

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Det positiva kreditupplysningsregistret och lagens syfte

Denna lag innehåller bestämmelser om ett riksomfattande register med kreditupplysningar (*det positiva kreditupplysningsregistret*), som syftar till att säkerställa tillgången till kreditupplysningar för de ändamål som anges nedan, samt om skyldigheten att anmäla uppgifter till registret och om rätten att få uppgifter ur registret.

Syftet med denna lag är att förebygga överskuldssättning genom att säkerställa att det särskilt vid bedömning av kreditvärdigheten vid kreditgivning finns tillgång till tillförlitliga kreditupplysningar och genom att förbättra fysiska personers möjligheter att hantera sin egen ekonomi. Syftet med lagen är dessutom att inom uppföljningen och övervakningen av den finansiella stabiliteten och kreditmarknaden främja tillgången på tillförlitliga uppgifter som beskriver kreditmarknaden.

2 §

Personuppgiftsansvarig

Personuppgiftsansvarig för det positiva kreditupplysningsregistret är Inkomstregisterenheten vid Skatteförvaltningen. Inkomstregisterenheten och Skatteförvaltningen är dock gemensamt personuppgiftsansvariga när det gäller det tekniska underhållet av, funktionaliteten och informationssäkerheten hos och utvecklandet av det positiva kreditupplysningsregistrets informationssystem. Inkomstregisterenheten svarar för mottagandet, bevarandet och utlämnandet av personuppgifter och av kreditupplysningar och andra uppgifter som har samband med dem samt för den personuppgiftsansvariges i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *den allmänna dataskyddsförordningen*, föreskrivna övriga skyldigheter samt för tillgodoseendet av de registrerades rättigheter.

Inkomstregisterenheten och Skatteförvaltningen sköter dessutom de övriga uppgifter som föreskrivs för dem i denna lag.

3 §

Sekretess

Med undantag för den anmälningsskyldiges namn och företags- och organisationsnummer eller utländska organisationsnummer är de uppgifter som registrerats i det positiva kreditupplysningsregistret sekretessbelagda. På det positiva kreditupplysningsregistret tillämpas i övrigt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), nedan *offentlighetslagen*, dock så att uppgifter, med undantag för den anmälningsskyldiges namn och företags- och organisationsnummer eller utländska organisationsnummer, endast får lämnas ut ur det positiva kreditupplysningsregistret för de ändamål som anges i denna lag och för de ändamål som anges i 11 och 12 §, 26 § 3 mom. och 29 § 1 mom. 3 och 4 punkten i offentlighetslagen.

Trots bestämmelserna i 16 § 3 mom. i offentlighetslagen får Inkomstregisterenheten göra de anmälningsskyldigas namn och företags- och organisationsnummer eller utländska organisationsnummer allmänt tillgängliga i ett elektroniskt datanät. Personuppgifter ska kunna sökas i ett elektroniskt datanät endast som enskild sökning.

2 kap.

Uppgifter som registreras i det positiva kreditupplysningsregistret

4 §

Uppgifter om fysiska personer

Till det positiva kreditupplysningsregistret ska anmälas uppgifter om sådana fysiska personer som då de beviljas kredit är bosatta i Finland och har finsk personbeteckning. Till det positiva kreditupplysningsregistret får även anmälas uppgifter om sådana fysiska personer som då de beviljas kredit inte är bosatta i Finland om de har finsk personbeteckning och inkomster från Finland eller något annat särskilt band till Finland.

5 §

Identifierings- och kontaktuppgifter för fysiska personer

I det positiva kreditupplysningsregistret registreras som identifieringsuppgifter för fysiska personer personbeteckningen och i de situationer som avses i 6 § 1 mom. 2 punkten företags- och organisationsnumret.

I det positiva kreditupplysningsregistret registreras dessutom de uppgifter som avses i 13 § 1 mom. 1, 2, 16 och 20–22 punkten i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (661/2009) i fråga om sådana fysiska personer som getts finsk personbeteckning, samt ändringar i uppgifterna i fråga.

Inkomstregisterenheten har rätt att uppdatera sina uppgifter utifrån befolkningsdatasystemet och att kontrollera fysiska personers personuppgifter i syfte att konstatera uppgifternas riktighet. Inkomstregisterenheten har rätt att uppdatera och kontrollera de uppgifter i det positiva kreditupplysningsregistret som hänför sig till en fysisk persons näringsverksamhet utifrån uppgifterna i handelsregistret och företags- och organisationsdatasystemet.

6 §

Uppgifter om krediter

I det positiva kreditupplysningsregistret registreras i 7–15 § avsedda uppgifter om enligt avtal beviljade

1) konsumentkrediter som omfattas av 7 eller 7 a kap. i konsumentskyddslagen (38/1978) samt krediter som enligt 7 kap. 1 § 2 och 3 mom. i den lagen kan jämföras med sådana krediter,

2) krediter, betalningsuppskov eller andra motsvarande ekonomiska arrangemang som beviljats andra fysiska personer än konsumenter, om ränta eller andra kostnader tas ut för arrangementet enligt vad som avtalats.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. 2 punkten registreras i det positiva kreditupplysningsregistret dock inte uppgifter om

1) kreditavtal enligt vilka fysiska personer har rätt att i betalningsposter betala priset på en nyttighet som levereras fortlöpande under avtalsperioden,

2) hyresavtal eller andra avtal som ger fysiska personer besittningen till en vara, om varans kontantpris och kreditkostnaderna enligt avtalsvillkoren ska betalas under hyresperioden eller om det framgår av villkoren att fysiska personer kan bli ägare till varan på annat sätt när avtalet löper ut.

7 §

Uppgifter som registreras som basuppgifter om krediten

I det positiva kreditupplysningsregistret registreras i fråga om krediter som enligt 6 § ska registreras i registret följande basuppgifter om krediten:

1) den anmälningsskyldiges namn, det namn eller den bifirma som den anmälningsskyldige använder vid marknadsföringen samt företags- och organisationsnummer eller, om sådant saknas, utländskt organisationsnummer,

2) kreditens nummer,

3) uppgift om huruvida det är fråga om en kredit som den anmälningsskyldige lämnat i egenkap av kreditgivare eller en kredit som den anmälningsskyldige förmedlat i egenkap av förmedlare av person-till-person-lån,

4) antalet gäldenärer,

5) datum för ingående av kreditavtalet,

6) uppgift om huruvida det är fråga om en engångskredit eller en fortlöpande kredit,

7) uppgift om huruvida det är fråga om ett hyresavtal eller ett annat sådant avtal som ger konsumenten besittningen till en vara, om varans kontantpris och kreditkostnaderna enligt avtalsvillkoren ska betalas under hyresperioden eller om det framgår av villkoren att konsumenten kan bli ägare till varan på annat sätt när avtalet går ut (*leasingavtal*),

8) kreditvalutan,

9) i fråga om konsumentkrediter uppgift om huruvida det är fråga om en kredit som omfattas av 7 eller 7 a kap. i konsumentskyddslagen samt huruvida det är fråga om en sådan nyttighetsbunden kredit som avses i 7 kap. 7 § 3 punkten i den lagen,

10) engångskostnader som ska betalas i samband med ingåendet av kreditavtalet,

11) uppgift om att krediten har överförts samt mottagarens företags- och organisationsnummer, eller om sådant saknas, mottagarens namn och utländska organisationsnummer,

12) uppgift om kreditavtalets upphörande och datum för detta.

I det positiva kreditupplysningsregistret registreras i fråga om engångskrediter utöver vad som föreskrivs i 1 mom. följande uppgifter:

1) kreditens ändamål,

2) amorteringssätt och amorteringsintervall,

3) beviljat och lyft kreditbelopp,

4) den sista förfallodagen enligt betalningsprogrammet, om den är känd.

I det positiva kreditupplysningsregistret registreras i fråga om fortlöpande krediter utöver vad som föreskrivs i 1 mom. följande uppgifter:

1) kreditgräns,

2) det kreditbelopp som lyfts kalenderdagen efter den månatliga förfallodagen eller, om en månatlig förfallodag saknas, månadens sista kalenderdag samt värderingsdagen för det kreditbelopp som lyfts.

Inkomstregisterenheten har rätt att uppdatera och kontrollera uppgifterna i det positiva kreditupplysningsregistret om en anmälningsskyldig utifrån uppgifterna i handelsregistret och företags- och organisationsdatasystemet.

8 §

Ränteuppgifter

I det positiva kreditupplysningsregistret registreras i fråga om krediter som avses i 6 § följande uppgifter om räntan på krediten:

- 1) den totala ränta som tas ut för krediten,
- 2) räntemarginalen,
- 3) grunden för bestämmande av räntan,
- 4) räntebindningsperiodens längd,
- 5) i fråga om konsumentkrediter den effektiva räntan för krediten vid tidpunkten för ingå-ende av kreditavtalet,
- 6) datum när perioden med fast ränta löper ut och grunden för bestämmande av räntan efter det att perioden med fast ränta löpt ut,
- 7) den nedre och övre gränsen för räntekorridoren,
- 8) ett räntetak som baserar sig på ränteskyddet,
- 9) datum när ränteskyddet upphör.

9 §

Uppgifter om säkerheter

I det positiva kreditupplysningsregistret registreras i fråga om krediter som avses i 6 § följande uppgifter som uppgifter om säkerheter:

- 1) uppgift om huruvida det ställts en säkerhet för krediten,
- 2) typen av säkerhet,
- 3) borgensmannens personbeteckning.

10 §

Amorteringsuppgifter

I det positiva kreditupplysningsregistret registreras i fråga om krediter som avses i 6 § det datum då den i kreditavtalet överenskomna amorteringsfria perioden börjar och upphör.

I det positiva kreditupplysningsregistret registreras i fråga om engångskrediter utöver vad som föreskrivs i 1 mom. följande uppgifter:

- 1) beloppet av den betalda amorteringen,
- 2) beloppet av den betalda räntan,
- 3) kreditkostnader som betalats utöver räntan,
- 4) datum för den i 1–3 punkten avsedda betalningen,
- 5) kreditens saldo efter amorteringen.

I det positiva kreditupplysningsregistret registreras i fråga om fortlöpande krediter utöver vad som föreskrivs i 1 mom. de uppgifter som avses i 2 mom. 2–4 punkten.

11 §

Uppgifter om leasingavtal

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 7–10 § registreras i det positiva kreditupplysningsregistret i fråga om leasingavtal endast de uppgifter som avses i 7 § 1 mom. samt dessutom följande uppgifter:

- 1) datum då avtalsperioden börjar, om det avviker från den dag då kreditavtalet ingås,
- 2) beloppet av den månatliga betalningsposten,
- 3) beloppet av den ränta som ingår i den månatliga betalningsposten,
- 4) beloppet av de kreditkostnader utöver räntan som ingår i den månatliga betalningsposten,
- 5) beloppet av den avtalade slutliga köpesumman, om avtalet förutsätter inlösen.

12 §

Uppgifter om dröjsmål med betalningar

I det positiva kreditupplysningsregistret registreras i fråga om krediter som avses i 6 § följande uppgifter om ett sådant dröjsmål med betalningen i anslutning till krediten som varat minst 60 dagar från förfallodagen:

- 1) förfallodagen för en betalningspost,
- 2) det obetalda beloppet av en betalningspost.

I det positiva kreditupplysningsregistret registreras dessutom uppgifter om uppsägning av krediten och om uppsägningsdagen, om krediten på grund av dröjsmålet med betalning har förfallit till betalning i sin helhet.

13 §

Uppgifter om skuldsanering och företagssanering

I det positiva kreditupplysningsregistret registreras även kredit- och gäldenärsspecifik uppgift om att krediten omfattas av ett betalningsprogram enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993) eller av ett saneringsprogram enligt lagen om företagssanering (47/1993) eller att skuldsaneringen eller saneringsprogrammet har förfallit.

14 §

Inkomstuppgifter

I det positiva kreditupplysningsregistret registreras de i det inkomstregister som avses i lagen om inkomstdatasystemet (53/2018) införda uppgifter som är nödvändiga vid beräkningen av en registrerads brutto- och nettoinkomster.

Med *nettoinkomst* avses en betalning från vilken dragits av förskottsinnehållning eller källskatt, de obligatoriska försäkringspremier som avses i 96 § 1 mom. i inkomstskattelagen (1535/1992) till den del de inte ingår i förskottsinnehållningen, ersättningar som tas ut för naturaförmåner samt andra poster som dras av från betalningen.

I det positiva kreditupplysningsregistret registreras även uppgift om de av gäldenärens inkomster som utretts för bedömningen av gäldenärens kreditvärdighet.

15 §

Frivilligt kreditförbud

I det positiva kreditupplysningsregistret registreras uppgift om ett av en fysisk person anmält frivilligt kreditförbud som gäller för viss tid eller tills vidare.

Av en anteckning om kreditförbud ska det framgå huruvida orsaken till anteckningen är en ökad risk för missbruk av personuppgifter, en omständighet som hänför sig till den fysiska personens ekonomihantering eller någon annan omständighet.

Den fysiska personen kan när som helst förnya, uppdatera eller radera en anteckning om kreditförbud.

Trots sekretessbestämmelserna får uppgift om ett frivilligt kreditförbud lämnas ut ur det positiva kreditupplysningsregistret till aktörer som bedriver kreditupplysningsverksamhet för registrering i det kreditupplysningsregister som avses i kreditupplysningslagen (527/2007) och för utlämnande av uppgifter ur registret vidare för ändamål som avses i 19 § i den lagen. Utlämnande av uppgifter förutsätter att den fysiska personen ger sitt samtycke till detta. Av samtycket ska det framgå att det har getts frivilligt och uttryckligen samt med vetskap om för vilka ändamål uppgifterna lämnas ut. Samtycket kan ges och när som helst återkallas via den e-tjänst som avses i 27 § eller genom att underrätta Inkomstregisterenheten om detta. Inkomstregisterenheten ska lämna underrättelse om återkallande av ett samtycke till dem av de aktörer som bedriver kreditupplysningsverksamhet till vilka uppgiften om kreditförbud har lämnats ut.

Avgift tas inte ut för anteckning om kreditförbud, för avlägsnande av anteckningen eller för annan behandling av anteckningen.

3 kap.

Anmälningsplikt och anmälan av uppgifter till det positiva kreditupplysningsregistret

16 §

Anmälningsplikt

Skyldiga att anmäla uppgifter till det positiva kreditupplysningsregistret i fråga om konsumentkrediter och därmed jämförbara krediter är följande näringsidkare (*anmälningsskyldiga*):

1) tillsynsobjekt enligt 4 § 1 mom. i lagen om Finansinspektionen (878/2008) samt sådana i Finland etablerade filialer till utländska EES-tillsynsobjekt och utländska tillsynsobjekt enligt 4 § 5 mom. i den lagen som tillhandahåller tjänster i Finland utan att etablera filial,

2) kreditgivare och kreditförmedlare som antecknats i det register som avses i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare (853/2016).

Skyldiga att anmäla uppgifter till det positiva kreditupplysningsregistret är dessutom

1) näringsidkare som avses i 1 mom., om de beviljar andra fysiska personer än konsumenter kredit,

2) sådana andra i Finland eller en annan EES-stat etablerade näringsidkare än de som avses i 1 mom. som i syfte att få inkomst eller annan ekonomisk nytta yrkesmässigt lämnar kredit till andra fysiska personer än konsumenter, utom när näringsidkaren lämnar kredit i Finland endast sporadiskt eller endast för att finansiera anskaffning av de varor eller tjänster som näringsidkaren tillhandahåller,

3) specialfinansieringsbolag som avses i lagen om statens specialfinansieringsbolag (443/1998).

Anmälningsplikten gäller förutom de näringsidkare som avses i 1 och 2 mom. även andra näringsidkare till vilka kreditgivarens rättigheter till följd av ett kreditavtal som ska anmälas med stöd av 6 § har överförts.

17 §

Folkpensionsanstaltens anmälningsplikt

Folkpensionsanstalten ska till det positiva kreditupplysningsregistret anmäla sådan borgensfordran på studielån som avses i 38 § i lagen om studiestöd (65/1994).

18 §

Skyldighet att anmäla sig hos Inkomstregisterenheten

En anmälningsskyldig ska senast en månad innan uppgifter börjar anmälas anmäla sig hos Inkomstregisterenheten som anmälningsskyldig enligt denna lag. Denna skyldighet gäller dock inte Folkpensionsanstalten.

19 §

Anmälan av uppgifter till det positiva kreditupplysningsregistret

En anmälningsskyldig ska trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter till det positiva kreditupplysningsregistret anmäla de uppgifter som avses i 5 § 1 mom., 7–13 § och 14 § 4 mom. (*uppgifter som omfattas av anmälningsplikten*) samt ändringar av dessa, till den del den anmälningsskyldige får tillgång till uppgifterna genom skäliga åtgärder. Folkpensionsanstalten ska anmäla ovan avsedda uppgifter med undantag för de uppgifter som avses i 8, 11 och 12 §.

I fråga om krediter som omfattas av ett betalningsprogram enligt 23 § i lagen om skuldsanering för privatpersoner eller som omfattas av en skuldsanering som ingår i ett saneringsprogram som fastställts i enlighet med lagen om företagssanering anmäls dock endast de uppgifter som avses i 7 § 1 mom. och 9 och 13 §.

De uppgifter som omfattas av anmälningsplikten ska anmälas med hjälp av ett tekniskt gränssnitt.

Uppgifterna kan av grundad anledning anmälas också på något annat elektroniskt informationssäkert sätt.

Anmälningar till det positiva kreditupplysningsregistret ska verifieras med en elektronisk underskrift eller på något annat godtagbart sätt.

Skatteförvaltningen får meddela närmare föreskrifter om gränssnitt som avses i 3 mom., om andra elektroniska informationssäkra sätt som avses i 4 mom. och om förfaranden för uppfyllande av anmälningsplikten.

Inkomstregisterenheten fattar beslut om att för en anmälningsskyldig öppna förbindelser för anmälan av uppgifter till registret.

20 §

Tidsfrist för anmälan av uppgifter

De uppgifter som omfattas av anmälningsplikten ska anmälas senast den kalenderdag som följer på den dag då kreditavtalet ingicks.

Sådana ändringar av de uppgifter som omfattas av anmälningsplikten som gjorts efter det att kreditavtalet ingicks ska anmälas senast den andra vardagen efter det att uppgifterna ändrats. Ändringar i de uppgifter som avses i 8 § 1 punkten ska dock anmälas senast när de uppgifter som avses i 10 § anmäls följande gång till registret.

När en kredit drivs in i ett utskökningsförfarande enligt utskökningsbalken (705/2007) ska de uppgifter som avses i 2 mom. dock anmälas senast den andra vardagen efter det att medlen har redovisats till den anmälningsskyldige och denne har fått kännedom om vilken fordran redovisningen hänför sig till.

4 kap.

Utlämnande av uppgifter ur det positiva kreditupplysningsregistret

21 §

Utlämnande av uppgifter till kreditgivare

För bedömning av en konsuments kreditvärdighet och för kontroll av att uppgifterna om en konsument är aktuella får trots sekretessbestämmelserna i 22 § avsedda uppgifter lämnas ut ur det positiva kreditupplysningsregistret till sådana näringsidkare som med stöd av konsument-skyddslagen är skyldiga att bedöma konsumentens kreditvärdighet eller att kontrollera att uppgifterna om konsumenten är aktuella.

Trots sekretessbestämmelserna får i 22 § avsedda uppgifter dessutom lämnas ut ur registret till näringsidkare som avses i 16 § 1 och 2 mom.

1) för bedömning av gäldenärens kreditvärdighet för ingående av ett kreditavtal eller för höjning av kreditbeloppet eller kreditgränsen i situationer som avses i 6 § 1 mom. 2 punkten,

2) för bedömning av gäldenärens kreditvärdighet när denne ansöker om någon annan ändring i villkoren i situationer som avses i 1 mom. eller i 1 punkten i detta moment än höjning av kreditbeloppet eller kreditgränsen, om ändringen förutsätter bedömning av gäldenärens kreditvärdighet,

3) för ställande eller godkännande av borgen eller tredjemanspant, om borgen eller pantsättningen ställs som säkerhet för betalning av den kredit som ska registreras i registret.

Uppgifter som fått ut ur det positiva kreditupplysningsregistret får inte behandlas för andra ändamål än de i 1 och 2 mom. angivna ändamålen för vilka uppgifterna har lämnats ut ur registret. Kreditgivaren får dock lämna ut sådana uppgifter som kreditgivaren är i besittning av till statskontoret i samband med ansökan om ersättning enligt lagen om statsborgen för ägarbostadslån (204/1996) samt till borgensmannen och pantgivaren, om det är fråga om uppfyllande av informationsplikten enligt 12 och 14 § i lagen om borgen och tredjemanspant (361/1999) eller om den registrerade har gett sitt samtycke till att uppgifterna lämnas ut till borgensmannen eller pantgivaren.

Bestämmelserna i 1–3 mom. hindrar inte kreditgivaren från att använda uppgifter som finns i det positiva kreditupplysningsregistret om dennes kunder för att fullgöra sina i lag föreskrivna skyldigheter i samband med hanteringen av kreditrisker.

Uppgifterna lämnas ut via ett tekniskt gränssnitt i form av en kreditupplysningsrapport.

Uppgifterna kan av grundad anledning även lämnas ut på något annat elektroniskt informationssäkert sätt.

Skatteförvaltningen får meddela närmare föreskrifter om gränssnitt som avses i 5 mom. och om andra elektroniska informationssäkra sätt som avses i 6 mom.

Innan uppgifter börjar lämnas ut fattar Inkomstregisterenheten ett beslut om rätten att få uppgifter, av vilket framgår de uppgifter som ska lämnas ut och ändamålet med dem. Inkomstregisterenheten har rätt att vägra att ge ut uppgifter eller att återkalla ett beslut, om de förutsättningar för utlämnande av uppgifter som anges i denna lag eller någon annanstans i lag inte uppfylls.

22 §

Uppgifter som lämnas till kreditgivare

För de ändamål som anges i 21 § 1 och 2 mom. får följande uppdaterade basuppgifter lämnas ut ur det positiva kreditupplysningsregistret:

1) en persons personbeteckning,

2) det sammanlagda antalet kreditgivare som beviljat en person krediter och förmedlare av person-till-person-lån som förmedlat krediterna,

3) det sammanlagda antalet krediter som en person har,

4) det sammanlagda beloppet av den senast betalda amorteringen, räntorna och kostnaderna för en persons samtliga andra krediter i samma valuta än leasingavtal,

5) det sammanlagda beloppet av den senast betalda månatliga betalningsposten för en persons samtliga leasingavtal i samma valuta,

6) det sammanlagda antalet krediter där en person är borgensman.

För de ändamål som avses i 21 § 1 och 2 mom. får följande uppdaterade kreditspecifika uppgifter lämnas ut ur det positiva kreditupplysningsregistret:

1) uppgifter om huruvida det är fråga om en engångskredit eller en fortlöpande kredit samt om huruvida det är fråga om ett leasingavtal,

2) datum för ingående av kreditavtalet,

3) antalet gäldenärer,

4) kreditvalutan,

5) gäldenärens företags- och organisationsnummer samt firma,

6) i fråga om engångskrediter kreditens ändamål, sista förfallodag enligt betalningsprogrammet, beviljat och lyft kreditbelopp, kreditens saldo efter amorteringen, kreditens amorteringsintervall samt, om krediten betalas i en post eller om den sista betalningsposten enligt kreditavtalet är betydligt större än den regelbundna betalningsposten, kreditens amorteringssätt,

7) i fråga om fortlöpande krediter uppgift om den kreditgräns som beviljats, det senast lyfta beloppet och värderingsdagen för krediten,

8) uppgift om huruvida det ställts en säkerhet för krediten samt typen av säkerhet,

9) i fråga om leasingavtal det datum då avtalet börjar gälla, om detta avviker från det datum då kreditavtalet ingicks, samt den avtalade slutliga köpesumman, om avtalet förutsätter inlösen,

10) start- och slutdatum för en amorteringsfri period, om högst ett år har förflutit från periodens slut,

11) förfallodagen för en betalningspost som försenats med minst 60 dagar och beloppet av den obetalda betalningsposten samt uppgift om uppsägning av krediten, om krediten till följd av detta har förfallit till betalning i sin helhet,

12) uppgift om att den registrerade har krävt att behandlingen av personuppgifter begränsas med stöd av artikel 18 i den allmänna dataskyddsförordningen.

I fråga om krediter som omfattas av ett betalningsprogram enligt 23 § i lagen om skuldsanering för privatpersoner eller av ett saneringsprogram som har fastställts enligt lagen om företagssanering får det trots sekretessbestämmelserna endast lämnas ut uppgifter som avses i 1 mom. 1–3 och 6 punkten och 2 mom. 5 och 12 punkten samt uppgift om att krediten omfattas av ett sådant program.

För de ändamål som anges i 21 § 1 och 2 mom. får det ur det positiva kreditupplysningsregistret lämnas ut sådana uppgifter om brutto- och nettoinkomster som har beräknats enligt de uppgifter som mottagits ur inkomstregistret för de senaste 12 månaderna.

För de ändamål som anges i 21 § 1 och 2 mom. får det ur det positiva kreditupplysningsregistret lämnas ut uppgift om ett i 15 § avsett frivilligt kreditförbud och om orsaken till anteckningen om förbudet.

Om den person vars uppgifter begärs ur registret har avlidit, får trots sekretessbestämmelserna endast uppgift om personens död och dödsdagen lämnas ut ur registret.

23 §

Lämnande av uppgifter till fysiska personer

Den som inhämtar uppgifter om en fysisk person ur det positiva kreditupplysningsregistret för att använda dem för ändamål som anges i 21 § 1 eller 2 mom., ska se till att den fysiska personen

på förhand kan få information om användningen av uppgifterna och om ur vilket register uppgifterna inhämtas.

Om en fysisk persons kreditansökan har avvisats på basis av uppgifter i det positiva kreditupplysningsregistret, ska den som har inhämtat uppgifterna ur registret omedelbart efter beslutet underrätta personen i fråga om att kreditupplysning använts och om vilket register uppgifterna härstammar från.

24 §

Utlämnande av uppgifter till vissa myndigheter

Inkomstregisterenheten får trots sekretessbestämmelserna ur det positiva kreditupplysningsregistret lämna ut nödvändiga uppgifter till myndigheter för följande ändamål:

1) till Finlands Bank för skötseln av bankens uppgifter enligt 3 § 1 mom. och 2 mom. 3 och 4 punkten i lagen om Finlands Bank (214/1998),

2) till Verket för finansiell stabilitet för skötseln av verkets uppgifter enligt 1 kap. 4 § 1 mom. 1, 2, 5, 6, 8 och 9 punkten i lagen om myndigheten för finansiell stabilitet (1195/2014),

3) till Finansinspektionen för skötseln av Finansinspektionens uppgifter enligt 3 § 1 mom., 2 mom. 1, 2 och 6 punkten samt 3 mom. 1, 2, 4, 5, 7, 8 och 12 punkten i lagen om Finansinspektionen,

4) till konsumentombudsmannen för skötseln av konsumentombudsmannens lagstadgade tillsynsuppgifter,

5) till Konkurrens- och konsumentverket för utredning av en konkurrensbegränsnings innehåll, ändamål och verkningar samt för utredning av konkurrensförhållandena och för bedömning av företagsförvärv som avses i 4 kap. i konkurrenslagen (948/2011) eller ett förfarande eller en struktur som avses i 4 a kap. i den lagen och dess verkningar och för utförande av uppgifter enligt 2 § 1 mom. 1 och 5 punkten i lagen om Konkurrens- och konsumentverket (661/2012).

Inkomstregisterenheten får trots sekretessbestämmelserna även lämna ut uppgifter ur det positiva kreditupplysningsregistret till Statistikcentralen för statistikföring.

25 §

Utlämnande av uppgifter när den registrerade kräver begränsning av behandlingen

Uppgifterna får lämnas ut för de ändamål som anges i 21 och 24 § trots vad som i artikel 18.1 a i den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs om den registrerades rätt att kräva att den personuppgiftsansvarige begränsar sin behandling av personuppgifter, om den registrerade bestrider personuppgifternas korrekthet.

26 §

Utlämnande av logguppgifter

Inkomstregisterenheten får trots sekretessbestämmelserna till en anmälningsskyldig och till en annan aktör, till vilken uppgifter med stöd av 21 och 24 § har lämnats ut, lämna ut logguppgifter som hänför sig till den anmälningsskyldiges eller aktörens behandling av uppgifter, om uppgifterna är nödvändiga för uppföljningen och övervakningen av den anmälningsskyldiges eller aktörens egen verksamhet. Innan logguppgifter lämnas ut får Inkomstregisterenheten kräva en redogörelse för på vilket sätt de uppgifter som lämnas ut kommer att användas och skyddas.

27 §

E-tjänsten för fysiska personer

En fysisk person har rätt att via registrets e-tjänst se de uppgifter om sig själv som registrerats i det positiva kreditupplysningsregistret samt att få information om de mottagare som den registrerades kreditupplysningar har lämnats ut till med stöd av 21 § samt information om de uppgifter som lämnats ut ur registret med stöd av 22 §.

En fysisk person har i fråga om sitt eget borgensansvar rätt att i e-tjänsten endast se följande uppgifter om huvudskulden som registrerats i det positiva kreditupplysningsregistret:

- 1) den anmälningsskyldiges namn och företags- och organisationsnummer samt det namn eller den bifirma som den anmälningsskyldige använder vid marknadsföringen,
- 2) gäldenärens namn,
- 3) uppgift om huruvida det är fråga om en engångskredit eller en fortlöpande kredit samt om huruvida det är fråga om ett leasingavtal,
- 4) i fråga om engångskrediter kreditens saldo efter amorteringen och sista förfallodagen enligt betalningsprogrammet,
- 5) i fråga om fortlöpande krediter det belopp som använts av krediten och värderingsdagen för krediten.

En fysisk person kan via e-tjänsten även göra, uppdatera och radera en i 15 § avsedd anteckning om frivilligt kreditförbud.

E-tjänsten får användas avgiftsfritt av en fysisk person.

5 kap.

Tillsyn

28 §

Tillsynsmyndigheter och begäran om avhjälpande av brister

Uppfyllandet av anmälningsplikten enligt 16, 19, 20 § och fullgörandet av anmälningsskyldigheten enligt 18 § övervakas av Finansinspektionen. När det gäller i 3 § i lagen om registrering av aktörer som bedriver indrivningsverksamhet (411/2018) avsedda aktörer som bedriver indrivningsverksamhet och i 2 § i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare avsedda kreditgivare och kreditförmedlare övervakas uppfyllandet av anmälningsplikten och fullgörandet av anmälningsskyldigheten dock av Regionförvaltningsverket i Södra Finland.

Om Inkomstregisterenheten upptäcker brister i uppfyllandet av den anmälningsplikt som avses i 16, 19 och 20 § och i fullgörandet av den anmälningsskyldighet som avses i 18 §, kan enheten begära att den anmälningsskyldige i fråga avhjälpes bristerna. Om den anmälningsskyldige trots uppmaning inte avhjälpes bristerna, kan Inkomstregisterenheten lämna över ärendet till Finansinspektionen eller Regionförvaltningsverket i Södra Finland för inledande av tillsynsåtgärder.

29 §

Tillsynsmyndighetens och Inkomstregisterenhetens rätt att få uppgifter

Finansinspektionen och Regionförvaltningsverket i Södra Finland har trots sekretessbestämmelserna rätt att av anmälningsskyldiga och Inkomstregisterenheten få de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen över att anmälningsplikten enligt 16, 19 och 20 § uppfylls och anmälningsskyldigheten enligt 18 § fullgörs. Inkomstregisterenheten har rätt att lämna ut uppgifter på eget initiativ eller på begäran.

Finansinspektionen och Regionförvaltningsverket i Södra Finland har trots sekretessbestämmelserna rätt att till Inkomstregisterenheten på eget initiativ eller på begäran lämna ut de uppgifter som är nödvändiga för att utreda ett tillsynsärende som hänför sig till uppfyllandet av den anmälningsskyldighet som avses i 16, 19 och 20 § och till fullgörandet av den anmälningsskyldighet som avses i 18 §.

30 §

Vite

Om en anmälningsskyldig försummar sin anmälningsskyldighet enligt 16, 19 eller 20 § eller sin anmälningsskyldighet enligt 18 § eller sin skyldighet enligt 29 § att lämna uppgifter och försummelsen inte är ringa, kan tillsynsmyndigheten vid vite ålägga den anmälningsskyldige att uppfylla sin plikt eller fullgöra sin skyldighet. Vite kan, om det föreligger särskilda skäl, även föreläggas en person som är anställd hos den anmälningsskyldige, eller någon annan som handlar för den anmälningsskyldiges räkning.

Vitet döms ut av tillsynsmyndigheten.

6 kap.

Särskilda bestämmelser

31 §

Avgifter som tas ut för uppgifterna

Inkomstregisterenheten har rätt att avgiftsfritt få de uppgifter som anmäls till det positiva kreditupplysningsregistret.

De i 24 och 28 § nämnda myndigheterna har rätt att avgiftsfritt få de uppgifter som avses i denna lag.

För utlämnande av uppgifter ur det positiva kreditupplysningsregistret till en aktör som avses i 21 § tas det ut en avgift. Bestämmelser om grunderna för avgifter finns i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

32 §

Bevaringstid för uppgifterna

De uppgifter som registrerats i det positiva kreditupplysningsregistret avförs ur registret enligt följande:

- 1) i fråga om engångskrediter de uppgifter som avses i 7–9 och 11 § samt 10 § 1 mom. och 14 § 4 mom. två år efter det att krediten i sin helhet har betalats,
- 2) i fråga om fortlöpande krediter de uppgifter som avses i 7–9 § samt 10 § 1 mom. och 14 § 4 mom. två år efter det att kreditavtalet har löpt ut,
- 3) de uppgifter som avses i 10 § 2 och 3 mom. samt 14 § 1 mom. två år efter att de registrerats i registret,
- 4) de uppgifter om dröjsmål med betalningen som avses i 12 §, när uppgiften om att dröjsmål med betalningen inte längre föreligger har överförts till registret, och uppgiften om uppsägning, när en kredit som sagts upp har betalats i sin helhet,
- 5) de uppgifter som avses i 13 §, när betalningsprogrammet eller saneringsprogrammet har upphört eller förfallit,

6) information om vilka uppgifter som lämnats ut med stöd av 15 och 21 § fem år efter den tidpunkt då uppgifterna lämnades ut,

7) andra i 15 § avsedda uppgifter än information om vilka uppgifter som lämnats ut, när anteckningen om frivilligt kreditförbud har avförts,

8) uppgift om att den registrerade har krävt att behandlingen av personuppgifter begränsas med stöd av artikel 18.1 i den allmänna dataskyddsförordningen eller att dataombudsmannen har utfärdat ett föreläggande om begränsning av behandlingen, när det inte längre är nödvändigt att begränsa behandlingen.

33 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Närmare bestämmelser om de tekniska och innehållsmässiga detaljerna i fråga om de i 7–15 § avsedda uppgifter som registreras i det positiva kreditupplysningsregistret samt i fråga om de uppgifter som anmäls till registret med stöd av 19 § 1 och 2 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

34 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelserna i 6 § 1 mom. 2 punkten, 16 § 2 mom. och 19 § 4 mom. träder dock i kraft först den 1 december 2025 och bestämmelserna i 21 § 2 mom. 1 punkten och 6 mom. träder i kraft först den 1 april 2026.

Bestämmelserna i 16 § 1 och 3 mom., 17 och 18 §, 19 § 1–3 mom., 20 § och 5 kap. tillämpas först från och med den 1 februari 2024 och bestämmelserna i 15 § och i 4 kap. först från och med den 1 april 2024.

En i denna lag avsedd anmälningsskyldig som beviljar i 6 § 1 mom. 1 punkten avsedda krediter ska anmäla sig hos Inkomstregisterenheten som anmälningsskyldig kreditgivare med stöd av denna lag tidigast den 2 oktober 2023 och senast den 30 november 2023, och en anmälningsskyldig som beviljar i 6 § 1 mom. 2 punkten avsedda krediter tidigast den 1 augusti 2025 och senast den 31 oktober 2025.

En i denna lag avsedd anmälningsskyldig ska till det positiva kreditupplysningsregistret anmäla uppgifter som omfattas av anmälningsplikten om i 6 § 1 mom. 1 punkten avsedda gällande kreditavtal tidigast den 1 februari 2024 och senast den 31 mars 2024, och om i 6 § 1 mom. 2 punkten avsedda kreditavtal tidigast den 1 december 2025 och senast den 31 mars 2026, till den del uppgifterna är tillgängliga för den anmälningsskyldige genom skäliga åtgärder.]

[Skatteförvaltningen får meddela de anmälningsskyldiga närmare föreskrifter om tidtabellen för anmälan av de uppgifter som avses i 4 mom.

2.

Lag

om ändring av 7 kap. 14 § och 7 a kap. 11 § i konsumentskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i konsumentskyddslagen (38/1978) 7 kap. 14 § 1 mom. och 7 a kap. 11 § 1 mom.,
sådana de lyder, 7 kap. 14 § 1 mom. i lag 207/2013 och 7 a kap. 11 § 1 mom. i lag 851/2016,
som följer:

7 kap.

Konsumentkrediter

14 §

Skyldighet att bedöma en konsuments kreditvärdighet

Innan ett kreditavtal ingås ska kreditgivaren bedöma om konsumenten har förutsättningar att fullgöra sina skyldigheter enligt kreditavtalet (*konsumentens kreditvärdighet*). Bedömningen ska grundas på tillräckliga kreditupplysningsregisteruppgifter och andra uppgifter om konsumentens inkomster och övriga ekonomiska omständigheter.

7 a kap.

Konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom

11 §

Skyldighet att bedöma en konsuments kreditvärdighet

Innan ett kreditavtal ingås ska kreditgivaren noggrant bedöma konsumentens kreditvärdighet. Bedömningen ska grundas på behövliga, tillräckliga och proportionella kreditupplysningsregisteruppgifter och andra uppgifter om konsumentens inkomster och utgifter samt övriga ekonomiska förhållanden. Uppgifternas riktighet ska kontrolleras på behörigt sätt.

Denna lag träder i kraft den

20 .

3.

Lag

om ändring av lagen om inkomstdatasystemet

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om inkomstdatasystemet (53/2018) en ny 13 a § som följer:

13 a §

Utlämnande av uppgifter till det positiva kreditupplysningsregistret

Trots sekretessbestämmelserna får följande uppgifter för säkerställande av deras riktighet samt för utförande av i lagen om ett positivt kreditupplysningsregister (/) avsedda uppgifter lämnas ut ur inkomstdatasystemet till det positiva kreditupplysningsregistret som Inkomstregistrenheten förvaltar:

- 1) uppgifter som avses i 9 § 1 mom. 1 och 2 punkten,
- 2) uppgifter som är nödvändiga för beräkning av de brutto- och nettotinkomster som avses i 14 § 1 och 2 mom. i lagen om ett positivt kreditupplysningsregister.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av kreditupplysningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kreditupplysningslagen (527/2007) 12 § 4 punkten och 17 § 1 mom. 4 punkten samt *fogas* till 1 § ett nytt 3 mom. som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Bestämmelser om kreditupplysningar som registreras i det positiva kreditupplysningsregistret och om annan behandling av dem finns i lagen om ett positivt kreditupplysningsregister (/). Bestämmelserna i 2 kap. i denna lag tillämpas dock även på behandlingen av uppgifter som erhållits ur det positiva kreditupplysningsregistret.

12 §

Identifieringsuppgifter och uppgifter om handlingsbehörighet

I ett kreditupplysningsregister får om fysiska personer registreras

4) sådana uppgifter om kreditförbud som de registrerade själva har lämnat eller som den som bedriver kreditupplysningsverksamhet har tagit emot ur det positiva kreditupplysningsregistret.

17 §

Lagringstider för identifieringsuppgifter och uppgifter om handlingsbehörighet

Identifieringsuppgifter och uppgifter om handlingsbehörighet om en registrerad skall avföras ur registret som följer:

4) av en fysisk person anmält kreditförbud så snart personen begär detta eller så snart informationen om att kreditförbudet har avförts har förmedlats från det positiva kreditupplysningsregistret.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Helsingfors den 24 februari 2022

Statsminister

Sanna Marin

Justitieminister Anna-Maja Henriksson

2.

Lag

om ändring av 7 kap. 14 § och 7 a kap. 11 § i konsumentskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut:
ändras i konsumentskyddslagen (38/1978) 7 kap. 14 § 1 mom. och 7 a kap. 11 § 1 mom., sådana de lyder, 7 kap. 14 § 1 mom. i lag 207/2013 och 7 a kap. 11 § 1 mom. i lag 851/2016, som följer:

Gällande lydelse

7 kap.

Konsumentkrediter

14 §

Skyldighet att bedöma en konsuments kreditvärdighet

Innan ett kreditavtal ingås ska kreditgivaren bedöma om konsumenten har förutsättningar att fullgöra sina skyldigheter enligt kreditavtalet (konsumentens kreditvärdighet). Bedömningen ska grundas på tillräckliga *uppgifter* om konsumentens inkomster och övriga ekonomiska omständigheter.

Om parterna senare kommer överens om att höja kreditbeloppet eller kreditgränsen, ska kreditgivaren försäkra sig om att informationen om konsumenten är aktuell och, om kreditbeloppet eller kreditgränsen höjs betydligt, bedöma konsumentens kreditvärdighet på nytt innan avtal ingås om höjningen.

7 a kap.

Konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom

11 §

Föreslagen lydelse

7 kap.

Konsumentkrediter

14 §

Skyldighet att bedöma en konsuments kreditvärdighet

Innan ett kreditavtal ingås ska kreditgivaren bedöma om konsumenten har förutsättningar att fullgöra sina skyldigheter enligt kreditavtalet (konsumentens kreditvärdighet). Bedömningen ska grundas på tillräckliga *kreditupplysningsregisteruppgifter och andra uppgifter* om konsumentens inkomster och övriga ekonomiska omständigheter.

Om parterna senare kommer överens om att höja kreditbeloppet eller kreditgränsen, ska kreditgivaren försäkra sig om att informationen om konsumenten är aktuell och, om kreditbeloppet eller kreditgränsen höjs betydligt, bedöma konsumentens kreditvärdighet på nytt innan avtal ingås om höjningen.

7 a kap.

Konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom

11 §

Gällande lydelse

Skyldighet att bedöma en konsuments kreditvärdighet

Innan ett kreditavtal ingås ska kreditgivaren noggrant bedöma en konsuments kreditvärdighet. Bedömningen ska grundas på behövliga, tillräckliga och proportionella uppgifter om konsumentens inkomster och utgifter samt övriga ekonomiska förhållanden. Uppgifternas riktighet ska kontrolleras på behörigt sätt.

Om parterna efter det att kreditavtalet har ingåtts kommer överens om att höja kreditbeloppet eller kreditgränsen, ska kreditgivaren försäkra sig om att informationen om konsumenten är aktuell och, om kreditbeloppet eller kreditgränsen höjs betydligt, bedöma konsumentens kreditvärdighet på nytt innan avtal ingås om höjningen.

Kreditgivaren ska bevara uppgifterna om de åtgärder som har vidtagits för bedömningen av konsumentens kreditvärdighet i fem år från det att krediten i sin helhet har förfallit till betalning. Om oenighet uppstår kring ett kreditavtal, ska uppgifterna om bedömning av kreditvärdigheten dock bevaras till dess parterna har kommit överens om saken eller ärendet har avgjorts.

Föreslagen lydelse

Skyldighet att bedöma en konsuments kreditvärdighet

Innan ett kreditavtal ingås ska kreditgivaren noggrant bedöma konsumentens kreditvärdighet. Bedömningen ska grundas på behövliga, tillräckliga och proportionella kreditupplysningsregisteruppgifter och andra uppgifter om konsumentens inkomster och utgifter samt övriga ekonomiska förhållanden. Uppgifternas riktighet ska kontrolleras på behörigt sätt.

Om parterna efter det att kreditavtalet har ingåtts kommer överens om att höja kreditbeloppet eller kreditgränsen, ska kreditgivaren försäkra sig om att informationen om konsumenten är aktuell och, om kreditbeloppet eller kreditgränsen höjs betydligt, bedöma konsumentens kreditvärdighet på nytt innan avtal ingås om höjningen.

Kreditgivaren ska bevara uppgifterna om de åtgärder som har vidtagits för bedömningen av konsumentens kreditvärdighet i fem år från det att krediten i sin helhet har förfallit till betalning. Om oenighet uppstår kring ett kreditavtal, ska uppgifterna om bedömning av kreditvärdigheten dock bevaras till dess parterna har kommit överens om saken eller ärendet har avgjorts.

Denna lag träder i kraft den

20 .

3.

Lag

om ändring av lagen om inkomstdatasystemet

I enlighet med riksdagens beslut:

fogas till lagen om inkomstdatasystemet (53/2018) en ny 13 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

13 a §

Utlämnande av uppgifter till det positiva kreditupplysningsregistret

Trots sekretessbestämmelserna får följande uppgifter för säkerställande av deras riktighet samt för utförande av i lagen om ett positivt kreditupplysningsregister (/) avsedda uppgifter lämnas ut ur inkomstdatasystemet till det positiva kreditupplysningsregistret som Inkomstregisterenheten förvaltar:

1) uppgifter som avses i 9 § 1 mom. 1 och 2 punkten,

2) uppgifter som är nödvändiga för beräkning av de brutto- och nettoinkomster som avses i 14 § 1 och 2 mom. i lagen om ett positivt kreditupplysningsregister.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av kreditupplysningslagen

I enlighet med riksdagens beslut:

ändras i kreditupplysningslagen (527/2007) 12 § 4 punkten och 17 § 1 mom. 4 punkten samt fogas till 1 § ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

1 §

Lagens tillämpningsområde

(ny)

Föreslagen lydelse

1 §

Lagens tillämpningsområde

Bestämmelser om kreditupplysningar som registreras i det positiva kreditupplysningsregistret och om annan behandling av dem finns i lagen om ett positivt kreditupplysningsregister (/). Bestämmelserna i 2 kap. i denna

Gällande lydelse

12 §

*Identifieringsuppgifter och uppgifter om
handlingsbehörighet*

I ett kreditupplysningsregister får om fysiska personer registreras

4) sådana uppgifter om kreditförbud som de registrerade själva har lämnat.

17 §

*Lagringstider för identifieringsuppgifter och
uppgifter om handlingsbehörighet*

Identifieringsuppgifter och uppgifter om handlingsbehörighet om en registrerad skall avföras ur registret som följer:

4) av en registrerad anmält kreditförbud så snart den registrerade ber om detta.

Föreslagen lydelse

lag tillämpas dock även på behandlingen av uppgifter som erhållits ur det positiva kreditupplysningsregistret.

12 §

*Identifieringsuppgifter och uppgifter om
handlingsbehörighet*

I ett kreditupplysningsregister får om fysiska personer registreras

4) sådana uppgifter om kreditförbud som de registrerade själva har lämnat *eller som den som bedriver kreditupplysningsverksamhet har tagit emot ur det positiva kreditupplysningsregistret.*

17 §

*Lagringstider för identifieringsuppgifter och
uppgifter om handlingsbehörighet*

Identifieringsuppgifter och uppgifter om handlingsbehörighet om en registrerad skall avföras ur registret som följer:

4) av en fysisk person anmält kreditförbud så snart personen begär detta *eller så snart informationen om att kreditförbudet har avförts har förmedlats från det positiva kreditupplysningsregistret.*

Denna lag träder i kraft den 20 .